

Onderwerp

Feitenrelaas datacenters

Registratienummer

2923335

Datum

8 maart 2022

Afdeling/Bureau

SENB

Kern mededeling:

Bijgaand treft u het feitenrelaas datacenters aan, waar Provinciale Staten van Flevoland middels een motie op 8 december 2021 om heeft verzocht.

Mededeling:

Op 8 december 2021 hebben Provinciale Staten van Flevoland een motie (#6 - Feitenrelaas) aangenomen waarin is verzocht om een feitenrelaas datacenters op te stellen. PS hebben duidelijk aangegeven om in dat feitenrelaas de periode te beschrijven vanaf het moment dat datacenters voor het eerst in beeld waren voor Flevoland tot heden. Daarin wordt specifiek verzocht om te beschrijven:

- Formele contacten met samenwerkingsverbanden, gemeenten, het rijk, potentiële gegadigden dan wel hun representanten worden beschreven.
- Hetgeen besproken is, en welke stellingname GS genomen heeft in deze contacten.
- En allerlei andere feiten die vanuit deze periode redelijkerwijs relevant geacht mogen worden
- De rollen en bevoegdheden die alle samenwerkingsverbanden, gemeenten, het rijk, potentiële gegadigden dan wel hun representanten en uitvoeringsorganisaties waaronder Horizon hebben uitgeoefend;
- De rollen en bevoegdheden die alle samenwerkingsverbanden, gemeenten, het rijk, potentiële gegadigden dan wel hun representanten en uitvoeringsorganisaties waaronder Horizon in de toekomst nog gaan invullen;

Het bijgesloten feitenrelaas geeft invulling aan deze motie en geeft een uitvoerige omschrijving van alle feiten, activiteiten en stappen die de provincie sinds 2019 heeft gezet m.b.t. datacenters in het algemeen en het project Tulip in het bijzonder. Omdat het datacenterdossier uitgebreid en complex is, is getracht het feitenrelaas volgens onderstaande structuur op te bouwen om het zo begrijpelijk mogelijk te maken:

1. Toelichting op hoe een internationaal acquisitietraject werkt en hoe overheden en uitvoeringsorganisaties daarin opereren. Hierbij worden verschillende onderwerpen toegelicht om een beeld te geven o.b.v. welke bevoegdheden de provincie opereert in dergelijke trajecten:
 - a. Toelichting op internationale acquisitie en de bevoegdheden van de decentrale overheden, de rol van de NFIA, de rol van de ROM;
 - b. Europese Dienstenrichtlijn
 - c. Provinciaal beleid
 - d. Algemene toelichting op bestemmingsplanprocedure en coördinatiebesluit;
 - e. Algemene toelichting op vergunningverlening.
2. Belangrijkste thema's/onderwerpen van het datacenterproject Zeewolde die gezamenlijk het totale project definiëren. Per thema worden de belangrijkste stappen/activiteiten en de rol die de provincie daarin speelt/heeft gespeeld beschreven
3. Tijdslijnen van alle datacenterontwikkelingen in Flevoland, waarin de stappen/activiteiten in een chronologische volgorde worden gezet. Deze tijdslijnen dienen samen met de inhoudelijke uitleg op de thema's/onderwerpen te worden gelezen.

*Openbaarheid***Openbaar***Portefeuillehouder***Appelman, J.N.J.***Lijst ingekomen stukken*

Provinciale Staten

10 maart 2022

Mededeling

Bladnummer

2

Registratienummer

2923335

4. Overzicht van de bijlagen waar in het feitenrelaas naar wordt gerefereerd.

Kanttekening:

WOB verzoeken brengen mogelijk documenten naar buiten die in dit feitenrelaas niet gedeeld (kunnen) worden

De provincie Flevoland heeft in de afgelopen periode een aantal WOB verzoeken ontvangen die betrekking hebben op de volgende datacenteractiviteiten van de provincie: 1) het traject Zeewolde; 2) de datacenterstrategie Flevoland; 3) de MRA datacenterstrategie. In het kader van deze WOB-verzoeken worden allerlei documenten verzameld die toezien op deze activiteiten. In het kader van het feitenrelaas ontvangt u alvast de meest relevante documenten die ook onderdeel zullen uitmaken uit de WOB-besluiten. Echter (zoals in het feitenrelaas aangegeven) kunnen een aantal documenten op het moment van publicatie van het Feitenrelaas niet gedeeld worden. De reden hiervoor is het feit dat deze documenten in vertrouwelijkheid met de provincie zijn gedeeld. Om deze vertrouwelijkheid (deels) op te heffen dient eerst een zienswijze gevraagd te worden aan de steller van het document. Pas na de officiële instemming mag de provincie deze documenten openbaar maken.

In tegenstelling tot een WOB-verzoek, is dit erg ongebruikelijk om te doen voor een feitenrelaas. Daarom is het in het feitenrelaas ervoor gekozen om de context van de nog niet openbare documenten in de toelichting te schetsen. Dit betekent dat er in het kader van de WOB-verzoeken nog documenten publiek worden die niet bij het feitenrelaas zitten, maar waarnaar wel wordt gerefereerd in de toelichting (denk hierbij aan bijvoorbeeld brieven van ministeries of andere partijen). Deze documenten worden op de voor de provincie gebruikelijke manier via de website van de provincie ([https://www.flevoland.nl/loket/wet-openbaarheid-van-bestuur-\(wob\)](https://www.flevoland.nl/loket/wet-openbaarheid-van-bestuur-(wob))) openbaar gemaakt, waardoor ze meteen op het moment van openbaarmaking voor Provinciale Staten en andere stakeholders in te zien zijn.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Feitenrelaas datacenters	2925811	ja
Bijlagendocument feitenrelaas	2927041	ja

Feitenrelaas Datacenters

Strategie en Beleid

Provincie Flevoland

Inleiding

Op 8 december 2021 hebben Provinciale Staten van Flevoland een motie (#6 – Feitenrelaas) aangenomen waarin is verzocht om een feitenrelaas op te stellen over datacenters. PS hebben duidelijk aangegeven om in dat feitenrelaas de periode te beschrijven vanaf het moment dat datacenters voor het eerst in beeld waren voor Flevoland tot heden. Daarin wordt specifiek verzocht om te beschrijven:

- Formele contacten met samenwerkingsverbanden, gemeenten, het rijk, potentiële gegadigden dan wel hun representanten worden beschreven.
- Hetgeen besproken is, en welke stellingname GS genomen heeft in deze contacten.
- En allerlei andere feiten die vanuit deze periode redelijkerwijs relevant geacht mogen worden
- De rollen en bevoegdheden die alle samenwerkingsverbanden, gemeenten, het rijk, potentiële gegadigden dan wel hun representanten en uitvoeringsorganisaties waaronder Horizon hebben uitgeoefend;
- De rollen en bevoegdheden die alle samenwerkingsverbanden, gemeenten, het rijk, potentiële gegadigden dan wel hun representanten en uitvoeringsorganisaties waaronder Horizon in de toekomst nog gaan invullen;

Leeswijzer

Omdat het datacenterdossier uitgebreid en complex is, is getracht om in het feitenrelaas een bepaalde structuur aan te brengen om het zo begrijpelijk mogelijk te maken. Daarom is dit feitenrelaas opgebouwd uit drie blokken:

1. Toelichting op hoe een internationaal acquisitietraject werkt en hoe overheden en uitvoeringsorganisaties daarin opereren. Hierbij worden verschillende onderwerpen toegelicht om een beeld te geven o.b.v. welke bevoegdheden de provincie opereert in dergelijke trajecten:
 - a. Toelichting op internationale acquisitie en de bevoegdheden van de decentrale overheden, de rol van de NFIA, de rol van de ROM;
 - b. Europese Dienstenrichtlijn
 - c. Provinciaal beleid.
 - d. Algemene toelichting op bestemmingsplanprocedure en coördinatiebesluit;
 - e. Algemene toelichting op vergunningverlening.
2. Belangrijkste thema's/onderwerpen van het datacenterproject Zeewolde. Per thema worden de belangrijkste stappen/activiteiten en de rol die de provincie daarin speelt/heeft gespeeld beschreven
3. Tijdslijnen van alle datacenterontwikkelingen in Flevoland, waarin de stappen/activiteiten in een chronologische volgorde worden gezet. Deze tijdslijnen dienen samen met de inhoudelijke uitleg op de thema's/onderwerpen te worden gelezen.
4. Overzicht van de bijlagen.

Inleiding (2)

Casus datacenter Zeewolde en de MRA datacenterstrategie

Dit feitenrelaas is ingestoken vanuit de casus datacenter Zeewolde (hierna: project Tulip). Naast project Tulip is de provincie ook betrokken bij de MRA datacenterstrategie. Over dit traject zijn Provinciale Staten recent uitgebreid geïnformeerd middels de beantwoording op de vragenbrief van 50PLUS. Deze beantwoording is als bijlage 1 bij dit feitenrelaas bijgevoegd. In de tijdslijnen die in dit feitenrelaas worden beschreven, zijn ook de belangrijkste activiteiten/mijlpalen van het MRA datacenterstrategie traject opgenomen, om Provinciale Staten een beeld te kunnen geven hoe deze trajecten parallel aan elkaar hebben gelopen en hoe die zich verhouden tot het amendement en moties die Provinciale Staten hebben aangenomen m.b.t. het datacenterdossier.

Bijlagen en additionele informatie

Hoewel dit een feitenrelaas is waarbij het niet gebruikelijk is dat er heel gedetailleerd op de inhoud wordt ingegaan, is toch getracht om op de belangrijke onderdelen feitelijke inhoudelijke informatie te geven omdat anders bepaalde feiten lastig te duiden zijn. Daarom worden bij dit feitenrelaas ook de meest relevante documenten als bijlagen toegevoegd, zodat Provinciale Staten ook inzicht krijgen in hoe de provincie naar externe stakeholders heeft gecommuniceerd dan wel geïnformeerd is door stakeholders. In het feitenrelaas wordt op de relevante passages naar deze bijlagen refereert.

Beeldvormende sessie Commissie RND

De procedurecommissie heeft besloten om het feitenrelaas beeldvormend te behandelen in de commissie RND op 23 maart 2022. De beeldvormende sessie zal bestaan uit een presentatie, waarin het feitenrelaas toegelicht wordt en de kans voor de commissieleden om technische vragen te stellen ter verduidelijking op de inhoud van het feitenrelaas.

WOB verzoeken

De provincie heeft van verschillende indieners WOB verzoeken ontvangen, o.a. van de Telegraaf en Omroep Flevoland. Deze WOB verzoeken omvatten alle datacenter activiteiten van de provincie Flevoland. In het kader van deze WOB verzoeken zullen, naast de meest relevante documenten die bij dit feitenrelaas zijn bijgevoegd, ook nog andere documentatie (bijv. conceptdocumenten, e-mails, app berichten) rondom datacenters in Flevoland publiekelijk worden gemaakt. Dit feitenrelaas is niet opgevat als een WOB verzoek en heeft zich qua documentatie dus gefocust op de meest relevante documenten, welke als bijlagen zijn bijgevoegd bij dit relaas.

1a. Toelichting op internationale acquisitie en de bevoegdheden van de decentrale overheden

Globalisering en digitalisering van de wereld maakt ook de toekomstige welvaart van Nederland afhankelijk van de internationale economie. Daarbinnen komt steeds meer aandacht voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven naar ons land. Het Nederlandse vestigingsklimaat wordt door buitenlandse ondernemingen over het algemeen als gunstig ervaren. Uit het CBS-rapport 'Nederland Handelsland: export, import & investeringen 2021' en het jaarverslag 'Invest in Holland en NFIA Results 2019' blijkt ook dat internationale ondernemingen een positieve bijdrage aan de Nederlandse economie en samenleving leveren. De strategie voor internationale acquisitie wordt daarom op het rijksniveau bepaald en uitgevoerd door de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) – agentschap van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De interesse van internationale bedrijven in Nederland wordt in eerste instantie bij de NFIA bekend gemaakt. NFIA geeft vervolgens deze informatie aan haar partners door – de regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM). De diensten en adviezen van NFIA aan haar covenant partners zijn gratis, onafhankelijk en staan niet onder invloed van derde partijen.

Provincie Flevoland zet in op internationale acquisitie waarbij de slimme combinaties met reeds aanwezige ondernemingen worden nagestreefd om de weerbaarheid van de regionale economie te verhogen. Hiervoor werkt de provincie nauw samen met de regionale ontwikkelingsmaatschappij Horizon Flevoland. De rol voor Horizon is ingestoken vanuit haar internationaliseringstak. Elke ROM heeft een internationaliseringstak welke 2 sub-takken behelst:

- 1) Internationale acquisitie
- 2) handelsbevordering (export).

Vanuit haar internationale acquisitietak is Horizon voor Flevoland het eerste aanspreekpunt voor de NFIA. Indien een buitenlands bedrijf zich meldt bij de NFIA omdat het een interesse heeft om zich te vestigen in Nederland/Flevoland, dan brengt de NFIA dat bedrijf in contact met Horizon. Vervolgens gaat Horizon op zoek naar geschikte locaties door het gesprek aan te gaan met de gemeenten. Daarbij geldt dat als een bedrijf binnen de geldende wet- en regelgeving haar vestiging in een land kan realiseren, mag dat bedrijf in principe niet geweigerd worden. Daar ziet de Europese Dienstenrichtlijn op toe.

1b. Europese Dienstenrichtlijn

De Europese Dienstenrichtlijn richt zich op het waarborgen van de “vrijheid van vestiging van dienstverrichters en het vrije verkeer van diensten”. Het begrip ‘dienst’ is daarbij breed en omvat in de praktijk nagenoeg elke economische activiteit. Ook vestiging van datacenters vallen hieronder. Het beperken van vrije vestiging en vrij verkeer is slechts mogelijk als de Dienstenrichtlijn hiervoor ruimte biedt. In dit geval is relevant dat ‘dwingende redenen van algemeen belang’ een beperking kunnen rechtvaardigen. Deze dwingende redenen kunnen onder andere worden gebaseerd op bescherming van het milieu en ruimtelijke ordening. Daarbij moet steeds aan drie criteria worden voldaan:

- a) discriminatieverbod: de eisen maken geen direct of indirect onderscheid naar nationaliteit of, voor rechtspersonen, naar de lidstaat waar zij gevestigd zijn;
- b) noodzakelijkheid: de eisen zijn gerechtvaardigd om redenen van openbare orde, openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van het milieu;
- c) evenredigheid: de eisen moeten geschikt zijn om het nagestreefde doel te bereiken en gaan niet verder dan wat nodig is om dat doel te bereiken.

Deze criteria zijn cumulatief. Uit de motivering of toelichting op (nog vast te stellen) provinciaal beleid zal moeten blijken dat aan bovengenoemde 3 criteria wordt voldaan. Zo niet, dan dient door decentrale overheden medewerking te worden verleend aan het vestigingsverzoek.

<https://europadecentraal.nl/onderwerp/dienstenrichtlijn/>

1c. Provinciaal beleid

Provincie Flevoland heeft geen apart beleid op internationale acquisitie. Naast Europees en rijksbeleid werkt de provincie binnen de kaders van haar eigen beleid waaraan de vestigingen van geïnteresseerde bedrijven worden getoetst. Het gaat hier om:

- de omgevingsvisie,
- het omgevingsprogramma,
- de omgevingsverordening en
- een aantal beleidsregels.

Er is momenteel nog geen specifiek beleid voor de sector datacenters, maar dat is ook geen vereiste om een bedrijf uit deze sector te laten vestigen. De ontwikkelingen worden getoetst aan het eerder genoemde bestaand beleid en (beleids)regels. Daarnaast is het in de lijn met het provinciale beleid om verstedelijking in aansluiting op bestaand stedelijk gebied (waaronder bedrijventerreinen) toe te laten.

Een van de opgaven van de omgevingsvisie is 'ruimte voor initiatief'. Dat houdt in dat steeds gezien wordt hoe medewerking aan een initiatief kan worden gegeven vanuit het 'Ja, mits'-principe. Daarbij wordt onder meer gezien hoe een ontwikkeling zich verhoudt tot andere beleidsuitspraken en doelstellingen. Toepassing van het "ja, mits" principe heeft geleid tot een positieve houding m.b.t. de komst van datacenter in Zeewolde; vanuit bestaand beleid en wet- en regelgeving waren er geen directe bezwaren om niet mee te werken. Hiermee heeft het college gehandeld in lijn met haar bevoegdheden en het provinciale beleid.

1d. Algemene toelichting op bestemmingsplanprocedure (1)

Een bestemmingsplanprocedure bestaat - in de meest uitgebreide vorm - uit de volgende stappen:

1. Informele verkenning (medeoverheden)
2. Inspraak (burgers) en vooroverleg (medeoverheden) over voorontwerpbestemmingsplan
3. Verlengde vooroverleg (medeoverheden)
4. Ontwerpbestemmingsplan en zienswijzen (burgers en medeoverheden)
5. Vastgesteld bestemmingsplan (reactieve aanwijzing – provincie en Rijk)
6. Beroep en voorlopige voorziening (burgers en medeoverheden)
7. Onherroepelijk bestemmingsplan

Gemeente is bevoegd gezag voor de bestemmingsplan procedure.

1d. Algemene toelichting op bestemmingsplanprocedure (2)

Waar en hoe kan de provincie invloed uitoefenen op een bestemmingsplanwijziging?

2. **Inspraak en vooroverleg**

- De gemeente moet kennis geven van haar voornemen om een bestemmingsplan op te stellen. Als er een milieueffectrapport wordt opgesteld, gebeurt dat in het kader van de milieueffectrapportage. Als er geen milieueffectrapport wordt opgesteld, is een aparte kennisgeving nodig.
- Een gemeente kan een voorontwerpbestemmingsplan opstellen dat ter inzage wordt gelegd en waarop door een ieder gereageerd kan worden. Soms zijn hiervoor bepalingen opgenomen in de gemeentelijke inspraakverordening. Het ter inzage leggen van stukken of het bieden van de mogelijkheid om zienswijzen omtrent het voornemen in te dienen is echter niet verplicht.
- Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan moet een gemeente in ieder geval wel overleg plegen met betrokken gemeenten, waterschappen en diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in geding zijn.

3. **Verlengd vooroverleg**

- Dit is geen reguliere stap in het bestemmingsplanproces. Hieraan wordt invulling gegeven afhankelijk van de ingewikkeldheid van een plan, de vooroverlegreacties en/of de beschikbare tijd met als doel meer afstemming met de betrokken partijen.

4. **Ontwerp bestemmingsplan en zienswijzen**

- Het ontwerpbestemmingsplan ligt zes weken ter inzage. Gedurende deze termijn kan een ieder op het plan reageren door middel van het indienen van een zienswijze. De gemeente beantwoordt alle zienswijzen. Het ontwerp wordt toegezonden aan betrokken gemeenten, waterschappen en diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in geding zijn.

5. **Vastgesteld bestemmingsplan – Reactieve aanwijzing**

- Als GS of het Rijk (de Minister(s)) een zienswijze op het ontwerpbestemmingsplan hebben ingediend en deze niet geheel is overgenomen, of als de raad bij de vaststelling wijzigingen t.o.v. het ontwerpbestemmingsplan aanbrengen die niet zijn ingegeven door de zienswijze van GS of het Rijk, kunnen GS resp. het Rijk een reactieve aanwijzing geven.
- Een reactieve aanwijzing moet binnen 6 weken na vaststelling van het bestemmingsplan zijn gegeven.

1d. Algemene toelichting op bestemmingsplanprocedure (3)

Waar en hoe kan de provincie invloed uitoefenen op een bestemmingsplanwijziging?

6. Beroep en voorlopige voorzieningen

- Na publicatie van het vastgestelde bestemmingsplan start de beroepstermijn van zes weken. Belanghebbenden kunnen dan beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Er zijn drie scenario's:
 - Geen beroep
Indien geen beroep is ingesteld treedt het bestemmingsplan een dag na afloop van de beroepstermijn in werking. Het bestemmingsplan is dan tevens onherroepelijk.
 - Wel beroep en geen voorlopige voorziening
Indien wel beroep is ingesteld, maar geen verzoek om voorlopige voorziening is ingediend, treedt het bestemmingsplan een dag na afloop van de beroepstermijn in werking, maar is dan nog niet onherroepelijk. De gemeente mag een omgevingsvergunning (bouwvergunning) verlenen. Een initiatiefnemer mag bouwen of het nieuwe gebruik starten, maar loopt dan wel een risico dat het gebouwde gesloopt moet worden of het nieuwe gebruik gestaakt, als de rechter het vaststellingsbesluit vernietigt. Het bestemmingsplan is pas onherroepelijk nadat de rechter heeft beslist op het ingestelde beroep.
 - Beroep en voorlopige voorziening
Indien beroep is ingesteld en een verzoek om voorlopige voorziening is ingediend, dan treedt het bestemmingsplan niet in werking totdat de rechter op dat verzoek om voorlopige voorziening heeft beslist. Als de (voorzieningen)rechter de voorlopige voorziening afwijst, treedt het bestemmingsplan al wel in werking, maar is nog niet onherroepelijk. Als de (voorzieningen)rechter de voorlopige voorziening toewijst, wordt het bestemmingsplan nog niet van kracht totdat er uitspraak op het beroep is gedaan. Zodra er uitspraak op het beroep is gedaan, wordt het bestemmingsplan onherroepelijk.

1d. Algemene Toelichting op coördinatiebesluit

Coördinatiebesluit

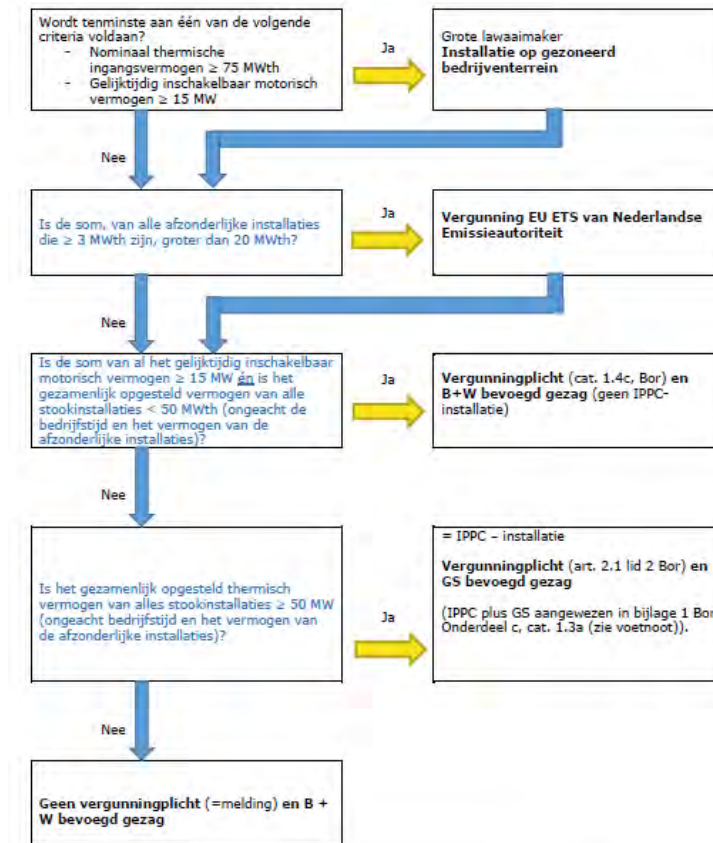
- In artikel 3.30 Wro is de mogelijkheid opgenomen om de voorbereiding en bekendmaking ter ondersteuning van ruimtelijk beleid van de gemeente gecoördineerd te behandelen. De coördinatieregeling maakt het mogelijk dat diverse vergunningenprocedures gelijktijdig worden doorlopen. Zo kan bijv. de procedure voorafgaand aan het verlenen van een omgevingsvergunning voor de activiteit bouwen gelijktijdig worden meegenomen in de procedure voor een daartoe benodigde bestemmingsplanherziening. Ook andere vergunningen kunnen met één procedure voorbereid.
- De Raad van de gemeente neemt het besluit om te coördineren
- Indien de provincie voor bepaalde vergunningen het bevoegde gezag is, dient Gedeputeerde Staten in te stemmen met het coördinatiebesluit.
- De coördinatieregeling is een instrument om verschillende procedures die noodzakelijk zijn voor vergunningverlening gezamenlijk te doorlopen. Dit komt de integraliteit ten goede en hierdoor kan ook toegankelijkheid van de aangeboden informatie worden geborgd. Het betekent ook kortere doorlooptijden voor de eventuele beroepen en directe afhandeling bij de Raad van State. Hierdoor wordt het risico op verschillende juridische interpretaties geminimaliseerd en worden de uitspraken meteen op het hoogste niveau gedaan

1e. Algemene toelichting op vergunningverlening

De huidige Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Ontgrondingenwet en Wet natuurbescherming vormen de wettelijke toetsingskaders voor bedrijfsvestigingen. Bij bedrijfsvestigingen wordt in eerste instantie vastgesteld welke vergunningen er aangevraagd moeten worden en daarna wordt gekeken naar wie voor welke vergunning bevoegd gezag is. In het geval van project Tulip is de provincie (GS) voor onderstaande vergunningen het bevoegd gezag.

1. Omgevingsvergunning

- De bevoegdheden inzake omgevingsvergunning zijn in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) opgenomen. De hoofdregel (art. 2.4, lid 1 Wabo) is dat burgemeester en wethouders (B&W) van de gemeente, waar het betrokken project in hoofdzaak wordt of zal worden uitgevoerd, beslissen op een omgevingsvergunningaanvraag. In de Wabo zijn echter ook uitzonderingsgronden beschreven wanneer van deze hoofdregel moet worden afgeweken.
- In het geval van datacenters treedt één van deze uitzonderingsgronden op, namelijk dat de vergunningaanvraag betrekking heeft op een inrichting waartoe een IPPC-installatie behoort. In dit geval treden (krachtens de Wabo-bepalingen) GS op als bevoegd gezag in de plaats van B&W.
- In Flevoland hebben GS de vergunningverlening gemandateerd aan de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek (OFGV), behalve de natuurvergunning. Dat mandaat betreft alle ontwikkelingen waarvoor een vergunning vereist is en waar GS bevoegd gezag zijn. Om bevoegd gezag juist te identificeren hanteert de OFGV bij de beoordeling van de vergunningsaanvragen de werkwijze die in het beslisschema van infomil.nl is gepresenteerd. Het schema geldt voor bedrijven in de glastuinbouw, ziekenhuizen, maar ook voor de datacenters. Daarvoor geldt wel dat alleen niet-vergunningplichtige brandstoffen worden gestookt. Ook moet het om een inrichting gaan van type B- of type C-bedrijf.

1e. Algemene toelichting op vergunningverlening (2)

2. Wet natuurbescherming

- De Wet natuurbescherming (Wnb) vormt per 1 januari 2017 het nationale wettelijke kader voor toetsing van activiteiten, plannen, projecten en handelingen met mogelijke gevolgen voor de aangewezen natuurwaarden van Natura 2000-gebieden. De stikstofemissie die uit een bedrijf vrijkomt, wordt getoetst aan de hand van stikstofdepositie-berekeningen die opgesteld zijn voor zowel de huidige situatie, situatie tijdens de bouwperiode als voor de toekomstige situatie wanneer het bedrijf volledig operationeel is.
- Op basis van deze toetsen wordt een ontwerpbesluit (zg. beschikking) opgesteld. Deze ontwerpbeschikking en de relevante documenten zullen vervolgens gedurende zes weken ter inzage liggen. Gedurende de periode van terinzagelegging kunnen belanghebbenden schriftelijk of mondeling zienswijzen over het ontwerpbeschikking naar voren brengen. Ingediende zienswijzen worden met de uiteindelijke definitieve beschikking en de bijbehorende stukken ter inzage gelegd.
- Daarnaast ziet de Wnb ook toe op de bescherming van beschermde dieren, planten en hele natuurgebieden. Het is van belang om het traject van vergunningverlening en toezicht op naleving van de wet Natuurbescherming zorgvuldig te doorlopen.

3. Ontgrondingenvergunning

- Ontgronden wordt in de Ontgrondingenwet aangeduid als het verrichten van handelingen, waardoor de hoogteligging van een terrein of de bodem van een water wordt verlaagd. Iedereen die de bodem gaat afgraven, heeft een ontgrondingsvergunning nodig. Ontgroning betekent dat de bodem wordt afgegraven en daardoor wordt verlaagd. Dit geldt voor land (het maaiveld) en de waterbodem. Er wordt hierbij een grondlaag weg gehaald zoals klei, veen, zand of grind. Voorbeelden van ontgroning zijn zandwinning, waterberging en natuurontwikkeling.
- Er dient altijd een ontgrondingsvergunning te worden aangevraagd. Ook als de bodem tijdelijk wordt verlaagd. In een aantal gevallen geldt volgens de Omgevingsverordening Flevoland een vrijstelling. De provincie Flevoland geeft geen vergunning voor de winning van binnendijkse dieperliggende grondstoffen. Dit is vanwege de nadelige effecten op de waterkwaliteit en het verlies van grondoppervlakte. Het gaat hierbij om primaire ontgroningen.
- Ontgroningen die voor een bepaalde functie de bodem verlagen, kunnen onder voorwaarden wel een vergunning krijgen. Bijvoorbeeld als het gaat om natuurontwikkeling of wegeaanleg. De voorwaarden om een ontgrondingvergunning te krijgen zijn onder andere:
 - de ontgroning komt overeen met het bestemmingsplan, en;
 - de eigenaar van de grond geeft toestemming voor de ontgroning;
 - indien de ontgroning zich in één van de provinciaal archeologische kerngebieden bevindt kunnen andere regels gelden.

2. Belangrijke thema's/onderwerpen

De ontwikkelingen in Zeewolde moeten in het kader van internationale acquisitie gezien worden. Hierbij is van belang om de gemaakte afwegingen te beschouwen niet alleen in het kader van de gemeentelijk vestigingsbeleid maar ook in het kader van de Europese Dienstenrichtlijn. Voor interpretatie van deze onderdelen wordt verwezen naar Sectie 1. Sectie 2 beschrijft de belangrijkste thema's en onderwerpen van het project Tulip/datecenter Zeewolde. Deze sectie ziet toe op onderstaande thema's/onderwerpen:

Thema's/onderwerpen:

- a. Fase I – Eerste stappen Meta in Flevoland: NOP en 'Fresa'
- b. Fase II – Hernieuwde kennismaking met Meta en samenwerking met stakeholders
- c. Verkenning relevante beleidsvelden
- d. Overlegstructuur
- e. Communicatie Provinciale Staten
- f. Bestemmingsplan en coördinatiebesluit
- g. Vergunningen
- h. Restwarmte – werk- en stuurgroep
- i. Contacten met het Rijk en RVB
- j. AO en onderhandelingen

Bovenstaande thema's/onderwerpen worden punt voor punt toegelicht

2a. Fase I – Eerste stappen Meta in Flevoland: NOP en ‘Fresa’

Meta, voorheen Facebook, heeft al langere tijd interesse in een mogelijk vestiging in Nederland getoond. Onderstaand wordt beschreven wanneer Facebook zich (onder schuilnamen), voor zover bij de provincie bekend, voor het eerst in Flevoland heeft gemeld. Deze contacten liepen hoofdzakelijk via Horizon, dan wel haar voorganger OMFL (Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland):

- In augustus 2014 heeft Facebook zich voor het eerst gemeld en in de regio al gesproken met de voorloper van Horizon, de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL), waarbij gekeken is naar de gemeente Noordoostpolder. Dit traject is op niets uitgelopen.
- Op 8 april 2019 heeft de NFIA vervolgens weer een uitvraag uitgedaan naar de regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) waaronder Horizon Flevoland voor het realiseren een hyperscale datacenter in Europa waarbij de initiatiefnemer (Facebook) de mogelijkheden in Nederland wil verkennen.
- Horizon legt contact met de Flevolandse gemeenten en faciliteert de eerste fact-finding trip voor team ‘Fresa’ in Flevoland. De oorspronkelijke interesse valt op de gemeente Noordoostpolder (NOP).
- In augustus 2019 hebben de projectleiders ‘Fresa’ bij Horizon aangegeven voor de tweede keer een bezoek te willen uitbrengen aan de gemeente NOP. Omdat hun interesse voor Flevoland is toegenomen, hebben ze een wens uitgesproken om met de provincie een kennismakingsgesprek te willen houden.
- Op 21 augustus 2019 heeft de gedeputeerde Appelman een kennismakingsgesprek gehad met de projectleiders ‘Fresa’. Tijdens dat gesprek zijn door het projectteam ‘Fresa’ hun plannen op de hoofdlijnen toegelicht.
- In september 2019 komt echter een einde aan het project ‘Fresa’. Horizon meldt aan de provincie dat de gemeente Noordoostpolder afziet van de verdere stappen in het acquisitietraject om tot de eventuele vestiging te komen. Dezelfde boodschap is ook door Horizon richting het projectteam ‘Fresa’ gecommuniceerd.
- Hierna is bij de provincie tot november 2019 niet meer gesproken over Facebook/Meta en een mogelijke vestiging in Flevoland.

2b. Fase II – Hernieuwde kennismaking Meta en samenwerking met stakeholders

In het najaar 2019 heeft Meta/Facebook zich weer gemeld in Flevoland en aangegeven nog steeds interesse te hebben in Flevoland als mogelijke vestigingslocatie. De betrokkenheid van de provincie dateert vanaf november 2019. Gemeente Zeewolde heeft aangegeven vanaf oktober 2019 in contact te zijn met Meta. Hieronder volgt een terugblik zoals in de ambtelijke agenda's opgenomen:

- Op 11 november 2019 heeft de gemeente Zeewolde contact gezocht met een provinciaal adviseur internationalisering. Tijdens dit ambtelijk contact is een toelichting gegeven over een project met de codenaam 'Tulip'. Gemeente heeft de gang van zaken toegelicht en om provinciaal advies gevraagd over de mogelijke inrichting van het vervolg traject (welke stappen, welke belanghebbenden, welke afspraken met wie gemaakt moeten worden etc.). Dit onder voorbehoud omdat er nog geen bestuurlijke uitspraken zijn gedaan over de bereidheid om zo'n bedrijf te willen vestigen. Tijdens dit ambtelijke gesprek is duidelijk geworden dat het hier om een project gaat dat eerder al onder de aandacht van de provincie is gebracht onder de codenaam 'Fresa' (zie sectie 2a). Het is ook voor de provincie duidelijk geworden dat het bedrijf buiten de reguliere paden (via Horizon of via NFIA) de gemeente heeft benaderd via het ingehuurd adviesbureau Arcadis. Omdat de gemeente het zeer op prijs stelde om het verdere acquisitietraject via de gebruikelijke route te doorlopen, hebben meteen de gesprekken plaatsgevonden met Horizon Flevoland (oktober 2019) en later met de NFIA (november 2019).
- Direct na ambtelijk overleg is ook bestuurlijk contact gelegd met de provinciale bestuurders.
- Op 12 december 2019 hebben vertegenwoordigers van 'Tulip' een ontmoeting met de gedeputeerde gehad om hun voornemens te bevestigen. Dit heeft ertoe geleid om ook de ambtelijke voorbereidingen op provinciaal niveau te treffen. Deze voorbereidingen hadden als doel de juiste beleidsvelden en samenwerkingspartners te identificeren en te betrekken en de interne samenwerkings- en overlegstructuur op te zetten (zie ook sectie 2d). In deze fase is onder anderen verkend welke beleidsvragen en -velden relevant zijn (zie sectie 2c) voor het op te stellen bestemmingsplan of eventuele vergunningen. Daarnaast zijn de rijks-onderwerpen zoals energie en grondeigendom in eerste instantie in overleg met NFIA verkend om de relevante rijks-departementen hierbij te betrekken (zie toelichting "Contacten met het Rijk").
- Op 17 december 2019 heeft de gemeenteraad van Zeewolde unaniem aangegeven de ontwikkeling verder te willen gaan onderzoeken en heeft aan het college van B&W uitgangspunten meegegeven.
- Naast de provincie, Horizon, NFIA en de ministeries is in 2020 door de gemeente Zeewolde en het door Meta ingehuurd adviesbureau Arcadis contact gelegd met de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi- en Vechtstreek (OFGV), het Waterschap Zuiderzeeland en de Veiligheidsregio Flevoland. (Zie elders in dit feitenrelaas voor hun rol en verantwoordelijkheden in dit traject en hoe de provincie met deze stakeholders samenwerkt.)

2c. Verkenning relevante beleidsvelden 2020/2021

Om tot een goed onderbouwd project te komen was een grondige verkenning van de voor de ontwikkeling relevante beleidsvelden nodig. Deze verkenning kon uitgevoerd worden op basis van beantwoording van een aantal vragen met betrekking tot bepaalde thema's. Van belang was om de antwoorden op de gestelde vragen duidelijk in een bestemmingsplan en onderzoeksrapporten te beschrijven.

In de periode van januari 2020 tot de publicatie van het ontwerp bestemmingsplan (februari 2021) zijn de hieronder aangegeven aandachtsgebieden verkend. De vragen en/of bedenkingen die daarbij vermeld staan betreffen de nodige aandachtspunten die in januari 2020 met de gemeente en de initiatiefnemer zijn gedeeld. De antwoorden hierop zijn inmiddels opgeleverd in verschillende rapporten en verwerkt in het bestemmingsplan Trekkersveld IV.

1. **Bijdrage aan de regionale ambities** voor duurzame energie en duurzaamheid, circulaire economie en de economische regionale structuur.
2. **Locatiekeuze:** de onderbouwing van de (rijks)Ladder voor duurzame verstedelijking (nut- en noodzaak van de uitbreiding) in combinatie met het provinciale beleid: in en aansluitend aan bestaand stedelijk gebied. Daarbij is van belang om de belangenafweging die is gemaakt aan te duiden (denk aan ontsluiting, landschap, energienet, landbouwgrond, enz.).
3. **Werkgelegenheid:** inzicht geven in welke bijdrage de komst van het bedrijf levert aan de werkgelegenheid in de regio, tijdens de bouw en in de operationele fase.
4. **Landschap:** beschrijven hoe het bedrijf landschappelijk wordt ingepast. Landschappelijk dient de ontwikkeling rekening te houden met landschappelijke kernkwaliteiten op locatie en in de omgeving en hiervoor een landschappelijke inpassing voor te stellen. Het betreft hier kwaliteiten van het Carré, met open gebied, de Knardijk en de sluis.
5. **Bodem en archeologie:** Er dient een archeologisch onderzoek plaats te vinden aan de hand van de verwachtingswaarde in het plangebied. Hierbij zijn ook de eisen relevant die de gemeente stelt bij het doen van archeologisch onderzoek volgens hun beleid. Voor bodem dient een verkennend bodemonderzoek plaats te vinden. Tevens maakt het plangebied onderdeel uit van een boringsvrije zone. Hoe wordt hiermee omgegaan?
6. **Water:** Het gebied ligt binnen een grondwaterbeschermingsgebied. Verder grenst het aan de Hoge Vaart. Dat is een KaderRichtlijnWater(KRW)-watergang. De Hoge Vaart maakt ook onderdeel uit van de Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hoe wordt met water en met natuur omgegaan? Watervervuiling moet worden voorkomen. Noot: ook in geval van brand.
7. **Natuur:** De Hoge Vaart vormt een onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Er moet aangetoond zijn dat de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN niet aangetast worden. Er liggen Natura2000-gebieden in de omgeving. Hierbij wordt extra aandacht gevraagd naar de omgang met de stikstofdepositie op Natura2000-gebieden: er dient voor deze stikstofdepositie een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd. Verder moet vanwege de Natuurbeschermingswet natuuronderzoek plaatsvinden (in eerste instantie Quicksan Flora en Fauna) om de aanwezigheid van en omgang met flora en fauna in kaart te brengen.
8. **Ontsluiting op provinciale weg (en geluid):** de Gooiseweg is net aangepakt. Zoals bij landschap aangegeven maakt de Gooiseweg deel uit van een te behouden/versterken structuur. Wat is de verkeersaantrekkende werking van het bedrijf: zowel tijdens de bouw als in operationele fase? Graag onderscheid naar type verkeer. Dit is nodig om te bekijken hoe de ontsluiting kan worden vorm gegeven, maar ook om de effecten op geluid vanwege de weg te kunnen bepalen. Noot: een rotonde is niet mogelijk vanwege verkeersveiligheid en verkeerssnelheid.

2c. Verkenning relevante beleidsvelden 2020/2021 (2)

- 9. Externe veiligheid:** In het kader van de Omgevingswet is veiligheid en gezondheid een item. Hier moet invulling aan gegeven worden. Brandweer en GGD moeten worden aangehaakt. Dit is mogelijk ook van belang voor de ontsluiting (vluchtroutes en benaderingsmogelijkheden).
- 10. MER:** Om te bepalen of een m.e.r.-procedure van toepassing is, is het nodig om meer informatie te hebben over:
- De omvang van het project (bruto hectare industrieterrein)
 - Datacenters verbruiken veel energie. Op welke wijze wordt de energievoorziening geregeld?
 - Lokale opwek of van het net?
 - Wat voor installaties zijn hiervoor nodig en met welke capaciteit?
 - Kan er worden aangesloten op bestaande elektriciteitsnet of is daar uitbreiding voor nodig? Zo ja, op welke wijze (ondergronds/bovengronds, welke spanning)?
 - Zijn er ontgrondingen nodig die vergunningplichtig zijn? Zo ja, hoeveel hectare. (voor aanleg van gebouw of voor watercompensatie)
 - Is een passende beoordeling noodzakelijk?
- 11. Windmolens:** Aan de overzijde van de Hoge Vaart, buiten het plangebied worden nieuwe windmolens geplaatst. Hierover heeft al besluitvorming plaatsgevonden. Er moet zijn aangetoond dat een datacenter niet deze ontwikkeling in de weg staat. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de contouren rondom de windmolens voor externe veiligheid die wel het plangebied doorkruizen.
- 12. Bevoegd gezag omgevingsvergunning:** de technische gegevens moeten z.s.m. aangeleverd worden om te kunnen bepalen wie bevoegd gezag is voor de vergunning (gemeente of provincie).

Belang van de punten 4. Landschap, 7. Natuur en 8. Ontsluiting op provinciale weg hebben geleid tot extra afstemmingstrajecten waarbij de provinciale adviseurs geraadpleegd werden. De stappen die hierin zijn gezet staan op de volgende pagina's beschreven.

2c. Verkenning relevante beleidsvelden: Landschap

Hieronder staat beschreven welke stappen zijn ondernomen m.b.t. de landschappelijke inpassing van het datacenter in de omgeving:

- In de periode juni 2020 vinden er overleggen met de gemeente Zeewolde, Arcadis en de initiatiefnemer plaats over de voorliggende planvorming ten aanzien van de provinciale landschappelijke belangen. De volgende aspecten zijn daarbij besproken en benoemd:
 - Beleving van de Knardijk en belevingswaarde vanaf de Knardijk. Aspecten die en rol spelen zijn: ruimte langs de dijk om de dijk te herkennen vanaf de Gooiseweg N305, het gebruik aan de dijk die past in de omgeving (hier zijn dat landschappelijke elementen), geen zicht op (landschaps -) gebiedsvreemde elementen als hekken en aandacht voor ruimtelijke kwaliteit van de plek, gezien vanaf de dijk.
 - De beleefbare herkenbare sluis. Het zicht op de sluis laten bestaan vanuit de omgeving en andere objecten uit de directe omgeving van de sluis vermijden.
- Uit deze gesprekken kwam naar voren dat de speelruimte erg beperkt was. Provinciaal beleid is richtinggevend en gebaseerd op “rekening houden met”, het kan beperkt sturend/dwingend worden ingezet
- In de periode juli 2020– februari 2021 heeft de provincie samen met de gemeente gebouwd aan een landschappelijk inpassing, gevolgd door een vertaling ervan in een beeldkwaliteitsplan. Adviesbureau Rho (ingehuurd door de gemeente Zeewolde) heeft deze producten opgesteld. De bevoegdheid ligt hiervoor bij de gemeente, de provincie had hierbij een sterk adviserende rol en heeft een bijdrage gedaan in de opdracht.
- Het beeldkwaliteitsplan is opgenomen als bijlage bij het bestemmingsplan (het ontwerp beeldkwaliteitsplan kan ingezien worden: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0050.BPTveldIV-ON01/b_NL.IMRO.0050.BPTveldIV-ON01_tb4.pdf). Hier heeft de provincie in de vooroverlegreactie om gevraagd zodat een koppeling ontstaat tussen het beeldkwaliteitsplan en de planregels van het bestemmingsplan. Door het beeldkwaliteitsplan als bijlage op te nemen in het bestemmingsplan en te koppelen aan de planregels van het bestemmingsplan, dient er bij de bouw van het datacenter voldaan te worden aan het beeldkwaliteitsplan.

2c. Verkenning relevante beleidsvelden: Natuur (Wnb)

De Wnb bevat regels rondom de bescherming van beschermde dieren en planten en natuurgebieden (vooral Natura 2000). Wanneer activiteiten mogelijk nadelige gevolgen hebben voor beschermde natuurgebieden, is een toetsing en mogelijk toestemming i.h.k.v. de Wnb nodig. Daarvoor kan een zogenaamde voortoets worden doorlopen en zonodig een Wnb vergunningaanvraag worden ingediend bij het bevoegd gezag (meestal provincie waarin de activiteit gelegen is, soms het Rijk).

Plannen of projecten die depositie van stikstof veroorzaken (of gaan veroorzaken) op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden hebben een toestemming in het kader van de Wnb nodig. In het geval dat een plan nadelige effecten veroorzaakt, wordt gekeken naar alternatieven, zoals bijvoorbeeld interne of externe saldering. Ook kunnen maatregelen worden genomen om de emissies te reduceren. In het kader van project Tulip is onderstaande traject doorlopen:

- Op 24 juli 2020 is er een vergunning aanvraag ingediend in het kader van de Wnb voor gebieden/stikstof, deze aanvraag is op 3 december 2020 op verzoek van de aanvrager ingetrokken.
- Op 3 december 2020 is een nieuwe aanvraag ingediend. Op 17 februari 2021 zijn er aanvullende gegevens opgevraagd, omdat de aanvraag onvolledig was. Door de aanvrager is er twee keer verzocht om de termijn voor het indienen van deze aanvullingen op te schorten. De termijn voor het aanleveren van aanvullende gegevens is door ons uitgesteld naar 3 juli 2021. Op 2 juli 2021 zijn deze aanvullingen aangeleverd door de aanvrager.
- Op 30 september 2021 is een concept ontwerpbesluit positieve weigering verzonden naar de aanvrager met het verzoek het besluit te voorzien van eventueel commentaar.

In de tussentijd heeft de Raad van State een uitspraak gedaan die van invloed was op het traject van Wnb-vergunning:

- Op 20 januari 2021 deed de Raad van State uitspraak in de zaak Logtsebaan. Daardoor is voor intern salderen geen natuurvergunning meer nodig. Dat betekent dat als een activiteit of een project wordt uitgevoerd waarbij (alleen) intern salderen wordt toegepast, dit binnen de bestaande depositie is toegestaan zonder (aanvullende) vergunning daarvoor. De bij ons ingediende aanvraag is gebaseerd op intern salderen. Daarmee is de liggende aanvraag niet meer vergunningplichtig, maar kan wel een zogenaamde positieve weigering worden verleend.
- Een positieve weigering voor stikstof is relatief nieuw en daarom minder rechtszeker dan een gewone vergunning. In deze situatie is er daarnaast sprake van een meervoudige Omgevingsvergunning situatie (er liggen op de locatie nu meerdere veehouderijen) die wordt vervangen door een oprichtingsvergunning (voor het datacenter) door het milieurecht bevoegd gezag. In het Wnb recht geldt – bij ontbreken van een losse Wnb vergunning – dat het vergunde recht wordt bepaald door de laagste milieutoestemming (Omgevingsvergunning of melding) voor de locatie sinds aanwijdsdatum van het relevante Natura 2000-gebied. De oprichtingsvergunning (de gemeentelijke vergunning dus) betreft (zodra deze verleend is) de laagste toestemming en wordt daarmee in principe het nieuwe vigerende Wnb recht voor de locatie. Deze werkwijze heeft echter een risico: door nieuwe rekenmethodes of emissiecijfers kan blijken dat de oprichtingsvergunning een hogere stikstofneerslag veroorzaakt dan de nu vigerende agrarische vergunningen. Het is nog niet zeker of een positieve weigering dan voldoende rechtszekerheid biedt. Daarbij kan op een later moment niet meer worden teruggevallen op de vergunningen van de veehouderijen, gezien die worden ingetrokken als onderdeel van de gemeentelijke procedure.
- November 2021 zijn wij het gesprek aangegaan met de omgevingsdienst (behandelaar van de aanvraag Omgevingsvergunning) en de ondernemer zelf over het te volgen juridische pad. Er kan namelijk ook voor gekozen worden de liggende aanvraag in te trekken. Op dat moment herleeft de zogenaamde aanhakingsplicht en moet de gemeente (via de omgevingsdienst) een zogenaamde Verklaring Van Geen Bedenkingen (VVGB) vragen aan de provincie. Deze wordt dan onderdeel van de Omgevingsvergunning. Ons inziens geeft deze route meer rechtszekerheid, maar de keuze is aan de ondernemer.

2c. Verkenning relevante beleidsvelden: Natuur (Wnb)

In het kader van *bescherming van beschermde dieren en planten* (onderdeel van Wnb) is het onderstaande ontheffingstraject doorlopen.

Omdat er nieuw gebouwd gaat worden, kan dat mogelijk ten koste gaan van beschermde dieren en planten. De initiatiefnemer is verplicht dit ecologisch te onderzoeken en dient ook met een mitigatieplan te komen zodat eventuele schadelijke effecten voorkomen of gecompenseerd kunnen worden. Dergelijk ecologisch onderzoek en een mitigatieplan zijn voorwaardelijk voor een ontheffing Wet natuurbescherming (Wnb).

- In augustus 2020 is er voor het eerst vooroverleg gevoerd met Arcadis over het initiatief, het door hen uitgevoerde ecologische onderzoek en de ontheffing (Wnb).
- In de periode september 2020 tot maart 2021 zijn diverse overleggen gevoerd over de aanvraag.
- In maart 2021 is er een aanvraag voor een ontheffing ingediend. Deze aanvraag was nog onvolledig.
- In de periode maart 2021 tot juli 2021 zijn diverse overleggen gevoerd over de aanvraag.
- In juli 2021 is er een geheel nieuwe aanvraag ingediend.
- In augustus 2021 zijn aanvullingen gegeven en is de aanvraag vernieuwd. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een concept Mitigatieplan.
- In september 2021 is een conceptontheffing opgesteld en besproken met Arcadis en OFGV.
- In oktober 2021 hebben GS Flevoland de ontwerp-ontheffing definitief vastgesteld (deze ontheffing moet nog gepubliceerd worden).
- Februari 2022 is een wijzigingsaanvraag van de ontheffing in voorbereiding. Dit betreft een beperkte aanpassing i.v.m. mogelijke strijdigheid met het beeldkwaliteitsplan.

2c. Verkenning relevante beleidsvelden: Ontsluiting N305

Voor ontsluiting van het datacenter op de N305 is de provincie bevoegd gezag aangezien het hier een aanpassing betreft op een regionale stroomweg. De ontsluiting van het datacenter is bekeken vanuit het oogpunt van de gehele ontwikkeling Trekkersveld IV. Hieronder volgt de feitelijke weergave:

- In maart 2020 heeft de initiatiefnemer de gemeente Zeewolde en provincie Flevoland benaderd om de ontsluiting van het datacenter op het lokale en regionale wegennetwerk te bespreken. Hierbij heeft de initiatiefnemer aangegeven, voor een veilige ontsluiting van het datacenterterrein, een directe ontsluiting op de N305 te willen realiseren zodat het vrachtverkeer en het andere verkeer zoveel mogelijk van elkaar gescheiden blijft. Ook de gemeente Zeewolde heeft aangegeven een voorkeur te hebben om het verkeer op Trekkersveld III en het nieuwe Trekkersveld IV te scheiden.
- In de periode april t/m oktober 2020 vinden er een aantal interne overleggen en overleggen met de Arcadis en de initiatiefnemer plaats over het onderwerp ontsluiting datacenter op o.a. de N305. Omdat de aansluiting op een regionale stroomweg (N305) is, dient de provincie hiervoor als bevoegd gezag mee in te stemmen. Daarom is Arcadis gevraagd om te berekenen wat een directe ontsluiting betekent voor de doorstroming van het verkeer op de N305 en te onderzoeken welke compenserende maatregelen er genomen kunnen worden om de doorstroming op de N305 te waarborgen. Arcadis heeft daarop een dynamische modelstudie uitgevoerd waarin verschillende scenario's zijn doorgerekend en getoetst door de verkeerskundigen van de provincie. Daaruit kwam een voor alle partijen acceptabele oplossing: 1) directe gelijkvloerse ontsluiting van het datacenter op de N305 en 2) compenserende maatregelen aan het kruispunt Gooiseweg/Ganzeweg (N305/302) middels een extra 'rechtsaffer' in de richting van Harderwijk.
- In oktober 2020 is deze oplossing voorgelegd aan de bevoegde bestuurders middels een memo (deze is als bijlage 2 bijgevoegd) en hebben de bestuurders onder strikte voorwaarden, waaronder dat de initiatiefnemer alle kosten draagt, ingestemd met de voorgestelde oplossing.
- Benadrukt dient te worden dat de formele besluitvorming via twee aparte kanalen verliep:
 - Bestemmingsplan: aangezien de directe ontsluiting op de N305 binnen het exploitatiegebied valt, is deze opgenomen in het Bestemmingsplan Trekkersveld IV. De provincie heeft deze uitvoerig getoetst om te bepalen of deze ontsluiting correct (conform afspraken) is opgenomen in het Bestemmingsplan.
 - Anterieure Overeenkomst:
 - De compenserende maatregelen aan het kruispunt N305/302 zijn als harde afspraken opgenomen
 - De aanleg- en onderhoudskosten behorende bij beide maatregelen zijn hard afgesproken
 - Ontwerp-, uitvoerings- en opleveringseisen zijn hard afgesproken

2d. Overlegstructuur

Overall project Tulip

Het project Tulip raakt vele beleidsvelden vanwege de omvang en complexiteit van het project. Om de belangen van de provincie en de gemeente in dit project goed te borgen en de voortgang van het project te monitoren en op een goede en constructieve manier te kunnen samenwerken, is voor dit project een overlegstructuur ingericht. Hieronder volgt een overzicht van verschillende overleggen die zijn georganiseerd, de frequentie en het doel van de verschillende overleggen.

Zoals beschreven in de tijdslijn, dateert het eerste ambtelijke contact tussen de gemeente Zeewolde en de provincie Flevoland van november 2019. In december 2019 is ook het provinciaal bestuur vertrouwelijk (is gebruikelijk binnen internationale acquisities om de concurrentiepositie van de bedrijven te beschermen) op de hoogte gesteld door de gemeente Zeewolde van de datacenterontwikkelingen, codenaam Tulip. Hierna is door de provincie en de gemeente een overlegstructuur opgesteld om dit project in goede banen te leiden. NB., het Restwarmteproject heeft een eigen opgaveteam en stuurgroep georganiseerd, dit wordt toegelicht in het onderdeel "Restwarmte".

Stuurgroep/Bestuurlijk Overleg (BO) Tulip

- Periode februari 2020 - heden; t/m mei 2020 was de frequentie maandelijks, daarna 2-wekelijks
- Doel:
 - Bijpraten van bestuurders (wethouder de Jonge en gedeputeerde Appelman) over de voortgang van het project op een aantal vaste onderdelen:
 - o Ontwikkelingen Rijk (EZK/BZK)
 - o Ontwikkelingen Anterieure Overeenkomst
 - o Ontwikkelingen stuurgroep restwarmte
 - o Ontwikkelingen Omgevingsdienst/vergunningen
 - o Communicatie
 - Borgen van een goede afstemming tussen de provincie en de gemeente op dit dossier
- Samenstelling:
 - Wethouder de Jonge van Zeewolde
 - Gedeputeerde Appelman van de provincie Flevoland
 - Directeur Horizon
 - Ambtelijke projectleiders van de gemeente Zeewolde en de provincie Flevoland
 - Ondersteuning op specifieke thema's van DGMR (adviesbureau op planologie, ingehuurd door Zeewolde)
 - woordvoering

2d. Overlegstructuur

Ambtelijke kopgroep/Ambtelijk overleg Zeewolde - provincie - Horizon

- November 2019 - heden: wekelijks ambtelijk overleg provincie Flevoland, de gemeente Zeewolde en Horizon
- Doel:
 - Alle lopende zaken van het project bespreken, monitoren en acties/afspraken definiëren indien nodig.
 - Borging van goede afstemming tussen provincie en gemeente, van de voortgang van het project en de belangen van de provincie en gemeente
 - Voorbereiden BO's
- Samenstelling:
 - Projectleiders van de provincie Flevoland
 - Projectleiders van de gemeente Zeewolde
 - Lid team internationalisering Horizon

Intern kernteam provincie Flevoland/Intern afstemmingsoverleg

- Vanaf begin 2020 is een kernteam samengesteld van provincie ambtenaren van beleidsvelden die het project Tulip raken
- Vanaf juni 2020 t/m januari 2021 had het kernteam 2-wekelijks afstemmingsoverleg. Daarna alleen indien nodig.
- Doel:
 - zorgen voor een integrale afstemming van alle zaken i.r.t. project Tulip waar de provincie een rol/verantwoordelijkheid in heeft dan wel het bevoegde gezag is.
 - Voortgang project monitoren, knelpunten bespreken, aanpak afstemmen
- Samenstelling: het interne kernteam bestaat uit ambtenaren van de volgende beleidsvelden/afdelingen:
 - INFRA/mobiliteit
 - GE: expertise m.b.t. RVB
 - S&B – Ruimtelijke ordening
 - S&B – Economie
 - S&B – Energie/duurzaamheid
 - S&B – Milieu/water/stikstof/natuur
 - S&B – Landschapsvisie
 - S&B – Juridische zaken

2d. Overlegstructuur

Wekelijks operationeel afstemmingsoverleg met initiatiefnemer

- Vanaf mei 2020 sluit de provincie aan bij een wekelijks ambtelijk afstemmingsoverleg met de initiatiefnemer
- Doel:
 - Bespreken van de voortgang van operationele zaken (zoals vergunningen, infra, Bestemmingsplanprocedure, etc)
 - Monitoren en borgen van provinciale en gemeentelijke belangen
- Samenstelling:
 - Projectleiders initiatiefnemer
 - Projectleiders Zeewolde
 - Projectleiders provincie Flevoland
 - Lid team internationalisering Horizon

Afstemmingsoverleg met OFGV en aanvrager (Arcadis) over vergunningenproces

- Maart 2020 t/m heden regulier over tussen provincie, gemeente, OFGV, externe adviseurs en aanvrager
- Doel:
 - Integrale afstemming vanwege relatie tussen vergunningen en bestemmingsplan als gevolg van coördinatieregeling
 - Afstemmen van de tijdslijnen van de bestemmingsplanprocedure en vergunningentraject
- Samenstelling:
 - Vertegenwoordiging provincie Flevoland
 - Vertegenwoordiging gemeente Zeewolde
 - Vertegenwoordiging OFGV
 - Vertegenwoordiging aanvrager (Arcadis)
 - Vertegenwoordiging externe adviseur DGMR (bestemmingsplan)

2e. Communicatie Provinciale Staten

Het datacenterdossier is complex en speelt het op verschillende fronten: 1) project Tulip rondom de ontwikkeling datacenter Zeewolde, 2) de MRA datacenterstrategie en 3) de ontwikkeling van een Flevolandse datacenterstrategie (kaderdocument). Provinciale Staten zijn sinds de eerste helft van 2020 regelmatig geïnformeerd over deze trajecten middels mededelingen, beeldvormende sessies en beantwoording van vragen van Statenfracties. Hieronder treft u het totale overzicht aan van alle informatievoorziening die rondom het datacenterdossier met Provinciale Staten is gedeeld. Hierbij hebben we per document aangegeven welk datacentertraject het betreft.

Datum	Traject	Soort document	Onderwerp	Document #
20-05 t/m 30-06-2020	Tulip	(destijds) Vertrouwelijke Mededeling GS	Toelichting Project Tulip – ter inzage van PS	#2606097
09-06-2020	Datacenterstrategie Flevoland	Mededeling	Ontwikkelingen datacenters	#2613682
24-06-2020	Tulip	Beantwoording schriftelijke vragen FvD	Komst datacentra naar Flevoland	#2623608
22-10-2020	Datacenterstrategie Flevoland	Memo Beeldvorming (Procedurecommissie)	Datacenters – vestigingsvoorwaarden en provinciaal beleid	#2671074
12-11-2020	Datacenterstrategie Flevoland	Rapportage (Stratix)	Opties datacenters Flevoland	#2634812
17-11-2020	Tulip	Mededeling	Beantwoording motie Randvoorwaarden Datacentra in Flevoland	#2699375
25-11-2020	Datacenterstrategie Flevoland	Presentatie beeldvormende sessie RND	Beleid en randvoorwaarden bij ontwikkelingen van datacentra	#2698290
25-11-2020	Datacenterstrategie Flevoland	Presentatie beeldvormende sessie RND	Presentatie Datacenters - DGMR	#2709392
25-11-2020	Datacenterstrategie Flevoland	Presentatie beeldvormende sessie RND	Presentatie – Dutch Data Association	#2709395
21-01-2021	Tulip	Mededeling	Bestuurlijke samenwerking benutten restwarmte datacentrum Zeewolde	#2736508
17-03-2021	Tulip	Schriftelijke vragen	Beantwoording schriftelijke vragen 50PLUS – bevoegd gezag datacenters	#2761700
18-03-2021	Datacenterstrategie Flevoland	Memo procedurecommissie	Vragen Griffie Spoedagendering datacenters	#2767029
24-03-2021	Datacenterstrategie Flevoland	Mail vanuit de griffie	Terugkoppeling datacenters procedurecommissie 22 maart – afwijzing verzoek	#2882237

2e. Communicatie Provinciale Staten (2)

Datum	Traject	Soort document	Onderwerp	Document #
28-04-2021	Tulip	Schriftelijke vragen	Beantwoording schriftelijke vragen CU – Datacenters in Flevoland	#2782112
19-05-2021	Datacenterstrategie Flevoland	Cie. RND	Behandeling Startnotitie ‘Kaderdocument voor datacenters in Flevoland’	#2757472 en #2663395
26-05-2021	MRA Datacenterstrategie	Schriftelijke vragen	Beantwoording schriftelijke vragen VVD – Datacenters in de verstedelijkingsstrategie MRA	#2785080
01-06-2021	Datacenterstrategie Flevoland	Mededeling	Addendum op Startnotitie ‘Kaderdocument voor datacenters in Flevoland’	#2798272
09-06-2021	Tulip	Schriftelijke vragen	Beantwoording schriftelijke vragen GL – Grondaankoop datacenter Zeewolde	#2801420
05-07-2021	Datacenterstrategie Flevoland	Procedurecommissie	Mondelinge toelichting gedeputeerde Appelman	
07-07-2021	Tulip	Mededeling	Warmtenet Zeewolde-Harderwijk; hergebruik restwarmte datacenter	#2816756
06-09-2021	Datacenterstrategie Flevoland	Memo Procedurecommissie	Proces update datacenteronderzoeken	#2837633
11-11-2021	Tulip	Mededeling	Behandeling bestemmingsplan Trekkersveld IV door de gemeenteraad van Zeewolde	#2869910
23-11-2021	Tulip	Mededeling	Datacenter Zeewolde	#2854712
30-11-2021	Tulip	Mededeling	Datacenters en energie, inclusief warmte	#2879031
19-01-2022	Datacenterstrategie Flevoland	Memo Beeldvorming beeldvormende sessie RND	Datacenterstrategie Flevoland	#2877478
19-01-2022	Datacenterstrategie Flevoland	Presentatie beeldvormende sessie RND	Kaderdocument Datacenters	#2884324
19-01-2022	Tulip	Mededeling	Voortgang bestemmingplan Trekkersveld IV te Zeewolde	#2904010
25-01-2022	Tulip	Mededeling	Stand van zaken vergunningen en overeenkomsten tav datacentrum Zeewolde	#2907807
03-02-2022	MRA Datacenterstrategie	Mededeling	Beantwoording schriftelijke vragen 50PLUS – MRA Datacenterstrategie/datacenter Almere	#2911834
10-02-2022	Tulip	Schriftelijke vragen	Beantwoording schriftelijke vragen 50PLUS – Restwarmte datacenter	#2913624

2f. Bestemmingsplan en coördinatiebesluit

Voor de komst van het datacenter past de gemeente Zeewolde het bestemmingsplan aan. Provinciale beïnvloeding daarvan kan alleen als er provinciale belangen in het geding zijn. Die provinciale belangen staan vermeld in provinciaal beleid (zie punt 1c) , maar kunnen ook volgen uit taken en bevoegdheden die de provincie rechtstreeks uit de wet heeft gekregen.

1. Informele verkenning (medeoverheden)

Het initiatief voor het datacenter in Zeewolde is via het kanaal van internationale acquisitie direct bij de gemeente gekomen. Op het moment dat de initiatiefnemer van het datacenter zich bij de gemeente meldde was er geen sprake van een provinciaal belang m.b.t. datacenters o.b.v. vigerend beleid.

2. Inspraak en vooroverleg en 3. Verlengd vooroverleg

De gemeente heeft vervolgens een vooroverleg gevoerd met de provincie. De plannen zijn beoordeeld op provinciale belangen net zoals ieder ander ruimtelijk initiatief vanuit de reeds gedefinieerde kaders en belangen zoals: het verstedelijkingsbeleid, landschap, water, geluid, etc. De voorverkenning voor de wijziging van het bestemmingsplan Trekkersveld IV heeft een positief resultaat opgeleverd en de gemeente heeft op 9 juni 2020 het voorontwerp bestemmingsplan Trekkersveld IV, concept beeldkwaliteitsplan en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gepubliceerd.

Nadat de provincie op het voorontwerp bestemmingsplan heeft gereageerd in de vorm van een vooroverlegreactie (als bijlage 3 bijgevoegd), heeft de gemeente ook gebruik gemaakt van de mogelijkheid om het vooroverleg te verlengen. Deze verlenging had namelijk als doel om tot een kwalitatief goed ontwerpbestemmingsplan te komen dat alle aspecten van provinciale belangen (en overigens ook belangen van andere stakeholders) op de juiste manier adresseert. Ook hierbij heeft de provincie gereageerd, in de vorm van een tweede vooroverlegreactie (als bijlage 4 bijgevoegd).

4. Ontwerp bestemmingsplan - zienswijze

Uiteindelijk hebben de vooroverleggen en nodige milieuonderzoeken ertoe geleid dat in februari 2021 het ontwerpbestemmingsplan Trekkersveld IV met het MER ter inzage is gelegd. Binnen de wettelijke inzagetermijn van 6 weken zijn in totaal 160 zienswijzen ingediend, waaronder ook de zienswijze van de provincie (als bijlage 5 bijgevoegd). Deze zienswijze betrof opmerkingen over ecologie (stikstof, NNN en soortenbescherming), die in het definitieve bestemmingsplan vervolgens goed zijn overgenomen door de gemeente. Overigens, de verantwoordelijkheid voor afhandeling van de zienswijze ligt volledig bij de gemeente, de provincie heeft hier geen verantwoordelijkheid en rol in. De gemeente heeft de beantwoording van alle 160 zienswijzen in oktober afgerond.

Daarnaast is ook het conceptadvies van de Commissie voor milieुरapportage (Commissie m.e.r.*) verschenen dat tot een tweetal aanvullingen op het MER heeft geleid. De aanvullende informatie en berekeningen hebben op 12 oktober 2021 in een definitief positief advies van de Commissie m.e.r. geresulteerd. Dat betekent dat de initiatiefnemer de eerder in twijfel getrokken aspecten voldoende kon onderbouwen en heeft aangetoond alle milieugevolgen van het project onderzocht te hebben.

* **Commissie m.e.r.** - de onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van milieueffectrapporten. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. De bevoegde overheden - in dit geval de gemeenteraad van Zeewolde en Gedeputeerde Staten van Flevoland - besluiten over het project.

2f. Bestemmingsplan en coördinatiebesluit (2)

5. Vastgesteld bestemmingsplan - Reactieve aanwijzing

Het definitieve bestemmingsplan is door de gemeenteraad op 16 december 2021 vastgesteld samen met het definitieve MER, Anterieure overeenkomst en de beantwoording van de zienswijzen. Vervolgens werd geconstateerd dat er een mogelijke strijdigheid zou zijn met provinciaal belang t.a.v. het plaatsen van zonnepanelen. Uit contact met de gemeente bleek dat het niet de bedoeling was van de gemeente om strijdig te handelen en de manier waarop het geformuleerd was beter kon. Hierbij is schriftelijk toegezegd dat dit ambtelijk wordt gewijzigd alvorens het bestemmingsplan wordt gepubliceerd.

GS hebben hiermee geconstateerd dat alle provinciale belangen voldoende geborgd zijn en daarmee het geven van een reactieve aanwijzing niet noodzakelijk is. Dit is ook aan de Staten medegedeeld (mededeling van 19 januari 2022) en hierover heeft op 26 januari 2022 een interpellatiedebat plaatsgevonden.

Door aan de voorkant met provinciale experts te overleggen in het vooroverleg en de gevraagde aanpassingen in het ontwerpbestemmingsplan door te voeren, na de ontwerpfase de zienswijze omtrent ecologie goed over te nemen, en tijdens de termijn om een reactieve aanwijzing te geven zich constructief op te stellen, heeft de gemeente het risico op een reactieve aanwijzing geminimaliseerd en altijd getracht de provinciale belangen goed te borgen.

- Het definitieve bestemmingsplan is nog niet gepubliceerd.
- Wegens toepassing van de coördinatieregeling in het kader van Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het publicatiemoment van het bestemmingsplan afhankelijk van het moment waarop een definitieve vergunning(en) gepubliceerd worden. De coördinatie ziet er op toe dat de definitieve besluiten (bestemmingsplan en vergunningen) op één moment worden gepubliceerd. Vanaf het publicatiemoment krijgen de belanghebbenden de gelegenheid om binnen de wettelijke termijn van 6 weken in beroep te gaan. Eind mei 2020 heeft de gemeente Zeewolde een verzoek aan GS gestuurd om medewerking te verlenen aan de gemeentelijke coördinatie in het kader van (Wro) op het project Tulip. GS hebben begin juli 2020 hun medewerking verleend (als bijlage 6 bijgevoegd) om de ruimtelijke procedure gecoördineerd met de vergunningverlening uit te voeren.
- Waar de coördinatieregeling geen invloed op heeft, zijn de wettelijke termijnen voor een eventuele reactieve aanwijzing. Het college van GS heeft conform artikel 3.8 Wet ruimtelijke ordening (Wro) de mogelijkheid een reactieve aanwijzing te geven als niet tegemoet is gekomen aan een door GS gegeven zienswijze of als er wijzigingen bij vaststelling zijn aangebracht die op gespannen voet staan met een provinciaal belang. Met het geven van een reactieve aanwijzing kunnen GS ervoor zorgen dat het gedeelte dat in strijd is met provinciaal belang, geen deel meer uitmaakt van het plan. Dit betekent dus niet dat het gehele bestemmingsplan geblokkeerd kan worden. Een eventuele reactieve aanwijzing moet binnen 6 weken na vaststelling worden gegeven.
- Provinciale Staten zijn op 19 januari 2021 geïnformeerd over de mogelijkheden aangaande een reactieve aanwijzing betreffende het bestemmingsplan Trekkerveld IV. Dit heeft op 26 januari 2021 geleid tot een interpellatiedebat. Tijdens dit debat hebben GS een toezegging gedaan om PS nader te informeren over de mogelijkheden van een reactieve aanwijzing, aangezien daar wat verwarring over ontstond in het debat. De toelichtende mededeling wordt tegelijkertijd met dit feitenrelaas aan PS toegestuurd.

2f. Bestemmingsplan en coördinatiebesluit (3)

6. Beroep en voorlopige voorzieningen

- Gedurende de beroepstermijn kunnen belanghebbenden beroep instellen bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.
- Gezien de provinciale belangen die bij het bestemmingsplan spelen, is de provincie belanghebbende. Omdat de provincie ook een specifiek instrument heeft waarmee ze op een vastgesteld bestemmingsplan kan reageren – de reactieve aanwijzing – zal de provincie, als ze beroep instelt, moeten motiveren waarom ze daar geen gebruik van heeft gemaakt.
- Mocht bijvoorbeeld bij publicatie blijken dat het onderwerp zonnepanelen toch niet goed geregeld is in het bestemmingsplan, dan kan de provincie op dat onderdeel beroep instellen.

2g. Vergunningen

Op 29 juni 2020 is bij de Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (hierna OFGV) een conceptaanvraag in het omgevingsloket voor het datacenter in Zeewolde ingediend. De aanvraag is ingediend door Polder Networks B.V. – een Nederlandse dochteronderneming van Meta. Daarnaast is er ook vergunning aangevraagd in het kader van Wet ontgrondingen en in het kader van Wet natuurbescherming. Bij het Waterschap Zuiderzeeland is ook apart een watervergunning aangevraagd.

De omgevingsvergunning werd in eerste instantie als een concept ingediend. Dit om te voorkomen dat bij de definitieve aanvraag veel aanvullende gegevens moeten worden gevraagd en documenten opnieuw moeten worden ingediend, waardoor het onoverzichtelijk wordt met meerdere versies.

De omgevingsvergunning bestaat uit een aantal onderdelen, namelijk: bouwen, milieu, weg aanleggen of veranderen.

Ondanks het feit dat de aanvraag in concept werd ingediend, behandelde de OFGV de conceptaanvraag als ‘echt’ ingediende aanvraag. Hiervoor heeft de OFGV provincie Flevoland, gemeente Zeewolde, het Waterschap en de Veiligheidsregio Flevoland gevraagd om de aanvraag te toetsen op ontvankelijkheid en volledigheid zoals het ook bij de definitieve aanvraag zou gebeuren.

Om de integraliteit van adviezen te borgen is er vanaf juli 2020 een 2-wekelijks overleg over de aanvraag in het leven geroepen met alle betrokken beoordelaars.

Na een aantal beoordelingsrondes heeft de OFGV eind september 2020 besloten om de aanvraag buiten behandeling te laten. Om een aanvraag in behandeling te kunnen nemen moet er namelijk sprake zijn van een aanvraag in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Om te kunnen spreken van een aanvraag moet de aanvrager belanghebbende zijn bij het verzoek om een besluit te kunnen nemen. Dit is geregeld in de artikelen 1:2 en 1:3 Awb. Tijdens behandeling van de in juni 2020 ingediende stukken is het gebleken dat op basis van de ingediende gegevens aanvrager Polder Networks B.V. niet kan worden beschouwd als belanghebbende in de zin van artikel 1:2 Awb.

Na deze constatering heeft de aanvrager de eerder ingediende aanvraag ingetrokken en in de periode van oktober tot december 2020 nodige stappen gezet om tot een tweede aanvraag te komen. Begin december 2020 is er opnieuw een vergunning aangevraagd in het kader van Wet natuurbescherming, de omgevingsvergunning en de watervergunning. In dezelfde maand is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau in het kader van MER-ontgrondingen alsnog ter inzage gelegd. Hierop is 1 zienswijze ingediend. Deze moest door de OFGV beoordeeld worden en er is een memo van beantwoording opgesteld. Uit de beoordeling van de zienswijze zal blijken in hoeverre de MER eventueel moet worden aangevuld/aangepast. Zolang dit niet duidelijk is, is Arcadis afgeraden om de aanvraag voor ontgrondingsvergunning in te dienen. Eind januari 2021 volgde de vergunningaanvraag in het kader van Wet ontgrondingen.

2g. Vergunningen

Gezien de complexiteit van het project en de samenhang met andere procedures heeft de OFGV begin 2021 besloten om de proceduretermijn te verlengen. Het doel hiervan is dat wanneer de proceduretermijn van 6 maanden niet wordt gehaald er geen sprake is van een 'procedurefout' c.q. termijnoverschrijding. Streven blijft om de vergunningsaanvraag zo spoedig mogelijk af te handelen.

Begin 2021 heeft de omgevingsdienst per brief een verzoek om aanvullende gegevens voor omgevingsvergunning naar de aanvrager gestuurd. Ook de provincie heeft in het kader van Wnb een verzoek om aanvullende gegevens gestuurd. In beide gevallen heeft de aanvrager een termijn van 8 weken gekregen om het verzoek te kunnen beantwoorden.

In april 2021 heeft de OFGV nog een brief met verzoek om aanvullende gegevens voor ontgrondingenvergunning verstuurd.

De aanvrager heeft voor alle verzoeken gebruik gemaakt van het recht tot verlenging om de gevraagde informatie en gegevens zo goed mogelijk in de rapporten toe te lichten en waar nodig nog extra onderzoeken uit te voeren. Uiteindelijk zijn alle aanvullingen in de periode tussen 29 juni en 21 juli 2021 aangeleverd en in augustus 2021 heeft de OFGV de omgevingsvergunningaanvraag en ontgrondingenvergunning als ontvankelijk verklaard. Daarna is er overgegaan tot de inhoudelijke toets van de ingediende documenten.

Tijdens deze toets heeft de OFGV in september 2021 nog om een nadere toelichting gevraagd m.b.t. de omgevingsvergunning.

De inhoudelijke toets loop nog steeds en de ontwerpbesluiten zijn nog niet gepubliceerd. Naar verwachting gaat de publicatie van ontwerpbesluiten (ontwerp omgevingsvergunning en ontgrondingenvergunning) in de 2^e kwartaal van 2022 plaatsvinden.

Met betrekking tot de vergunning in het kader van Wnb loopt de procedure ook nog. Deze aanvraag heeft namelijk te maken met een tweetal uitspraken van Raad van State die van invloed waren op deze vergunningaanvraag en die meegenomen moesten worden in de afwegingen.

2h. Restwarmte – werk- en stuurgroep

Hoewel het Restwarmteproject een apart project is dat parallel wordt uitgevoerd naast het project Tulip, is de mogelijke komst van Meta wel de aanleiding geweest om de mogelijkheden van een warmtenet te onderzoeken en heeft dat tot een apart restwarmteproject geleid. Daarom wordt dit project ook meegenomen in dit feitenrelaas.

Vanaf het moment dat Meta zich heeft gemeld in Zeewolde en hun plannen kenbaar hebben gemaakt m.b.t. het willen realiseren van een hyperscale datacenter in de gemeente, heeft het bedrijf ook aangegeven dat ze graag de restwarmte die vrijkomt bij de operatie van het datacenter op een goede, duurzame manier wil inzetten in de regio. Gezien de warmtetransitiedoelstellingen in de regio hebben de gemeente en de provincie vanaf dat moment de handen ineen geslagen en de mogelijkheden geëxploreerd voor het realiseren van een warmtenet voor Zeewolde en Harderwijk (vanwege de nabijheid). De schaalgrootte van beide gemeenten werd ingegeven dat de hoeveelheid warmte die vrijkomt bij een hyperscale datacenter van de omvang zoals Meta die voor ogen had.

Aangezien een warmtenet ontwikkelen een totaal andere aangelegenheid is dan een bestemmingsplanwijziging en een vergunningentraject voor een datacenter, is besloten om voor het Warmtenetproject een aparte stuurgroep en ambtelijk opgaveteam op te zetten. Hierin zijn de gemeenten Zeewolde en Harderwijk en de provincies Flevoland en Gelderland vertegenwoordigd.

Bij start van het project ligt er een eerste technisch economisch schetsontwerp van adviesbureau Greenvis (opgesteld in opdracht van Zeewolde, dit is nog een vertrouwelijk rapport), zonder nog een integrale businesscase voor Zeewolde en Harderwijk. Deze is in het project ontwikkeld, waarbij de provincie Flevoland een trekkende en uitvoerende rol heeft gespeeld. Voor het opstellen van de integrale business is Fakton Energy ingehuurd, een adviesbureau met veel expertise op het gebied van warmtenetten. Momenteel ligt er een concept van een integrale business case, die echter nog steeds in ontwikkeling is en aangescherpt worden o.b.v. nieuwe onderzoeken en meer beschikbare data.

2h. Restwarmte – werk- en stuurgroep

In de periode tussen september 2020 en december 2020 zijn een aantal belangrijke stappen gezet :

- na ambtelijke/bestuurlijke bijeenkomst op 14 september 2020 is er aansluitend een opgaveteam restwarmte gestart, met de volgende AMBTELIJKE samenstelling:
 - De gemeente Zeewolde (3 deelnemers)
 - De gemeente Harderwijk (2 deelnemers)
 - De provincie Flevoland (1 deelnemer)
 - De provincie Gelderland (1 deelnemer)
- In de periode september t/m november 2020 heeft de provincie met name op meedenkend vlak geopereerd richting gemeente Zeewolde en andere partners. In de periode daarna heeft het opgaveteam restwarmte zich verreikt met het verzamelen van diverse informatiebronnen, technische aspecten en een functionele organisatievorm. Om bestuurlijke aspecten en eventuele besluitvorming voor te bereiden heeft het opgaveteam een start gemaakt in een technisch beeld qua opzetten van een warmtenet en groeiscenario's van het warmtenet in aansluiting op het bouwproces van het datacentrum. Hierbij is bijv. gekeken naar warmte-afzet als eerste gericht op Zeewolde in een aantal wijken met een doorontwikkeling richting Harderwijk. De provincie heeft hierin een proces-adviserende, meedenkende en verbindende rol ingevuld omdat technische kennis van warmtenetten onvoldoende aanwezig was binnen de provincie. Het opgaveteam heeft zich eerst vooral gericht op kennis- en informatieverzameling, welke aspecten onderdeel zouden kunnen/moeten uitmaken van de anterieure overeenkomst, welke technische vraagstukken in beeld zouden komen bij het opzetten van een warmtenet, hoe goede uitkoppeling/overdracht van warmte kan worden gefaciliteerd en welke onderwerpen dienen te worden besproken met Tulip/Meta om een goede afstemming en technische situatie te creëren.
- In november 2020 is er vervolgens ook een Stuurgroep opgericht met de volgende samenstelling:
 - Gedeputeerde Flevoland (voorzitter)
 - Gedeputeerde Gelderland
 - Wethouder Zeewolde
 - Wethouder Harderwijk
 - Opgaveregisseur vanuit opgaveteam
- In december 2020 is er door B&W van Zeewolde en Harderwijk een bestuursopdracht gegeven, met een driedelige doelstelling:
 - Het eerste doel is om met inzet vanuit beide gemeenten en beide provincies te komen optimale benutting van restwarmte. Hiertoe wordt een ontwikkelplan voor een regionaal warmtenet opgesteld. In dit ontwikkelplan wordt een concretisering vastgelegd ten aanzien van afnamevolumes uitgezet in de tijd, voorkeur governance model, aanpak om te komen tot een leverancierselectie, inventarisatie van strategische partners voor warmteafname, techniek, financiën, organisatie, juridica, communicatie, besluitvorming en fasering.
 - Het tweede subdoel is het gebruik maken van het momentum van vestiging voor het vaststellen van een set aan specificaties waaraan de uitkoppeling van restwarmte moet voldoen. Deze specificaties zijn later de basisgegevens voor het regionale warmtenet .
 - Een derde subdoel is om de aansluiting van de Polderwijk in de eerste fase van de bouw van het datacenter voor te bereiden. Dit omdat er belang wordt gehecht aan het gebruik van restwarmte al vanaf dat Tulip het eerste gebouw in gebruik neemt.

2h. Restwarmte – werk- en stuurgroep

In 2021 zijn vervolgens de volgende stappen gezet:

- M.b.t. het eerste doel is er gewerkt aan een technisch schetsontwerp en een business case. Daarin zijn de volgende stappen gezet:
 - Drie Technische schetsontwerp (Zeewolde, Harderwijk en transportleiding van Zeewolde naar Harderwijk geïntegreerd tot een schetsontwerp (Febr/ Maart 2021)
 - Toetsing van haalbaarheid en interesse op deelname bij marktpartijen via marktconsultatie (april 2021)
 - Ontwikkelen van integrale businesscase gebaseerd op technisch ontwerp (mei 2021)
 - Aanpassing van technisch ontwerp, afstemmen met Tulip voor beschikbare warmte, ontwerp WOS en validatie van gebruikte kentallen in businesscase (juni/ juli 2021),
 - Vaststellen van nieuwe basis integrale businesscase en demarcatie van maximale warmtevraag in Zeewolde en Harderwijk. (juli 2021)
 - De afstemming van de beschikbare warmte vanuit Tulip met de volloop van de warmtevraag in Zeewolde en Harderwijk. Dit verloopt in overeenstemming met de Transitievisies Warmte. Hieruit blijkt dat de nieuwbouw Polderwijk en Trekkersveld het startproject voor de ontwikkeling van het hele warmtenet gaat worden. (augustus 2021). Dit wordt in een apart project door Fakton uitgezocht met gemeente Zeewolde als opdrachtgever.
- Integrale business case is nogmaals aangepast en door opgave team en stuurgroep gevalideerd op kansrijkheid (september 2021) en draaiknoppen gedefinieerd die impact hebben op de uitkomsten.
- De uitkomsten van de integrale businesscase bepalen de propositie van het warmtenet voor huurders en particulieren van Zeewolde en Harderwijk. De proposities zijn vervolgens onderzocht op woonlasten neutraliteit vanaf aansluiting en vergeleken met en duurzame alternatieve warmteoplossing (warmtepomp). Hieruit blijkt dat het warmtenet de voorkeursoplossing is met de laagst maatschappelijke kosten. De uitkomsten worden door externe bureaus onderzocht en bevestigd. (oktober 2021)
- De bijdrage van Tulip wordt gedurende de periode augustus tot en met december berekend, op maximaal haalbaar, gewenst als input voor de onderhandelingen over de AO en wordt een gegeven na de onderhandelingen. Deze wordt in december 2021 als draaiknop vastgezet als een gegeven en verwerkt in de businesscase en separaat in het startproject.
- De eerste schetsontwerpen van een mogelijk governance model wordt ontwikkeld en getoetst in het opgaveteam, bij lokale bestuurders en bij de provincies. Deze vragen om verdieping in 2022 inclusief de financiële impact, risico analyse en rolneming van de publieke en private organisaties. (november 2021 - januari 2022).
- We verwijzen graag naar de Bestuursopdracht voor de governance van dit project en voor een verdere specificatie van deze opdracht en hoe die zich weerhoudt tot de ontwikkeling van het project Tulip.

2i. Contacten met het Rijk: het EZK/TenneT traject

In Nederland geldt dat iedere 'nieuwkomer' een aansluitingsrecht heeft op het energienet, zelfs als de capaciteit niet meteen beschikbaar is. Verder geldt dat indien een afnemer een aansluiting wenst groter dan 10 MVA, het deze kan laten realiseren door TenneT of zelf een openbare aanbesteding van de aansluitwerkzaamheden kan uitschrijven. In Nederland geldt qua aansluiting in principe het "first come first serve" principe. Voor een zware aansluiting als het datacenter in Zeewolde kan dat tot een relatief lange wachttijd leiden omdat deze nog niet ingepland kan worden. Het is echter niet ongebruikelijk in Nederland dat bedrijven die een zware aansluiting behoeven, bereid zijn om zelf de kosten voor de beoogde aansluiting (lees: onderstation) te dragen om het aansluittraject te bespoedigen. We willen benadrukken dat het hier nadrukkelijk afspraken betreft tussen een private partij (Meta in dit geval) en TenneT waarbij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (hierna: EZK) een verzoekende rol heeft richting TenneT om prioriteit te geven aan het realiseren van een eigen aansluiting. De provincie en gemeente hebben vooral een faciliterend en bemiddelende rol waarbij de regionale en lokale belangen zo goed mogelijk worden behartigd.

M.b.t. het traject Tulip, hebben de volgende stappen plaatsgevonden:

- In november 2020 zijn de gesprekken gestart tussen de gemeente, de provincie, Meta, TenneT en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (hierna: EZK) over een aansluiting van het datacenter op het energienetwerk
- Meta heeft al snel aangegeven dat zij bereid is om zelf de kosten voor het beoogde onderstation te willen betalen cq opdrachtgeven hiervoor te willen zijn. Dit is niet ongebruikelijk in Nederland voor zwaardere aansluitingen om o.a. het aansluittraject te versnellen. Er is toen een overleg georganiseerd met EZK, de gemeente Zeewolde, de provincie Flevoland, de projectleider van Horizon en een vertegenwoordiger van de NFIA om deze casus te bespreken. Naast dit overleg heeft EZK ook deelgenomen aan overleg met de vertegenwoordigers van Tulip/Meta.
- Omdat hier sprake was van een bijzondere situatie, is er vanuit EZK ook overleg gevoerd met de toenmalige minister over de prioritering voor dit onderstation. Dat heeft in eerste instantie nog niet geleid tot een definitief besluit van EZK om TenneT en Alliander om medewerking te vragen. Dit kwam mede omdat er nog geen sprake was van een definitief besluit van de gemeenteraad van Zeewolde m.b.t. het nieuwe bestemmingsplan en er ook geen definitief besluit van het vestigen van het datacenter vanuit Meta lag.
- In november 2020 heeft de minister van EZK de regio verzocht om kenbaar te maken of de regio ondersteuning biedt aan project Tulip. De minister had deze bevestiging nodig om het traject richting TenneT en Alliander verder te brengen. Dit heeft geleid tot een brief van de regio aan de minister van EZK (deze is als bijlage 7 bijgevoegd).
- Eind februari 2021 heeft de regio vervolgens, op verzoek van EZK, een memo (deze is als bijlage 8 bijgevoegd) opgesteld waarin de casus Zeewolde is afgezet tegen een aantal moties die door de Tweede Kamer waren ingediend over datacenters en waar EZK graag van de regio een duiding zou willen ontvangen. Deze memo is op DG niveau gedeeld met EZK en vervolgens in een pakket meegegaan naar de minister van EZK
- Bovenstaande heeft er toe geleid dat de minister van EZK begin maart 2021 heeft ingestemd met het versturen van vertrouwelijke brieven aan TenneT en Alliander waarin beide partijen worden verzocht om mee te werken aan het realiseren het beoogde onderstation voor het aansluiten van het datacenter en daarvoor benodigde netaanpassingen qua capaciteit door te voeren. Hierin zijn specifieke voorwaarden benoemd.
- Het is nu aan TenneT en Meta om tot afspraken te komen

2i. Contacten met het Rijk: het EZK/TenneT traject

Rol en activiteiten van de provincie Flevoland in dit traject:

- De provincie Flevoland (en ook de gemeente Zeewolde) heeft zich in dit traject opgesteld als belangenbehartiger en bemiddelaar naar het Rijk namens de overheden in Flevoland, waarbij de regionale en lokale belangen zo goed mogelijk zijn behartigd. Hierbij is altijd uitgangspunt geweest dat de komst van het beoogde datacenter en de benodigde inpassing in het elektriciteitsnetwerk een meerwaarde diende te zijn voor specifiek de omgeving van Zeewolde en de algehele infrastructuur in Flevoland. Denk hierbij aan een grotere capaciteit dan de behoefte van Meta zodat ook andere regionale ontwikkelingen en groei kan worden aangesloten en de mogelijkheid van terugleveringscapaciteit van duurzaam opgewekte energie in de regio om congestie op te heffen.
- Er hebben een aantal ambtelijk overleggen plaatsgevonden omtrent dit onderstation. Het overleg binnen EZK met de minister is zonder Flevolandse vertegenwoordiging gedaan.
- Bestuurlijk is er vanuit de provincie afstemming geweest over dit traject op DG niveau met EZK.

2i. Contacten met het Rijk: het BZK/RVB traject

Een gedeelte van de grond betreffende de bestemming Trekkersveld IV is nog eigendom van het RVB. Feitelijk is dit vooral een gemeentelijke verantwoordelijkheid en dient de gemeente met het RVB tot overeenstemming te komen. Echter, zoals uit het feitenrelaas hieronder blijkt, heeft het Rijk besloten dat het breder het gesprek met de regio wil voeren over multifunctioneel gebruik van gronden, vooral daar het de omzetting van landbouwgrond in een andere bestemming betreft. Omdat het Rijk zich daarmee in eerste instantie tot de provincie wendde, heeft ook de provincie een nadrukkelijke rol gekregen in dit traject. Vanuit het project Tulip zijn meerdere gesprekken gevoerd met het RVB (door de gemeente) en het ministerie van m.n. Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties (hierna: BZK) (door gemeente en provincie samen) om te bespreken onder welke voorwaarden deze gronden aan de gemeente Zeewolde verkocht kunnen worden. Hieronder volgt een overzicht van de stappen die zijn gezet in deze.

- In februari 2020 heeft de gemeente Zeewolde een brief gestuurd naar het RVB waarin het RVB wordt geïnformeerd over een mogelijk nieuw bestemmingsplan ter uitbreiding van bedrijventerrein Trekkersveld. De gemeente verzoekt het RVB om de percelen van het RVB te mogen betreden voor onderzoeken en om een informatief overleg over eventuele verkoop van de gronden aan de gemeente Zeewolde.
- In juni 2020 heeft de gemeente Zeewolde het RVB schriftelijk op de hoogte gesteld dat de gemeente voornemens is tot een bestemmingsplanwijziging ter uitbreiding van het bedrijventerrein Trekkersveld, een uitbreiding die bestaat uit 166 ha datacenterbestemming en 35 ha regulier bedrijventerrein. Het RVB is medegedeeld dat er in juni 2020 een voorontwerp bestemmingsplan en een notitie reikwijdte en detailniveau MER (NRD) ter inzage komt te liggen en is gewezen op de mogelijkheid tot inspraak.
- Op 23 februari 2021 is het ontwerpbestemmingsplan gepubliceerd en heeft het 6 weken ter inzage gelegen tijdens welke periode partijen zienswijzen konden indienen. De termijn voor het indienen van zienswijzen sloot op 6 april 2021.
- Halverwege maart 2021 is de provincie Flevoland benaderd door het ministerie van BZK/RVB dat zij de mogelijkheid wilden hebben om aanvullende afspraken te maken met de regio over een tweetal ontwikkelingen in Flevoland:
 - Project Tulip, ontwikkeling datacenter in Zeewolde
 - Zonnepark NOP aan de Westermeerdijk.
- Het ministerie/RVB wilde nadrukkelijk afspraken maken over het multifunctioneel gebruik van de gronden aangezien het in beide gevallen het wijziging van de agrarisch bestemming van de RVB gronden betreft. Aangezien de plannen in Zeewolde geen directe reden gaven voor het ministerie/RVB om o.b.v. vigerend beleid (NOVI/REOS) een zienswijze in te dienen op het nieuwe bestemmingsplan, heeft het ministerie erop aangedrongen om hier aparte afspraken over maken met de regio en beide trajecten ook parallel aan te vliegen. Deze afstemming is op DG niveau (RVB, LNV en BZK) gedaan met gedeputeerden Fackeldey en Appelman, met ambtelijke ondersteuning. De provincie Flevoland en de gemeenten Zeewolde en NOP hebben onder voorwaarden ingestemd om samen te werken met Rijk inzake haar verzoek. Voor het project Tulip is nadrukkelijk aangegeven dat de planologische en vergunningsprocedures al in verregaande stadia waren en:
 - dat dit verzoek van het Rijk niet mag leiden tot vertraging van de planning om het bestemmingsplan in december 2021 vast te stellen in de gemeenteraad van Zeewolde
 - dat eventuele afspraken m.b.t. multifunctioneel gebruik van land dient te passen binnen de huidige ontwerpen die reeds waren ingediend voor vergunningsaanvragen

2i. Contacten met het Rijk: het BZK/RVB traject

- Op vrijdag 19 maart 2021 is er een BO georganiseerd met gedeputeerde Fackeldey, wethouder de Jonge van Zeewolde, de DG's van het Rijk en ambtelijke vertegenwoordiging vanuit de provincie Flevoland om de aanpak voor multifunctioneel gebruik van de gronden te bespreken. In dit overleg bleek dat het Rijk daar zelf nog geen concrete beelden bij heeft en nog zoekende is wat dit zou kunnen betekenen. Om toch tot concrete mogelijkheden te kunnen komen, is voor beide Flevolandse projecten afgesproken dat in gezamenlijkheid onderzocht wordt hoe invulling kan worden gegeven aan het multifunctioneel gebruik van de gronden en dat er ook ruimte geboden moet worden voor project Tulip om dat nog in het nieuwe bestemmingsplan op te nemen (ook na beëindiging van de ter inzage legging)
- In de weken na 19 maart 2021 is er geregeld contact geweest op hoog departementaal niveau van het Rijk met de Flevolandse ambtelijke top en Flevolandse bestuurders om bovenstaande afspraken te borgen. Dit heeft er uiteindelijk toe geleid dat het Rijk op 27 maart een conceptbrief met de provincie en Zeewolde heeft gedeeld waarin het volgende is opgenomen:
 - Het datacenter in Zeewolde is deels gepland op gronden die in het bezit zijn van het Rijk. Er is nog geen eenduidige beslissing van de betrokken beleidsdepartementen of het Rijk aan deze ontwikkelingen mee kan werken.
 - op 19 maart 2021 is in het BO afgesproken een onderzoek uit te (laten) voeren naar mogelijke innovatieve toepassingen, waar betrokken gemeenten, provincie en beleidsdepartementen mee akkoord kunnen gaan en vervolgens kunnen uitvoeren. Dit onderzoek wordt uiterlijk 24 juni afgerond. Uiteraard zullen de gemeente en provincie hierbij betrokken worden.
 - Het Rijk gezien de resterende termijnen voornemens is geen zienswijze in te dienen mits de gemeente voor het verstrijken van de ter inzage termijn (6 april 2021) richting het Rijk bevestigt dat in het ontwerpbestemmingsplan de uitkomsten van het gezamenlijke onderzoek (zie b) mogelijk zijn of mogelijk gemaakt worden.
- Op 6 april 2021 heeft Zeewolde op bovenstaand verzoek (c) bevestigend gereageerd.
- Op 12 april 2021 heeft het RVB een opdracht betreffende het onderzoek naar multifunctioneel gebruik van de gronden voor het project Tulip en Zonnepark NOP met gedeputeerde Fackeldey gedeeld. De doelstelling van de opdracht luidde: een onderzoek uit te (laten) voeren naar multifunctioneel ruimtegebruik in Flevoland en dat vanuit dit onderzoek wordt gekeken naar een multifunctionele inpassing van deze twee concrete projecten. Inzet van het onderzoek is te komen tot mogelijke (innovatieve) multifunctionele inpassingen, waar alle beleidsdepartementen, provincie en gemeenten mee akkoord kunnen gaan. Intern heeft hier beraadslaging op plaatsgevonden, maar uiteindelijk is de provincie akkoord gegaan met de formulering van deze opdracht. Voor het project Tulip betekende dit:
 - Het College van Rijksadviseurs (CRa) gaat onderzoek doen naar:
 - o de mogelijkheden van multifunctioneel gebruik van de gronden,
 - o de korte en lange termijn effecten,
 - o de bredere ruimtelijke, maatschappelijke en politiek-bestuurlijke context,
 - o de ruimtelijke principes uit de NOVI
 - TNO gaat onderzoek doen naar de mogelijkheden van het realiseren van zonnepanelen op gebouwen en op de grond van het datacenter
 - Beide onderzoeken worden uiterlijk 24 juni 2021 opgeleverd
- Met BZK/RVB en CRa zijn in de periode april t/m juni een aantal overleggen georganiseerd om informatie te delen en tussenresultaten te bespreken. Op 23 juni 2021 heeft de provincie Flevoland het concept rapport van het CRa ontvangen (deze is als bijlage 9 bijgevoegd). Het TNO rapport was op dat moment nog niet beschikbaar/af. Dit rapport is mondeling toegelicht door de CRa aan RVB, provincie Flevoland en gemeente Zeewolde.
- Op 28 juni 2021 heeft de provincie Flevoland ook het TNO rapport ontvangen (deze is als bijlage 10 bijgevoegd)

2i. Contacten met het Rijk: het BZK/RVB traject

- De provincie Flevoland en de gemeente Zeewolde hebben vervolgens een gezamenlijk reflectierapport (deze is als bijlage 11 bijgevoegd) opgesteld om te reageren op beide rapporten. Vanwege tijdigheid en in afstemming met het RVB is dit nadrukkelijk een ambtelijke reactie geweest die feitelijke feedback geeft op beide rapporten. Het reflectierapport Zeewolde is op 2 juli 2021 naar het Rijk/RVB gestuurd, samen met het reflectierapport voor het project Zonnepark NOP. We hebben hierbij nadrukkelijk gevraagd om onze reflecties ook mee te sturen naar de bewindslieden in Den Haag die hier uiteindelijk iets van moeten vinden.
- Op 7 juli 2021 heeft er vervolgens een BO plaatsgevonden tussen gedeputeerden Fackeldey en Appelman en hoog departementaal niveau van het Rijk om de reflecties en positie van de provincie en gemeente n.a.v. de CRa en TNO rapporten op beide cases toe te lichten.
- Op 8 juli 2021 zijn alle rapporten en reflecties (voor zover wij kunnen nagaan) besproken tussen de volgende bewindslieden: Raymond Knops (Stas. BZK), Mona Keijzer (Stas. EZK), Carola Schouten (min. LNV), Kajsa Ollongren (min. BZK). Hierbij waren geen regionale bestuurders uitgenodigd, noch gewenst.
- Op 12 augustus 2021 zijn de provincie Flevoland en de gemeente Zeewolde uiteindelijk door het Rijk geïnformeerd over de voorwaarden die het Rijk verbindt aan het meewerken voor de verkoop van de RVB gronden aan de gemeente Zeewolde. Hierin worden de volgende randvoorwaarden gesteld (citaat uit de brief):
 - *Op basis van het advies, hebben wij gezamenlijk de volgende randvoorwaarden voor verkoop van de betreffende rijksgronden voor realisatie van het betreffende datacenter benoemd, rekening houdend met vast te stellen beleidskaders en de inmiddels doorlopen stappen van provincie en gemeente:*
 - *Er wordt minimaal energiegebruik en maximale duurzaamheid geëist van de datacenterexploitant. De energie-efficiëntie dient ook in de jaren na ingebruikname te voldoen aan de stand van de techniek, volgens de norm van efficiënte datacenters. Het CRa noemt op dit moment een PUE van 1,1 als norm voor de meest efficiënte datacenters.*
 - *De daken en gevels van het datacenter en omliggende terreinen worden maximaal benut voor het opwekken van zonne-energie. Het ontwerp van het datacenter dient dusdanig te zijn dat daken en gevels gebruikt worden voor energieopwekking.*
 - *Voor het koelen van het datacenter wordt gebruik gemaakt van intelligente koeloplossingen, waarin drinkwatergebruik tot een minimum is beperkt en waarbij primair hemelwater wordt opgeslagen en ingezet. De koeloplossingen dienen ook in de jaren na ingebruikname te voldoen aan de actuele stand van de techniek, volgens de dan geldende norm voor efficiënte datacenters.*
 - *Deze randvoorwaarden vragen om een goede borging en dienen derhalve onderdeel te zijn van sanctioneerbare afspraken met de datacentereigenaar. Voorts is het belangrijk dat de restwarmte van het datacenter daadwerkelijk wordt hergebruikt. Derhalve verzoeken we de gemeente het initiatief te nemen voor de totstandkoming van een warmtenet, zodat de restwarmte die vrijkomt uit het datacenter hergebruikt wordt. Graag vernemen we welke initiatieven de gemeente zal nemen op welke termijn en wat de verwachte resultaten daarvan zullen zijn.*
- Deze voorwaarden zijn door de provincie Flevoland en de gemeente Zeewolde meegenomen in de onderhandelingen over de Anterieure Overeenkomst met de initiatiefnemer (zie AO onderhandelingen).
- Februari 2022: de resultaten van de AO onderhandelingen worden momenteel door de initiatiefnemer omgezet in een pakket waarin wordt aangegeven hoe er door de initiatiefnemer invulling zal worden gegeven aan de genoemde voorwaarden. Deze worden naar verwachting in maart 2022 aan het RVB gepresenteerd. Het RVB laat deze dan toetsen door TNO, waarna er een advies wordt voorgelegd aan het Rijk. Het Rijk besluit dan vervolgens om wel of geen toestemming te geven aan het RVB om mee te werken aan de verkoop van de RVB gronden aan de gemeente Zeewolde.

2j. Anterieure Overeenkomst en onderhandelingen

Inleiding:

- Het traject van de Anterieure Overeenkomst (hierna: AO) startte in augustus 2020 met het opstellen van het exploitatieplan en liep t/m december 2021 met het ondertekenen van de definitieve AO.
- In het kader van een Bestemmingsplanwijziging heeft de gemeente volgens de Wro/Grex-wet drie opties om afspraken te maken met de initiatiefnemer:
 - Exploitatieplan: voor alle in de Grex-wet bepaalde wettelijke kosten
 - Anterieure Overeenkomst: voor wettelijke en bovenwettelijke afspraken, vorm-vrij
 - Posterieure Overeenkomst: voor bovenwettelijke afspraken na vaststellen Exploitatieplan, vorm-vrij
- Voor grotere ontwikkelingen is het gebruikelijk om een AO op te stellen. Door zowel de wettelijke als bovenwettelijke afspraken op te nemen, kan het Exploitatieplan komen te vervallen
- Exploitatieplan (voor alleen de wettelijke kosten) dient als stok achter de deur/financieel vangnet indien geen vrijwillige overeenkomst kan worden afgesloten
- Voor project Tulip is een Exploitatieplan opgesteld maar uiteindelijk vervangen door de AO
- Hoewel een AO meestal tussen gemeente en initiatiefnemer is, is een tripartite overeenkomst ook mogelijk. Gemeente Zeewolde en provincie Flevoland hebben er voor gekozen om als één overheid op te treden
- Overigens heeft de gemeente het grootste belang bij de AO gezien de financiële belangen die zij heeft in dergelijke projecten

Toelichting:

Een gemeente is conform grondexploitatiewet (Grex-wet) verplicht om haar kosten op de grondeigenaar te verhalen wanneer deze grondeigenaar een zogenaamd bouwplan (art. 6.2.1 Bro) wil realiseren en wanneer voor de goedkeuring van dit bouwplan een wijziging van een ruimtelijk besluit (bijvoorbeeld nieuw bestemmingsplan) nodig is. De Grex-wet bepaald welke kosten wel en niet verhaald kunnen worden. Deze wettelijk bepaalde kosten worden opgenomen in een Exploitatieplan. Het exploitatieplan is bedoeld als stok achter de deur. Het is meestal voor zowel de grondeigenaar / initiatiefnemer als de gemeente (en provincie) verstandiger om van tevoren een overeenkomst te sluiten waarin ze afspraken maken over de gemeentelijke kosten (een zogenaamde anterieure overeenkomst). Wanneer de gemeente echter niet met alle grondeigenaren in het gebied een anterieure overeenkomst heeft afgesloten, dan moet de gemeente een exploitatieplan opstellen.

2j. Anterieure Overeenkomst en onderhandelingen (2)

In het project Tulip hebben de gemeente en de provincie in gezamenlijkheid besloten dat er een tripartite AO met de initiatiefnemer wordt afgesloten, waardoor de noodzaak voor een exploitatieplan vervalt. Dit AO-traject is in een aantal stappen op te delen:

1. Opstellen Exploitatieplan (https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0050.EPTveldIV-ON01/t_NL.IMRO.0050.EPTveldIV-ON01.pdf)
 - Opstellen van het Exploitatieplan werd getrokken door Rho-adviseurs in opdracht van de gemeente Zeewolde
 - Vanaf augustus 2020 is de provincie Flevoland betrokken bij het opstellen van het Exploitatieplan
 - In december 2020 is het definitieve ontwerpexploitatieplan opgeleverd
 - De volgende wettelijk verplichte onderdelen zijn voor de provincie Flevoland opgenomen in het Exploitatieplan:
 - de directe aansluiting van het datacenter op de N305 en de kosten die hiermee gemoeid zijn,
 - Wettelijke toegestane aan het exploitatiegebied toerekenbare gedeelte van de kosten voor compenserende maatregelen aan het kruispunt N305/N302 om de verkeersdoorstroom op de N305 te borgen
 - Het gros van de kosten die zijn opgenomen in het Exploitatieplan zien toe op kosten van de gemeenten Zeewolde
2. Opstellen AO, inclusief bovenwettelijke afspraken:
 - De gemeente Zeewolde en de provincie Flevoland hadden ook de wens om bovenwettelijke afspraken met de initiatiefnemer te maken voor optimale inpassing van het datacenter
 - Omdat een AO vorm-vrij is, is ervoor gekozen om één tripartite (gemeente, provincie en initiatiefnemer) AO op te stellen voor zowel de wettelijke als bovenwettelijke afspraken
 - Vanaf januari 2021 (na afronding opstellen Exploitatieplan) is een aanvang gemaakt met het opstellen van de AO.
 - Eind april 2021 is de eerste versie van de AO gedeeld met de initiatiefnemer
 - Zoals in de "Samenvatting Anterieure Overeenkomst Tulip" (is als bijlage 12 bijgevoegd) is vermeld, zijn over onderstaande thema's bovenwettelijke afspraken gemaakt met de initiatiefnemer:
 - Gebruik restwarmte
 - Toepassing van zonnepanelen
 - natuur-inclusieve inrichting van het terrein en omliggende gebieden
 - Economische spin-off via hun community programma's
 - Infrastructurele afspraken
 - De inzet vanuit de provincie op deze bovenwettelijke thema's is vooraf in een besloten sessie (kabinet) met GS besproken en door GS vastgesteld in de vergadering van 20 april 2021.
 - De getekende AO is vanaf 13 december 2021 t/m 26 januari 2022 vertrouwelijk ter inzage gelegd voor PS in de kluis bij de Griffie.

2j. Anterieure Overeenkomst en onderhandelingen (3)

3. Het onderhandelingstraject met initiatiefnemer over de AO

- Vanaf mei 2021 zijn onderhandelingen gevoerd met de initiatiefnemer over de inhoud van de AO. Hierin hebben de gemeente en de provincie steeds als één overheid (gezamenlijk) opgetreden
- De gemeente Zeewolde is door GS gemandateerd om dit traject bestuurlijk te begeleiden, waarbij duidelijk is afgesproken dat op alle zaken die de inzet vanuit de provincie betreffen eerst afstemming is met de portefeuillehouder datacenters van GS
- Vanuit de provincie zijn de onderhandelingen gecoördineerd door een sr beleidsambtenaar en een jurist
- Vanaf september 2021 zijn onder de begeleiding van een ervaren externe onderhandelaar (ingehuurd door de gemeente en de provincie) een 4-tal fysieke onderhandelingen gevoerd (in Nederland) met de initiatiefnemer, waarin intensief onderhandeld is over de bovenwettelijke thema's in de AO. Uiteindelijk is daar het pakket aan afspraken uitgekomen zoals PS heeft kunnen lezen in de "Samenvatting Anterieure Overeenkomst Tulip" en vertrouwelijk in de AO.
- Op 9 november 2021 is een concept AO ter instemming voorgelegd aan GS, waarin GS tevens heeft kunnen toetsen of de onderhandelingen zijn uitgevoerd binnen de vooraf afgesproken kaders. GS heeft in die vergadering ingestemd met de concept AO en aangegeven dat er niet meer inhoudelijk terug onderhandeld mag worden, alleen juridische formuleringen mogen nog aangepast worden ter verbetering/verscherping van de AO.
- Op 1 december 2021 is de AO uiteindelijk definitief bevroren zodat alle partijen hun finale interne goedkeuringsprocessen konden doorlopen.
- Op 9 december 2021 heeft de initiatiefnemer zijn goedkeuring op de AO gegeven en is de AO door alle partijen ondertekend, als laatste door de provincie Flevoland, een eis die vooraf door de provincie kenbaar was gemaakt.
- Op 10 december 2021 is een spoedprocedure gestart voor geheimlegging door GS op de AO, zodat deze ter inzage gelegd kon worden voor PS in de kluis bij de Griffie. GS achtte dit wenselijk, zodat PS leden inzicht konden krijgen in de gemaakte afspraken vóórdat de Gemeenteraad in Zeewolde een besluit zou nemen over het Bestemmingsplan en de AO op 16 december 2021. Op 13 december 2021 is door GS geheimhouding op de AO gelegd en vanaf die datum is de AO in de kluis bij de Griffie gelegd voor statenleden.

3. Tijdlijnen datacenterontwikkelingen

Introductie + leeswijzer

In deze sectie worden de Tijdlijnen van de verschillende datacenterontwikkelingen uitgelegd. Deze zijn opgesplitst in een tijdlijn voor het project Tulip en een tijdlijn voor de overige datacenterontwikkelingen (MRA Datacenterstrategie en Datacenterstrategie Flevoland). Dit geeft een beeld van de stappen/activiteiten in het datacenterdossier in een chronologische volgorde. De tijdlijn van het project Tulip dient samen met de inhoudelijke uitleg op de thema's/onderwerpen (sectie 2) van dit feitenrelaas te worden gelezen om een goede duiding te krijgen van wat de activiteiten in de tijdlijn inhoudelijk betekenden. Voor een inhoudelijke duiding van de tijdlijn van de MRA datacenterstrategie, wordt verwezen naar de vragenbeantwoording op de vragen van 50PLUS over dit traject (deze is als bijlage 1 bijgevoegd). Provinciale Staten zijn goed op de hoogte van het traject Datacenterstrategie Flevoland, dit is een lopend traject waarin de staten intensief worden meegenomen. Voor inhoudelijke duiding verwijzen we naar de sectie over “Communicatie Provinciale Staten” (sectie 2e), waarin ook wordt verwezen naar de benodigde documentatie daarover.

3. 2019 tijdlijn Tulip

Maart 2019	Facebook maakt bij de NFIA bekend dat zij interesse hebben in Nederland om een hyperscale datacenter te bouwen
Mei 2019	Het project onder codenaam 'Fresa' toont interesse in de gemeente Noordoostpolder.
Augustus 2019	Kennismakingsgesprek tussen 'Fresa' en de gedeputeerde Appelman.
September 2019	Het project 'Fresa' wordt niet voortgezet.
November 2019	Gemeente Zeewolde meldt bij de provincie een project met de codenaam 'Tulip'.
December 2019	Het projectteam 'Tulip' ontmoet de gedeputeerde om hun voornemens te bevestigen.

3. 2019 tijdlijn algemene ontwikkelingen

Maart 2019	Publicatie REOS rapport 'Ruimtelijke Strategie Datacenters. Routekaart 2030 voor de groei van datacenters in Nederland' (https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/03/15/ruimtelijke-strategie-datacenters ; voor samenvatting zie volgende dia)
April 2019	Publicatie D-Cision rapport 'Kansen en bedreigingen voor datacenters in de Metropool Regio Amsterdam (MRA)' (voor korte samenvatting zie dia 47) en MRA-voorstel om een vervolgstudie te verrichten naar de gewenste ruimtelijke spreiding van de datacenters binnen MRA. Daarnaast is het voorgesteld om tot een MRA-brede strategie voor datacenters te komen en deze af te stemmen binnen het Platform Bedrijventerreinen en Kantoren (Plabeka).
Juni 2019	Informeel gesprek tussen vertegenwoordigers van Provincie Noord-Holland, Provincie Flevoland en gemeente Almere over de mogelijke MRA-brede datacenterstrategie en optie Almere (o.b.v. D-Cision rapport).
September 2019	Tijdens de Plabeka-vergadering wordt door Provincie Flevoland geconstateerd dat haar vertegenwoordigers niet meegenomen zijn in de begeleidingsgroep voor de MRA-brede datacenterstrategie. De voorgestelde groep bestaat uit vertegenwoordigers van Amsterdam, Almere, Haarlemmermeer, MRA, Provincie Noord-Holland en Liander.
Oktober 2019	Uitnodiging voor provincie Flevoland om aan te sluiten bij de begeleidingsgroep van MRA-brede datacenterstrategie.
November 2019	contact met adviesbureau Stratix om een verkenningsonderzoek voor datacenters in Flevoland uit te voeren. Inzicht in opdrachtverstrekking vanuit MRA aan Buck Consultants International/ CE Delft.
December 2019	Schriftelijke benadrukking vanuit de provincie Flevoland dat de gemeenten die genoemd worden in de MRA-datacenterstrategie en nog niet aan tafel zitten, uitgenodigd moeten worden.

3. REOS rapport ‘Ruimtelijke Strategie Datacenters 2030’

De ruimtelijke strategie datacenters 2030 bevat een routekaart in 10 stappen met standpunten en inrichtingsprincipes die ~~part~~el in gang gezet moeten worden om de strategie te realiseren:

1. Clustervorming rond de internationale internetknooppunten in de MRA vormt het fundament voor datasectorland Nederland. Deze verworvenheid mag niet versjteerd worden. De internationale co-locatiemarkt is de hub die de datahub Nederland doet draaien en moet blijvend gefaciliteerd worden.
2. Voor het faciliteren van datacenters op de korte termijn (2019-2022) kan het ‘energietekort’ ten dele opgelost worden door de mogelijkheden in het gebied Almere – Zeewolde – Lelystad – Dronten te benutten. Zowel in (groot) Amsterdam als Almere zal op korte termijn een aanpassing van de energie-infrastructuur nodig zijn.
3. Voor het faciliteren van de middellange termijn (2022-2030) wordt een nadere studie uitgevoerd naar de ontwikkeling van een resilience-cluster in de zuidelijke Randstad (en Middenmeer) of en hoe er kan worden voldaan aan vestigingseisen ten aanzien van latency, arbeidsmarkt, restwarmte en het ICT-ecosysteem. Een nadere toets bij (internationale) colocatie marktpartijen maakt hiervan onderdeel uit.
4. Voor de lange termijn (2030 en later) dienen de mogelijkheden voor een nieuw datacluster aan de west- en zuidflank van Amsterdam bij de aanlandingslocatie van wind op zee verkend en uitgewerkt te worden.
5. De ontwikkeling van datacenters (groei, type, techniek, oriëntatie, nieuwe specialisaties zoals bv. automotive in Eindhoven/Helmond, food in Ede/Veenendaal en gezonde verstedelijking in Utrecht) en de economische effecten dienen 2-jaarlijks gemonitord te worden mede in relatie tot de huidige aannames en de opkomst van regionale datacenters bv. als gevolg van edge computing.
6. De bestaande Hyperscale locaties Middenmeer en Eemshaven dienen verder gefaciliteerd te worden in hun uitbreiding en opgenomen in data-, energie- en warmtenetwerken.
7. Nederland bevordert de aanpassing van de BENG-norm zodanig dat uit groene stroom opgewekte warmte door datacenters als duurzaam wordt aangemerkt.
8. De datacenters van Nederland stellen hun warmte beschikbaar en faciliteren de uitkoppeling aan warmtenetwerken.
9. De warmtenetwerken dienen op regionale schaal ontwikkeld te worden rond bestaande (stadswarmte)netwerken waarbij datacenters als warmtebronnen worden meegenomen.
10. De ontwikkeling van regionale datacenters van omvang (> 5.000 m², > 2 MW) dient bij voorkeur in de nabijheid van stedelijke centra van het stedennetwerk G40 (of de G4) plaats te vinden of gekoppeld aan een (regionaal) warmtenetwerk

3. D-Cision rapport ‘Kansen en bedreigingen voor datacenters in de Metropool Regio Amsterdam (MRA)’

De belangrijkste conclusies uit het rapport van D-Cision zijn:

- De huidige elektrische transportnetten in de omgeving van bestaande en nieuwe aanvragen voor datacenters zitten vol of bijna vol en de groei van netcapaciteit door datacenters is nog sneller dan verwacht. Als de regio de vestiging en uitbreiding van datacenters wil faciliteren dan moet er snel en veel elektrische ontsluitingscapaciteit worden gerealiseerd.
- De behoefte tot clustering van datacenters in de omgeving van Amsterdam (binnen een straal van hooguit 30 km) in combinatie met de toenemende schaalgrootte van aanvragen voor nieuwe data-centers (honderden MW's) vereisen aanpassingen van het 380 kV elektriciteitsnet. Dit pleit voor een versnelde realisatie van één of meer zogeheten 1 GW load pockets ten behoeve van datacenters in de MRA. Het ministerie EZK zou daartoe een opdracht moeten verstrekken aan TenneT.
- In lijn met de tienstappen routekaart van de Ruimtelijke Economische Ontwikkelstrategie (REOS) van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (zie kader) worden de volgende locaties kansrijk geacht: a. Almere/Zeevolde: bouw van een nieuw 380/150 kV station. b. In het gebied tussen Beverwijk en Vijfhuizen: bouw van een nieuw 380/150 kV station. c. Oostzaan: uitbreiding van het bestaande 380/150 kV station. In lijn met de Ruimtelijke Economische Ontwikkelstrategie, ligt een ontwikkeling in de omgeving van Almere daarbij als eerste het meest voor de hand.
- Een locatie voor datacenters nabij woonwijken voor het gebruik van de restwarmte heeft de voorkeur; voor het benutten van restwarmte is nabijheid van datacenters en stedelijke gebieden een voorwaarde. De effectieve potentiële benutting van restwarmte in de eerste jaren lijkt overigens beperkt. Ingeschat wordt dat de restwarmteproductie van datacenters de eerstkomende jaren de warmtebehoefte van geplande nieuwbouwwijken ruimschoots zal overtreffen. Door te kiezen voor opwaardering van de restwarmte met een industriële warmtepomp en warmtenetten met een temperatuur van circa 70 °C kunnen niet alleen nieuwbouw woonwijken maar op wat langere termijn ook bestaande woonwijken door middel van restwarmte worden voorzien. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is wel dat bestaande woningen dan beter worden geïsoleerd.
- Geadviseerd wordt om de capaciteitsbehoefte en het energiegebruik van bestaande en nieuwe datacenters (inclusief de extra elektriciteitsvraag van de warmtepompen voor de benutting van restwarmte) nauwlettend en nauwkeurig te monitoren. Deze informatie leidt tot meer en beter inzicht in de capaciteitsbehoefte en tot tijdige signalering om een volgende 1 GW load pocket te realiseren.

3. 2020 tijdlijn Tulip

Januari 2020	Kick-off meeting 'Tulip' met vertegenwoordigers van de provincie Flevoland, gemeente Zeewolde en haar adviesbureaus Rho en DGMR, projectgroep Tulip en zijn adviesbureau Arcadis, en Horizon Flevoland. Opzetten van intern beleidsadviesteam voor project Tulip. Dit team zal de projectaspecten toetsen aan het provinciaal beleid.
Februari 2020	Interne voorverkenning stikstofdepositie i.r.t. Project Tulip. Deze voorverkenning had als doel om inzichtelijk te krijgen welke aspecten wel in de wet en regelgeving opgenomen zijn. Daarnaast is informatie verzameld over vergelijkbaar casuïstiek. Eerste bestuurlijk overleg (BO) inzake Tulip. Er wordt nagestreefd om 1 keer in de maand bij elkaar te komen en bestuurlijk de voortgang van het project te bespreken. Gemeente Zeewolde kondigt via een brief aan het RVB de bestemmingsplanwijziging aan.
Maart 2020	Interne voorverkenning ontsluitingswegen op N305 ten behoeve van Trekkers IV (regulier bedrijventerrein + datacenter); Intern overleg inzake procedures MER en eventuele vergunningen; Start integrale overleggen met de OFGV; Ambtelijke memo vanuit de regio – motivatie voor TenneT
April 2020	Vervolgoverleg ontsluitingswegen Trekkersveld IV (regulier bedrijventerrein + datacenter) Interne afstemming RO-zaken m.b.t. project Tulip Start van wekelijks operationeel overleg tussen de provincie, gemeente, Horizon en Tulip.
Mei 2020	Tijdens het BO Tulip is door Horizon aangegeven dat de NFIA een brief vanuit GS wil ontvangen waarin het bestuur zijn houding tegenover project 'Tulip' bekend maakt. GS besluiten om een brief aan NFIA te sturen en nemen kennis van de destijds geheime GS-mededeling waarin toelichting op project Tulip is gegeven. Deze mededeling is ook ter inzage van PS bij de griffie gelegd in de periode van 20 mei tot en met 30 juni 2020. Verkenning en voorbereiding coördinatieregeling inzake Tulip. Ambtelijk afstemmingsoverleg tussen provincie, gemeente en adviesbureau Arcadis over ontsluiting N305.
Juni 2020	BO Tulip wordt vanaf juni 2020 tweewekelijks gehouden. Publicatie van voorontwerp-bestemmingsplan, NRD en beeldkwaliteitsplan door de gemeente, waarop de provincie gereageerd heeft met een vooroverlegreactie. GS hebben de schriftelijke vragen 'Komst datacentra naar Flevoland' van fractie FvD beantwoord. GS hebben ingestemd met het verzoek van de gemeente Zeewolde om de coördinatieregeling op het project Tulip toe te passen. Conceptaanvraag voor datacenter Zeewolde ingediend in het omgevingsloket.

3. 2020 tijdlijn Tulip

Juli 2020	Start van de ontvankelijkheidstoets door de OFGV van de eind juni ingediende conceptaanvraag voor datacenter Zeewolde Start afstemmingsoverleg met OFGV, provincie, gemeente en de aanvrager (Arcadis). Vooroverlegreactie van de provincie op het bestemmingsplan Trekkersveld IV (bijlage 3).
Augustus 2020	Start afstemming tussen de OFGV en de betrokkene adviseurs/beoordelaars van de provincie, gemeente en het Waterschap Zuiderzeeland. Start afstemming tussen gemeente en provincie met expert van Rho adviseurs over exploitatieplan/Anterieuere overeenkomst.
September 2020	Vorbereiding anterieure overeenkomst onderdeel provinciale aspecten Verdere afstemming inzake vergunningen. Opgaveteam 'Restwarmte' van start
Oktober 2020	De omgevingsvergunningaanvraag wordt buiten behandeling gelaten. Bestuurlijke afstemming tussen provincie en de OFGV. Tweede vooroverlegreactie van de provincie op het bestemmingsplan Trekkersveld IV (bijlage 4). Provincie bestuurlijk akkoord m.b.t. ontsluiting N305 en opname oplossing in Bestemmingsplan (als onderdeel van definitieve besluitvorming).
November 2020	Verzoek van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat aan de provincie en gemeente om de houding van de regio t.o.v. project Tulip toe te lichten. Oprichting stuurgroep 'Restwarmte'
December 2020	Nieuwe omgevingsvergunningaanvraag, vergunning aanvraag in het kader van Wet natuurbescherming Brief van de provincie richting het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat Bestuursopdracht van de colleges van gemeente Zeewolde en Harderwijk inzake restwarmte Publicatie van Notitie Reikwijdte en Detailniveau in het kader van MER-ontgroningen Definitief exploitatieplan opgesteld.

3. 2020 tijdlijn algemene ontwikkelingen

Januari 2020	Vertegenwoordigers van de gemeente Zeewolde schuiven bij de MRA tafel aan en worden geïnformeerd door de MRA-begeleidingsgroep over de uitkomsten van het BCI/ CE Delft onderzoek. Provincie stuurt ambtelijke reactie (als bijlage 13 bijgevoegd) op de uitkomsten van het onderzoek BCI/CE Delft en de hieruit voortvloeiende voorstellen langs de lijnen van de MRA platforms Ruimte en Economie.
Februari 2020	Kick-off meeting met bureau Stratix voor het verkenningsonderzoek m.b.t. datacenterontwikkelingen in Flevoland
Maart 2020	Uitbraak COVID-19; vertraging in onderzoek Stratix
April 2020	Voortgangsoverleg onderzoek Stratix en voorbereiding van een webinar door Stratix MRA-datacenterstrategie en plannen van Almere met betrekking tot Oosterwold en voorbereiding van MRA om in mei het BCI/ CE Delft onderzoeksrapport te publiceren
Mei 2020	MRA webinar waarbij het rapport van BCI/ CE Delft gepresenteerd is. Stratix webinar Datacenters in Flevoland
Juni 2020	NRC publiceert artikel over de misstanden bij datacenterontwikkelingen in Middenmeer PS mededeling 'Ontwikkelingen datacenters' #2613682 over datacenters, MRA plannen en alle ontwikkelingen van datacenters in Flevoland geïnformeerd. Beantwoording schriftelijke vragen 'Komst datacentra naar Flevoland' van fractie FvD
Juli 2020	Het college van B&W van Almere stuurt een raadsbrief inzake datacenters
Augustus 2020	Vorbereiding MRA datacenterstrategie – bespreking in team Plabeka Eerste opzet MRA datacenterstrategie (concept)
September 2020	Geannoteerde inhoudsopgave MRA datacenterstrategie – voorbereiding voor DO's en BO's Ruimte en Economie (respectievelijk november 2020 en december 2020)
Oktober 2020	Liander voorbereid periodieke rapportage over bestaande datacenterclusters
November 2020	Beeldvormende sessie PS Flevoland inzake datacenterontwikkelingen en beleid
December 2020	Concept MRA datacenterstrategie opgesteld door bureau Berenschot ter consultatie ambtelijk voorgelegd

3. 2021 tijdlijn Tulip

Januari 2021	Aanvraag ontgrondingenvergunning PS-mededeling 'Bestuurlijke samenwerking benutten restwarmte datacentrum Zeewolde' #2736508
Februari 2021	Brief vanuit OFGV - Verzoek om aanvullende gegevens m.b.t. omgevingsvergunning Brief vanuit de provincie – Verzoek om aanvullende gegevens m.b.t. Wnb-vergunning Bestuurlijk memo (bijlage 8) aan DG dhr. S. Gaastra Start technische schetsontwerpen restwarmte Gemeente Zeewolde publiceert ontwerpbestemmingsplan Trekkersveld IV Start intern provinciale afstemming Anterieure Overeenkomst
Maart 2021	Concept aanvullende gegevens en 1 ^e verlenging van het termijn voor aanleveren van aanvullingen door de aanvrager Ontheffing aanvraag in het kader van Wnb. Ministerie van EZK stuurt vertrouwelijke brieven naar TenneT en Liander Provincie geeft een positief advies op aanvullende stukken aan de OFGV Bestuurlijk overleg met het ministerie van BZK inzake multifunctioneel (landbouw)grondbeleid Beantwoording schriftelijke vragen van de fractie 50PLUS 'Bevoegd gezag datacenters' #2761700 Start afstemming provincie en gemeente over anterieure overeenkomst.
April 2021	Zienswijze van de provincie op het ontwerpbestemmingsplan Trekkersveld IV (bijlage 5) Brief vanuit OFGV - Verzoek om aanvullende gegevens m.b.t. ontgrondingen Marktconsultatie inzake restwarmte Opdrachtverstrekking door BZK aan CRa en TNO voor het onderzoek naar multifunctioneel gebruik van de gronden voor het project Tulip (en zonnepark NOP) Beantwoording schriftelijke vragen van de fractie CU 'Datacenters in Flevoland' #2782112 Eerste concept Anterieure Overeenkomst gedeeld met initiatiefnemer
Mei 2021	2 ^e verlenging van het termijn voor aanleveren van aanvullingen door de aanvrager Ontwikkeling businesscase en aanpassing technisch schetsontwerp restwarmte
Juni 2021	Oplevering van CRa rapport en TNO rapport (bijlagen 9 en 10) Beantwoording schriftelijke vragen van de fractie GL 'Grondaankoop datacenter Zeewolde' #2801420

3. 2021 tijdlijn Tulip

Juli 2021	Ambtelijk reflectierapport op de rapporten CRa en TNO van de provincie en gemeente Zeewolde (bijlage 11) PS-mededeling 'Warmtenet Zeewolde-Harderwijk; hergebruik restwarmte datacenter' #2816756 De aanvrager levert de definitieve aanvullingen in.
Augustus 2021	Provincie en gemeente Zeewolde ontvangen brief vanuit het ministerie van BZK met de randvoorwaarden voor de grondverkoop De omgevingsvergunningaanvraag wordt ontvankelijk verklaard
September 2021	Ambtelijke afrondingsgesprek tussen het RVB, provincie en gemeente Brief vanuit OFGV met verzoek om aanvullende toelichting Burgerinspraak over datacenter Zeewolde tijdens Cie. RND Aanscherping integrale businesscase restwarmte
Oktober 2021	Intensieve onderhandelingen AO GS Flevoland stellen de ontwerp Wnb-ontheffing definitief vast
November 2021	PS-mededeling 'Behandeling bestemmingsplan Trekkersveld IV door de gemeenteraad van Zeewolde' #2869610 PS-mededeling 'Datacenter Zeewolde' #2854712 PS-mededeling 'Datacenters en energie, inclusief warmte' #2879031 Schetsontwerp voor een mogelijke governance model restwarmte van start
December 2021	Interpellatiedebat inzake datacenter Zeewolde Ondertekening definitieve AO Ter inzagelegging van de AO voor PS-leden onder geheimhouding Vaststelling van het bestemmingsplan Trekkersveld IV door de gemeenteraad van Zeewolde

3. 2021 tijdlijn algemene ontwikkelingen

Januari 2021	Ambtelijke reactie op concept MRA-datacenterstrategie (bijlage 13) Uitspraak Raad van State inzake intern salderen 201907142/1/R2 Uitspraak Raad van State inzake de gevolgen van extra stikstofdepositie 201702813/1/R3
Mei 2021	Cie. RND – Behandeling Startnotitie ‘Kaderdocument voor datacenters in Flevoland’ #2757472 en #2663395 Beantwoording schriftelijke vragen van de fractie VVD ‘Datacenters in verstedelijkingsstrategie MRA’ #2776448
Juni 2021	Addendum op Startnotitie ‘Kaderdocument voor datacenters in Flevoland’ #2798272 PS besluit inzake Startnotitie ‘Kaderdocument voor datacenters in Flevoland’ en tijdelijk provinciaal belang Motie inzake nodige tekstuele aanpassingen in de Verstedelijkingsstrategie van de MRA Start onderzoek Berenschot voor gemeente Almere naar inpassing datacenter in zoekgebied Almere/Zeewolde
Juli 2021	Start werksessies onderzoek Berenschot naar datacenter Almere/Zeewolde
Augustus 2021	Aanstellen inhoudelijk coördinator datacenterstrategie Flevoland
Oktober 2021	Afsluitende combinatiesessie onderzoek Berenschot naar datacenter Almere/Zeewolde
November 2021	Gunning onderzoeksoopdracht voor economisch vraagstuk Eindrapport Berenschot naar inpassing datacenter in zoekgebied Almere/Zeewolde (Oosterwold)
December 2021	Publicatie van de WOB-documenten door het ministerie van EZK (https://www.rijksoverheid.nl/documenten/wob-verzoeken/2021/11/02/besluit-op-wob-verzoek-over-datacentra-in-gemeente-hollands-kroon) WOB-verzoek vanuit de Telegraaf inzake het beleid rondom (de komst van) datacentra in Flevoland.

3. 2022 tijdlijn Tulip

Januari 2022	Toelichting op vergunningverlening inzake datacenter Zeewolde tijdens Cie. RND 2 ^e Interpellatiedebat datacenter Zeewolde WOB-verzoek van Omroep Flevoland inzake Meta
Februari 2022	Beantwoording schriftelijke vragen fractie 50PLUS over restwarmte datacenter Zeewolde #2913624 Wijzigingsaanvraag van de Wnb-ontheffing

4. Overzicht van de bijlagen

Bijlage 1: Beantwoording schriftelijke vragen 50PLUS – MRA Datacenterstrategie/datacenter Almere

Bijlage 2: Memo bestuurders ontsluiting N305

Bijlage 3: Vooroverlegreactie Bestemmingsplan Trekkersveld IV

Bijlage 4: Tweede vooroverlegreactie Bestemmingsplan Trekkersveld IV

Bijlage 5: Zienswijze provincie op Ontwerp Bestemmingsplan

Bijlage 6: Brief op verzoek gemeente voor toepassen coördinatiebesluit

Bijlage 7: Steunbrief Regio aan ministerie EZK

Bijlage 8: Memo - Onderbouwing datacenterinitiatief Zeewolde

Bijlage 9: CRa advies inzake multifunctioneel gebruik van grond

Bijlage 10: TNO rapport inzake toepassing zonnepanelen

Bijlage 11: Reflectierapport regio op CRa advies

Bijlage 12: Samenvatting Anterieure Overeenkomst

Bijlage 13: Ambtelijke reactie op voorstel regionale datacenterstrategie MRA

Bijlagen bij het Feitenrelaas Datacenters

Inhoudsopgave:

Bijlage 1: Beantwoording schriftelijke vragen 50PLUS – MRA Datacenterstrategie/datacenter Almere

Bijlage 2: Memo bestuurders ontsluiting N305

Bijlage 3: Vooroverlegreactie Bestemmingsplan Trekkersveld IV

Bijlage 4: Tweede vooroverlegreactie Bestemmingsplan Trekkersveld IV

Bijlage 5: Zienswijze provincie op Ontwerp Bestemmingsplan

Bijlage 6: Brief op verzoek gemeente voor toepassen coördinatiebesluit

Bijlage 7: Steunbrief Regio aan ministerie EZK

Bijlage 8: Memo - Onderbouwing datacenterinitiatief Zeewolde

Bijlage 9: CRa advies inzake multifunctioneel gebruik van grond

Bijlage 10: TNO rapport inzake toepassing zonnepanelen

Bijlage 11: Reflectierapport regio op CRa advies

Bijlage 12: Samenvatting Anterieure Overeenkomst

Bijlage 13: Ambtelijke reactie op voorstel regionale datacenterstrategie MRA

Bijlage 1

Beantwoording schriftelijke vragen Fractie 50PLUS n.a.v. interpellatie debat 8/12/2021 Meta datacenter Zeewolde en de ontwikkeling tweede datacenter Zeewolde/Almere

Tijdens het interpellatie debat van 8 december heeft 50PLUS gevraagd aan de gedeputeerde of wij als Provinciale Staten gaan over besluitvorming rond het Meta datacenter, waar door de gedeputeerd antwoordde dat de Provinciale Staten daar niet over gaan.

N.a.v. de uitkomsten van een WOB verzoek blijkt dat Almere/Zeewolde in gezamenlijkheid en samen met de Provincie al heel lang in gesprek zijn een hyperdata center te bouwen binnen de plannen van Oosterwold. Dit data center zou een tweede mega data center zijn naast het geplande datacenter van Meta.

Inleidende reactie op de context:

Gedeputeerde Staten (hierna GS) willen hun waardering uitspreken over het datacenterdebat en zijn bereid om nog meer inzichten vanuit de uitvoering met Provinciale Staten (hierna PS) te delen. Het in voorbereiding zijnde feitenrelaas zal PS hierbij ook ongetwijfeld helpen.

De gestelde vragen hebben vooral betrekking op het MRA Datacenterstrategie traject en de relatie met het zoekgebied Almere/Zeewolde. Om de vragen in het juiste perspectief te kunnen plaatsen, acht het college het nodig om eerst even een aantal zaken rondom dit traject uit te leggen, omdat zij van mening is dat dit nodig is om de antwoorden op de vragen goed te kunnen plaatsen en duiden:

1. Ten eerste wil GS benadrukken dat de plannen rondom een mogelijke 4^e hyperconnectiviteitshub (hierna: 4^e HCH) in Almere/Zeewolde al eerder tijdens de Statenvergadering de revue hebben gepasseerd, waaronder in juni 2021. Op 30 juni 2021 hebben PS namelijk een motie aangenomen om het op 9 juni door PS reeds geformuleerde provinciale belang inzake datacenters goed te borgen in de MRA Verstedelijkingsstrategie (zie motie nr. 19 "Provinciaal belang datacenterontwikkelingen verwerken in teksten van de MRA Verstedelijkingsstrategie"). Het college is het daarom ook niet eens met de stelling dat pas een WOB verzoek eventuele plannen rondom Almere/Zeewolde heeft blootgelegd. Nota bene, uw fractie heeft deze motie gesteund.
2. Daarnaast willen GS het juiste beeld schetsen over wat een hyperconnectiviteitscluster inhoudt. Het gaat hier namelijk niet om een tweede hyperscale datacenter (zoals Meta, Google of Microsoft) maar een cluster colocatiedatacenters (zoals bekend van Schiphol-Rijk, Amsterdam Science Park of Watergraafsmeer). Als we het over een hyperconnectiviteitshub of -cluster hebben, kan gedacht worden aan een aantal datacenters die in elkaars nabijheid functioneren en hierdoor van extreem snelle data-uitwisseling genieten. Zo'n hub of cluster wordt over het algemeen niet in één keer gebouwd, meestal groeit het organisch. Het is dus helemaal nog niet gezegd dat een 4e HCH gestalte zal krijgen in één groot datacenter, het is ook mogelijk dat het een cluster van kleine(re) centra wordt die organisch kan groeien. Dit is afhankelijk van o.a. de marktvraag en groeiverwachtingen, maar ook voor een groot gedeelte van de kaders die PS meegeven, middels het kaderdocument voor datacenters, aan toekomstige datacenterontwikkelingen in Flevoland.
3. Tenslotte wil het college graag een toelichting geven op de MRA en de MRA datacenterstrategie:
 - a. De MRA is een samenwerkingsverband tussen gemeenten en provincies waarin op terreinen van gezamenlijke interesse en belangen afspraken worden gemaakt en wordt samengewerkt vanuit een synergie gedachte. De MRA als organisatie heeft daarmee geen beslissingsbevoegdheden, die liggen te allen tijde bij de gemeenten en provincies. Het college wil nadrukkelijk gesteld hebben dat de MRA GEEN beslissingen kan nemen over datacentervestigingen in Flevoland.

- b. De MRA Datacenterstrategie is een opdracht van de MRA (platform Economie) en loopt sinds 2019. Het college wil benadrukken dat het doel van de MRA Datacenterstrategie niet het realiseren van een 4^e HCH is, maar zich meer richt op de vraag of er binnen de MRA invulling kan worden gegeven aan de sterk toenemende vraag naar colocatie datacenter (al dan niet met hyperconnectiviteit), simpelweg omdat de vraag naar dataopslagmogelijkheden exponentieel lijkt te stijgen. Daarvoor zijn in opdracht van de MRA een aantal onderzoeken uitgevoerd:
- i. BCI/CE Delft rapport 'MRA-brede strategie datacenters' (mei 2020): focus op groeiverwachtingen sector, capaciteitsvraag binnen de MRA en mogelijke zoekgebieden voor een eventueel 4^e HCH; dit rapport wordt gezien als de eerste bouwsteen voor de MRA-datacenterstrategie;
 - ii. D-Cision rapport 'Kansen en bedreigingen voor datacenters in de Metropool Regio Amsterdam' (april 2019): focus op energetische kansen en bedreigingen;
 - iii. Stratix rapport 'Toekomstbeelden datacentra in de Metropoolregio Amsterdam' (juli 2018): focus op mogelijke scenario's voor de datacenterontwikkelingen binnen de MRA.

In het kader van actie 2.4 van de MRA Agenda is in juli 2018 het Stratix rapport 'Toekomstbeelden datacentra in de Metropoolregio Amsterdam' opgeleverd waarin een antwoord wordt gegeven op de vraag: "Hoe ontwikkelt zich de komende jaren de behoefte aan datacentra en daarmee gepaard gaande vierkante meters en energiebehoefte in de Metropoolregio Amsterdam?" Het rapport heeft meer inzicht gegeven in het economische belang van datacentra en de bijdrage aan de internationale concurrentiepositie, maar vooral ook inzicht in de grote consequenties die er zijn voor de (toekomstige) energie-infrastructuur. Er was nog wel een vervolgvraag naar de kansen en knelpunten, die het huidige en geplande elektriciteitsnet oplevert, voor vestiging en uitbreiding van datacentra in de MRA. Daarvoor heeft het bureau D-Cision een onderzoek uitgevoerd met de volgende twee hoofdvragen:

1. Welke kansen en knelpunten levert het elektriciteitsnet op voor vestiging en uitbreiding van datacenters in de MRA in de tijd bezien (2020-2030 en daarna)?
2. Waar en onder welke condities kan restwarmte die vrijkomt bij datacenters het beste worden benut?

Na het uitvoeren van beide onderzoeken resteerden echter nog vragen waar de overheden in de MRA graag antwoord op wilden hebben om de ontwikkeling van datacenters op een juiste wijze te sturen. Daarom is vanuit het platform Economie een bestuurlijke opdracht gegeven voor:

- Het laten uitvoeren van een vervolgstudie naar de gewenste ruimtelijke spreiding (inclusief afstand) en schaal van datacenters ten behoeve van borging en ontwikkeling van het MRA-datacentercluster, de bijdrage aan de regionale economie en de positie als vitale infrastructuur en de kansen voor het benutten van de restwarmte.
- Het opstellen van een MRA-brede strategie voor datacenters en deze af te stemmen binnen het Platform Bedrijventerreinen en Kantoren (Plabeka).

De genoemde vervolgstudie betreft het BCI/CE Delft onderzoek.

- c. N.a.v. de uitkomsten van bovenstaande onderzoeken en het feit dat Almere/Zeevolde in twee van die onderzoeken (D-Cision en BCI/ CE Delft) als zoekgebied naar voren kwam, heeft de gemeente Almere besloten een tweetal vervolgonderzoeken uit te laten voeren door Berenschot naar mogelijk interessante locaties voor een 4^e HCH. Recent is door Almere de conclusie getrokken dat ontwikkelingen rondom een 4^e HCH in het gebied Almere/Zeevolde voorlopig even in de koelkast worden gezet om te wachten op provinciaal beleid en eventueel aanscherping van nationaal beleid op het gebied van datacenters (n.a.v. het nieuwe coalitieakkoord). De provincie is van mening dat dit ook de juiste volgorde is en heeft hier ook altijd nadrukkelijk op aangestuurd als samenwerkingspartner richting de gemeente Almere en de MRA.
- d. Tenslotte wil het college graag toelichten hoe de provincie zowel ambtelijk als bestuurlijk tot op heden heeft geacteerd in dit dossier. Het datacenterdossier is in de MRA belegd bij twee platformen: economie en ruimte. Zowel op ambtelijk, directeuren en bestuurlijk niveau is het datacenterdossier altijd in beide platformen op dezelfde

manier geagendeerd zodat beide platformen over dezelfde informatie beschikken en zelfstandig hun afwegingen kunnen maken en sturing kunnen geven, daarbij rekening houdende met de belangen en doelstellingen van beide platformen. De provincie heeft altijd een neutrale houding aangenomen t.o.v. dit dossier en altijd heel nadrukkelijk gestuurd op de volgende aspecten:

- i. Provinciaal beleid is leidend t.a.v. datacentervestiging in Flevoland. Er is consequent aangegeven dat Flevoland aan een eigen datacenterstrategie werkt en dat eventuele datacenterontwikkelingen (bijv. 4^e HCH) binnen de kaders van dat nieuwe beleid moeten passen.
- ii. Zorgvuldigheid staat voorop
- iii. M.b.t. mogelijke locaties is eerst zorgvuldig onderzoek nodig over inpasbaarheid binnen de beleidskaders die daarvoor gelden (of worden ontwikkeld)
- iv. Zeer terughoudend m.b.t. de locatie Oosterwold vanwege de inpasbaarheid en het ontbreken van een gedegen inpasbaarheidsonderzoek, waarbij tevens consequent gewezen is op het feit dat deze specifieke locatie de gemeente Zeewolde betreft en dus buiten het MRA gebied valt. Er is steeds op aangedrongen dat bovenregionale samenwerking vereist is.

Het college wil benadrukken dat geen enkele vorm van toezeggingen is gedaan m.b.t. de vestiging van een mogelijke 4^e HCH in Flevoland en tevens dat de provincie, in tegenstelling tot wat er recent in de media is geschreven, op geen enkele wijze een lobby richting welke partij dan ook heeft gevoerd op dit dossier. Uiteraard is de provincie nadrukkelijk betrokken in dit dossier om haar belangen op de juiste manier te kunnen behartigen.

Beantwoording van de vragen:

De hieronder beantwoorde vragen zijn op 13 december 2021 door uw fractie ingediend. Middels een brief van 13 januari 2022 hebben GS u om uitstel gevraagd en de mogelijkheid om deze vragen bij het feitenrelaas te betrekken. Uw fractie heeft nadrukkelijk verzocht om de vragen separaat te beantwoorden. Aan dat verzoek komen wij graag tegemoet.

1. Kan het college bevestigen dat zij betrokken is bij de ontwikkeling van het datacenter Oosterwold/Almere, zo ja kan het college aangeven sinds wanneer het college betrokken is?

Antwoord:

De provincie Flevoland is nadrukkelijk betrokken bij de MRA Datacenterstrategie (zie toelichting Introductie) en de studie naar de geschiktheid van de locatie Oosterwold als mogelijke locatie voor een 4^e HCH is een voortvloeisel uit de MRA datacenterstrategie. De MRA Datacenterstrategie is een traject dat sinds 2019 loopt binnen de MRA en vanuit de platformen Economie en Ruimte is een bestuurlijke opdracht gegeven om te onderzoeken of er behoefte is aan verdere uitbreiding van de hyperconnectiviteitscapaciteit binnen de MRA en, zo ja, waar een dergelijk datacentercluster dan eventueel zou kunnen landen. Het college is via de MRA platformen Economie en Ruimte betrokken bij deze ontwikkeling. Het college wil benadrukken dat dit een MRA opdracht is maar dat uiteindelijk de provincies en gemeenten zelf het bevoegd gezag blijven voor dergelijke ontwikkelingen op hun grondgebied. De MRA is een samenwerkingsverband die daar geen bevoegdheden in heeft.

2. Sinds wanneer is het college op de hoogte van de mogelijke ontwikkeling van het datacenter Almere/Zeewolde.

Antwoord:

De mogelijkheid om een 4^e HCH in de regio Almere/Zeewolde te ontwikkelen is op **6 maart 2020** tijdens het BO Economie van de MRA n.a.v. BCI/CE Delft rapport voor deze regio bestuurlijk besproken. De portefeuillehouder heeft deze informatie tijdens de eerstvolgende GS-vergadering mondeling toegelicht. Het college heeft daarin steeds de houding aangenomen zoals in de Inleiding beschreven.

3. Is de provincie betrokken geweest bij het programma "Almere Oosterwold LandGoed voor Initiatieven" en de nog steeds van kracht zijnde interstedelijke structuurvisie Oosterwold?

Antwoord:

Dat is het geval. De provincie is een van de deelnemers aan het Bestuurlijk Overleg Oosterwold. Hierin nemen de gemeenten Almere en Zeewolde, de provincie Flevoland, het Rijksvastgoedbedrijf en Waterschap Zuiderzeeland zitting.

4. Klopt het dat binnen de structuurvisie geen ruimte is voorzien voor een data center in Oosterwold?

Antwoord:

Het kader dat met de structuurvisie is gesteld sluit de komst van een data center niet uit. Als initiatieven voldoen aan de spelregels kunnen deze in Oosterwold gerealiseerd worden. Het onderzoek van Berenschot naar de locatie Oosterwold voor een 4^e HCH laat echter zien dat een dergelijke ontwikkeling niet past binnen de huidige ontwikkelregels van het gebied Oosterwold.

5. Heeft de provincie de overeenkomst RRAAM (structuurvisie) 2013 mede ondertekend? En is de provincie betrokken geweest bij het tot stand komen van deze overeenkomst? Op welke manier is de provincie betrokken geweest? Kunt u dit aangeven per onderdeel? Zo niet waarom niet?

Antwoord:

RRAAM staat voor Rijk-Regioprogramma Amsterdam Almere Markermeer. Het Rijk heeft een rijksstructuurvisie opgesteld voor de groei van Almere met nauwe betrokkenheid van de regio. Daarom was er van meet af aan een bestuurlijk overleg, waarin naast de toenmalige minister van I&M ook drie provincies Noord-Holland, Flevoland en Utrecht, de gemeenten Almere en Amsterdam en de stadsregio Amsterdam zaten.

De rijksstructuurvisie is in 2013 vastgesteld door het kabinet. Deze visie bindt alleen het rijk zelf. Om te borgen dat de ook regionale partijen zich zouden verbinden aan de visie, is een Bestuursovereenkomst RRAAM opgesteld, die door dezelfde partijen is ondertekend en tevens door de minister van BZK. Daarnaast hebben de twee genoemde ministers, de gemeente Almere en de provincie Flevoland de Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 ondertekend. Alle genoemde documenten zijn ook aan Provinciale Staten van Flevoland voorgelegd.

De structuurvisie is niet vastgesteld door Raad en Staten. De structuurvisie is wel als richtinggevend kader gebruikt voor de wel vastgestelde bestuursovereenkomst RRAAM (2013) en voor de Omgevingsvisie Almere (2017).

6. Bent u op de hoogte dat binnen "IAK groenblauwe raamwerk" het gebied rond de A6 Almere-buiten zowel aan de kant van Almere als aan de kant van Zeewolde als groen gebied is aangewezen?

Antwoord:

Daarvan is het college op de hoogte. In het Integraal Afsprakenkader hebben rijk, provincie Flevoland en gemeente Almere de agenda van de ontwikkeling van Almere en de daaruit voortvloeiende werkafspraken vastgelegd. De afspraken zijn de uitwerking van het Randstad Urgent contract Schaalsprong Almere 2030 (d.d. 29 oktober 2007), de Concept Structuurvisie Almere 2.0 van de gemeente Almere (d.d. 26 juni 2009) en de RRAAM-brief van het Rijk (d.d. 6 november 2009). Onderdeel van het afspraken kader zijn afspraken over de ontwikkeling van een het groenblauw raamwerk aan de oostzijde van Almere (700 ha) noodzakelijk om het woon-, werk-, en leefmilieu in de Noordelijke Randstad bijzondere kwaliteit te kunnen blijven geven.

7. Klopt het dat de provincie verantwoordelijk is voor het Natuur Netwerk Nederland binnen Flevoland? En klopt het dat het zoek gebied van het nieuwe data center ligt binnen (zoekgebied) NNN?

Antwoord:

De provincie is het bevoegd gezag ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het zoekgebied voor het nieuwe datacenter ligt voor een deel binnen de grenzen van het NNN. Dit

betekent dat elke initiatiefnemer die in dat gebied iets wil ontwikkelen moet toetsen of er negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het betreffende NNN-gebied te verwachten zijn.

8. Klopt het dat er in 2019 al binnen het economische platform MRA aan Plabeka een opdracht verstrekt was om met een data strategie te komen? Is deze strategie opgeleverd en Zo ja waarom zijn de Staten hier niet over ingelicht?

Antwoord:

We verwijzen hier tevens naar de Introductie. Het onderzoeksrapport van CE Delft/BCI waar u herhaaldelijk aan refereert is het resultaat van de Plabeka-opdracht. Dit onderzoek vormde een vetrekpunt voor de MRA-datacenterstrategie. De reden waarom dat strategiedocument nog niet met uw Staten is gedeeld is omdat de MRA-datacenterstrategie nog niet afgerond is en dus zeker nog niet gepubliceerd is. De vraag is überhaupt of er nog een MRA Datacenterstrategie nodig is nu Noord-Holland haar eigen strategie heeft ontwikkeld en Flevoland ook haar eigen kaderdocument voor datacenters aan het opstellen is.

9. Bent u op de hoogte van het rapport MRA brede strategie databasecenters van januari 2020 van CE Delft BCI ? Waarom is sinds dit rapport de staten hier niet over geïnformeerd?

Antwoord:

GS verwijzen u graag naar het antwoord op vraag 8 en de Inleiding. Het rapport is publiekelijk beschikbaar en zoals op de website van de MRA vermeldt: "de inhoud van dit rapport wordt niet per se volledig onderschreven door de MRA en MRA-overheden."

10. Klopt het dat de provincie in februari 2020 binnen het BO van de MRA de data strategie al ondersteunde inclusief de aanleg van Datacenter Almere/Zeewolde?

Antwoord:

Deze uitspraak is onjuist, we verwijzen u naar de Inleiding waar de positie die de provincie innam en nog steeds inneemt staat beschreven.

11. Is de provincie op de hoogte van het rapport " toekomstbeelden data centra in de MRA " uit 2018 ? kunt u aangeven waarom de provincie Flevoland hier niet bij betrokken was, zeker gezien dit rapport de basis is voor de mogelijke ontwikkeling van de 4de hyperscale hup (datacenter) Almere/Zeewolde

Antwoord:

We nemen aan dat u refereert aan het rapport van Stratix 'Toekomstbeelden datacentra in de Metropoolregio Amsterdam' (juli 2018). Dit rapport is bekend binnen onze provincie, maar we interpreteren het niet als basis voor de 4^e HCH ontwikkelingen. In het Stratix rapport luidde de onderzoeksvraag: "Hoe ontwikkelt zich de komende jaren de behoefte aan datacentra en daarmee gepaard gaande vierkante meters en energiebehoefte in de Metropoolregio Amsterdam?". Daarbij is gewerkt met een aantal gedefinieerde scenario's. Pas de latere rapporten van D-Cision en BCI/CE Delft doen verschillende uitspraken over de locatie Almere/Zeewolde.

12. Is de provincie op de hoogte van het rapport van D-Cision van april 2019 waarin wordt gesteld dat restwarmte voor het merendeel van de woningen niet gebruikt kan worden ? En dat voor nieuwbouwhuizen waar dit eventueel wel mogelijk is, i.v.m. isolatie, de behoefte van energie niet in verhouding staat met de hoeveelheid rest energie die geleverd wordt door het data center zodat deze energie verloren gaat? Waar baseert het college haar standpunt op dat er veel rest energie van het data center gebruikt kan worden voor de verwarming van woningen?

Antwoord:

Ja, de provincie kent dat rapport.

Nieuwe woningen worden zodanig gebouwd dat de energievraag heel laag is. Dankzij de goed geïsoleerde schil kan een warmtenet met lage temperatuur hier al in voorzien. In Zeewolde zal de nieuwbouw in de Polderwijk en op Trekkersveld worden voorzien van restwarmte uit het datacenter. Hiermee wordt het totale warmtenet rendabeler door deze ook te koppelen met de bestaande bouw. Het college heeft het standpunt dat restwarmte zo veel mogelijk gebruikt moet worden, op plaatsen waar dat kan. Daarvoor moeten vraag en aanbod bij elkaar gebracht worden. In Zeewolde hebben nieuwe woningen niet voldoende vraag en dus is het naar bestaande woningen brengen van het aanbod de manier om restwarmte te gebruiken.

13. Is het college op de hoogte dat voor het opwaarderen van restwarmte van 30 graden naar 70 graden Celsius dat dit zeer veel energie vraagt?

Antwoord:

Ja, wij weten dat opwaarderen technisch mogelijk is. Of het gebeurt is afhankelijk van het energetisch én economisch rendement.

14. Bent u het met 50PLUS eens dat in de diverse rapporten zoals het Rapport D-cision, CE Delft Buck, maar ook de diverse rapporten van Berenschot er geen rekening is gehouden met bestaande bestemmingen en of vastgestelde overeenkomsten tussen Almere/Zeewolde en het Rijk, Provincie, overeenkomsten die het groen blauwe karakter vast hebben gelegd van Almere en zoals Structuurvisie RRaam en de intergemeentelijke structuurvisie Oosterwold?

Antwoord:

Of er geen rekening is gehouden met bestaande bestemmingen en/of overeenkomsten is lastig te beoordelen. We erkennen wel een eenzijdige benadering van deze rapporten, we zouden liever vanwege de complexiteit van een vestiging van datacenter juist een meer integrale benadering zien. We willen wel benadrukken dat deze trajecten een structurele aanpak nodig hebben, waarbij eerst op hoofdlijnen wordt gekeken naar behoeften, wensen en kansen, waarna er onderzoeken volgen naar potentiële mogelijkheden, uiteindelijk gevolgd door verdiepingsonderzoeken waarin de (on)mogelijkheden in detail in kaart worden gebracht. Het is dus niet heel verwonderlijk dat in de eerste onderzoeken nog niet alle bestaande bestemmingen en/of vastgestelde overeenkomsten zijn meegenomen. Echter, naarmate de onderzoeken dieper op de materie en/of een locatie ingaan, worden deze wel meegenomen. Zo ook hier, daar bijv. in het meest recente onderzoeksrapport van Berenschot naar de locatie Oosterwold overduidelijk naar voren is gekomen dat een 4e HCH lastig of zelfs niet inpasbaar is binnen de huidige ontwikkelregels van het gebied Oosterwold. Dat is één van de redenen om dat traject voorlopig on hold te zetten.

15. Kan het college aangeven waarom dat ondanks dat er een "structuurvisie RRaam", "intergemeentelijke structuurvisie Oosterwold", het "meer jaren perspectief groenblauw 2020" de rapporten "Schaalsprong Almere" "de Kleur aan Groen" en diverse ander rapporten dat er binnen de verschillende bestuur overleggen waar de provincie aan tafel zit nooit gesproken is over de groen blauwe ontwikkeling en de gemaakte afspraken bij de ontwikkeling van het datacenter in het zoekgebied rond de Almere/ Zeewolde?

Antwoord:

De aanname dat er "nooit gesproken is over de groen blauwe ontwikkeling en de gemaakte afspraken" is onjuist. Aan verschillende bestuurlijke tafels zijn kritische vragen gesteld. Het feit dat de ontwikkelingen op het gebied Almere/Zeewolde nog niet gedefinieerd zijn, duiden op zowel ambtelijke als bestuurlijke zorgvuldigheid. Tevens willen we u er op wijzen dat het zoekgebied Almere/Zeewolde is, waarmee het zoekgebied dus veel groter is dan het gebied Oosterwold. Het college heeft meermaals op bestuurlijke tafels grote terughoudendheid geëxprimeerd betreffende het gebied Oosterwold i.r.t. ontwikkeling van een 4^e HCH. Zoals aangegeven in bovenstaande antwoorden en de inleiding, heeft de provincie altijd aangedrongen op eerst zorgvuldig onderzoek doen. Bovendien dienen nieuwe ontwikkeling op datacentergebied binnen de nieuwe beleidskaders van de provincie te passen, waarin uiteraard ook bestaande afspraken, zoals die genoemd in de vraag, worden meegenomen en -gewogen. Hier gaan PS zelf over.

16. Is de provincie op de hoogte van de plannen van de ontwikkeling van de Noorderwold/Eem Vallei? hoe verhouden deze zich met de ideeën om een datacenter te bouwen binnen dit plan?

Antwoord:

De provincie is wel op de hoogte van deze plannen. Zolang er geen keuze is gemaakt over of en eventueel waar de 4^e HCH gerealiseerd mag en kan worden, kunnen wij hier geen conclusies trekken. Overigens willen we ook benadrukken dat de provincie de beleidskaders stelt waarbinnen een eventuele 4^e HCH zich kan ontwikkelen, de provincie gaat niet zelf een 4^e HCH ontwikkelen, dat is aan een initiatiefnemer/sector en de gemeente.

17. Klopt het dat de provincie mee betaald aan de plannen en uitvoering van het "meer jaren perspectief groenblauw van Almere" d.m.v. bijdrages uit het provinciale deel van het fonds verstedelijking Almere? En hoe ziet het college het tegenstrijdige belang van het aanleggen van een datacenter dat niet past binnen het meer jaren perspectief groenblauw Almere uit 2020?

Antwoord:

De provincie werkt met Almere samen aan het meer-jaren perspectief Groenblauw van Almere en dit is inderdaad onderdeel van het fonds Verstedelijking Almere. De komst van een eventueel datacenter moet passen binnen de kaders die uw Staten gaan stellen. De locatie voor een eventuele aanleg van de 4^e hub is nog niet bekend en moet onze besluitvorming m.b.t. kaders voor datacenters afwachten. Er is dus ook geen sprake van een tegenstrijdig belang omdat er überhaupt nog geen sprake is van een 4^e HCH in Almere/Zeewolde.

18. Klopt het dat bij voor het datacenter Almere/Zeewolde er een aansluiting vanaf het Amsterdam Sciencepark onder het IJmeer moet komen? Is de provincie hier bij betrokken?

Antwoord:

We gaan ervan uit dat u hier doelt op de internet aansluiting. Algemeen is bekend dat het realiseren van aansluitingen plaatsvindt pas als er concrete plannen zijn voor ontwikkelingen op een specifieke locatie. Op dit moment is er geen sprake van dergelijke ontwikkelingsplannen, er is dus ook geen ontwikkellocatie gekozen.

Wel is het zo dat de D-cision en BCI/CE Delft rapporten wordt gesproken van het gebied Almere/Zeewolde als zoekgebied om invulling te geven aan de groeiwensen van datacentersector in de MRA. De Dutch Datacenter Association (DDA) heeft toentertijd volledig op eigen initiatief een verkenning laten uitvoeren door glasvezel partijen om te kijken hoe dan de connectie gemaakt kan worden met de HCH in Watergraafsmeer (Science Park). In die verkenning is ook gekeken naar de mogelijkheid voor het trekken van een kabel over de bodem van het IJmeer. We willen benadrukken dat er geen opdracht is gegeven vanuit de MRA, de gemeente Almere en/of de provincie Flevoland voor deze verkenning.

19. Is het college op de hoogte dat al in juni 2020 de raad van Almere uitgebreid is geïnformeerd over plannen rond dit datacenter? En waarom zijn de staten hier niet gelijktijdig over geïnformeerd?

Antwoord:

Ons college is op de hoogte van een raadsinformatiebrief waarin wordt toegelicht welke mogelijkheden nog nader verkend moeten worden door middel van een onderzoek. We gaan ervan uit dat u daarop doelt. Dit betreft gemeentelijke plannen die nog meer uitwerking en nader onderzoek vereisen. De raadstukken zijn uiteraard publieke document. In dit specifieke geval heeft de raad van Almere o.a. opdracht gegeven voor nader onderzoek naar de locatie Oosterwold. Indien de uitkomsten van een dergelijk onderzoek in strijd worden bevonden met een provinciaal belang waar PS over geïnformeerd moeten worden, dan wordt dat uiteraard gedaan. Dit specifieke onderzoeksrapport is echter (nog) vertrouwelijk.

20. Is het College het met 50PLUS eens dat de Provinciale staten gaan over de ontheffingen die nodig zijn voor de aanleg van dit tweede Datacenter in Almere/Zeewolde, zo ja welke

ontheffingen gaan wij over? In het geval dat het gaat over in mandaat verstrekte ontheffingen, over welke ontheffingen gaat het dan en binnen welk mandaat vallen deze dan?

Antwoord:

We verwijzen hier tevens naar de Introductie.

Als het gaat om vergunningen en ontheffingen zijn de bevoegdheden wettelijk bepaald.

GS zijn bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning in het geval van datacenters waar de totaal opgestelde vermogen aan IPCC-installatie >50 MW bedraagt. Deze bevoegdheid vloeit voort uit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). De hoofdregel (art. 2.4, lid 1 Wabo) is dat burgemeester en wethouders (B&W) van de gemeente, waar het betrokken project in hoofdzaak wordt of zal worden uitgevoerd, beslissen op een omgevingsvergunningaanvraag. In de Wabo zijn echter ook uitzonderingsgronden beschreven wanneer van deze hoofdregel moet worden afgeweken. Als het opgestelde vermogen van IPCC-installatie >50 MW is, is één van deze uitzonderingsgronden. In dit geval treden (krachtens de Wabo-bepalingen) GS op als bevoegd gezag in de plaats van B&W.

Daarnaast zijn GS bevoegd gezag voor vergunning Wet Natuurbescherming en ontheffing Wet Natuurbescherming en ontgrondingen vergunning (zoals toegelicht in de spoedmededeling van 25 januari 2022 met het kenmerk #2907807).

21. Is de provincie betrokken geweest bij de Ruimtelijke strategie datacenters (REOS) van 15 maart 2019 van Ministerie binnenlandse zaken en koninkrijksrelaties waar gesproken wordt over de ontwikkeling van datacenters in "Almere – Zeewolde – Lelystad – Dronten"? Welk standpunt heeft het college ingenomen binnen deze besprekingen m.b.t. datacenter Almere/Zeewolde binnen deze besprekingen?

Antwoord:

Nee, de provincie is daarbij, voor zover wij kunnen nagaan, niet betrokken geweest. De Ruimtelijke Datacenter Strategie - Routekaart 2030 geeft aan hoe REOS richting wil geven aan een betere ruimtelijk afstemming voor vestiging en clustering van datacenters in Nederland, inclusief de beschikbaarheid van huidige (en toekomstige) energienetwerken. Deze is opgesteld in opdracht van het Rijk en het Rijk heeft de MRA daar intensief bij betrokken vanwege de positie die Amsterdam wereldwijd inneemt als digitale hotspot en concentraat van colocatie datacentra. Vanuit de provincie Flevoland is vooral Almere actief betrokken bij dit traject, de provincie Flevoland heeft hier geen rol in gehad. Er is ook geen bestuurlijke instemming gevraagd aan de provincie voor het REOS.

We willen ook benadrukken dat in dit document specifiek over verkenningen en potentiële mogelijkheden van datacenters wordt gesproken en inderdaad daarin wordt ook Flevoland genoemd als potentieel interessant zoekgebied. Dat is ook de positie die de provincie steeds heeft ingenomen, als partner die samen met de MRA en het Rijk wil kijken naar kansen en mogelijkheden voor zover die binnen de kaders van het beleid passen. Het college is van mening dat deze constructieve houding past bij een betrouwbare, collaboratieve partner en ook van een provincie verwacht mag worden. Dat moet niet verward worden met het doen van toezeggingen in welke vorm dan ook. Ook hier geldt dat dit document een strategiedocument is, waarbij de uiteindelijke bevoegdheden bij de daarvoor in de wetgeving aangewezen organen behoren.

22. Welke harde afspraken zijn gemaakt binnen de MRA m.b.t. werkgelegenheid bij de planning van de komst van het datacenter Almere/Zeewolde?

Antwoord:

Er zijn geen (harde) afspraken met de MRA op dat gebied. De eventuele komst van een datacenter op het gebied Almere/Zeewolde is namelijk niet gepland en ook niet de bevoegdheid van de MRA. De verschillende verkenningstudies moeten eerst meer inzichten bieden met welke provinciale randvoorwaarden de toekomstige datacenterontwikkelingen te maken krijgen. Hiervoor is PS dus aan zet.

23. Klopt het dat de werkgelegenheid binnen de MRA in ICT Sector, direct, indirect en afgeleid rond de 2400 banen is zoals in rapporten wordt aangegeven? Zo niet over hoeveel banen hebben we het dan?

Antwoord:

Deze informatie hebben wij niet paraat en we hebben deze vraag binnen MRA uitgezet. Zodra er een antwoord op komt wordt u hierover geïnformeerd.

24. Klopt het dat de bijdrage van datacenters aan het GDP zeer beperkt is? En hoeveel verwacht het college dat de bijdrage van het datacenter Almere/Zeewolde gaat zijn? Welke regionale economische spin off verwacht het college?

Antwoord:

Op dit moment zijn we in het kader van de provinciale kaderdocument voor datacenters aan het onderzoeken wat voor economisch impact van datacentersector op Flevoland in het algemeen te verwachten is. Verwachtingen t.a.v. een mogelijk 4^e HCH zijn momenteel niet te geven, omdat nog niets gezegd kan worden over hoe deze ontwikkeling überhaupt vorm gaat krijgen. Het college vindt dit echter wel een relevante vraag en wil hier ook graag meer duidelijkheid over. Vandaar dat het ook nadrukkelijk onderdeel uitmaakt van de onderzoeken i.h.k.v. het traject datacenterstrategie Flevoland. PS kan dat in haar kaderstellende rol meewegen straks.

25. Is het college op de hoogte dat uit onderzoeken gebleken is dat de economische magneetwerking van een datacenter op extra werkgelegenheid zeer beperkt is?

Antwoord:

We zijn op de hoogte van deze conclusies en daarom proberen wij dit voor Flevoland ook in kaart te brengen door middel van het onderzoek gerelateerd aan het Kaderdocument voor datacenters. Alleen op deze manier wordt het mogelijk om iets te bevestigen of te ontkrachten. We hechten hierbij erg aan zorgvuldigheid en wachten daarom op de resultaten van het eigen onderzoek.

26. In de regionale database strategie wordt m.b.t. de locatie Almere/Zeewolde verwezen naar rapport BCI CE Delft, in dit Rapport wordt weer verwezen naar Dutch Data Center Association rapport. Het DDCA verwijst weer naar de REOS waar het DDCA zelf weer deel van uit maakt. Is het College het met 50PLUS eens dat er geen gefundeerde grondslag en onderbouwing is voor de locatie Almere/Zeewolde en dat hier sprake is van wij van wc eend adviseren wc eend wanneer een lobby groep DDCA zelf e adviezen mee schrijft terwijl een inhoudelijke onderbouwing voor de locatie van het datacenter Almere Zeewolde ontbreekt?

Antwoord:

Het college is het op dit punt eens met 50Plus. Zowel ons college als de gemeenteraad van Almere hebben aangegeven dat dergelijke onderbouwing noodzakelijk is. Vanuit deze behoefte is 2021 in opdracht van het college van B en W van Almere een verkenningsonderzoek door adviesbureau Berenschot gestart. De eerste uitkomsten van dit onderzoek laten ook zien dat de locatie Oosterwold met haar huidige ontwikkelregels niet een passende locatie is. Dit onderstreept dat wij daar als regio dus zeer zorgvuldig mee omgaan. De provincie en Almere werken hierin met elkaar samen.

27. Klopt het dat bij de positie bepaling van de "MRA overheden" dat het vertrekpunt voor de besluitvorming over de vestiging van datacenters in de MRA de nationale datastrategie (REOS platform) is genomen als uitgangspunt?

Antwoord:

Het klopt dat het REOS rapport een belangrijk grondslagdocument is geweest voor de MRA om te besluiten tot het geven van een opdracht naar een onderzoek naar de behoefte aan colocatiedatacenters in de MRA als gevolg van de te verwachten dataopslaggroei.

28. Klopt het dat de burgemeester van Almere (Weerwind) als niet gekozen lid van de "MRA overheden" tevens mede trekker is van de datastrategie binnen REOS?

Antwoord:

Zoals bij vraag 21 aangegeven, is de MRA nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van de REOS. Vanuit Flevoland heeft Almere een actieve rol daarin gespeeld. Binnen het REOS zijn een aantal acties gedefinieerd en één daarvan luidt: Actie 6 – Ruim baan voor digitale infrastructuur. Toenmalige burgemeester van Almere Weerwind is toentertijd gevraagd om als bestuurlijk ambassadeur op te treden voor deze actielijn. Hij is gevraagd voor deze rol vanuit zijn toenmalige rol als bestuurlijk trekker van het onderwerp “digitale connectiviteit” binnen de Amsterdam Economic Board.

29. Klopt het dat Amsterdam en Haarlemmermeer alleen willen mee werken aan verder aanvragen van bedrijven voor data capaciteit onder de voorwaarde dat een 4de hyperconnectiviteitscluster in Almere/Zeevolde komt zoals gemeld binnen het BO MRA?

Antwoord:

Dit standpunt is bij ons niet bekend, wij hebben geen enkel signaal ontvangen op dit punt vanuit beide gemeenten noch vanuit de MRA.

30. Klopt het dat er een voorinvestering gedaan moet worden van 100 miljoen vooruitlopend op de concrete aanvragen van data centers? (BO MRA) Is de provincie gevraagd hier aan bij te dragen? ligt hier enige vorm van verplichting om hier aan bij te dragen? En zo ja hoeveel gaat de provincie hier in bijdragen?

Antwoord:

Dit is bij het college niet bekend. Er is ook geenszins een beroep op het college op welke wijze dan ook.

31. Heeft het college, net zoals het geval was bij het datacenter van Meta, lobby brieven gestuurd naar de MRA partners en of ander overheidsinstellingen?

Antwoord:

De provincie heeft niet gelobbyd voor een mogelijke 4^e HCH.

32. Op welke manier is PlaBeKa aangesloten bij de ontwikkeling van de 4de hyper connectiviteits hub?

Antwoord:

Het onderwerp van 4^e HCH is bij Plabeka terechtgekomen omdat er behoefte ontstond aan inzicht in de beschikbare ruimte voor deze sector op het bestaande bedrijventerreinen. En het onderdeel bedrijventerreinen en ruimte is binnen de MRA belegd bij Plabeka.

33. Klopt het dat binnen de MRA er nog twee andere locaties voor de vestiging van een datacenter waren namelijk Oostzaan en Beverwijk en Velsen en dat beide locaties afgevalen zijn (Oostzaan locatie niet geschikt en Beverwijk Velsen omdat dit ambtelijk en bestuurlijke niet wenselijk wordt geacht?

Antwoord:

Dat klopt. Elke gemeente is bevoegd daarin haar eigen besluiten te nemen.

34. Is het college het met 50PLUS eens dat een datacenter in Oosterwold als a typisch beschouwd mag worden binnen de huidige plannen van de ontwikkeling van Oosterwold?

Antwoord:

Er is nog geen locatie gekozen voor een datacentercluster. Adviesbureau Berenschot heeft in opdracht van de gemeente Almere alleen een verkenningsonderzoek verricht naar de mogelijkheden die binnen het ontwikkelplan Oosterwold zijn. Dat onderzoek heeft o.a. bevestigd dat binnen de huidige ontwerpregels van Oosterwold geen grootschalige datacenterontwikkeling past.

35. Heeft de provincie meegewerkt aan het vestigingsbeleid voor datacenters in Almere? Waarom heeft het college hier PS niet in mee genomen?

Antwoord:

Voor zover wij weten is er geen specifiek vestigingsbeleid in Almere voor datacenters.

36. Is de provincie betrokken bij de zogenaamde GreenDeal datacenters, zo niet waarom niet?

Antwoord:

Wellicht wordt hier gedoeld op de Duurzaamheidstafel en het initiatief LEAP die binnen de MRA georganiseerd worden rondom digitalisering en datacenters. Daar is de provincie actief op aangesloten. Wij kennen geen GreenDeal Datacenters.

37. Klopt het dat in mei 2020 de provincie een studie heeft uitgezet voor de mogelijkheden van datacenters? Waarom is deze studie niet gedeeld met PS?

Antwoord:

In de periode van februari t/m juni 2020 heeft adviesbureau Stratix in opdracht van onze provincie een verkenningsonderzoek uitgevoerd. Dat rapport is met uw Staten op 12 november 2020 gedeeld ter voorbereiding van de beeldvormende sessie van 25 november 2020.

38. Is de Provincie betrokken bij de regionale programmering datastrategienota 4de hub Datacenter Almere/Zeewolde? Zo ja kunt u deze informatie delen met de PS?

Antwoord:

Op dit moment is er geen sprake van een regionale programmering voor datacenters. De concrete plannen voor 4^e hyperconnectiviteitshub zijn er ook nog niet. We zijn wel bekend met een onderzoek in opdracht van Almere naar een toekomststrategie datacenters voor Almere, echter dit staat momenteel op een laag pitje omdat B&W van Almere heeft aangegeven dat ze wil wachten op de datacenterstrategie van de provincie. Dit is ook de correcte volgorde. Op dit moment ligt onze focus dan ook op onderzoeken ten behoeve van het provinciale Kaderdocument.

39. Is het college bekend met het rapport "onderbouwing locatiekeuze additionele hyper connectiviteit hub in de MRA"?

Antwoord:

Het college weet niet precies op welk rapport u doelt. Het college is op de hoogte van het feit dat Almere opdracht heeft gegeven aan Berenschot om onderzoek te doen naar mogelijke locaties voor een 4^e HCH in het zoekgebied Zeewolde/Almere en ook een specifiek vervolgonderzoek heeft laten doen naar de locatie Oosterwold.

40. Is de provincie op de hoogte dat het verwachte waterverbruik van het te plannen datacenter Almere/Zeewolde net zo veel zal zijn als dat van 500.000 mensen? Kan het college aangeven wat voor invloed dit heeft op de noodzakelijke waterhuishouding van onze agrarische bedrijven in Flevoland?

Antwoord:

Nee, want er is nog helemaal niets te zeggen over de technische ontwerpen van een datacenter omdat die niet bestaan. Om het precieze waterverbruik van een ontwikkeling te kunnen beoordelen, is een vergunningaanvraag nodig. Hier is geen sprake van. De conclusie die getrokken wordt in de vraag is dan ook veel te prematuur.

41. Klopt het dat de MRA aan het BO Oosterwold waar het college een positie in heeft, gevraagd heeft om aan te geven welke locatie het datacenter Almere/Zeewolde gerealiseerd kan worden? Kan GS aangeven welke locatie is aanbevolen door BO Oosterwold?

Antwoord:

De gemeente Almere heeft het BO Oosterwold geïnformeerd over een zoekgebied Almere/Zeevolde voor een mogelijke 4^e HCH. Het BO Oosterwold heeft schoorvoetend ingestemd met een vervolgonderzoek naar de locatie Oosterwold, maar heeft de nadrukkelijke eis gesteld dat de ontwikkelregels Oosterwold niet aangepast zullen worden voor een datacenter. O.b.v. deze eis, heeft Berenschot onderzoek gedaan naar de locatie Oosterwold en is de conclusie getrokken dat een 4^e HCH binnen de bestaande ontwikkelregels niet mogelijk is.

42. Maakt de provincie deel uit van de MRA werkgroep datastrategie? Waarom heeft het college hier PS nooit over geïnformeerd?

Antwoord:

Onderdeel van het lidmaatschap van de MRA is ambtelijke deelname aan MRA werkgroepen. De MRA werkgroep datastrategie is daar één van. Pas wanneer er concrete voorstellen uit een werkgroep komen, worden deze aan bestuurders en eventueel PS voorgelegd. Dat is hier tot nog toe niet het geval.

43. Waarom heeft het college PS niet geïnformeerd over het insturen van een zienswijze op de investeringsplannen van TenneT, net op land 2020-2029, waar het college aangeeft dat het opwaarderen naar 380KV goed is voor de aanleg van het datacenter Almere/Zeevolde?

Antwoord:

Via de verslagen van de GS-vergaderingen bent u geïnformeerd over het besluit een zienswijze in te dienen op de investeringsplannen van TenneT en Liander. Dit voor het investeringsplannen 2020-2029 als ook voor het investeringsplannen 2022-2031. Hierin worden de beoogde investeringen voor de algehele netinfrastructuur, die van belang zijn voor de ontwikkelingen van Flevoland in het algemeen, onderkend en ondersteund. Ook wordt versnelling gevraagd om de huidige congestie op het gebied van teruglevering van opgewekte elektriciteit op te lossen.

44. Kan het college aangeven, als lid van BO platform ruimte en BO Economie binnen de MRA of het college ook de locatie Almere/Zeevolde zien als voorkeurs locatie zoals steeds in de verschillende rapportages van de MRA wordt gesteld? En zo ja op basis van welke gronden?

Antwoord:

Op dit moment wachten wij de resultaten af van ons provinciaal onderzoek in het kader van het Kaderdocument voor datacenters. Dat is ook duidelijk gecommuniceerd richting onze gemeenten en de MRA-partners. Verder willen we u verwijzen naar de Introductie, waarin we uitleggen hoe we steeds hebben geopereerd in dit dossier.

45. De locatie datacenter Almere-Zeevolde is mee genomen in de verstedelijkingsstrategie, Uit de documenten van MRA BO platform ruimte en Economie komt naar voren dat wanneer akkoord wordt gegaan met de verstedelijkingsstrategie dat de locatie vast gesteld is. Klopt het dat wanneer de verstedelijkingsstrategie is vast gesteld deze locatie voor vast staat als vestigingslocatie? Zo nee waarom niet?

Antwoord:

Nee dat klopt niet. Tevens is de locatie Almere-Zeevolde in de laatste versies van de Verstedelijkingsstrategie aangegeven als zoeklocatie. Uw motie (zie motie nr. 19 "Provinciaal belang datacenterontwikkelingen verwerken in teksten van de MRA Verstedelijkingsstrategie") heeft er juist voor gezorgd dat het provinciaal belang zoals u dat heeft gedefinieerd m.b.t. datacenterontwikkelingen beter geborgd is in de Verstedelijkingsstrategie. Bovendien, zoals eerder al aangegeven, ligt de beslissingsbevoegdheid m.b.t. vestigingsbeleid bij de provincie en gemeenten en bepaalt PS in het kader van de Flevolandse datacenterstrategie de kaders waarbinnen toekomstige datacentervestigingen in Flevoland dienen te worden ontwikkeld.

46. Heeft de provincie een zienswijze ingediend op de investeringsplannen Liander 150kV 2020 in Flevoland binnen de gemeentes, zo wat was de visie van de provincie?

Antwoord:

Binnen de zienswijze voor Liander is in het algemeen gesproken over de verschillende netten die Liander beheerd en niet specifiek over bepaalde netten. Ook heeft de zienswijze geen inhoud op aspecten binnen de gemeenten omdat de gemeente hier zelf over in gesprek zijn met Liander.

47. Kan het college bevestigen dat RVB heeft aangegeven dat de locatie Almere/Zeewolde geen locatie is van nationaal belang?

Antwoord:

Daar gaat het RVB niet over, dat is een bevoegdheid van het Rijk. Wel is vanuit de MRA een gesprek gevoerd met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat over of het Rijk de ontwikkeling van een 4^e HCH van nationaal belang wil verklaren, o.a. vanuit het oogpunt van de internationale positie van Amsterdam als de digitale hotspot en de energie-infrastructuur die daarvoor nodig is. De specifieke locatie van de HCH speelt hierin geen principale rol in. De gesprekken met het Rijk hierover lopen nog.

48. Is het college op de hoogte dat de gemeente samen met Tenet- Liander een verdeel station van 15 hectare wil plannen op landbouw gronden tussen de A6 en Almere-Buiten? En is de provincie betrokken bij deze ontwikkeling?

Antwoord:

Binnen de provincie is geen specifieke locatie bekend voor een nieuw onderstation nabij Almere. Vanuit de investeringsplannen van TenneT wordt aangegeven dat een nieuw onderstation nabij Almere gewenst is die mede van belang is voor de diverse ontwikkelingen in deze omgeving.

Bijlage 2

Registratienummer:
2690304

Datum
20 oktober 2020

Aan
Jan Nico Appelman, Jan de Reus

Afdeling
S&B / INFRA

Van

2690304

Doorkiesnummer

Betreft
Nieuwe ontsluiting N305 t.b.v. datacenter

Afschrift

Opmerkingen

Voorstel:

1. Akkoord te gaan met de realisatie van een nieuwe ontsluiting op de N305 Gooiseweg ten behoeve van de ontwikkeling van datacenter Tulip.
2. Akkoord te gaan met de verdere uitwerking van compenserende doorstromingsmaatregelen op het kruispunt N305 Gooiseweg / N302 Ganzenweg als gevolg van een nieuwe rechtstreekse ontsluiting voor de ontwikkeling van datacenter Tulip en Trekkersveld IV.
3. Akkoord te gaan om de kosten van de nieuwe ontsluiting op de N305 Gooiseweg en de doorstromingsmaatregelen op het kruispunt N305 Gooiseweg / N302 Ganzenweg ten laste te brengen van de initiatiefnemer van het datacenter.
4. Definitieve besluitvorming van de voorstellen 1 tot en met 3 voor te leggen aan het college van GS.

Inleiding

De gemeente Zeewolde en de initiatiefnemer voor het datacenter (Polder Networks B.V., intern project Tulip genoemd) zijn voornemens een bedrijventerrein te realiseren dat grenst aan het bestaande bedrijventerrein Trekkersveld III: project Trekkersveld IV. Trekkersveld III wordt met 201 hectare (bruto) uitgebreid. Hiervan is 166 hectare bedoeld voor de ontwikkeling van een campus waarop een datacenter kan worden gevestigd, inclusief interne ontsluitingswegen en groen- en watervoorzieningen.

De initiatiefnemer heeft de provincie Flevoland dringend verzocht om een exclusieve aansluiting te mogen realiseren op de N305 Gooiseweg. De geplande ontsluiting ligt grofweg tussen het kruispunt N305 Gooiseweg / Assemblageweg en het kruispunt N305 Gooiseweg / N302 Ganzenweg. Op verzoek van de provincie heeft adviesbureau Arcadis, welke door de initiatiefnemer is ingehuurd, een aantal scenario's doorgerekend om de invloed van de ontwikkeling en nieuwe aansluiting op de verkeersdoorstroming en de bijbehorende kosten inzichtelijk te maken. Deze zijn verwerkt in een rapport dat als bijlage aan dit memo is toegevoegd.

Argumenten

1.1 Nieuwe aansluiting heeft positieve effecten op diverse aspecten

Door een nieuwe ontsluiting op de N305 Gooiseweg toe te staan, zijn op de volgende aspecten positieve effecten te verwachten:

- maximale herkenbaarheid en entree van het datacenter;
- maximale beveiliging en monitoring van zowel bezoekers als werknemers van het datacenter mogelijk;
- snelle ontsluiting van en naar het datacenter in geval van calamiteiten;
- geen onnodige druk op het kruispunt N302 Gooiseweg / Assemblageweg door verkeer met het datacenter als bestemming;

1.2 Variant gelijkvloerse aansluiting zonder opheffen andere kruispunten heeft de voorkeur

De initiatiefnemer heeft door adviesbureau Arcadis een dynamische modelstudie uit laten voeren. In de dynamische modelstudie zijn twaalf varianten (gelijkvloers en ongelijkvloers, nieuwe ontsluiting en samenvoegen van kruispunten) qua ontsluiting en doorstromingsmaatregelen gesimuleerd. Het rapport is als bijlage aan dit memo toegevoegd.

In het rapport wordt geconcludeerd dat een gelijkvloerse aansluiting van het datacenter op de N305 Gooiseweg (gelijk aan het kruispunt met de Assemblageweg) in combinatie met compenserende doorstromingsmaatregelen op het kruispunt N305 Gooiseweg / N302 Ganzenweg zowel verkeerskundig als financieel een prima oplossing is en daarom de voorkeur heeft.

Alle varianten leiden ertoe dat de huidige doorstroming op de N305 Gooiseweg verslechtert (wat logisch is; zowel de ontwikkeling van het datacenter als de ontwikkeling van Trekkersveld IV zorgen voor extra verkeersgeneratie op de N305). De doorstroming van het verkeer op de N305 in de avondspits staat momenteel onder druk. Wordt het gehele traject N305 beschouwd, dan wordt in de huidige situatie de reistijdfactor van 1,25 (beleidsmatig vastgesteld in de 'Mobiliteitsvisie Flevoland 2030') al bijna overschreden door verkeer van Zeewolde richting Lelystad.

Het is daarom van belang om de doorstroming te borgen en daar waar mogelijk compenserende verkeersmaatregelen te treffen. Het nemen van compenserende maatregelen op het kruispunt N305 Gooiseweg / N302 Ganzenweg zorgt ervoor dat het negatieve effect van de extra aansluiting op de doorstroming op de N305 Gooiseweg wordt beperkt. Bovendien zorgt het ervoor dat de doorstroming op de N305 Gooiseweg in de toekomst robuuster is dan in een situatie zonder compenserende doorstromingsmaatregelen.

2.1 Doorstromingsmaatregelen kruispunt N305 Gooiseweg / N302 Ganzenweg nader verkennen

De afdeling Infrastructuur had voor het jaar 2020 een verkenning gepland naar oplossingsvarianten om de doorstroming op het kruispunt N305 Gooiseweg / N302 Ganzenweg vanuit de richting Zeewolde naar Harderwijk te verbeteren. Uit observaties en meldingen van weggebruikers blijkt dat de richting Zeewolde naar Harderwijk een zwaar belaste richting is, welke niet enkel door een aanpassing van de verkeersregelinstallatie kan worden opgelost. De verkenning heeft als doel om te komen tot een kosteneffectieve manier van vergroting van de capaciteit waardoor verkeer weer vlot en veilig kan worden afgewikkeld. Als gevolg van de ontwikkeling van het datacenter is deze verkenning 'on hold' gezet.

In de modelstudie van Arcadis zijn korte enkele doorstromingsbevorderende maatregelen beschouwd, maar om tot een goede afweging en onderbouwing te komen wordt geadviseerd de geplande verkenning alsnog uit te voeren. In de verkenning kan dan ook de ontwikkeling van het datacenter en Trekkersveld IV worden opgenomen.

3.1 'Veroorzaker betaalt'

Het is de wens van initiatiefnemer om zich in de gemeente Zeewolde te vestigen en om een nieuwe aansluiting op de N305 Gooiseweg te mogen realiseren. Een nieuwe, rechtstreekse ontsluiting op de N305 Gooiseweg voor het datacenter is niet strikt noodzakelijk en heeft een negatief effect op de doorstroming van het verkeer op de N305. Om deze reden wordt voorgesteld om - bij positieve besluitvorming om een nieuwe, rechtstreekse aansluiting mogelijk te maken - de realisatiekosten van de nieuwe ontsluiting ten laste te laten komen van de initiatiefnemer. Arcadis heeft deze kosten geraamd op € 1,2 mln tot € 2,6 mln.

Als gevolg van de ontwikkeling van het datacenter, neemt de intensiteit op de N305 Gooiseweg toe en verslechtert daarmee de doorstroming. Zoals onder 2.1 reeds aangegeven, verdient het aanbeveling om compenserende doorstromingsmaatregelen nader te verkennen. Omdat de gemeente Zeewolde Trekkersveld IV gaat ontwikkelen, alsmede altijd sprake zal zijn van autonome groei van het wegverkeer, is het niet redelijk om alle kosten van de doorstromingsmaatregelen bij de initiatiefnemer te beleggen.

Daarom wordt voorgesteld om een plafondbedrag voor deze maatregelen aan de initiatiefnemer door te belasten. Dit plafondbedrag kan gebaseerd zijn op de meest eenvoudige maatregel, te weten die van een extra rechtsafstrook bij het kruispunt N305 Gooiseweg / N302 Ganzenweg (Zeewolde richting Harderwijk), welke door Arcadis grofweg geraamd is tussen € 450k en € 1,1 mln. Dit is een reële en goed verdedigbare bijdrage voor de compenserende maatregelen die moeten worden genomen voor de verslechterde verkeersdoorstroming als gevolg van de realisatie van het datacenter. De genoemde bedragen komen dus nog bovenop de kosten voor de nieuwe, rechtstreekse ontsluiting van het datacenter op de N305. De totale kosten worden daarmee geraamd op € 1,65 tot € 3,7 mln.

3.2 Afspraken over kosten vastleggen in exploitatieplan / anterieure overeenkomst

Middels een exploitatieplan / anterieure overeenkomst zullen afspraken gemaakt worden met de initiatiefnemer over het compenseren van de kosten. De verkeerkundige kosten voor aanpassingen aan de N305 mogen wettelijk worden opgenomen in een exploitatieplan. Aangezien er ook andere kostenposten zijn die de provincie Flevoland met de initiatiefnemer wil verrekenen, wordt er toegewerkt naar een overkoepelende anterieure overeenkomst waarin alle te verrekenen kosten worden opgenomen, inclusief hoe de kosten verdeeld worden over de verschillende partijen. Daarmee kan het exploitatieplan komen te vervallen. Het exploitatieplan dient dus om op voorhand te bepalen welke kosten wettelijk gezien allemaal verrekend kunnen worden en hier kan eventueel op teruggevallen worden indien geen goede afspraken kunnen worden gemaakt in de anterieure overeenkomst.

4.1 Importantie ontwikkeling datacenter en Trekkersveld IV vraagt om besluitvorming door GS

De ontwikkeling van Trekkersveld IV, maar vooral de ontwikkeling van het datacenter, zijn van groot belang voor de gemeente en provincie. Er is veel aandacht voor het datacenter, mede omdat het raakt aan diverse werkerterreinen (o.a. mobiliteit, werkgelegenheid, milieu, landschap). Het is hierom dat geadviseerd wordt besluitvorming voor te leggen aan het voltallige college van GS.

Kantttekeningen

1.1 Gelijkvloerse aansluiting is niet conform landelijke verkeersfilosofie Duurzaam Veilig

De N305 Gooiseweg is gecategoriseerd als een regionale stroomweg. Dit betekent dat het een autoweg is met een maximumsnelheid van 100 km/h en heeft als doel dat verkeer vlot en veilig van A naar B kan reizen. Vanwege de hoge rijsnelheden en verkeersveiligheid vinden op stroomwegen in principe geen directe uitwisselingen tussen verkeersstromen plaats, wat wil zeggen dat gelijkvloerse kruispunten zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Ook is het in principe niet gewenst om nieuwe ontsluitingen op stroomwegen toe te staan, omdat dit leidt tot een verstoring van de doorstroming.

In Flevoland, en zo ook op de N305 Gooiseweg, zijn echter op diverse locaties van stroomwegen gelijkvloerse kruispunten aanwezig. Denk hierbij aan het kruispunt N305 Gooiseweg / Assemblageweg, N305 Gooiseweg / N705 Spiekweg of de N302 Larserweg / N706 Vogelweg. Wel worden al deze kruispunten gekenmerkt door het feit dat zij voorzien zijn van verkeerslichten om de verkeersveiligheid te waarborgen.

Aan een ongelijkvloerse ontsluiting van het datacenter op de N305 Gooiseweg zijn hoge kosten gemoeid, tussen € 7,9 mln en € 18,5 mln. Een ongelijkvloerse ontsluiting is verkeersveiliger dan een gelijkvloerse ontsluiting, maar de winst qua doorstroming op de N305 is slechts beperkt en rechtvaardigt derhalve de hoge kosten niet.

Gelet op de hoge kosten die horen bij een ongelijkvloerse ontsluiting, de beperkte winst qua doorstroming, de verkeersgeneratie van het datacenter en kijkend naar de rest van de inrichting van de N305 ligt een ongelijkvloerse aansluiting niet voor de hand.

Met een maatwerkoplossing als het plaatsen van verkeerslichten, en het nemen van doorstromingsbevorderende maatregelen (zoals de realisatie van vrije rechtsaffers en het verdubbelen van opstelstroken bij verkeerslichten) kunnen de negatieve effecten van een nieuwe ontsluiting op de N305 Gooiseweg ten behoeve van het datacenter zoveel mogelijk beperkt worden.

Bijlage:

- Rapport Arcadis 'Dynamische modelstudie N305; Nieuwe aansluiting N305', d.d. 16 oktober 2020

Bijlage 3

Het College van Burgemeester en Wethouders van de
gemeente Zeewolde
Postbus 1
3890 AA ZEEWOLDE

Verzenddatum

Bijlagen

Uw kenmerk

Ons kenmerk

21 JULI 2020

2643371

Onderwerp

Vooroverlegreactie bestemmingsplan Trekkersveld IV

Geacht college,

Op datum 8 juni 2020 heb ik van u de kennisgeving ontvangen van het voorontwerp bestemmingsplan Trekkersveld IV met een bijbehorende Notitie van Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Het gaat hier om een uitbreiding van circa 200 hectare van het bedrijventerrein Trekkersveld, waarvan 166 hectare beoogd is voor een hyperscale datacenter en 35 hectare voor een regulier bedrijventerrein. Vanuit provinciaal belang zie ik aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen:

Onderzoeken

Ik constateer dat het bestemmingsplan op vele onderdelen nog moet worden aangevuld aangezien de benodigde onderzoeken nog niet gereed zijn. Zodoende maak ik op deze aspecten een voorbehoud (archeologie aardkunde en cultuurhistorie, ecologie, externe veiligheid, bodem, geluid, verkeer, water). Ik onderschrijf de beoogde onderzoeksmethoden en werkwijze en wacht de resultaten af. Het beoordelingskader (par. 4.2 van het NRD) is echter heel globaal omschreven. Hierdoor is het niet duidelijk wat er precies zal worden onderzocht. Voor thema's als geluid en luchtkwaliteit is dat vrij vanzelfsprekend, maar voor andere aspecten roept het meer vragen op. Ik verzoek u hier meer helderheid over te geven.

Locatiekeuze en motivering

In paragraaf 3.2 van de toelichting van het bestemmingsplan zijn de provinciale beleidskaders benoemd. De omgang met onze omgevingsverordening en onze omgevingsvisie is summier beschreven. Ik verzoek u nader te onderbouwen hoe er wordt omgegaan met de omgevingsverordening en op welke manier deze ontwikkeling bijdraagt aan onze ambities zoals benoemd in onze omgevingsvisie, specifiek de opgaven het Verhaal van Flevoland (relatie met Knardijk) en Duurzame Energie. De provincie heeft verder geen beleid dat expliciet gericht is op datacenters. Er dient wel voldaan te worden aan de hoofdlijnen van een goede ruimtelijke ordening en ons beleid voor de fysieke leefomgeving. Ik verzoek u wel meer inzicht te geven in de werkgelegenheid: in de operationele fase gaat dit naar verwachting circa 100 fte gerealiseerd aan directe (hoogopgeleide) werkgelegenheid. Indirect zal het datacenter zorgen voor een keten aan toeleveranciers. In hoeverre is die 100 fte direct gelinkt aan de werkgelegenheid in de regio?

In paragraaf 2.3.3.2 van de toelichting van het bestemmingsplan is ingegaan op de beoogde locatiekeuze, variant 1. De onderbouwing voor deze keuze kan ik volgen. Met de gekozen locatie wordt aangesloten bij het verstedelijkingsbeleid van de provincie waarbij verstedelijking in of aan bestaand stedelijk gebied wordt gerealiseerd. Uit provinciaal oogpunt wordt gehecht aan de Hoge Vaart als grens, mede omdat de Hoge Vaart als landschappelijk kernelement is aangewezen in ons

Omgevingsprogramma. Mede om die reden hecht ik eraan dat het onderstation op het terrein ten zuiden van de Hoge vaart wordt gerealiseerd en niet over de vaart wordt geplaatst. Daarnaast is de nabijheid van het warmtenet zeker van belang om de in de Omgevingsvisie genoemde doelstelling voor energieneutraliteit te behalen: in Flevoland zijn hoofdzakelijk energieneutrale en energie producerende woningen en bedrijven. Er wordt gestreefd naar energieneutrale steden en dorpen. Het datacenter gebruikt veel energie, zodat alle mogelijkheden om energie terug te winnen benut dienen te worden. Om die redenen ligt het in de rede dat de mogelijkheden van het koelwater en aansluiting op het warmtenet volledig worden benut. Daarnaast is ook versterking van het algemene energienet van belang. De komst van het beoogde onderstation draagt daar mede aan bij. Ik verzoek u samen met de provincie te bezien hoe het warmtenet versterkt kan worden en of er andere mogelijkheden zijn voor het stimuleren van duurzame energie.

Geluid

Ik onderschrijf de keuze om het datacenter een aparte toegesneden bedrijfsbestemming te geven. Het datacenter maakt deel uit van het geluidgezoneerde bedrijventerrein. De bijbehorende geluidcontour van het geluidgezoneerde bedrijventerrein is (nog) niet in dit voorontwerp bestemmingsplan opgenomen. Ik verzoek u deze toe te voegen. Ik wil u meegeven dat indien de uiteindelijke geluidscontour over de grenzen van het beoogde bestemmingsplan gaat, ook voor dit gebied een - zo nodig aparte - planologische procedure gestart dient te worden.

In het bestemmingsplan is de grens van het geluidgezoneerde bedrijventerrein gelegd op de grens van de bedrijfsspercelen. Mede gelet op de landschappelijke inpassing zullen de geluidszoneplichtige onderdelen van het datacenter meer op het bedrijfssperceel liggen. Ik geef u daarom in overweging om een bebouwingsgrens op te nemen waarbinnen de bebouwing van het datacenter blijft en de grens van het geluidgezoneerde bedrijventerrein op die bebouwingsgrens te leggen waarbinnen de geluidproducerende onderdelen gesitueerd moeten worden.

Landschap

Om landschappelijke redenen stel ik eveneens voor om op het terrein van het datacenter een bebouwingsgrens aan de zijde van de Knardijk op te nemen. Zoals in paragraaf 2.3.5 van de toelichting is aangegeven zullen de planologisch relevante aspecten uit het Beeldkwaliteitsplan nog in het bestemmingsplan vertaald worden. Op dit moment vindt nog overleg (met onder meer de provincie) plaats over het beeldkwaliteitsplan. Voor de provincie dienen met name de karakteristieken van de Knardijk en Hoge vaart gerespecteerd dienen te worden. Voorts is het zicht vanaf het carré (de 8-structuur van wegen en bomen in Zuidelijk Flevoland zoals verwoord in ons Omgevingsprogramma) van belang.

Om de Knardijk zelf te beleven en om de omgeving vanaf de Knardijk te beleven, is een open zone tussen de Knardijk en het datacenter van belang. Om die reden stel ik voor om op het terrein van het datacenter een bebouwingsgrens aan de zijde van de Knardijk op te nemen. Daar zou dan ook de grens van het gezoneerde bedrijventerrein gelegd kunnen worden.

Energie, duurzaamheid en restwarmte

Er zouden in het MER twee alternatieven/varianten moeten worden onderzocht, namelijk een alternatief met maximale benutting van de restwarmte en een met koelwater. Dit is te linken aan de energieambitie van de provincie en de KRW doelstellingen. Op deze manier krijg je de gehele bandbreedte aan milieueffecten in beeld ten gevolge van de keuze voor de beide uiterste en wat er tussen zit. Het thema restwarmte/duurzame energie zal kwalitatief worden onderzocht. Dan wordt het niet duidelijk om hoeveel warmte het gaat. Het is tevens onduidelijk hoe het gebruikt gaat worden. Op pagina 24 van de NRD wordt zowel een buisleiding restwarmte als een koelwatersysteem genoemd. Hoe groot deel van de restwarmte uit het datacenter zal worden gebruikt voor restwarmtebenutting en welk deel zal uiteindelijk als koelwater worden geloosd op de Hoge Vaart? Ik verzoek u deze gegevens te kwantificeren.

Verder is aangegeven dat de restwarmte laagwaardige restwarmte betreft met een temperatuur tussen de 25 en 30 graden C. Voor wat voor toepassingen is deze restwarmte geschikt en in hoeverre kan de omgeving hiervan profiteren?

In de NRD staat dat het datacentrum meer dan 25 MW energie kost. Waar komt deze energie vandaan en hoe wordt ervoor gezorgd dat deze energie duurzaam is? Hier wordt geen inbreng over gegeven. Ik wil u meegeven dat indien u denkt aan grondgebonden zon dat deze hectares meetellen met de in totaal 500 hectare mogelijke zonnepanelen in het landelijk gebied conform ons Omgevingsprogramma. Ik verzoek u helderheid te geven in hoeverre het mogelijk is om op andere manieren energie te winnen, bijvoorbeeld zon op dak of energiewinning langs de gevels.

Ten aanzien van de windmolens verzoek ik u om het desbetreffende ruimtelijk plan te benoemen waar naar gerefereerd wordt. Daarnaast verzoek ik u aan te geven hoe de deze ontwikkeling zoals beoogd in het bestemmingsplan Trekkersveld IV de ontwikkeling van de windmolens niet in de weg staat, specifiek de aandacht voor de omgang met de contouren rondom de windmolens (slagschaduw, veiligheidscontouren).

In het bestemmingsplan staat dat de gemeente Zeewolde duurzaamheidsambities heeft. Hierin wordt echter niets benoemd over circulariteit. De provincie heeft als ambitie om de circulaire economie van Flevoland te stimuleren. Ik verzoek u aan te geven in hoeverre u circulair bouwen en werken mogelijk wil en kan maken bij deze ontwikkeling.

Ontsluiting op de provinciale weg

Het provinciale beleid stelt dat er in principe geen extra uitritten op provinciale wegen worden gerealiseerd. In de NRD is het nu echter zodanig opgeschreven dat het lijkt alsof het al een gegeven is en in de toelichting van het bestemmingsplan is het ook als ruimtelijk uitgangspunt benoemd. Zo staat er dat met een centrale ontsluiting op de N305 de impact van de ontwikkeling op bestaande toegangspunten voor het industriepark beperkt. Voor het ontwerp van de campus van het datacenter is tevens uitgegaan van één inrichting. Hiermee biedt het weinig ruimte voor flexibiliteit. Ik mis de onderbouwing voor deze aannames. Het gaat hierbij om de berekeningen/modellen waaruit blijkt dat met deze ontwikkeling de verwerkingscapaciteit van het kruispunt N305/Assemblageweg wordt bereikt en/of overschreden wordt. Tevens mis ik nog inzicht in de verkeersgeneratie van het plan. De nut- en noodzaak van een extra ontsluiting op de N305, en daarmee de onderbouwing dat de ontsluiting via de Assemblageweg ontoereikend is, moet zijn aangetoond ter onderbouwing om af te wijken van onze reguliere beleidslijn dat er geen extra uitritten op provinciale wegen worden gerealiseerd.

Verder staat in de NRD dat het zoekgebied is afgestemd met de provincie, maar ik wil u erop wijzen dat er vanuit de provincie slechts uitgangspunten zijn aangedragen. Tevens staat er dat een vergunning noodzakelijk is voor een inrit of uitrit. Ik wil u daarbij erop wijzen dat een bouwuitrit op de provinciale weg niet mogelijk is.

MER

In par. 1.3.1 van het NRD is het volgende opgenomen over de kaderstelling:

"Het deel van het bedrijventerrein dat wordt ontwikkeld als regulier bedrijventerrein is niet kaderstellend voor toekomstige m.e.r.-plichtige of m.e.r.-beoordelingsplichtige projecten, omdat bedrijven tot en met milieucategorie 3.2 worden toegestaan. In die categorie komen geen m.e.r.-plichtige of m.e.r.-beoordelingsplichtige projecten voor." Ik verzoek u kritisch te kijken naar deze passage. Het is onjuist dat geen enkel bedrijf in milieucategorie 3.1 en 3.2 m.e.r. danwel m.e.r.-beoordelingsplichtig is. Er is jurisprudentie (ABRS 201506847/1/R2) over bestemmingsplan voor een bedrijventerrein waar categorie 3.1 werd toegestaan en de Afdeling concludeerde dat er ten onrechte geen MER was gemaakt voor dat bestemmingsplan vanwege kaderstelling voor activiteiten op de C/D-lijst van het Besluit milieueffectrapportage. Met name in de categorieën D18 (afvalverwijdering), D35 (conserven groenten, fruit, vlees) en D39.1 (slachterijen) is niet uit te sluiten dat er bedrijven zijn die onder cat. 3.2. vallen en die dus mogelijk worden gemaakt met dit bestemmingsplan.

Verder is het inmiddels duidelijk geworden dat voor dit project een ontgroning van 74 ha noodzakelijk is. Deze is besluitm.e.r.plichtig en dit wordt gecombineerd. NRD geeft procedureel genoeg aanknooppunten. Ik wil u wel meegeven dat het belangrijk is dat de provincie wordt meegenomen in de concepten zodat we het proces voor de vergunningverlening goed kunnen doorlopen.

Ecologie

Het gaat om uitbreiding bedrijventerrein enerzijds en anderzijds om een groot datacenter. Voor beide moet een Aeriusberekening worden uitgevoerd. Afhankelijk van de uitkomsten hiervan (indien effecten groter zijn dan 0,005) moet een Passende beoordeling worden opgesteld. Ik wil u erop wijzen dat de uitvoerbaarheid in kader van de Wet Natuurbescherming moet zijn gewaarborgd in het bestemmingsplan. Ik verwacht naast de stikstofdepositie geen overig effect op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Veluwerandmeren.

Naast de Natura-2000gebieden moet er uitgesloten dat er geen negatieve effecten op de NNN zijn. Het bedrijventerrein en het datacenter komen pal naast ecologische verbindingszone Hoge Vaart te liggen, wat is aangemerkt als NNN-gebied. Verder moet onderzocht worden in kader van de soortenbescherming (Wnb) of er beschermde planten en/of dieren voorkomen.

Bodem en Water

Het plangebied ligt in een boringsvrije zone en ligt tevens in grondwaterbeschermingsgebied. Ik verzoek u aan te geven hoe u hiermee omgaat in de toelichting en, waar gepast, in de planregels van het bestemmingsplan.

De omgang met het Deltaprogramma 2020 ontbreekt. Met het Deltaprogramma 2020 wordt ingezet op klimaatbestendig en waterrobuust inrichten. In de memo over klimaatadaptatie wordt hierover uitleg gegeven. Het houdt in dit geval in dat bij de realisatie van de inrichting rekening gehouden moet worden met de effecten van klimaatveranderingen, nu en in de toekomst. Een eventuele lozing van koelwater behoort hierbij ook vanuit deze optiek te worden bekeken (warmer oppervlaktewater).

Telecom/ICT valt hieronder als het gaat om basisvoorzieningen voor communicatie t.b.v. respons bij een overstroming en bij een publiek netwerk. Ik verzoek u hier rekening mee te houden.

Uitvoerbaarheid en Planregels

Voor het deel van het plangebied met de 35 hectare aan bedrijventerrein vindt kostenverhaal plaats via gronduitgifte. Met de initiatiefnemer van het datacenter wordt een anterieure overeenkomst gesloten. Ik ga er vanuit dat hier meer duidelijkheid over is in de volgende fase van het bestemmingsplan.

Artikel 5.1. van de planregels gaat in op de bestemming voor het datacenter.

In dit artikel is de doeleindenomschrijving kleinschalige energieopwekking genoemd. Het is onduidelijk waarom dit voor dit grote terrein bij kleinschalig zou moeten blijven. Verder zou het in de rede liggen om hier de doelstelling van warmtelevering toe te voegen. Ook hier geldt de opmerking dat indien gedacht wordt aan grondgebonden zon deze meetelt voor de 500 hectare zonnepanelen in het landelijk gebied. Ik verzoek u helderheid te geven wat de definitie is van 'kleinschalig'.

In de bouwregels is aangegeven dat bebouwing tot 5 meter van de perceelsgrens gebouwd kan worden, en met toepassing van art. 5.3 zelfs nog dichter op de perceelsgrens. Echter, een grotere afstandsmaat tot de perceelsgrens zou beter aansluiten bij de gewenste landschappelijke inpassing van het datacenter en het beeldkwaliteitsplan. Voor de perceelszijde die grenst aan de Knardijk zie ik graag dat een bebouwingsgrens wordt opgenomen om zodoende een strook tot aan de Knardijk vrij van bebouwing te houden.

Er is verder aangegeven dat maximaal 20% van het bedrijfsperceel van het datacenter mag worden bebouwd. Het bedrijfsperceel is ca. 165 ha groot. In de toelichting is echter aangegeven dat er circa 40 ha aan bebouwing komt. Dat is meer dan de 20% die in de voorschriften staat vermeld.

In artikel 19.1 is de mogelijkheid opgenomen dat burgemeester en wethouder nadere eisen kunnen stellen aan de plaats en de afmetingen van de bebouwing. Hier worden wel de landschappelijke

waarden genoemd. Een koppeling met het Beeldkwaliteitsplan is echter niet rechtstreeks gelegd. Ik geef u in overweging het Beeldkwaliteitsplan toe te voegen aan de criteria. Omdat ook de beplanting cruciaal is voor de landschappelijke inpassing, geef ik u in overweging om ook een regeling voor de locatie van water en opgaand groen op te nemen.

Tot slot heb ik nog tekstuele opmerkingen in de planregels. De basis van de planregels zijn duidelijk overgenomen van het bestemmingsplan voor het buitengebied van de gemeente Zeewolde. In de begripsomschrijving is bijvoorbeeld zowel onder 1.29 als onder 1.30 de definitie van erf opgenomen en in 1.45 zit een tikfout. Ik verzoek u kritisch te kijken naar de overname van deze planregels.

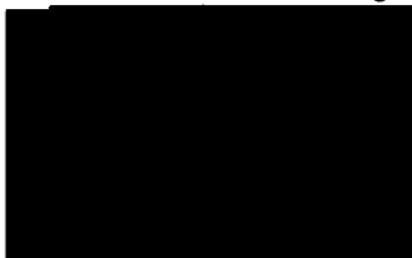
Conclusie

Bij dit project zijn nog veel aspecten onder voorbehoud. Inmiddels is duidelijk dat er een verlengd vooroverleg zal plaatsvinden na het zomerreces wanneer de meeste onderzoeken gereed zijn. Ik ga er dan vanuit dat bovenstaande opmerkingen verwerkt zijn in de stukken zodat onze provinciale belangen voldoende geborgd zijn alvorens u een ontwerp bestemmingsplan ter inzage legt.

Ik wens u veel succes met de verdere procedure.

Hoogachtend,

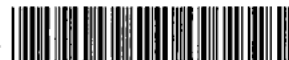
Het hoofd van de afdeling Strategie en Beleid

Bijlage 4

Het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Zeewolde
Postbus 1
3890 AA ZEEWOLDE

Verzenddatum
07 OKT. 2020
Onderwerp

Bijlagen

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2680397

Verlengd vooroverleg bestemmingsplan Trekkersveld IV

Geacht college,

Op 8 juni 2020 heb ik van u een kennisgeving ontvangen van het voorontwerp bestemmingsplan Trekkersveld IV in het kader van vooroverleg conform artikel 3.3.1 Bro. Het gaat hierbij om een uitbreiding van circa 200 hectare van het bedrijventerrein, waarvan 166 hectare beoogd is voor een hyperscale datacenter.

Ik heb u op 21 juli 2020 een vooroverlegreactie toegezonden. Zoals aangegeven in de vooroverlegreactie heeft de provincie een positieve grondhouding ten aanzien van de ontwikkeling. Dat laat onverlet dat de provincie gehouden is aan wet- en regelgeving en dat zij een aantal provinciale belangen heeft die zij geborgd wil zien. Gezien deze belangen die er vanuit provincie en gemeente spelen heeft u in overleg met ons besloten om een verlengd vooroverleg te laten plaatsvinden.

Op 21 september 2020 heeft u de stukken opnieuw naar ons toegezonden in het kader van verlengd vooroverleg, gezamenlijk met een paraplubestemmingsplan voor de geluidszone om het bedrijventerrein en datacenter. In de Nota vooroverleg en inspraak (hierna: Nota) heeft u aangegeven hoe u bent omgegaan met onze opmerkingen. Ik zie dat veel van onze opmerkingen zijn meegenomen in het bestemmingsplan, maar sommige punten staan nog ongerept overeind. De huidige versie van het bestemmingsplan geeft mij daarom aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen:

Beleidskaders

In de Nota heeft u aangegeven dat paragraaf 3.2. van de toelichting is aangepast. Hiermee is de omgevingsverordening en het omgevingsprogramma nu correct benoemd in het bestemmingsplan. Tevens is onze wens om het onderstation niet over de Vaart te realiseren correct overgenomen. Er is nog een klein gedeelte van het plangebied over de Vaart geprojecteerd op de verbeelding, maar in de planregels staat correct verwoord dat dit louter is voor de aansluiting op de hoogspanningskabels en niet voor eventuele gebouwen of onderstations. Ik ga er vanuit dat het hier gaat om een bovengronds aantakking op het bestaande net.

Onze andere opmerkingen over de beleidskaders zijn echter onbeantwoord in de Nota. Ik verzoek u nogmaals de doorwerking van onze omgevingsvisie te duiden in het bestemmingsplan. De huidige omschrijving is te summier. Wij zien graag benoemd hoe deze ontwikkeling bijdraagt aan onze ambities zoals benoemd in onze omgevingsvisie, specifiek de opgaven het Verhaal van Flevoland (relatie met Knardijk) en Duurzame Energie (digitale infrastructuur en restwarmte).

Daarnaast heb ik verzocht om meer inzicht te geven in de werkgelegenheid. Naar verwachting gaat dit in de operationele fase circa 100 fte bijdragen aan directe (hoogopgeleide) werkgelegenheid. Indirect zal het datacenter zorgen voor een keten aan toeleveranciers. In hoeverre is die 100 fte direct gelinkt aan de werkgelegenheid in de regio en kan dit worden geborgd?

Ecologie

Ten aanzien van soortenbescherming was bij het vooroverleg geen Quickscan Flora en Fauna aanwezig waardoor ik een voorbehoud heb gemaakt op dit onderdeel. Deze Quickscan is nu wel beschikbaar. Uit de Quickscan blijkt dat er geen onderzoek is uitgevoerd bij één van de erven. Ik verzoek u aan te geven hoe u alsnog aan de onderzoeksverplichting wenst te voldoen. Verder blijkt dat naar diverse soorten (o.a. steenmarter, vleermuizen) nog nader onderzoek moet worden uitgevoerd. De opgave m.b.t. mitigatie voor huismus en boerenwaluw is zo groot dat ik u verzoek deze niet te onderschatten bij uw planning en het indienen van het verzoek voor ontheffing.

Ten aanzien van gebiedsbescherming trekt het plangebied zich uit aan beide zijden van de Hoge Vaart, die in zijn geheel als NNN-gebied is begrensd. Er dient expliciet aangegeven te worden dat uit de toetsing blijkt dat daar geen effecten van worden verwacht. Bij toetsing van mogelijke effecten dient te worden gekeken naar mogelijke negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de (omliggende) NNN, dus ik verzoek u ook de uitstralende effecten op naastgelegen NNN mee te nemen in de toetsing. Hierop zal het MER moeten worden aangepast, maar ik verzoek u daarnaast om dit ook door te vertalen naar de toelichting van het bestemmingsplan.

Verder is aangegeven dat er tijdelijke negatieve effecten op NNN zijn. Daar is aan toegevoegd dat er gebiedsversterkende maatregelen mogelijk zijn. Deze gebiedsversterkende maatregelen hebben niet als doel om negatieve effecten als gevolg van het voornemen te mitigeren, maar hebben als doel om aanvullend een positief effect te realiseren. Dit laat onverlet dat er geen duidelijkheid gegeven wordt hoe u omgaat met deze tijdelijke negatieve effecten. Ik verzoek u dit nader toe te lichten. Verder verzoek ik u aan te geven wat er precies bedoeld wordt met de gebiedsversterkende maatregelen en waar deze gepositioneerd worden.

Voor Natura-2000gebieden is een AERIUS-berekening opgesteld om de stikstofdepositie te berekenen. De stikstofdepositie is dusdanig hoog dat er een passende beoordeling is opgesteld. Ik wil u wel meegeven dat naar waarschijnlijkheid medio oktober een nieuwe versie van AERIUS wordt uitgebracht. Voor de beoordeling van de berekeningen gaan wij uit van deze nieuwe versie en dient ook de passende beoordeling te worden aangepast. Ik verzoek u vervolgens deze wijzigingen door te vertalen naar het bestemmingsplan. Op dit moment maak ik op dit aspect een voorbehoud.

Ik wil u erop wijzen dat de uitvoerbaarheid in kader van de Wet Natuurbescherming moet zijn gewaarborgd in het bestemmingsplan. Op zowel het gebied van soortenbescherming als gebiedsbescherming is dit op dit moment nog niet van toepassing.

Bodem

In het vooroverleg was er nog geen bodemonderzoek beschikbaar. Zodoende hebben wij op dit aspect een voorbehoud gemaakt. De onderzoeken zijn nu wel binnen, al is er op enkele erven aan de Baardmeesweg nog geen onderzoek gedaan. Ik verzoek u, net zoals bij de alinea over ecologie, aan te geven hoe u alsnog aan de onderzoeksverplichting conform de Wet Bodembescherming wenst te voldoen. Het dient duidelijk te zijn dat de bodem geschikt is of wordt gemaakt voor het beoogde gebruik. Op dit moment maak ik dus nog een voorbehoud.

In de toelichting staat het volgende over de warmtelevering: "in relatie tot de warmtelevering aan woonwijken adviseert de Commissie om de mogelijkheid van midden temperatuur opslag (MTO) in de bodem te onderzoeken. Hierbij wordt restwarmte opgeslagen in de bodem op een diepte van honderd tot enkele honderden meters." De locatie ligt echter in de boringvrije zone, dus boren naar zo'n diepte is niet mogelijk. Voor de boringsvrije zone gelden tevens beschermingsregels. Ik verzoek u aan

te geven in de toelichting hoe dit initiatief past in deze zone en waar nodig de zone juridisch te borgen in de planregels conform onze omgevingsverordening.

Infrastructuur

Er lopen nog onderzoeken en verkenningstrajecten voor de verkeersoplossingen. De oplossing die gekozen wordt zal moeten voordoen aan de uitgangspunten van Duurzaam Veilig.

In de toelichting van het bestemmingsplan staat dat de aansluiting op de N305 conform Duurzaam Veilig is. Dit staat naar mijn mening nog niet vast. Door de ontwikkeling en gevraagde ontsluiting verslechtert de verkeersveiligheid en doorstroming. De provincie is met u in gesprek om te kijken naar een ongelijkvloerse oplossing (die wel conform Duurzaam Veilig is), wat de kosten hiervan zijn, en wat de gevolgen hiervan zijn op de doorstroming. Daarnaast wordt gekeken naar andere oplossingen ten behoeve van het verbeteren van de doorstroming. De in de toelichting benoemde oplossing van het verdubbelen van een rechtsaf-vak van Zeewolde richting Harderwijk bij het kruispunt N302/N305 is een maatregel, maar niet de enige optie. Zo zijn het verwijderen van de oversteek richting Ganzenpad bij het kruispunt N302/N305, de realisatie van de fietstunnel en de aanleg van een zuidelijke parallelweg tussen de Knarweg en het Ganzenpad nog steeds opties die mogelijk zijn.

In paragraaf 4.10 van de toelichting staat dat de planontwikkeling niet leidt tot congestievorming op wegvakniveau. Wij zien echter wel knelpunten bij de kruispunten. Ook neemt de reistijdfactor toe waarbij deze niet hoger mag zijn dan 1,25. Uit eerdere cijfers bleek dat bij het kruispunt N302/N305 verkeer drie cycli bij de verkeerslichten moet wachten vooraleer het verwerkt is. Dit is dusdanig lang dat ik niet kan instemmen met de huidige conclusie in het bestemmingsplan dat er geen problemen zijn met de doorstroming. Ik kijk graag met u hoe deze wachttijd omlaag gebracht kan worden.

Verder is er aangegeven dat door de ontwikkeling een toenemende kans op conflicten ontstaat bij de nieuwe ontsluiting. Enkel het benoemen van een snelheidsverlaging van 100 km/h naar 80 km/h als veiligheidsmaatregel is onvoldoende. Er is tot nu toe primair uitgegaan van verkeersregelinstanties, gelijk aan de situatie N305/Assemblageweg.

Al met al kan ik mij niet vinden in de conclusie dat verkeersdruk en verkeersveiligheid geen belemmering vormen voor de planvorming. Ik verzoek u samen met ons te kijken naar alle mogelijkheden om deze doorstroming te verbeteren en de aansluiting conform de uitgangspunten van Duurzaam Veilig te krijgen en hierover de benodigde afspraken te maken alvorens het bestemmingsplan wordt vastgesteld.

Landschap

Het Beeldkwaliteitsplan is opgenomen als bijlage bij het bestemmingsplan. Voor de provincie dienen met name de karakteristieken van de Knardijk en Hoge vaart gerespecteerd dienen te worden en is het zicht vanaf het carré (de 8- structuur van wegen en bomen in Zuidelijk Flevoland zoals verwoord in ons Omgevingsprogramma) van belang. Om de Knardijk zelf te beleven en om de omgeving vanaf de Knardijk te beleven, is een open zone tussen de Knardijk en het datacenter van belang. De grens van het gezoneerde bedrijventerrein en de bebouwingsgrens is zodanig neergelegd dat deze open zone blijft. Echter, niet al onze opmerkingen zijn correct doorgevoerd in het beeldkwaliteitsplan:

In eerdere ambtelijke gesprekken is afgesproken dat de boombeplanting langs de knardijk niet moet worden opgekroond, maar dient te bestaan uit bomen met onderbegroeiing van inheemse heesters. Dit zorgt namelijk voor een meer natuurlijk of landschappelijk karakter, in tegenstelling tot opgekroonde bomen met een stedelijk karakter. Daarnaast blokkeren opgekroonde bomen het zicht op het datacenter niet. In de tekst staat nu dat de bomen opgesnoeid worden ten behoeve van grasland. Ik verzoek u dit aan te passen conform de eerder gemaakte afspraken hierover.

De notie 'Het hekwerk is aan het water gekoppeld' staat nu bij beeld in het beeldkwaliteitsplan, maar dit is volgens ons meer een randvoorwaarde. Het hekwerk wordt daarmee achter de beplanting gesitueerd en uit het zicht vanaf de knardijk, één van de kernkwaliteiten van de provincie conform ons omgevingsprogramma.

Tot slot heb ik in de vooroverlegreactie aangegeven dat ik graag het beeldkwaliteitsplan rechtstreeks gekoppeld zie aan het bestemmingsplan. In de Nota is aangegeven dat dit wordt geregeld, maar dit is nog niet gebeurd. Ik verzoek u dit alsnog te doen middels een voorwaardelijke verplichting.

Water

In de toelichting ontbreken de kaders vanuit grond- en drinkwater. Deze zijn te vinden in ons omgevingsprogramma en onze omgevingsverordening. Voor ons van belang is dat ondergrondse verbindingen, kabels en leidingen de grond- en drinkwaterkwaliteit niet aantast. Ik verzoek u daarover uitsluitsel te geven.

Daarnaast constateer ik dat één van de buisroutes voor de noodvoorziening koelwater naar het Wolderwijd gaat. Deze buisroute is niet opgenomen in het bestemmingsplan waardoor de exacte ligging van de buis onduidelijk is. Gelet op de locatie zou dit pal door het waterwingebied (en zeker door het grondwaterbeschermingsgebied) van Harderbroek/Vitens kunnen gaan, om het vervolgens te lozen in het intrekgebied van de winning. Dat is ongewenst. Ik verzoek u aan te geven hoe deze buisroute precies loopt. Ik verzoek u de buisroute dusdanig te positioneren dat deze geen negatieve invloed heeft op de kwaliteit van het grondwater en de winning ervan.

Verder richten wij ons op waterkwaliteitsdoelen conform de Kaderrichtlijn Water. Het is duidelijk dat de watervraag en warmtelozing zich concentreert in de voor het watersysteem kritische droge perioden. In deze periode zal het water in de Hoge Vaart ook warm zijn en treden er mogelijk sterk negatieve ecologische effecten op (denk aan zuurstofloosheid door de hogere temperatuur, directe ecologische effecten en effecten in verband met de chemie van het geconcentreerde koelwater met de residuen van additieven). Ik verzoek u aan te geven in hoeverre met deze voorgestane ontwikkelingen de negatieve ecologische effecten zoveel mogelijk worden beperkt.

Energie, duurzaamheid en restwarmte

De provincie is samen met u aan het kijken naar de mogelijkheid voor het gebruik van restwarmte en het realiseren van een warmtenet. In de vooroverlegreactie heb ik aangegeven dat er in het MER twee alternatieven moeten worden onderzocht, namelijk een alternatief met maximale benutting van de restwarmte en één met koelwater. Het alternatief in het bestemmingsplan is louter gericht op de Hoge Vaart in combinatie met de regenwaterafvoer. Indien er zorg bestaat over deze constructie (temperatuur en/of stroming) zou het ook een optie kunnen zijn om het koelwater-traject te richten op het Wolderwijd met leidingen langs de Knardijk. Het Wolderwijd kent meer beweging in het water waardoor de temperatuuruitwisseling sneller plaatsvindt. Dan zou de regenwaterafvoer gewoon kunnen plaatsvinden op de Hoge Vaart. Ik verzoek u ook deze optie mee in beschouwing te nemen, conform de twee alternatieven in het MER.

Verder is nog onvoldoende duidelijk gemaakt waar de restwarmte voor gebruikt kan worden. Uit onderzoek moet blijken welke kansen er zijn voor de benutting en afzet en waar de risico's zitten voor de realisatie ervan. Ik wil u meegeven dat het onderzoeken van gebruik restwarmte en het realiseren van een warmtenet een heel andere tijdsfactor in zich heeft van nu wordt beoogd. Besluitvorming over een warmtenet vraagt meer onderzoek en tijd dan nu voorzien is tot de vaststelling van het bestemmingsplan.

Ten aanzien van de opmerkingen over kleinschalige energieopwekking heeft u de regels in overeenstemming gebracht met het initiatief waarbij voor het reguliere bedrijventerrein de kleinschaligheid van de duurzame energieopwekking gedefinieerd is en in de planregels voor het datacenter gesproken wordt over energieopwekking. Het is niet duidelijk aan welke vorm van

energieopwekking bij het datacenter wordt gedacht. Ik wil u nogmaals meegeven dat indien u denkt aan grondgebonden zon bij het datacenter dat deze hectares meetellen met het limiet van in totaal 500 hectare mogelijke zonnepanelen in het landelijk gebied conform ons omgevingsprogramma en onze omgevingsverordening en dat wij graag zien hoe u vorm wilt geven. Verder verzoek ik u aan te geven in hoeverre het mogelijk is om op andere manieren energie te winnen, bijvoorbeeld energiewinning langs de gevels.

Tot slot is de relatie met de windmolens benoemd in de toelichting van het bestemmingsplan. Hierbij is in de toelichting benoemd dat het plangebied niet valt binnen het plangebied Windpark Zeewolde. Echter, het gedeelte van het plangebied dat over de Hoge Vaart is geprojecteerd lijkt te liggen in een contour rondom één van de windmolens. Ik verzoek u hier helderheid over te geven.

Geluid

De geluidszone komt buiten het plangebied van het bestemmingsplan trekkersveld IV te liggen. Om deze reden heeft u een voorontwerp paraplubestemmingsplan voor de geluidszone opgesteld die u simultaan met het verlengd vooroverleg naar ons gezonden hebt. De geluidszone is binnen het grensgebied van de gemeente Zeewolde gebleven. Wij zien geen aanleiding voor het maken van verdere opmerkingen over de geluidszone. De weergegeven verbeelding van trekkersveld IV in het parapluplan is echter nog een oude verbeelding. Verder worden er wisselende cijfers gebruikt over de omvang van het datacenter in zowel het bestemmingsplan Trekkersveld IV als het parapluplan (160, 162 en 166 hectare). Ik verzoek u hier uniform mee om te gaan.

Het geluid van de inrichting wordt verder voornamelijk veroorzaakt door ventilatoren. In de praktijk kan het geluid van ventilatoren een tonaal karakter hebben waardoor bij de beoordeling van het geluid naar de omgeving met een straffactor van 5 dB moet worden gerekend. Het karakter van het geluid komt in de stukken niet aan de orde. Ik verzoek u uitsluitel te geven of het geluid van het datacenter wel of niet een tonaal karakter heeft.

Archeologie

In het vooroverleg is er een voorbehoud op archeologie gemaakt in verband met ontbrekend onderzoek. Deze is nu als bijlage opgenomen bij het bestemmingsplan en is tevens doorvertaald in de toelichting en de regels van het bestemmingsplan. Het is correct dat de bestemming voor een deel van het terrein komt te vervallen met de huidige inzichten. Het onderscheid in verschillende waarden is echter niet meer van toegevoegde waarde. Het bestemmingsplan kan vereenvoudigd worden door voor de hele westelijke zone uit te gaan van Waarde 3. Verder zit er nog een verwijzing in de toelichting naar de oude WAMz, maar deze wet is vervangen door de Erfgoedwet. Ik verzoek u de toelichting hierop aan te passen.

Voor het gehele plangebied geldt tevens de trefkans op scheepswrakken. Ik wil u er nog op wijzen dat de werkzaamheden pas mogen worden uitgevoerd nadat hiervoor een Programma van Eisen en meldingsprotocol zijn opgesteld.

Lucht

In de toelichting van het bestemmingsplan is aangegeven dat fijnstof en stikstof kwantitatief wordt gemeten en hinder in de aanlegfase kwalitatief. Hierover heb ik geen vragen, echter daarnaast wordt aangegeven dat 'Bij het bepalen van de effecten op luchtkwaliteit worden ook de gezondheidseffecten beoordeeld, door te toetsen onder de norm.' Het is goed dat er naar de gezondheidseffecten is gekeken (mede vanuit het SchoneLuchtAkkoord, SLA). Het is echter onduidelijk is wat wordt bedoeld met 'toetsen onder de norm'. Ik verzoek u dit te verduidelijken. Vanuit het SLA is onze ambitie voor luchtkwaliteit te voldoen aan de WHO-advieswaarden. Deze gaan verder dan de reguliere EU-luchtkwaliteitsnormen (grenswaarden). Mijn verzoek is de WHO-advieswaarden op te nemen en eventueel nader toe te licht hoe de gezondheidseffecten worden beoordeeld.

MER

In paragraaf 1.5 en 4.1.1 van de toelichting wordt er wisselend gesproken over de passende beoordeling of deze al dan niet noodzakelijk is. Verder staat er dat gekozen is om de m.e.r.-procedure te doorlopen. Dit is echter een verplichting vanwege kaderstelling van het bestemmingsplan en de ontgrondingenvergunning en daarmee dus geen keuze.

In de vooroverlegreactie heb ik aangegeven dat bepaalde categorieën die volgens de Staat van Bedrijfsactiviteiten op het bedrijfsterrein zijn toegestaan m.e.r.-beoordelingsplichtig kunnen zijn en dat het bestemmingsplan dan ook voor die activiteiten kaderstellend en dus m.e.r.plichtig is. In de reactienota heeft uw gemeente aangegeven deze activiteiten niet mogelijk te maken. De categorieën 1032, 1039 Groente en fruitconserven en 101, 102 Slachterijen en overige vleesverwerking staan echter nog steeds benoemd in de Staat van bedrijfsactiviteiten. Ik verzoek u deze activiteiten te schrappen.

Verder er op pagina 71 van de toelichting van het bestemmingsplan een tikfout: 'wordt' dient 'worst' te zijn. De verdere opmerkingen op het MER zelf zullen apart naar u toegezonden worden.

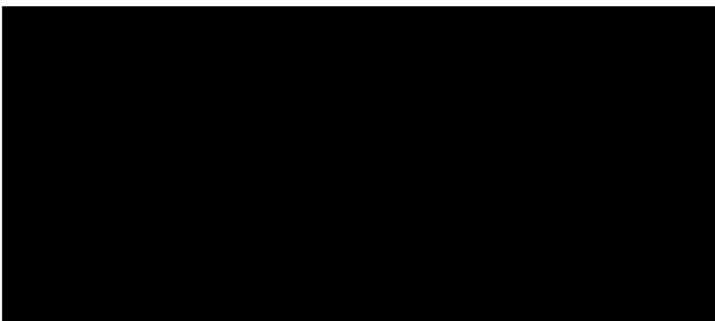
RO Planregels

In de bestemming *bedrijventerrein - datacenter* is opgenomen dat gebouwen en overkappingen binnen het bouwvlak gerealiseerd moeten worden. Er mogen wel bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gerealiseerd van ten hoogste 25 meter. Het gaat hierbij om 'screens'. Ik verzoek u hier kritisch naar te kijken of deze screens alleen binnen het bouwvlak te realiseren zijn, zodat de screens niet als grensscheiding dienen en er geen strijdigheid is met de uitgangspunten van het Beeldkwaliteitsplan.

Tot slot zitten in de regels van het bestemmingsplan nog enkele weeffouten. Zo geven artikel 1.30 en 1.31 beiden de definitie van 'erf'. Verder is in 4.2 in de tabel bij de hoogte van andere overige bouwwerken geen gebouwen zijnde geen maat ingevuld voor de maximale bouwhoogte, waardoor iedere hoogte lijkt toegestaan.

Conclusie

Ik zie dat een groot gedeelte van onze opmerkingen correct is meegenomen in het bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is met aanvullingen van de onderzoeken kwalitatief aanzienlijk verbeterd ten opzichte van vorige versie. Ik heb echter nog steeds opmerkingen van provinciaal belang. Ik verzoek u om met ons ambtelijk contact op te nemen hoe u denkt om te gaan met deze reactie alvorens u een ontwerp bestemmingsplan ter inzage legt, mede om vertraging in het proces te voorkomen. Wij denken graag met u mee over het vervolg van dit proces, ook gelet op het feit dat uw gemeente de coördinatieregeling van toepassing heeft verklaard.

Bijlage 5

College van burgemeester en wethouders gemeente
Zeewolde
Postbus 1
3890 AA ZEEWOLDE

Verzenddatum

Bijlagen

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2769026

06 APR. 2021
Onderwerp

Zienswijze bestemmingsplan bedrijventerrein Trekkersveld IV

Geacht college,

Langs de gebruikelijke digitale weg heeft u ons ervan in kennis gesteld dat het ontwerp-bestemmingsplan "bedrijventerrein Trekkersveld IV" inclusief bijbehorend MER en exploitatieplan met ingang van 23 februari 2021 gedurende zes weken ter inzage ligt. Gedurende deze termijn kunnen zienswijzen aan uw raad kenbaar worden gemaakt.

Inleiding

Voor deze ontwikkeling werken de gemeente en provincie intensief samen op meerdere fronten. In het vooroverleg hebben wij twee vooroverlegreacties gestuurd in juli en oktober 2020. Zoals wij in deze reacties hebben aangegeven, heeft de provincie een positieve grondhouding ten aanzien van de ontwikkeling en hebben wij vertrouwen in de samenwerking. Er is veelvuldig afstemming geweest over het ruimtelijk spoor voor deze ontwikkeling en zijn er zijn veel verbeteringen aangebracht. Wij zijn blij te zien dat deze samenwerking resulteert in een bestemmingsplan waarin bijna alle aspecten goed geborgd zijn. Dat laat onverlet dat de provincie gehouden is aan wet- en regelgeving en dat zij nog een aantal provinciale belangen heeft die zij geborgd wil zien zoals bij ieder ruimtelijk initiatief. De huidige versie van het bestemmingsplan geeft ons aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen:

Inhoud zienswijze

Ecologie - Stikstof

Bij het bestemmingsplan zijn de benodigde berekeningen meegeleverd over de stikstofdepositie op Natura-2000gebieden. Door de uitspraak van de Raad van State inzake het dossier ViA15 op 20 januari 2021 is duidelijk geworden dat voor de berekeningen van de stikstofdepositie niet volstaan kan worden met de huidige rekenmethode. Voor de ontwikkeling Trekkersveld IV betekent dit dat er extra berekend en beoordeeld moet worden dat het verkeer geen effect heeft buiten de 5 km op enig stikstofgevoelig habitatype. Dit geldt voor zowel het bestemmingsplan als het vergunningenspoor. Op dit moment kan de uitvoerbaarheid in kader van de Wet Natuurbescherming niet worden gegarandeerd en is de conclusie in het bestemmingsplan op dit aspect prematuur. Wij blijven graag met u in gesprek hoe dit op een zorgvuldige wijze opgelost kan worden voor de vaststelling van het bestemmingsplan.

Ecologie -- Natuur Netwerk Nederland

Ten aanzien van gebiedsbescherming grenst het plangebied aan de Hoge Vaart, die in zijn geheel als NNN-gebied is begrensd. In het bijbehorende milieueffectrapport (MER) is correct geconstateerd dat er tijdelijk negatieve effecten te verwachten zijn op omliggend NNN. Daar is aan toegevoegd dat er

gebiedsversterkende maatregelen mogelijk zijn. Deze gebiedsversterkende maatregelen hebben niet als doel om negatieve effecten als gevolg van het voornemen te mitigeren, maar hebben als doel om aanvullend een positief effect te realiseren. Dit laat onverlet dat er onvoldoende duidelijkheid gegeven wordt over de wijze waarop er omgegaan wordt met de tijdelijke negatieve effecten. Het effect van de gebiedsversterkende maatregelen is ook onvoldoende onderbouwd. Wij verzoeken u hier helderheid over te geven.

Ook in de gebruiksfase treden als gevolg van het proceswatersysteem negatieve effecten op voor de naastgelegen NNN. Deze negatieve effecten zijn echter nergens gekwantificeerd. Wij verzoeken u om helderheid te geven over de omvang van deze effecten op de Hoge Vaart en het Wolderwijd. Mogelijk zal er een herbegrenzing NNN moeten plaatsvinden waarbij een compensatieopgave wordt vastgelegd. Hiervoor is een aparte procedure noodzakelijk die conform onze Omgevingsverordening parallel moet lopen met de procedure van het bestemmingsplan. Wij gaan graag met u in overleg om deze procedure af te stemmen met de vaststelling van het bestemmingsplan.

Ecologie - soortenbescherming

Het nader ecologisch onderzoek op Baardmeesweg 1, 5 en 9 is bijgevoegd en is in orde. Op het adres Baardmeesweg 13 is nog geen onderzoek uitgevoerd naar beschermde soorten. Er ontbreekt op dit moment inzicht in de voorgestelde mitigatie aangezien het mitigatieplan niet is opgenomen als bijlage bij de geleverde stukken. Deze is weliswaar nagezonden, maar wij kunnen deze niet op tijd beoordelen. Zodoende benoemen wij dit pro forma in deze zienswijze. Het gaat om een aanzienlijke opgave: er zijn onder andere 94 nesten van huismus en 44 nesten van boerenwaluw aangetroffen alsmede verblijfplaatsen van kerkuil, vleermuizen en steenmarter. De nesten kunnen worden teruggebracht, maar er zal ook voldoende geschikt leefgebied in de omgeving moeten zijn. Hierbij is het van belang dat duidelijk geborgd is dat het leefgebied voor huismus, boerenwaluw en kerkuil en de andere soorten in voldoende mate en ook op de lange duur aanwezig blijft, daar de boerenbedrijven zullen verdwijnen.

Wij gaan er vanuit dat eventuele opmerkingen uit de beoordeling van het mitigatieplan waar nodig correct worden doorvertaald in het bestemmingsplan en het MER.

Verder mag de Hoge Vaart niet verlicht worden tijdens werkzaamheden en ook niet in de gebruiksfase aangezien deze dienst doet als belangrijke vleermuisroute. In tabel 11.9 van het MER lijkt alternatief 2 wezenlijk tot minder effecten te leiden op NNN en soorten. Wij verzoeken u te verduidelijken hoe u om wenst te gaan met de verlichting.

Overig

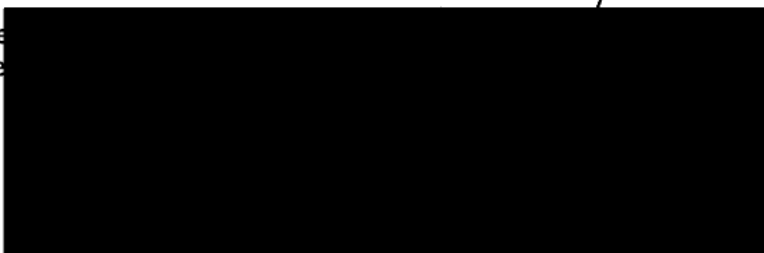
Wij hebben nog een aantal opmerkingen op andere aspecten die ondergeschikt van aard zijn, denk aan tekstuele verduidelijkingen, etc. Deze opmerkingen worden niet expliciet benoemd in de zienswijze maar ambtelijk nagezonden. Wij gaan ervan uit dat u zorgvuldig naar deze opmerkingen kijkt en waar gepast aanpassingen worden gedaan in de stukken.

Conclusie

Wij constateren dat de meeste punten zoals bedoeld in de vooroverlegreacties (archeologie, bodem, landschap, verkeersontsluiting, etc.) voldoende zijn geborgd in het bestemmingsplan. Het aspect ecologie is echter nog op meerdere punten onvoldoende geborgd in het bestemmingsplan. Daarnaast hebben wij nog ondergeschikte opmerkingen die wij u ambtelijk nazenden. Wij verzoeken u het plan op voornoemde punten aan te passen en met ons af te stemmen voordat u tot vaststelling van het plan overgaat.

Hoogachtend,

Ge
de

Bijlage 6

Het College van Burgemeester en Wethouders van de
gemeente Zeewolde
Postbus 1
3890 AA ZEEWOLDE

Verzenddatum
1 JULI 2020

Bijlagen

Uw kenmerk
00500000157849

Ons kenmerk
2617633

Onderwerp

Reactie op verzoek toepassen coördinatie-regeling

Geacht college,

Op 28 mei 2020 hebben wij van u het verzoek ontvangen om medewerking te verlenen aan het toepassen van de coördinatie-regeling conform artikel 3.30 Wet ruimtelijke ordening voor de besluiten die nodig zijn voor de realisatie van een datacenter in combinatie met de uitbreiding van het bedrijventerrein Trekkersveld. Het gaat onder meer om het aanpassen van het bestemmingsplan en het verlenen van verschillende vergunningen van diverse overheidsinstanties die betrekking hebben op de realisatie van een datacenter.

Door toepassing van de coördinatie-regeling kan uw college de verschillende benodigde besluiten gelijktijdig ter inzage leggen. Dit geeft in beginsel ook helderheid voor belanghebbenden.

Voor zo ver dit nu is te overzien, betreft uw verzoek om medewerking onder meer de omgevingsvergunningen op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht voor de onderdelen bouwen en milieu, de vergunningen in het kader van de Wet natuurbescherming, de vergunningen op grond van de Ontgrondingswet en de ontheffing voor de aansluiting van een weg op de provinciale weg N305 (Gooiseweg), welke allen betrekking hebben op de realisatie van een datacenter.

Wij zijn voornemens medewerking aan de gemeentelijke coördinatie te verlenen.

Wij verzoeken u nadrukkelijk de benodigde gegevens tijdig en volledig aan te leveren zodat wij als gezamenlijke overheden de planning voor de vergunningen en het bestemmingsplan inderdaad kunnen halen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris

de voorzitter,

Bijlage 7

PROVINCIE FLEVOLAND

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265

Fax
(0320)-265260

E-mail
provincie@flevoland.nl

Website
www.flevoland.nl

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. dhr. E.D. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

Verzenddatum
11 DEC. 2020

Bijlagen

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2715905

Onderwerp
Vestiging datacenter in Zeewolde

Geachte heer Wiebes,

Op 9 juni jongleden heeft de gemeente Zeewolde bekend gemaakt voornemens te zijn om de vestiging van een hyperscale datacenter binnen haar gemeentegrenzen mogelijk te maken. Dit project wordt uitgevoerd onder de naam "Tulip" en in dit project wordt nauw samengewerkt tussen de initiatiefnemer, de gemeente Zeewolde, de provincie Flevoland en de regionale ontwikkelingsmaatschappij Horizon Flevoland. Het project wordt uitgevoerd in nauwe samenspraak met de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA), de Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstrekken, de Veiligheidsregio en het Waterschap Zuiderzeeland. In deze brief willen we u informeren over het belang van dit project voor onze regio.

Economische groei en toekomstbestendige bedrijven zijn belangrijke speerpunten voor de provincie in haar economisch beleid. Om het ondernemersklimaat te kunnen beïnvloeden en een weerbare regionale economie te realiseren, stuurt de provincie op diversiteit binnen het economische ecosysteem. In het provinciale Coalitieakkoord "Ruimte voor de toekomst" wordt daarom sterk ingezet op de belangrijke pijlers: internationale acquisitie, Human Capital en duurzaamheid. Wij zijn van mening dat het project "Tulip" hier een belangrijke bijdrage aan kan leveren. In deze brief lichten we e.e.a. nader toe.

Het realiseren van het project "Tulip" biedt onze regio unieke kansen om het regionale ecosysteem te diversifiëren en om digitale en duurzame transitie te versnellen. Deze ontwikkeling past binnen de regionale ambitie om in te zetten op de kansrijke sector IT en biedt de regio kansen om onder andere de versterking van een belangrijke pijler als de Human Capital agenda te stimuleren. Daarnaast draagt de ontwikkeling bij aan een toename van een kwalitatief gediversifieerd aanbod op de Flevolandse arbeidsmarkt. In de bouwfase zullen m.n. bouwsectorbedrijven, vanuit de regio en daarbuiten, profiteren en honderden nieuwe banen opleveren. In de operationele fase is te verwachten dat er een aanzienlijke werkgelegenheid en economische spin-off ontstaat, zowel direct (datacenter) als indirect (aanzuigend effect van datacenter op IT-service providers).

De provincie Flevoland staat bekend als koploper in de winning van hernieuwbare energie. Wij zien met de ontwikkelingen van het "Tulip" datacenter concrete kansen om een verdere stap te zetten in de energietransitie-ambities die wij als regio hebben geformuleerd in onze Regionale Energie Strategie (RES). Ten eerste dient de energie-infrastructuur verzwaaard te worden door een capaciteitsverzwaring (200 MW) van de aansluiting en een nieuw onderstation nabij de locatie van Tulip te realiseren, een ontwikkeling die de regio een aantal unieke kansen biedt; naast de

Inlichtingen bij

Doorkiesnummer

Bezoekadres
Visarendreef 1
Lelystad

gegarandeerde levering van elektra aan "Tulip" en leveringsmogelijkheden aan andere afnemers, biedt dit onderstation ook de mogelijkheid voor teruglevering van regionale opgewekte hernieuwbare energie op het net, iets waar in onze regio grote behoefte aan is. Ter ondersteuning van deze ontwikkeling, willen we uw ministerie verzoeken om een opdracht aan TenneT/Liander te verstrekken voor de realisatie van een verzwaring van de energie-infrastructuur om deze ontwikkeling mogelijk te maken.

Ten tweede, de "Tulip" ontwikkeling biedt kansen om de restwarmte die wordt gegenereerd door het datacenter kwalitatief in te zetten voor industriële toepassingen én voor verwarming van de gebouwde omgeving om te komen tot aardgasvrije wijken. Het vrijkomende areaal restwarmte is van een dusdanige omvang dat deze ongekend is voor Nederland en is overstijgend aan de behoefte van Zeewolde. Daarom onderzoeken we samen met aangrenzende regio's welke (on)mogelijkheden er zijn om oplossingen te ontwikkelen voor gebruik van de restwarmte. Om hierin weloverwogen keuzes te kunnen maken, is een bovenregionale Stuurgroep Restwarmte samengesteld bestaande uit bestuurlijk vertegenwoordigers van de provincies Flevoland en Gelderland en de gemeenten Zeewolde en Harderwijk. Daarnaast is een Opgaveteam Restwarmte actief die de uitvoerende en technische aspecten onderzoekt om de huidige en toekomstige warmtevraag te vertalen naar de mogelijke ontwikkeling van een warmtenet. Begrijpelijkerwijs is dit een complex traject wat nog veel onderzoek behoeft en waarvan de uitkomst niet bij voorbaat vaststaat. Daarom gaan we graag met uw en andere ministeries in gesprek over hoe we deze plannen succesvol kunnen realiseren.

Bij de locatiekeuze heeft nadrukkelijk de ruimtelijke inpassing een rol gespeeld. Landschappelijk kenmerkt de provincie Flevoland zich door voornamelijk rechte lijnen in het landschap en ruime kavels. Daarbij is onder meer de herkenbaarheid van de Knardijk een belangrijk aspect. Het is een weloverwogen keuze om het bedrijventerrein Trekkersveld IV, waar het project "Tulip" op gerealiseerd zal worden, in het verlengde van het al bestaande bedrijventerrein Trekkersveld I t/m III te realiseren. Door de opzet van deze ontwikkeling als 'campus' wordt een goede aansluiting op de omgeving gerealiseerd. Deze inpassing wordt onder meer geborgd door te werken met een beeldkwaliteitsplan. Bovendien is deze locatie gegrond vanuit de optiek van de elektra-netinfrastructuur omdat direct naast dit bedrijventerrein het net de mogelijkheid biedt om de gevraagde netaansluiting te realiseren en de regionale versterking te faciliteren.

Onze aanpak en wegingscriteria, zoals hierboven kort verwoord zijn, zien wij ook terug in de onlangs verschenen Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Onze regio biedt "locaties waar veel aanbod is van (hernieuwbare) elektriciteit, waar aansluiting op het elektriciteitsnetwerk kan worden geboden en waar ruimte minder schaars is.", precies dat wat het NOVI over hyperscale datacenters zegt. De markt van datacenters beweegt zich op internationaal niveau en initiatiefnemers gaan op zoek naar de locatie die het beste bij hen past. De initiatiefnemer van "Tulip" heeft op basis van een aantal criteria (o.a. ruimte, energie-infrastructuur, bereikbaarheid, faciliteiten) locaties in heel Europa onderzocht, wat geresulteerd heeft in een voorkeur voor de locatie bij Trekkersveld boven een andere locatie in Nederland.

Betreffende grondverwerving is reeds een aantal stappen gezet met de grondbezitters; een viertal agrariërs en het Rijksvastgoed Bedrijf (RVB). In gesprekken met het RVB is door de gemeente Zeewolde de intentie geuit om de grondpositie van het RVB 'tegen marktwaarde in verpachte staat' te willen overnemen met inachtneming van pachtwetgeving. De gemeente Zeewolde zorgt voor een gedegen taxatieproces om de marktwaarde van de grond in verpachte staat te bepalen. Vooruitlopend is de gemeente Zeewolde bereid om de bestemming van de huidige gronden te wijzigen en heeft de bestemmingsplanprocedure reeds in werking gezet. Deze procedure wordt in nauwe samenwerking met de provincie doorlopen en de provincie steunt dit initiatief volledig. Na grondverwerving, pachtbeëindiging en onherroepelijke bestemmingswijziging kan de realisatie starten. We verzoeken uw ministerie zich in te zetten om zorg te dragen dat het RVB de gronden 'tegen marktwaarde in verpachte staat' kan overdragen aan de gemeente Zeewolde en we gaan graag met u in gesprek over eventuele bijzondere bepalingen.

Uiteraard is er voor de ontwikkeling van dit datacenter een bredere regionale afweging gemaakt, waarin ook is gekeken naar toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen die we voor de regio voorzien. Zo wordt er bijvoorbeeld in MRA verband onderzocht of in Flevoland een 4e hyperconnectiviteitshub kan worden ontwikkeld. Hoewel hierover nog de nodige gesprekken gevoerd dienen te worden en er nog geen bestuurlijke besluitvorming heeft plaatsgevonden, hebben wij als regio een positieve grondhouding betreffende deze ontwikkeling en zien wij met beide ontwikkelingen ook kansen om de digitale infrastructuur sterk te verbeteren ter ondersteuning van de digitalisering van de Flevolandse economie en daarmee Flevoland als een serieuze partij in de digitale revolutie te positioneren. Bovendien wordt er intensief met uw regering overlegt over het realiseren van 100.000 woningen in Flevoland. Ook daar sluiten deze ontwikkelingen uitstekend op aan, aangezien het voor de leefbaarheid in de regio cruciaal is dat er, naast woningen, ook werkgelegenheid wordt gecreëerd en leefbare gemeenschappen worden gebouwd. Het bedrijf "Tulip" beschikt over sterke 'community building' programma's waarmee ze een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de brede welvaart en leefbare gemeenschappen in onze regio.

Wij kijken uit naar de samenwerking met uw ministerie en andere ministeries om dit project tot een succes te maken. Als regio onderschrijven wij uw standpunt dat decentrale overheden primair verantwoordelijk zijn voor het regionale vestigingsbeleid van bedrijven inclusief datacenters. Echter willen wij benadrukken dat uw steun en meedenkkracht op een aantal hierboven toegelichte aspecten essentieel is.

Hoogachtend, /

Leen Verbeek
Commissaris van de Koning
Provincie Flevoland

Gerrit Jan Gorter
Burgemeester
Gemeente Zeewolde

Bijlage 8

Memo

Registratienummer:
2748815

Datum
11 februari 2021

Aan
Sandor Gaastra
Afdeling

2748815

Van
Jan-Nico Appelman, Jop Fackeldey
Doorkiesnummer

Betreft
Onderbouwing datacenterinitiatief Zeewolde

Afschrift

Opmerkingen

Landelijke discussies over datacentersontwikkelingen en de gevolgen daarvan beheersen bestuurlijke agenda's op zowel nationaal, regionaal als lokaal niveau. Van de gemeenteraden tot de Tweede Kamer aan toe worden er moties ingediend die een betere sturing van de ontwikkelingen van datacentersector beogen. Bestuurders delen een brede behoefte aan sturing en integrale aanpak bij datacenterinitiatieven. Dit heeft er in de loop van 2020 bijvoorbeeld toe geleid dat drie moties (nr. 552, 582 en 588) in de Tweede Kamer zijn aangenomen. Deze moties raken ook de ontwikkelingen rondom datacenters die op dit moment in Flevoland spelen en raken ook aan vragen die vanuit de staten en raden in Flevoland worden gesteld. De aandachtspunten die in de moties worden benoemd, zijn begrijpelijk en worden ook nog eens extra gevoed vanuit allerlei publicaties in de krant en televisieprogramma's die inhaken op het onderwerp datacenters. In deze memo willen wij een aantal cruciale punten die ook in de moties worden benoemd nader toelichten vanuit de casus Tulip en illustreren dat datacenterontwikkelingen niet strijdig hoeven te zijn met deze punten en soms juist een hele goede oplossing kunnen bieden voor uitdagingen waar regio's voor staan. In dit memorandum gaan wij per motie dit standpunt kort onderbouwen.

1. Motie nr. 552:

In deze motie van de leden Moorlag en Mulder wordt een behoefte uitgesproken om de impact, die datacenters hebben op de ruimte en energievoorziening (elektriciteit en warmte), te beheersen en reguleren en hiervoor de uitvoeringsagenda NOVI te gebruiken.

Ruimte

Anders dan veelal wordt gedacht nemen alle datacenters gezamenlijk in Nederland nog maar relatief weinig ruimte in. Alle begin 2021 bestaande datacenters in Nederland hebben een ruimtebeslag (bebouwing) van ca. 120-130 ha, dat is 0,003 tot 0,004% van Nederlandse landoppervlak; ter vergelijking, logistieke en distributiecentra gebruiken 14.600 ha (voor meer informatie zie tabel Ruimtebeslag in Bijlage 1). Als we daarnaast het advies van het College van Rijksadviseurs (CRa) leggen, is de toekomstige groei in deze sector relatief heel beperkt. In het rapport van oktober 2019 geeft CRa aan:

*"Door de groei van online dataverkeer zal naar verwachting het aantal datacenters de komende paar jaar een verdubbeling of zelfs verdrievoudiging laten zien. Omdat het aantal datacentra op dit moment nog relatief beperkt is, zal ook de impact van een verdubbeling relatief beperkt zijn, althans in vergelijking met de impact door de toename van het logistiek vastgoed. Daar komt nog bij dat er vanuit de vestigingswensen en -eisen van datacenters vaak al sprake is van meer sturing. Zo beperkt de hoge energievraag van datacenters het aantal mogelijke locaties drastisch.[...]"*¹

¹ CRa i.s.m. Stec groep; '(X)XL-verdozing. Minder, compacter, geconcentreerder, multifunctionelere.' Oktober 2019, p. 11

NOVI/REOS

De Flevolandse aanpak en wegingscriteria zullen aansluiten bij de onlangs verschenen Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Onze regio biedt “locaties waar veel aanbod is van (hernieuwbare) elektriciteit, waar aansluiting op het elektriciteitsnetwerk kan worden geboden en waar ruimte minder schaars is.”, precies de vestigingsaspecten welke het NOVI voor datacenters benadrukt. De markt van datacenters beweegt zich op internationaal niveau en initiatiefnemers gaan op zoek naar de locatie die het beste bij hen past. De initiatiefnemer van “Tulip” heeft op basis van een aantal criteria (o.a. ruimte, energie-infrastructuur, bereikbaarheid, faciliteiten) locaties in heel Europa onderzocht, wat geresulteerd heeft in een voorkeur voor de locatie bij Trekkersveld in Zeewolde boven andere locaties in Nederland. De hiermee gemoeide investering bedraagt ruim 1 miljard Euro.

Onze aanpak volgt ook de aanwijzingen van het REOS rapport, waarin de as van Almere-Zeewolde-Lelystad-Dronten genoemd staat als het gebied voor datacenterontwikkelingen. Om de leading positie van Amsterdam en hiermee Nederland te behouden, zijn datacentra cruciaal in de nabije omgeving van Amsterdam (afstand tot AMS-IX is wel degelijk belangrijk voor dataverkeer). Vanuit die ontwikkelingsgedachte wordt Flevoland als zeer veelbelovende locatie gezien voor de 4de hyperconnectiviteitshub van de MRA. Flevoland is van mening dat ook de ontwikkeling van hyperscale datacenter een toegevoegde waarde kan leveren aan de doelstellingen van het REOS; de komst van “Tulip” kan bijvoorbeeld de ontwikkelingen van de 4de hyperconnectiviteitshub versterken; in het REOS rapport wordt namelijk ook nadruk gelegd op ontwikkeling van regionale lage temperatuur warmtenetten waarbij verschillende warmteleveranciers deze ontwikkeling alleen maar zullen versterken.

Restwarmte

Vergaande energie-efficiënte verbetering en innovatie hebben ertoe geleid dat de datacenterrestwarmte is aangemerkt als duurzame restwarmte (motie Sienot 2018). In het geval van “Tulip” is de afkoppeling van de restwarmte als voorwaarde gesteld niet alleen door de regio, maar ook door de initiatiefnemer zelf (wegens zijn duurzame bedrijfsimago). Restwarmte afkomstig van het “Tulip” datacenter heeft veel potentie voor de ontwikkeling van een warmtenet in Zeewolde en verduurzaming van nieuwe en bestaande woningvoorraad. De continuïteit en langjarige inzet van deze bron met afdoende relatief lage temperatuur (die bij de motie nr. 582 nader toegelicht wordt) heeft veel potentie om de restwarmte in de regio te gebruiken. Voor de nieuwbouwprojecten kan deze warmte bijdragen aan het behalen van de BENG-3 normen. Een bijkomend voordeel is dat de retourstroom van het warmtenet koelte teruglevert aan het datacenter. Deze duurzame koelte nemen gedeeltelijk de taken over van de drycoolers, waarmee de restwarmte van het “Tulip” datacenter efficiënt en effectief worden gebruikt en een hele aantrekkelijke energiebalans oplevert (ratio energie in/energie (warmte) uit).

Energienetwerk

De ontwikkeling “Tulip” in Zeewolde biedt voor Flevoland ook concrete kansen om een verdere stap te zetten in de energietransitie-ambities die wij als regio hebben geformuleerd in onze Regionale Energie Strategie (RES). De energie-infrastructuur in Flevoland dient verzwakt te worden. Door een capaciteitsverzwaring (200 MW) van de aansluiting en een nieuw onderstation nabij de locatie van beoogde datacenter Tulip te realiseren, wordt aan de regio een aantal unieke kansen geboden. Naast de gegarandeerde levering van elektra aan “Tulip” of leveringsmogelijkheden aan andere afnemers en voor andere ontwikkelingen (bijv. 100.000 woningen), biedt dit onderstation ook de mogelijkheid voor teruglevering van lokaal opgewekte hernieuwbare energie op het net, iets waar in onze regio grote behoefte aan is en die ook nodig is om onze duurzame energie-ambities te realiseren. Het plaatsen van zonnepanelen op het dak is uiteraard besproken met de initiatiefnemer. Echter, vanuit zowel verzekeringsoogpunt als vanuit veiligheidsoogpunt is het plaatsen van zonnepanelen op het dak van dit datacenter niet wenselijk. Over het laatste aspect is ook advies ingewonnen bij de Veiligheidsregio. Daarnaast is het vanuit bouwtechnisch oogpunt niet mogelijk vanwege de plaatsing

van diverse andere installaties op het dak (zoals ventilatoren, warmtewisselaars en leidingen). Hierdoor is er onvoldoende ruimte en is het dak ook niet geschikt te maken. Voor een duurzaam imago kan wel verzocht worden te participeren in projecten voor groene energiewinning of andere duurzaamheidsinitiatieven. De mogelijkheden hiervoor worden op dit moment onderzocht en vervolgens meegenomen in de anterieure overeenkomst die tussen de provincie, gemeente en initiatiefnemer wordt afgesloten.

2. Motie nr. 582:

Deze motie van het lid Sienot neemt in aanmerking “dat de Rijksoverheid gemeentes kan ondersteunen bij het in kaart brengen van de locaties waar datawarmte veel potentie voor CO₂ vrije warmte brengt.”

Deze overweging is volledig in de lijn met ons verzoek aan de minister van Economische Zaken en Klimaat in onze brief d.d. 11-12-2020 om gezamenlijk met het ministerie tot een succesvol restwarmteproject te komen.

Het project “Tulip” in Zeewolde biedt hier namelijk uitstekende kansen voor. De restwarmte die wordt gegenereerd door het datacenter “Tulip” is geschikt om kwalitatief in te zetten voor industriële toepassingen én voor verwarming van de gebouwde omgeving, waarmee aardgasvrije wijken worden gerealiseerd. De vrijkomende restwarmte is van een dusdanige omvang dat deze overstijgend is aan de behoefte van Zeewolde. Daarom worden samen met aangrenzende regio's de technische, financiële en governance aspecten onderzocht om de huidige en toekomstige warmtevraag te vertalen naar de mogelijke ontwikkeling van een regionaal warmtenet. Ervaringen in het land leren ons dat het steeds beter mogelijk wordt om warmte over langere afstanden te transporteren. Uit een studie voor transport tussen de restwarmte van het Google datacenter in Eemshaven en de stad Groningen (45 km) blijkt dat dit mogelijk is met een voldoende businessmodel. Nu is de transportafstand nog vaak 1 tot 3 km, maar een grotere afstand is dus mogelijk, wat de toepassingsmogelijkheden groter maakt en de business case aantrekkelijker. Voor de mogelijke ontwikkeling van een warmtenet in Zeewolde wordt naast de uitkoppeling naar een lokaal nieuwbouwproject, industrieterrein en een restwarmte transport naar Harderwijk meegenomen.

3. Motie nr. 588:

Deze motie van het lid Beckerman legt de nadruk op het aspect van energieverbruik door datacenters en eventuele aanpassing aan SDE-subsidie.

Datacenters in Nederland vormen een concentratie van energieverbruik. Tot voor kort was feitelijke informatie over deze sector niet beschikbaar wegens belemmeringen door privacy wetgeving en ook zakelijke belangen van de datacentereigenaren. In december 2020 publiceerde het CBS de feitelijke cijfers over de aan datacenters geleverde elektriciteit. Uit de gepubliceerde gegevens is gebleken dat de datacenter industrie in 2019 in totaal ca. 9,9 Petajoule aan energie verbruikte. Dat is slechts 0,32% van alle in 2019 in Nederland verbruikte energie. Ter illustratie, alle datacenters in Nederland verbruikten in 2019 75x minder energie dan de chemische industrie. (voor meer informatie zie Bijlage 2 Energieverbruik Nederland in 2019) Dit is veel minder dan tot nu toe steeds werd aangenomen door politici en media.

Datacenters zelf zijn vanwege hun eigen energieverbruik verplicht deel te nemen aan de IE en EU-ETS en straks de EED. Het is wel van belang om aan te geven dat de gebruikte energie en de elektriciteit van Nederlandse datacenters al 80% groen is en dat de ambitie is om deze 100% groen te maken. Deze maatregelen sturen dus in het geval van datacenters alleen op energiebesparing en niet zo zeer op CO₂-reductie. Door de inzet van restwarmte van “Tulip” aan de gebouwde omgeving, nieuwbouwprojecten en het warmtenet kan ook aanzienlijk bijgedragen worden aan de CO₂ reductie in de regio. Zoals al bij de toelichting op motie nr. 552 aangegeven, is de datacenter-restwarmte als duurzame industriële restwarmte aangemerkt en kan worden gezien als een belangrijk middel om

woonwijken van gas af te krijgen en zodoende een belangrijke bijdrage te leveren aan de energietransitie en het Klimaatakkoord van Parijs.

Conclusie

Zoals in deze memo uitgelegd aan de hand van de moties van de Tweede Kamer en ook in onze brief aan de minister van Economische Zaken en Klimaat van 11-12-2020, ziet de provincie Flevoland de ontwikkeling van het datacenter in Zeewolde als een uitgelezen kans om grote stappen te maken op een aantal voor haar belangrijke terreinen:

- 1) Energietransitie, waarin wordt onderzocht of en hoe we een warmtenet kunnen ontwikkelen voor hergebruik van de grote hoeveelheid warmte die door dit datacenter wordt gegenereerd.
- 2) Verzwaring energie-infrastructuur waar niet alleen het project "Tulip" van profiteert maar waar tevens andere majeure ontwikkelingen in Flevoland van kunnen profiteren en waarbij ook de mogelijk van teruglevering van duurzame opgewekte energie op het net ontstaat.
- 3) Digitale economie, waarbij de komst van "Tulip" een belangrijke aanjagende functie kan hebben in o.a. het genereren van een stuwende werkgelegenheid, verdere ontwikkeling van een digitale economie en diversificatie van arbeidsmarkt, etc.

De digitale industrie is één van de nieuwe industrieën van de toekomst en een sector in opkomst. Vanwege haar ligging (vlakbij Amsterdam) en haar kenmerken biedt de provincie Flevoland veel kansen om deze digitale industrie op een duurzame en verantwoorde manier te huisvesten. Met het project "Tulip" willen de initiatiefnemer, de provincie Flevoland en de gemeente Zeewolde een vooraanstaande positie opbouwen in deze digitale revolutie en laten zien dat dit op een energie-efficiënte, duurzame en verantwoorde manier kan. Daarin is samenwerking met de ministeries van EZK en BZK cruciaal.

Bijlage 1:

Enige cijfers over ruimtegebruik Nederland (2015, 2019)

Definities over 'dozen' gebouwen

Dozen: gebouwen op bedrijventerreinen >2.500 m2

Dozen >2.500 m2: L

Dozen >20.000 m2: XL

Dozen >50.000 m2: XXL

	Hectare	Tov NL
NL landoppervlak	3,385,800	100%
- Flevoland idem	141,200	4.17%
Datacenters		
Alle datacenters in Nederland (dec. 2020)	120	0.0035%
Zeewolde 'Tulip' datacenter (2023?)	70	0.0021%
Agrarisch terrein	2,236,317	66.05%
- grasland	983,000	29.03%
- akkerbouw	93,000	2.75%
- glastuinbouw	15,511	0.46%
Bebouwd terrein	361,526	10.68%
Bedrijfsterreinen	127,000	3.75%
Naar type bebouwing:		
- L/XL/XXL Dozen	14,600	0.43%
- L/XL/XXL Kassen	10,500	0.31%
- L/XL/XXL Overig	10,000	0.30%
- Klein/midden	92,000	2.72%
Woonterrein	235,839	6.97%
Terrein voor detailhandel en horeca	11,437	0.34%
Terrein voor openbare voorzieningen	11,823	0.35%
Terrein voor sociaal-culturele voorz.	16,093	0.48%
Totaal verkeersterrein	115,563	3.41%
- Spoorterrein	8,885	0.26%
- Wegverkeersterrein	104,402	3.08%
- Vliegveld	2,276	0.07%
Totaal recreatieterrein	105,418	3.11%
- Park en plantsoen	30,819	0.91%
- Sportterrein	35,962	1.06%
- Volkstuin	3,606	0.11%
- Dagrecreatief terrein	11,810	0.35%
- Verblijfsrecreatief terrein	23,222	0.69%

Bron: CBS (2018, cijfers over 2015)

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70262ned/table?ts=1613671016581>

Bron: College Rijksadviseurs (2019)

<https://www.collegevanrijksadviseurs.nl/actueel/nieuws/2019/10/29/advies-xxl-verdozing>

Disclaimer: de bebouwingsoppervlakte van "Tulip" datacenter is op ca. 70ha ingeschat op basis van de op dit moment aanwezige informatie.

Memo

Bladnummer

6

Bijlage 2:

Energieverbruik Nederland in 2019

In Petajoules (PJ)

Bron: CBS

Sectoren (selectie)	In %	Totaal	Waarvan:						
		Totaal energie-dragers (PJ)	steenkool & producten	aardolie- en -producten	Aardgas	hernieuw-bare energie	overige energie	Elektriciteit	Warmte
Totaal energiesector en eindgebruikers	100.0%	3,046.7	268.8	1116.9	1332.7	234	84.8		
Nijverheid (geen energiesector)	36.6%	1,114.0	87.8	503	348.7	9.2	11.2	109.0	45.1
10 Voedingsmiddelenindustrie	2.58%	78.6	1.6	0.1	55.3	3.4		18.1	0.1
101 Slachterijen en vleeswarenindustrie	0.18%	5.4			2.3			2.8	0.2
103 Groente-, fruitverwerkende industrie	0.35%	10.7			8.0			2.2	0.2
105 Zuivelindustrie	0.52%	15.8			11.6			3.8	
106 Meelindustrie	0.37%	11.4			10.5			0.9	-0.2
11 Drankenindustrie	0.20%	6.1			4.3			1.5	
13-15 Textiel-, kleding-, lederindustrie	0.13%	4.0			2.5			1.2	0.3
17-18 Papier- en grafische industrie	0.82%	25.1		0.8	16.4	1.8		5.1	0.9
20-21 Chemie en farmaceutische industrie	25.18%	767.2		464.9	213.6	0.3	10.9	35.4	42.1
2015 Kunstmestindustrie	3.15%	95.9			91.1		3.1	2.2	-0.5
Kunststof- en rubberindustrie	0.99%	30.1		0.8	10.8		0.9	8.0	9.6
21 Farmaceutische industrie	0.13%	4.0			2.1			1.7	0.1
23 Bouwmaterialenindustrie	0.75%	22.7	1.1	0.3	16.9			4.3	
233 Keramische bouwproductenindustrie	0.23%	6.9		0.1	6.3			0.5	
24 Basismetalenindustrie	3.77%	115.0	82.1	0.3	14.4			18.1	
29-30 Transportmiddelenindustrie	0.15%	4.7		0.2	2.0	0.1		2.4	
F Bouwnijverheid	1.11%	33.9		24.4	5.3	0.5		3.7	
Totaal binnenlands vervoer	15.12%	460.6		449.4	2.7			8.5	
Diensten, afval, water en reparatie	11.98%	364.9	0.1	11.5	122.6	94.3	35.1	110.8	-9.5
G-S, U Dienstverlening	9.67%	294.6	0.1	10.5	119.1	41.3		115.6	8.0
- Waarvan alle datacenters in NL	0.32%	9.9		0.05				9.85	
Woningen	12.79%	389.7		1.5	270.2	30.9		75.0	12.1
01 Landbouw	5.66%	172.3		18.7	130.2	21.8		-1.8	3.4
03 Visserij	0.21%	6.4		6.4					

Bijlage 9

Advies over een hyperscale datacenter
op gronden van het Rijk

Leren van een datacenter in Zeewolde

Inhoud

Leren van een datacenter in Zeewolde

Advies over een hyperscale datacenter op gronden van het Rijk

Inleiding	4
Inzichten	8
Mogelijke voorwaarden	18

inleidings

De gemeente Zeewolde heeft vergevorderde plannen voor de bouw van het derde hyperscale datacenter van Nederland. Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) is deels eigenaar van de gronden waarop het datacenter is gepland. De gemeente Zeewolde heeft, samen met de provincie Flevoland, het Rijk verzocht drie percelen (met een gezamenlijk oppervlakte van 84 ha.) te verkopen voor de bouw van het datacenter. Het RVB heeft deze gronden momenteel verpacht voor agrarisch gebruik.

Het RVB beslist niet zelf of het de gronden verkoopt. Daar is een eenduidige beslissing van de betrokken beleidsdepartementen (EZK, BZK en LNV) voor nodig. Hier spelen echter de sectorale belangen van ieder departement op: de komst van het datacenter sluit aan bij de economische doelen van EZK, maar niet bij de doelen van LNV om goede landbouwgrond in productie te houden. BZK wijst op de NOVI-principes en vindt dubbel ruimtegebruik een minimale vereiste. Op 19 maart jl. hebben de provincie en het Rijk in een bestuurlijk overleg afgesproken mogelijke (innovatieve) multifunctionele inpassingen te onderzoeken, waarmee alle beleidsdepartementen, provincie en gemeenten akkoord kunnen gaan. Het RVB geeft invulling aan de uitvoering van het onderzoek.

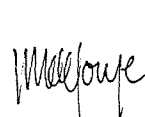
Het Rijksvastgoedbedrijf heeft het College van Rijksadviseurs (CRA) gevraagd om vanuit zijn onafhankelijke

positie ontwerp-kennis en expertise over de fysieke leefomgeving in te brengen in het onderzoek. Het vergroten van de maatschappelijke meerwaarde voor de lange termijn staat daarbij voorop.

Aan TNO is gevraagd om te reflecteren op de combinatiemogelijkheden van het datacenter (dak, gevels en onbebouwde ruimtes) en de opwekking van zonne-energie. Daarnaast heeft TNO referenties aangeleverd voor het benutten van restwarmte.

In dit advies geven we beknopt onze inzichten weer naar aanleiding van het onderzoek van TNO, en een snelle verkenning op basis van andere bestaande onderzoeken en beleidsdocumenten, referenties en diverse gesprekken. Door de hoge tijdsdruk was het niet mogelijk om meer de diepte in te gaan.

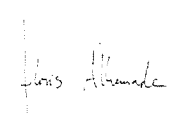
Ondanks dat we vooral op zoek zijn naar de voorwaarden waaronder het Rijk samen met gemeente en provincie mee kan werken aan deze specifieke ontwikkeling in Zeewolde, vinden we het noodzakelijk om ook kort in te gaan op de locatiekeuze zelf. Deze casus zal niet de laatste in Nederland zijn en biedt handvatten voor anticiperend beleid. We zien het hyperscale datacenter in Zeewolde dan ook nadrukkelijk als een project om met elkaar van te leren.

Jannemarie
de Jonge

Wouter
Veldhuis

Floris
Alkemade

Context

Digitalisering en ruimte

Ons internetgebruik stijgt. Het afgelopen jaar, toen heel Nederland thuis moest werken en online boodschappen deed in verband met lockdowns, is die stijging nog verder versneld. We slaan alles op in de cloud, streamen en videobellen erop los. Onze economie speelt zich steeds meer digitaal af en dat heeft ook een ruimtelijke keerzijde. Datacenters zijn een belangrijk onderdeel van de digitalisering en digitale infrastructuur. Er is een sterke groei van de vraag naar datacenterdiensten. Bedrijven die hun IT-systemen outsourcen naar een centraal datacenter gaan in totaal minder stroom gebruiken dankzij de schaalvoordelen. Hoe groter en professioneler de datacenters en clouds, hoe groter de schaalvoordelen.¹ De hyperscale datacenters zijn de grootste in hun soort. Door de schaalgrootte besparen ze energiekosten voor koeling en kunnen ze gebruik maken van nieuwste energie efficiënte apparatuur. Hyperscales vragen echter om veel ruimte. En ruimte in ons kleine, dichtbevolkte land is schaars.

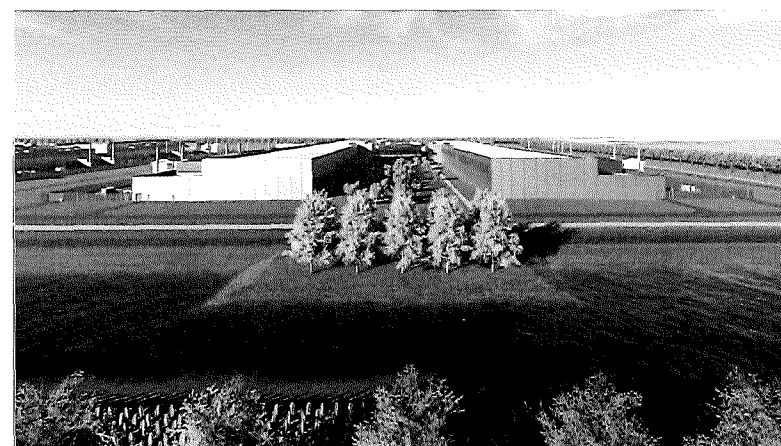
De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) geeft richting met drie principes die helpen bij het afwegen en prioriteren van verschillende belangen en opgaven in onze ruimte:

1. Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies
2. Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal
3. Afwentelen wordt voorkomen

Daarnaast geeft de NOVI aan dat datacenters zich daar kunnen vestigen waar:

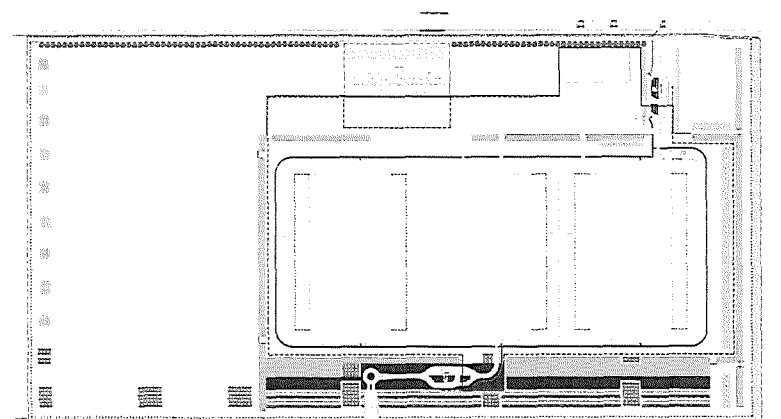
- huidige of toekomstige energienetwerken op een duurzame manier in de energievraag kunnen voorzien. Dat vraagt om goede afstemming van vraag en aanbod;
- zij restwarmte kunnen leveren aan warmtenetwerken, bij voorkeur aan het stedelijk gebied;
- zij kunnen voldoen aan de eisen die marktpartijen stellen aan digitale connectiviteit.

Vestiging van hyperscale datacenters kan volgens de NOVI op locaties waar veel aanbod is van (hernieuwbare) elektriciteit, waar aansluiting op het elektriciteitsnetwerk kan worden geboden en waar ruimte minder schaars is. De voorkeur gaat uit naar vestiging in de randen van Nederland, zoals op de bestaande hyperscale locaties Eemshaven en Middenmeer.²

Impressie

Van het geplande datacenter in Zeewolde

Inrichtingsplan van de campus met het datacenter

Het bestaat uit 5 databars die op een aantal plekken met elkaar verbonden worden door administratiegebouwen

Bron: Arcadis, MER
Trekkeersveld IV (15
februari 2021)

PEANUT LEGEND / VERGRIJNINGS - LEGENDA

1500V SWITCHING STATION - SUBJECT TO SEPARATE PERMIT APPLICATION /
15KV DECOMMISSIONING - ONDERDEEL VAN APARTE AANVRAGEN
OFGEVOLGENDOORNAAM

STORAGE BUILDING - SUBJECT TO FUTURE SEPARATE PERMIT APPLICATION /
OPSLAGBOUW - ONDERDEEL VAN TOEKOMTIGE AANVRAGEN
OPGEVOLGENDOORNAAM

EXISTING DICE & WATER TRANSPORT CORRIDOR AVAILABLE - REFER TO LEDGER
MAINWAY BLVD. OVERLANDING T-28H-G-037 (15A-1); BEST WIND CUR IN
WATERGANG - LEESER KANAL BLVD. OVERLANDING T-28H-G-037 (15A-1)

LANDSCAPE LEGEND: LANDSCHAFTSPLAN - LEGENDA

 GRASS / GRAS
 EXISTING WATER / BESTAAND WATER
 ATTENUATION POND / ONTSTANDE CHANDEL / WATEROPVANGBEREIKEN
 WET MEADOW / VOCHTIGE WEEDE
 TOLERANT PLANTING / WILDE SLOEOMENDEL
 LOW SHRUB / NATIVE PERENNIAL PLANTING / LAAG REPLANTING EN
 INCHWEED VASTE REPLANTING
 TREES / BOUEN
 EXISTING TREES / BESTAAND BOUEN

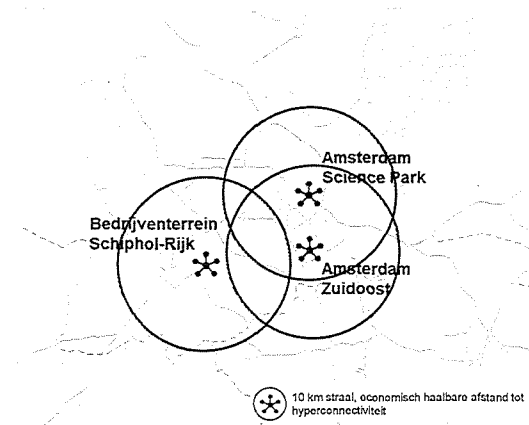
Inzichten

In dit hoofdstuk geven wij een toelichting op de inzichten uit onze verkenning. Hoewel niet (meer) van toepassing op de casus in Zeewolde, beginnen we met een visie op de locatiekeuze voor datacenters. Daarna behandelen wij vijf adviezen om de duurzaamheidsambitie van het datacenter in Zeewolde en soortgelijke situaties in Nederland verder aan aan te scherpen.

Kies voor een passende locatie

Het College van Rijksadviseurs heeft in 2018 zijn zorgen geuit over de verrommeling van het landschap door de komst van grootschalige logistieke hallen en datacenters. In het advies (X)XL-verdozing wordt gepleit om niet alles te faciliteren, maar selectief te zijn en eisen te stellen. Ook wordt gepleit voor ruimtelijke clustering op een beperkt aantal knooppunten in Nederland die Rijk en provincies gezamenlijk aanwijzen.³ In de Ruimtelijke Strategie Datacenters en de NOVI is hiervoor een poging gedaan, maar deze strategie is nog onvoldoende uitgewerkt en verankerd in beleid van relevante overheden. We worden in Zeewolde nu geconfronteerd met de gevolgen van het ontbreken van adequaat, anticiperend beleid op de vestiging van datacenters.

We vinden dat deze locatie in Zeewolde niet direct voor de hand ligt voor de ontwikkeling van een hyperscale datacenter. De locatie lijkt geschikt vanwege de mogelijkheden om een directe aansluiting op het hoogspanningsnet te maken en de relatieve nabijheid van Amsterdam, maar de keuze houdt geen rekening met ruimte als schaars goed en de specifieke kwaliteiten en vestigingsvoorwaarden van het landschap. Op slechts 15 km afstand wordt nu een 4e connectiviteitshub bij Almere wordt gepland. Maar de nabijheid van hyperconnectiviteit is niet noodzakelijk voor hyperscale datacenters. Daarnaast hebben hyperscales een zeer groot internationaal bedieningsgebied met een beperkt aantal nationale gebruikers.⁴ De vraag of we dit type ontwikkelingen in het dichtbevolkte Nederland willen faciliteren is daarmee ook zeker aan de orde.

Grote industrieclusters lijken goede locaties voor nieuwe datacenters. In deze clusters komt een hoge vraag en aanbod van (duurzame) energie samen, zowel elektriciteit als warmte. Het clusteren van grote energievragers waaronder datacenters op dit soort locaties is ook efficiënt voor aan te leggen infrastructuur.⁵

Daarnaast gaat het in Zeewolde om gronden die zeer geschikt zijn voor grondgebonden landbouw. De studiegroep ruimtelijke inrichting landelijk gebied pleit in zijn recente advies voor clustering van logistiek hubs en datacenters buiten de gronden die voor landbouw het meest geschikt zijn en buiten gebieden met waardevolle landschappelijke structuren. Dit beperkt de negatieve impact van verspreide locaties op het landschap en op de agrarische sector, voorkomt extra mobiliteit en versterkt het logistieke systeem en daarmee de economie.⁶ Ook de Wageningen Universiteit is kritisch op de inzet van onze goede landbouwgronden.⁷

Onze conclusie is dat datacenterhubs inclusief hyperscales een nationale opgave zijn. Dit vraagt om ruimtelijk concentratiebeleid in omgevingsvisies en uitwerkingsregels van het Rijk en de andere overheden. Dit voorkomt verspilling van schaarse ruimte, verdere verrommeling en ongewenste effecten op de langere termijn.

Hyperconnectiviteit in NL

Bron: CEDelft & Buck, MRA-brede Strategie Datacenters eindrapport (2020)

Datacenterhubs inclusief hyperscales zijn een nationale opgave.

Hyperconnectiviteit, colocaties en hyperscales

Nederland biedt uitstekende connectiviteit en beschikt over één van de dichtste glasvezelnetten in Europa. Op drie plekken in Amsterdam en Haarlemmermeer is hyperconnectiviteit ontstaan. Op deze locaties komen verschillende netwerken bij elkaar, verbonden door de AMS IX en andere internet exchanges en is de robuustheid, snelheid en veelheid aan verbindingen extreem hoog.

Voor internationale colocaties (datacenters waar verschillende partijen hun bedrijfskritische ICT apparatuur onderbrengen) is deze zeer snelle connectiviteit een belangrijke vestigingseis. Er zijn in Europa slechts vijf locaties die dit kunnen bieden: Frankfurt, Londen, Amsterdam, Parijs en Dublin.

Voor hyperscale datacenters (datacenters van zeer grote omvang en in eigendom van een beperkt aantal, kapitaalcrachtige, internationale spelers) is er geen noodzaak tot vestiging in een hyperconnectiviteitsgebied. Hyperscalers kunnen goed functioneren op grotere afstand tot de markt. Behalve connectiviteit zijn ook grondkosten en beschikbaarheid van groene stroom belangrijke vestigingsfactoren voor hyperscalers.

Bron: Buck Consultants (zie ref.4)

3. College van Rijksadviseurs, (X)XL-verdozing, minder, compacter, geconcentreerder, multifunctioneler (2019)

4. Buck Consultants International, Verkenning relatie accommoderen datacenterervraag en digitaliseringskansen (2021)

5. Pieter Boot, PBL, in Pakhuis de Zwijger, Ruimtelijk Ruimtelijk Ruimtelijk Dataland

6. Kiezen én delen, Advies van de Studiegroep Ruimtelijke inrichting landelijk gebied (2021)

7. Wageningen Environmental Research, onderzoeksvragen zonneparken (3 juni 2021)

Casus Zeewolde

De ontwikkelende partij heeft de ambitie om een maximaal duurzaam datacenter te realiseren: op dit moment het meest duurzame ter wereld. Deze ambitie is lovenswaardig en passend bij de provincie Flevoland die innovatie als een van haar kernkwaliteiten beschouwt.

Dit predicaat lijkt met de huidige plannen echter nog niet te worden waargemaakt. Uit het deelonderzoek van TNO, bestaande uit rapportages en beleidsdocumenten en referenties blijkt dat er nu al (innovatieve) oplossingen denkbaar zijn waar het huidige plan nog niet in voorziet.

We geven vijf adviezen om de duurzaamheidsambitie van het datacenter verder aan te scherpen en bouwen daarbij voort op de criteria die de gemeente Haarlemmermeer gebruikt in haar datacenter-beleid.

Voorbeeld van duurzaamheidsmaatregelen in het datacenterbeleid van de gemeente Haarlemmermeer

Zie: Besluit van de gemeenteraad van de gemeente Haarlemmermeer houdende regels omtrent Datacenterbeleid. Geldend van 24-11-2020 t/m heden.

		Duurzaamheidsmaatregelen mee te nemen in erfpachtvoorwaarden, verkoopvoorwaarden dan wel anterieure overeenkomsten.
Besparen	A.	Geverifieerde uitkomsten die voortkomen uit LEAP, - daar waar realistisch van toepassing - volledig toepassen bij nieuwe en bestaande datacenters (uiterlijk eind 2022 gerealiseerd)
	B.	$PUE < 1,2$ (Power usage efficiency)
	C.	Alle bouwbesluit gerelateerde functies moeten voldoen aan het gemeentelijk GPR beleid.
Warmte en koude		Indien een warmtenet aanwezig is, of er concrete plannen zijn dient restwarmte op een bruikbare temperatuur te leveren aan het warmtenet.
	of	Indien er nog geen sprake is van een warmtenet, of concrete plannen daartoe, dan dient de restwarmte uitkoppelingsgereed te zijn en daarnaast ruimte beschikbaar te blijven voor toekomstige levering van restwarmte.
Duurzame elektriciteit	A.	De opwek van duurzame energie dien integraal mee ontworpen te worden met het gehele gebouw (zowel bouwbesluit als niet bouwbesluit functies)
	B.	Datacenters dragen bij aan de stimulering van opwek van hernieuwbare energie door inkoop van duurzame elektriciteit.
Gebruik water als koelmedium		- collectieve dan wel individuele voorziening met hemelwater
	A.	- collectieve voorziening door productie bij een drinkwaterbedrijf
Circulair bouwen		Indien onderbouwd door initiatiefnemer en goedgekeurd door de betrokken gemeente, is hybride toepassing van hemelwater en drinkwater toegestaan.
	A.	Het gebouw is demontabel en flexibel ¹¹ . Er worden biobased materialen toegepast.
	B.	Het datacenter dient tenminste niveau C te halen van het zelfgekozen keurmerk zoals onderstaand opgenomen.
	C.	Bijdrage leveren aan biodiversiteit (Deltaplan Biodiversiteitsherstel) door de gevels en dak natuur inclusief te ontwerpen (zie paragraaf 6.1)

1. Bespaar energie

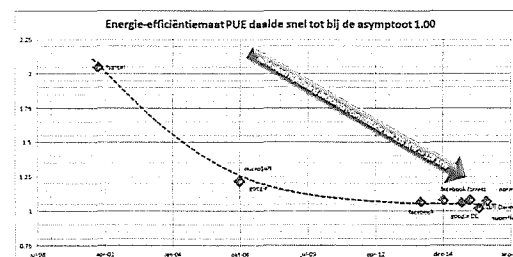
Door zo efficiënt mogelijk gebruik te maken van (duurzaam opgewekte) energie hoeft minder energie te worden opgewekt en getransporteerd. Dit bespaart kosten én ruimte.

De gemeente heeft aangegeven dat de ontwikkelende partij streeft naar 1,2 aan Power Usage Effectiveness (PUE). De PUE is een verhoudingsgetal tussen het totale energiegebruik inclusief koeling en het energiegebruik van de ICT-apparatuur.

Met een PUE van 1,2 behoort dit nieuwe datacenter tot de betere van Europa. Maar, de allerbeste datacenters kunnen inmiddels al PUE-waarden hebben van ongeveer 1,1.⁸ Met name door nieuwe koeltechnieken kan de PUE worden verlaagd.

Op het vlak van de PUE is dit nieuwe datacenter in Zeewolde dus niet de duurzaamste in haar soort. Daarnaast worden de gebouwen in Zeewolde niet tegelijkertijd gerealiseerd. In de fasering van de bouw kan rekening gehouden worden met voortschrijdende koeltechniek en een daarbij behorende lagere PUE.

De PUE is niet de enige manier om naar besparingsmogelijkheden te kijken. Ook de reductie van het stroomgebruik van de ICT apparatuur is bij datacenters een uitdaging. Besparingen op het energiegebruik van de servers kunnen zorgen voor een hogere PUE, en dat botst met een lage PUE-eis. Een verdere uitbreiding van het meten aan energie-efficiëntie naast PUE is daarom essentieel en zou een combinatie moeten zijn van o.a. efficiënt server gebruik, aantal kW/m² (dichtheid van IT per m²) en de PUE. Binnen LEAP, een platform ter ondersteuning van de toekomstige generatie datacenters, wordt gewerkt aan verdere uitbreiding van normen naast de PUE om energie-efficiëntie te realiseren.⁹

De PUE

Op dit moment wordt energie-efficiëntie in datacenters gemeten met de PUE (Power Usage Effectiveness). Hoe efficiënter de koeling en de elektriciteitsverdeling van de apparatuur is, hoe energie-efficiënter het datacenter werkt en hoe lager de PUE is. Een PUE van 1,2 betekent dat er 120 watt nodig is om een server van 100 watt aan stroom te voorzien. Het verschil is nodig voor het koelen van de servers en de andere voorzieningen van het datacenter.

In de gemeente Haarlemmermeer geeft men een PUE van 1,2 of lager als voorwaarde mee. Als sprake is van beïnvloeding van de PUE door de uitkoppeling van warmte, mag na goede onderbouwing door het datacenter en goedkeuring van de gemeente, worden afgeweken van de PUE.

8. Dutch Data Center Association, Datacenters & Duurzaamheid (2021)

9. Zie: <https://amssterdamcouncilboard.com/initiatief/leap-lower-energy-acceleration-program>

Ontwikkeling PUE in de tijd

Datacenters van google hebben gemiddeld een PUE van 1,10. Eemshaven heeft een PUE van 1,09 over de afgelopen 12 maanden.

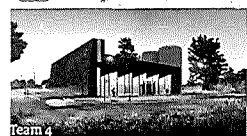
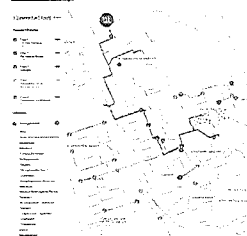
<https://www.google.com/intl/nl/about/datacenters/efficiency/>

Bron afbeelding: Stratix, Datacenter ontwikkeling Flevoland (3 juli 2020)

Voorbeelden van datacenters en restwarmte

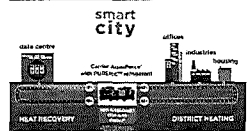
Groningen, Warmtestad

<https://warmtestad.nl/duurzame-energie/warmtenet/>

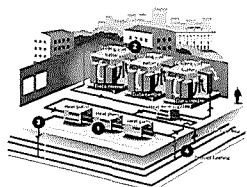
Geneve, Cadziplo

[Carrier – Switzerland District Heating Project with PUREtec™ - YouTube](https://www.cadziplo.ch/en/Carrier-Switzerland-District-Heating-Project-with-PUREtec-YouTube)

Stockholm, Bahnhof Thule

<https://www.opendistrictheating.com/case/bahnhof-thule/>

- 1 3 series connected Carrier heat pumps. Cooling output 1,149 kW. Heat output 1,543 kW when producing district heating and district cooling.
- 2 3 data halls with cooling coil batteries.
- 3 Heat delivery to the district heating network.
- 4 Surplus cooling capacity utilized in the district cooling network.

Stockholm, Bahnhof Pionen

<https://www.opendistrictheating.com/case/bahnhof-data-centre-pionen/>

Stockholm (Vallentuna), E.ON

<https://eon.com/en-gb/references/eon-data-center-sweden/>

2. Benut restwarmte

Maximaal benutten van restwarmte voorkomt verspilling van kostbare (duurzame) energie die nodig is om het datacenter draaiende te houden en kan tegelijkertijd de warmtetransitie in Zeewolde en omgeving versnellen. Verspilling van de grote hoeveelheid restwarmte zal ook tot maatschappelijke weerstand kunnen leiden.

De beoogd ontwikkelaar van het datacenter in Zeewolde heeft aangegeven de warmte tot aan de erfgrans te willen leveren. Het bedrijf wil alle kosten voor het hergebruik van restwarmte voor haar rekening nemen, voor zover het kosten betreft op het eigen terrein. De restwarmte is veel meer dan Zeewolde kan hergebruiken. Harderwijk lijkt het meest kansrijk om samen met Zeewolde de warmte van het datacenter te gebruiken.¹⁰ Het advies van Greenvis is dan ook om deze kans voor Zeewolde te omarmen en een warmtenet te overwegen voor grotere delen van Zeewolde en omgeving.

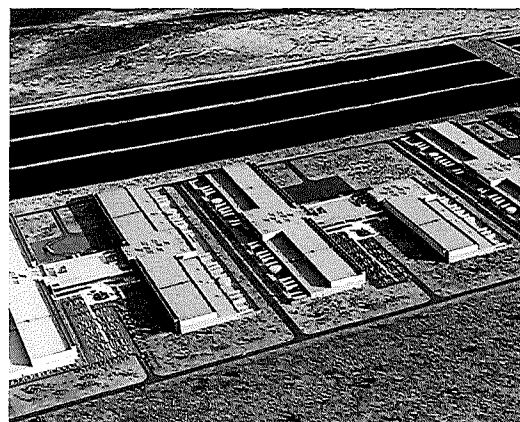
Hoe en of de restwarmte daadwerkelijk gebruikt wordt, ligt vooral aan de betrokken overheden en afnemers van de warmte. Dit is een grote opgave, maar geen onmogelijke. De gemeente is de mogelijkheden voor het gebruik van de restwarmte nu verder aan het onderzoeken. Dit onderzoek is naar verwachting eind 2021 afgerond. Daarmee loopt het onderzoek niet gelijk op met het vaststellen van het bestemmingsplan en de onderhandelingen met het bedrijf. Hier zit het risico in dat er straks wel een hyperscale datacenter wordt gerealiseerd, maar dat het hergebruik van (een groot deel van de) restwarmte uiteindelijk toch niet lukt.

Daarnaast levert het datacenter door innovatie en efficiëntere installaties in de toekomst mogelijk veel minder warmte. Of stopt de gehele warmtetoevoer. Een datacenter kan de warmtetransitie versnellen, maar is op de lange termijn gezien waarschijnlijk ook een tijdelijke oplossing. Het is belangrijk om nu al in beeld te hebben wat andere en aanvullende warmtebronnen in de toekomst kunnen zijn, zoals aquathermie of geothermie, voor het geval dat de productie van restwarmte vanuit het datacenter in de toekomst aanzienlijk afneemt.

3. Wek duurzame elektriciteit op

Het opwekken van zonne-energie met behulp van zonnepanelen op het dak en in de gevel van de gebouwen en mogelijk ook op naastgelegen open ruimtes (binnen het terrein) draagt bij aan de energievoorziening van het datacenter. Ondanks dat de opgewekte energie slechts in een deel van de energievraag van het datacenter kan voorzien is het opwekken van (zonne-) energie op eigen terrein dus erg belangrijk. De energietransitie is een immense opgave, waarin veel ruimte nodig is voor de duurzame opwek van energie. Daken en gevels zijn daarbij no-regret, omdat ze geen extra ruimte in beslag nemen en vaak op weinig weerstand kunnen rekenen. Sterker nog, het niet benutten van daken en gevels leidt juist tot maatschappelijke weerstand tegen duurzame opwek op gevoeligere locaties, bijvoorbeeld zonneparken op landbouwgronden. Dit geldt overigens niet alleen voor dit specifieke datacenter, maar voor alle nieuw te bouwen woningen, kantoren, bedrijven en grote distributiecentra.

Juist omdat een (hyperscale)datacenter een grote omvang heeft en grootverbruiker is van duurzaam opgewekte energie is het belangrijk om hier zo veel mogelijk energie op locatie op te wekken. Ontwerp de opwek van duurzame energie dus integraal mee met het gebouw en de inrichting van de directe omgeving. Het is een gemiste kans voor het multifunctioneel en duurzaam gebruik van de schaarse ruimte dat dit nog niet is gebeurd bij de uitwerking van het huidige plan in Zeewolde. Naar aanleiding van het voorlopig toetsingsadvies van de commissie MER¹¹ worden de mogelijkheden voor zonne-energie op de onbebouwde ruimtes nu verder onderzocht. De gebouwen zelf worden daarin niet meegenomen omdat er veel ruimte

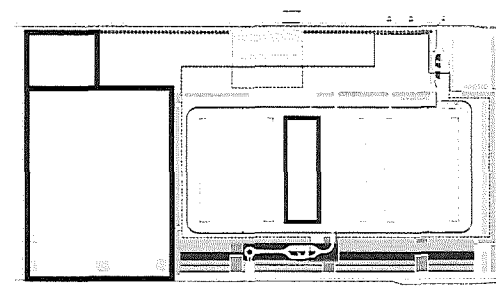
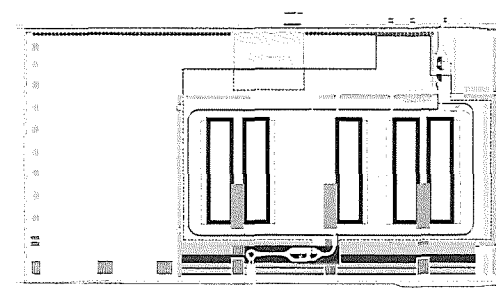
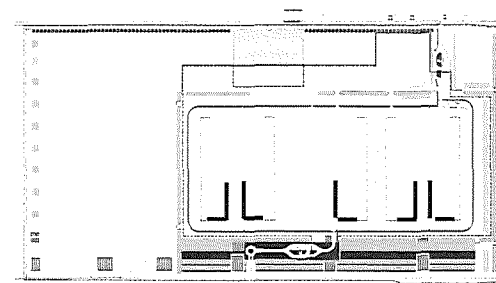

Ontwerp de opwek van duurzame energie integraal mee met het gebouw en de inrichting van de directe omgeving.

11. Bedrijventerrein Trekkersveld IV gemeente Zeewolde, Voorlopig toetsingsadvies, Commissie voor de milieueffectrapportage (29 april 2021)

Datacenter Facebook Los Lunas, New Mexico

Met lege daken en een groot zonnenveld naast de gebouwen. Een situatie die in Nederland zowel ruimtelijk als maatschappelijk ongewenst is.

Geschatte opbrengsten TNO

Zie ref. 13

Gevels

1 & 4	0,192 GWh/jaar
2, 3 & 5	0,718 GWh/jaar
6	0,68 GWh/jaar

Daken

ZO-NW	6,9 GWh/jaar
ZW-NO	6,3 GWh/jaar

Grote Veld

Standaard opstelling:

ZW/NO	34,3 GWh/jaar
Zuid	36,4 GWh/jaar

Eco-versie:

Zuid	28,4 GWh/jaar
------	---------------

Kleine Veld

Standaard opstelling:

ZO	5,96 GWh/jaar
----	---------------

De Kwekerij, Hengelo

Voorbeeld van een zonneland-schap waarin het bereiken van meervoudige doelen centraal staat.

op het dak wordt ingenomen door koelinstallaties en de veiligheidsregio het heeft afgeraden in verband met brandgevaar. De argumentatie hierachter ontbreekt. Op basis van de huidige informatie kan niet geconcludeerd worden dat zonnepanelen op of bij een datacenter on-veiliger zijn dan bij andere zonne-energiesystemen op of bij gebouwen. Brandweer Nederland beschrijft in hun handreiking risicobeheersing wel een aantal aandachtspunten voor het toepassen van veilige pv-systemen.¹²

TNO laat in zijn rapportage zien dat er wel degelijk mogelijkheden zijn voor het benutten van de daken en gevels voor zonnepanelen.¹³ Op de daken is ongeveer 11.000 m2 ruimte die gebruikt kan worden voor zonnepanelen. De korte zuidwest gevels zijn vrijwel schaduwloos en geschikt voor energie-opwekking. Ook delen van de lange gevels bieden ruimte: de hoge gevels op het zuidoosten, ten zuiden van de administratiegebouwen hebben de hoogste opbrengst. We adviseren om de geschikte daken maximaal te benutten voor zon-pv en te onderzoeken of ook de gevels met de hoogste zoninstraling benut kunnen worden.

Daarnaast liggen er met name kansen voor gefaseerd gebruik van het grote veld aan de zuidwestzijde. Tijdens de 10 jaar durende bouwfase is deze ruimte nodig voor logistiek en opslag van de te ontgraven grond. Na de bouwfase wordt dit veld flexibel ingevuld.¹⁴ Mogelijk is dit veld een toekomstige reservering voor uitbreiding van het datacenter. Ook is er in potentie ruimte voor de opwek van zonne-energie op het kleine veld tussen de gebouwen. Een standaard veldopstelling gaat echter ten koste van de bodemkwaliteit en biodiversiteit.¹⁵

Ons advies is om een intelligent buitenruimte ontwerp te maken voor de gehele campus, en de opwek van zonne-energie daarin integraal mee te nemen. Bij het meest duurzame datacenter ter wereld hoort een campus die duurzaamheid uitstraalt. Productie van zonne-energie is daarin belangrijk, maar niet het enige aspect. Het gaat om het ontwerp van een landschap waarin multifunctionaliteit, zichtbaarheid en tijdelijkheid bijdragen aan een aantrekkelijk en duurzaam geheel.¹⁶ Kwaliteit is in dit geval belangrijker dan kwantiteit. De combinatie van een (veel) lagere dekkingsgraad, kleinere tafels en bifacial panelen in een *landscape* opstelling geeft de beste bewatering en het meeste licht onder de panelen.¹³ Ook meer innovatieve experimenten met zonne-energie zijn denkbaar. Belangrijk is om het terrein zo in te richten dat het op termijn zowel geschikt blijft voor uitbreiding van het datacenter als voor natuurontwikkeling. Ook dient in het buitenruimte ontwerp nadrukkelijk aandacht te worden besteed aan de landschappelijke overgangen en randen.

We adviseren om de geschikte daken maximaal te benutten voor zon-pv en te onderzoeken of ook de gevels met de hoogste zoninstraling benut kunnen worden.

12. Brandweer Nederland, *Handreiking risicobeheersing Advies veilige pv-systemen* (2020)

13. TNO, *Eindrapportage zonne-energie rondom datacenter Zeewolde* (2021)

14. Arcadis, MER *Trekkersveld IV* (15 februari 2021)

15. Schotman, A., F.F. van der Zee, G. Hazue, J. Bloem, J. Sluijsmans & M. Vitek, *Verkenning van bodem en vegetatie in 25 zonneparken in Nederland* (2021)

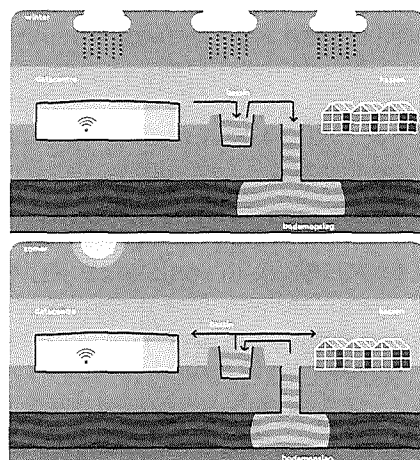
16. Oudes, D., & S. Stremke, *Next generation solar power plants? A comparative analysis of frontrunner solar landscapes in Europe* (2021)

4. Gebruik water als koelmedium

Voor het koelen van datacenters worden vaak grote hoeveelheden (drink)water verbruikt. De gemeente Haarlemmermeer stelt in haar beleid dat het gebruik van drinkwater zoveel mogelijk dient te worden beperkt, bijvoorbeeld door het realiseren van een collectieve dan wel individuele voorziening met hemelwater.

Het geplande datacenter in Zeewolde zal worden gekoeld met een proceswatersysteem. Dit is een hybride systeem, met luchtkoeling als basis. Alleen in gevallen van een hoge buitentemperatuur (> 26 graden) en een lage luchtvochtigheid zal koeling door water maximaal ingezet worden. Hiervoor wordt oppervlaktewater onttrokken aan en na gebruik weer geloosd in de Hoge Vaart. De watervraag wordt in de tijd zoveel mogelijk verspreid. Dit wordt bereikt door het ingenomen water na een eerste voorbehandeling op te slaan in twee grote balanceertanks op het terrein. Hierdoor worden eventuele piekvragen vanuit het klimatiseringssysteem afgevlakt waardoor met een lager inname debiet kan worden volstaan.¹⁷

Hiermee lijkt een goede oplossing te zijn gevonden voor het watergebruik. Er zijn echter op dit vlak nog duurzamere oplossingen mogelijk. Denk bijvoorbeeld aan het opvangen en opslaan van regenwater van de daken en verharde oppervlakten om de onttrekking van water uit de Hoge Vaart verder te verminderen. In Middenmeer is een systeem ontwikkeld waarin opvangen regenwater van het dak wordt opgeslagen, en wanneer nodig voor koeling van het datacenter wordt ingezet.¹⁸

Voorbeeld van regenwateropvang in Middenmeer

Bron: ECW (zie ref15)

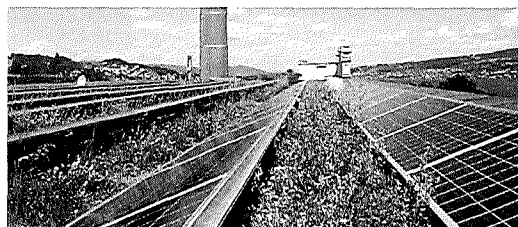
5. Zet in op circulair bouwen

Circulair bouwen betekent dat een gebouw zonder grootschalige bouwkundige aanpassingen, geschikt gemaakt kan worden voor een andere functie. Ook dient er zoveel mogelijk sprake te zijn van demontabele bouw, zodat gebruikte materialen in de toekomst op een andere locatie opnieuw ingezet kunnen worden. Daarnaast worden in een circulair gebouw zo veel mogelijk biobased materialen toegepast. En door de gevels en het dak natuurinclusief te ontwerpen levert een gebouw een bijdrage aan de biodiversiteit.

In hoeverre de principes van circulair en natuurinclusief bouwen zijn meegenomen in het huidige plan in Zeewolde is onduidelijk. Er liggen in ieder geval kansen voor de combinatie van een groen dak met zonnepanelen. Een groen dak heeft een verkoelende werking, houdt water vast en kan de biodiversiteit bevorderen.¹⁹ De vijf datagebouwen op de campus lenen zich ook goed voor kennisontwikkeling over de invloed van een groen dak op het binnenklimaat. Verschillende combinaties (alleen pv, alleen sedum, sedum en pv) zouden hier getest kunnen worden.

Wel worden de zones rondom de bebouwing ingericht als groene ruimte. Het terrein wordt grotendeels ingezaaid met inheems gras en bloemenweides, om het gebied weer aantrekkelijk te maken voor insecten en vogels en daarmee de biodiversiteit op de locatie te bevorderen.²⁰ Belangrijk is om deze ambitie vast te houden, ook wanneer er gekozen wordt om een deel van het terrein in te zetten als zonnenveld.

Naast circulair bouwen is binnen de datacenterbranche ook hergebruik, reparatie en recycling van servers, elektrische apparatuur en andere gerelateerde elektrische componenten een prioriteit. In de MER is te lezen dat de hardware zo ontworpen is dat het eenvoudig is om componenten en systemen te inspecteren, te demonteren en opnieuw in te zetten of op verantwoorde wijze te recyclen. Dit geldt voor de gehele levenscyclus met als doel het afval vanaf het begin tot een minimum te beperken.

Voorbeeld van een groen dak met zonnepanelen in Zurich, Zwitserland

Door de gevels en het dak natuurinclusief te ontwerpen levert een gebouw een bijdrage aan de biodiversiteit.

19. TNO, Eindrapportage zonne-energie rondom datacenter Zeewolde (2021)

20. Arcadis, MER Trekkersveld IV (15 februari 2021)

17. Arcadis, MER Trekkersveld IV (15 februari 2021)

18. <https://www.ecwenergy.nl/water/>

Mogelijke voorwaarden

Er zijn diverse voorwaarden denkbaar die het Rijk en de andere overheden kunnen opnemen voor de ontwikkeling van datacenters en deze specifieke casus in Zeewolde. Het stellen van dit soort voorwaarden stimuleert ontwikkelende partijen om bewuste keuzes te maken en te werken aan intelligente gebouwen en buitenruimtes en duurzame oplossingen met een brede maatschappelijke meerwaarde.

We adviseren het Rijk, provincies en gemeenten om plannen voor datacenters te toetsen aan onderstaande zeven vragen. Daarbij geven we voorwaarden mee die gesteld kunnen worden. Deze zijn ontleend aan onze verkenning en komen uit bestaande onderzoeken en beleidsdocumenten. We doen hiermee een eerste voorzet. Nader onderzoek naar de te stellen voorwaarden is noodzakelijk.

Daarnaast heeft het Rijk zelf ook de verantwoordelijkheid om duurzame datacenters te bevorderen en te stimuleren met beleid, wet- en regelgeving en ander instrumentarium.

Is dit een geschikte locatie voor een datacenter?

Denkbare voorwaarden:

- Aansluiten bij bestaande clusters van datacenters en/of industriële bedrijvigheid of glastuinbouw.
- Beschikbaarheid van (duurzame) stroom & netcapaciteit, kleine afstand tot wind op zee.
- Voldoende aansluiting op internationale data-infrastructuur.
- Duurzame beschikbaarheid van koelwater (tenzij dit door innovaties op termijn niet meer nodig is).
- Aanwezigheid van of mogelijkheid voor de aanleg van een warmtenetwerk, met warmte-alternatieven voor de langere termijn (zie vraag 4).
- Laag overstromingsrisico.
- Geen verlies van gronden die zeer geschikt zijn voor landbouw, niet in gebieden met waardevolle landschappelijke structuren.²¹

Advies aan het Rijk:

Maak samen met provincie/gemeente afspraken over wat geschikte locaties voor datacenters zijn: in welke clusters wordt ruimte geboden aan dit soort ontwikkelingen en waar niet. Leg deze afspraken vast in de relevante omgevingsvisies en uitwerkingsregels.

Wordt zo efficiënt mogelijk gebruik gemaakt van (duurzaam opgewekte) energie?

Denkbare voorwaarden:

- $PUE < 1,1$ (in 2021),²² aangevuld met normeringen rondom efficiënt server gebruik en dichtheid van IT per m².²³
- Jaarlijkse efficiëntieverbetering met een bepaald percentage.²⁴
- Grootschalige opslag in mega-batterijen: stabiliseren van het elektriciteitsnet.²⁵
- Bij uitbreiding/realisatie van verschillende gebouwen over een langere periode: PUE behoort bij de 5% beste van Europa (nieuwbouw) en het type gebruikte servers behoort tot 5% meest energiezuinige servers. Percentage nader te onderzoeken.
- Deelname aan het programma LEAP.²⁶

Advies aan het Rijk:

- Beëindig de volumekorting regeling op het nettarief waardoor groot constant verbruik (>26 MW grootverbruikers) 90% korting op transportkosten ontvangt.²⁷

21. Kiezen én delen, Advies van de Studiegroep Ruimtelijke inrichting landelijk gebied (2021)

22. CE Delft & Buck, MRA-brede Strategie Datacenters eindrapport (2020) p.77

23. Besluit van de gemeenteraad van de gemeente Haarlemmermeer houdende regels omtrent Datacenterbeleid, Geldend van 24-11-2020 t/m heden

24. CE Delft & Buck (2020) p.76: "Wereldwijd wordt een stijging in energie-efficiëntie van 16% per jaar verwacht. Energie-efficiëntie kan verder worden gestimuleerd door te eisen dat deze jaarlijks met een bepaald percentage verbeterd."

25. DDA 2021 Datacenters & Duurzaamheid, p.35: "Een datacenter kan de elektriciteit opslaan ten tijde van veel (en goedkoop) aanbod en voor eigen gebruik ontladen op momenten waarop het aanbod van groene stroom terugvalt of wanneer er veel vraag is."

26. Zie: <https://amsterdameconomischboard.com/initiatief/leap-lower-energy-acceleration-program>

27. CE Delft & Buck (2020) p.76

Wordt restwarmte maximaal benut en vindt geen verspilling van warmte plaats?

Denkbare voorwaarden:

- Restwarmte wordt aangeleverd aan het warmtenet. Dit betekent dat een (toekomstige) warmtenetbeheerder en de gemeente ook verplicht worden om de warmte in te koppelen. En dat de inwoners en andere afnemers gestimuleerd worden om op het warmtenet aan te sluiten.²⁸ Een en ander te borgen in de gemeentelijke transitievisie warmte.
- Waar mogelijk wordt een centraal warmte opslagsysteem in de bodem (bijv WKO) gerealiseerd om de seizoensvariatie in warmtevraag te overbruggen en in de zomer koude aan het datacenter te leveren. Met minder koelvraag tot gevolg.

Advies aan het Rijk:

- Benoem datacenter restwarmte specifiek als duurzame warmtebron in de SDE++.²⁹
- Pas regelgeving aan. Dit kan het gebruik van data-restwarmte stimuleren en de energietransitie versnellen. Het SDE subsidiebedrag wordt nu berekend op basis van bespaarde CO₂, waardoor subsidie lager uitvalt dan minder duurzame warmtebronnen. Terwijl de opgewekte energie bij datacenters voor een groot deel uit duurzame stroom komt.²⁹
- Geef een voorkeur aan voor warmtebronnen die geen CO₂ of andere stoffen, uitstoten.²⁹

Is er een warmte strategie voor de lange termijn?

Het is belangrijk om nu al in beeld te hebben wat andere en aanvullende warmtebronnen in de toekomst kunnen zijn, bijvoorbeeld aquathermie of geothermie. Deze overweging speelt ook mee bij locatiekeuzen (zie vraag 1).

Wordt zo efficiënt mogelijk gebruik gemaakt van de ruimte en dient deze meerdere doelen?

Denkbare voorwaarden:

- Opwek van energie op daken en gevels, integraal mee ontworpen met het gebouw en zijn omgeving
- Natuurinclusief ontwerp van daken, gevels en de onbebouwde ruimte op het kavel.
- Het dak dient integraal te worden mee-ontworpen met het gebouw en de koelinstallaties. Naast energieopwekking gaat dat ook om het effectief inzetten van groen. Een groen dak heeft een verkoelende werking, waardoor minder koeling nodig is, daarnaast kan het water vasthouden en is er biodiversiteitswinst door het aantrekken van insecten en vogels. Ook draagt een groen dak bij aan een langere levensduur van het dak. Wanneer zonnepanelen en groene daken met elkaar gecombineerd worden vereist dit inzicht in de wederzijdse beïnvloeding van planten en pv.³⁰
- Waar mogelijk en ruimtelijk passend (o.a. in stedelijke gebieden): stapelen (de hoogte in).

Advies aan het Rijk:

- Stel via het bouwbesluit minimale eisen aan de dakconstructie en het gebruik van het dak.

Wordt zo efficiënt mogelijk gebruik gemaakt van water?

Denkbare voorwaarden:

- Gebruik van intelligente koeloplossingen waarin watergebruik tot een minimum is beperkt.
- Geen drinkwater gebruiken voor koeling.
- Opslag van hemelwater, op daken en in de directe omgeving van het kavel om te gebruiken voor koeling wanneer nodig.

Wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van circulaire ketens?

Denkbare voorwaarden:

- Binnen het gebouw: maximaal hergebruik, reparatie en recycling van servers
- Het gebouw: demontabel en flexibel, toepassing van biobased materialen
- Buiten het gebouw: 100% gebruik maken van duurzame elektriciteit

28. Greenvis, Onderzoek restwarmtepotentie Zeewolde, rapportage v2.1

29. DDA 2021 Datacenters & Duurzaamheid

30. TNO, Eindrapportage zonne-energie rondom datacenter Zeewolde (2021)

Uitgeverij van het College van
Rijksadviseurs

Floris Alkenade
Rijksgenootschapper

Janneman de Jonge
Rijksgenootschapper voor de fysieke
Leefomgeving

Wouter Veldhuis
Rijksgenootschapper voor de fysieke
Leefomgeving

Tekst:
Janneman de Jonge
Mits van Ram

College van Rijksadviseurs
Postbus 20932
2500 BZ Den Haag

Bezoekadres:
Korte Voorhout 7,
2511 CW Den Haag
Tel. 088-053376
www.collegenvanrijksadviseurs.nl

Julij 2021

Bijlage 10

RAPPORTAGE ZONNE-ENERGIE RONDOM DATACENTER ZEEWOLDE

DR. L.H. SLOOFF-HOEK

OPDRACHT

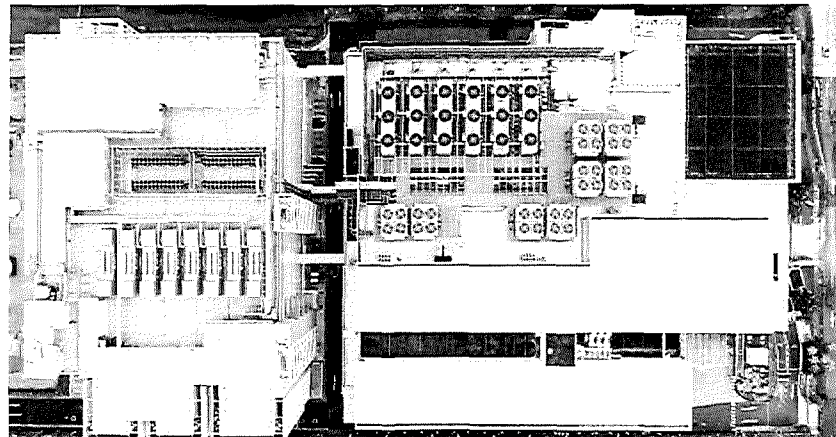
DATACENTER ZEEWOLDE

Onderzoeksvraag:

- Rapportage en aanbevelingen in powerpointformaat.
- Voorbeelden van datacenters en vergelijkbare gebouwen/bedrijven in combinatie met duurzame energieopwekking worden onderzocht.
- Op basis van de informatie over de locatie en afmetingen van het gebouw en locatie van luchtinlaten kan een inschatting worden gemaakt van de mogelijkheden (aantal panelen en energieopbrengst) voor zonnepanelen op dak en/of gevel.

VOORBEELDEN VAN DATACENTERS

- Quick scan laat zien dat er niet of nauwelijks zonnepanelen op datacentra te vinden zijn.
- De reden is niet duidelijk maar een aantal veronderstellingen worden gevonden:
 - Beperkt oppervlak doordat veel ruimte in beslag wordt genomen door technische installaties
 - De hoeveelheid opgewekte energie valt in het niet bij het verbruik van het datacentrum
 - Daarom wordt er veelal gekozen om duurzame energie te betrekken uit een nabij gelegen (nog te ontwikkelen) zonnepark

The roof of a Google data center in Singapore

VOORBEELDEN VAN DATACENTERS

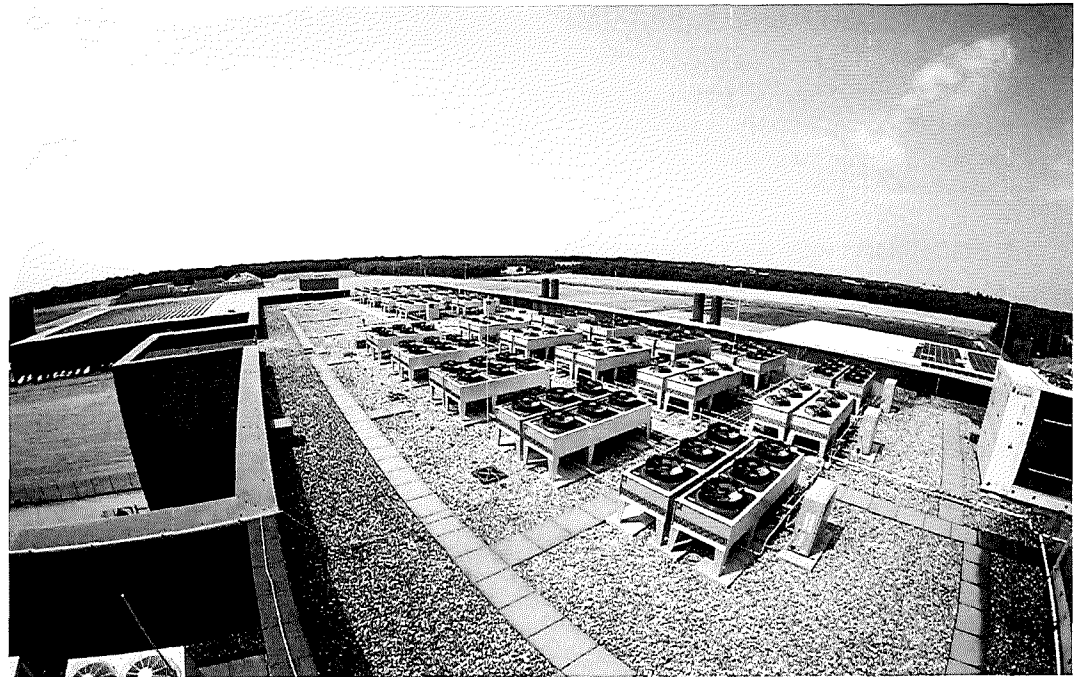
Dataplace- Arnhem

DATACENTER FOTO'S - DUTCH DATA CENTER ASSOCIATION (DUTCHDATACENTERS.NL)

VOORBEELDEN VAN DATACENTERS

Interconnect- Eindhoven

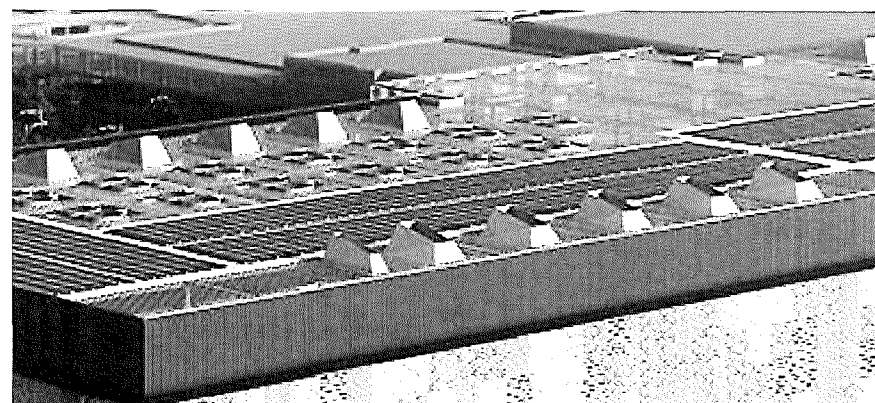
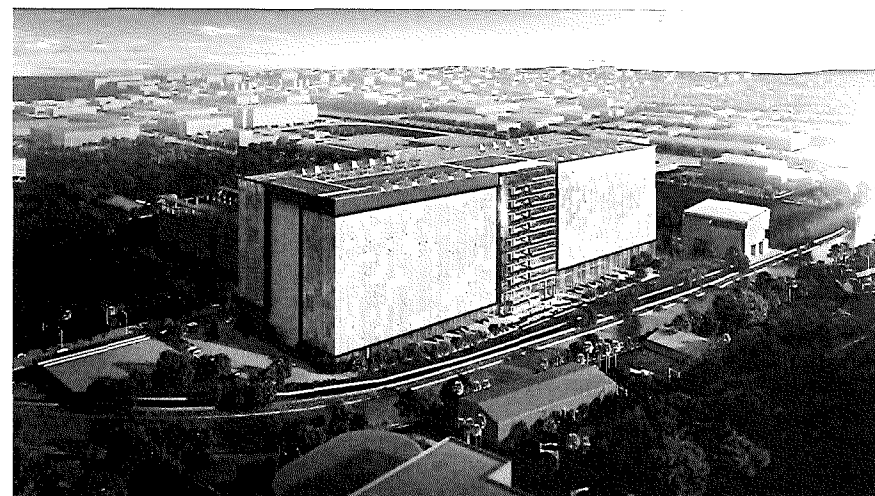

[DATACENTER FOTO'S - DUTCH DATA CENTER ASSOCIATION \(DUTCHDATACENTERS.NL\)](http://DUTCHDATACENTERS.NL)

VOORBEELDEN VAN DATACENTERS

RETHINKING DATA CENTER DESIGN FOR SINGAPORE -
FACEBOOK ENGINEERING (FB.COM)

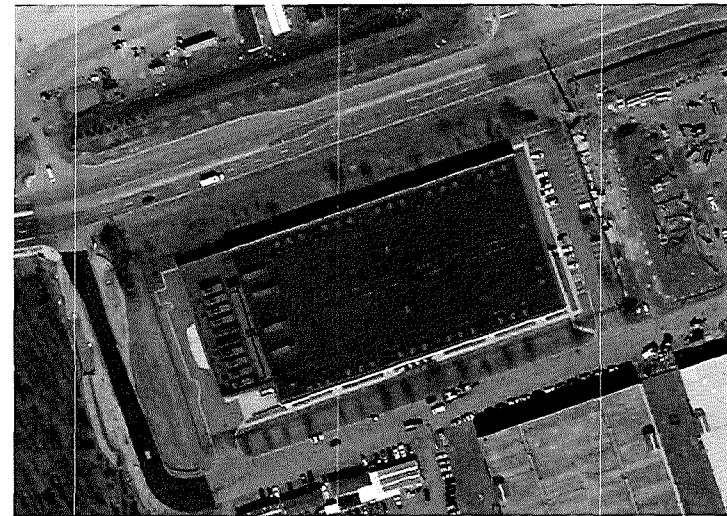
In addition, we are now working with another developer to add a solar array on the roof of the data center, a first for our custom-built data centers. The output of the rooftop array will be small compared to the needs of the data center but helps leverage all available resources to keep our impact as small as possible.

VOORBEELDEN VAN DATACENTERS

Data Centers and Solar Panels (arcgis.com)

After seeing all of the data centers and the amount of energy they can produce through the use of solar panels, which use a renewable energy source, they could contribute a decent amount to lower the energy need for the data centers. Now, it wouldn't be able to power the whole center, but could still serve as an energy supplier. The energy produced by the solar panels could be used to power some of the cooling system specifically.

- Op deze site wordt op basis van dakoppervlak een inschatting gemaakt van het beschikbare oppervlak voor zonne-energie en de hoeveelheid opgewekte energie.
- Er wordt geen rekening gehouden met beperkende randvoorwaarden zoals o.a.: draagvermogen dak, wet- en regelgeving die de plaatsing belemmeren.
- Maar het toont aan wat er mogelijk zou kunnen zijn als we deze belemmering kunnen wegwerken.

VOORBEELDEN VAN ANDERE GROTE DAKEN

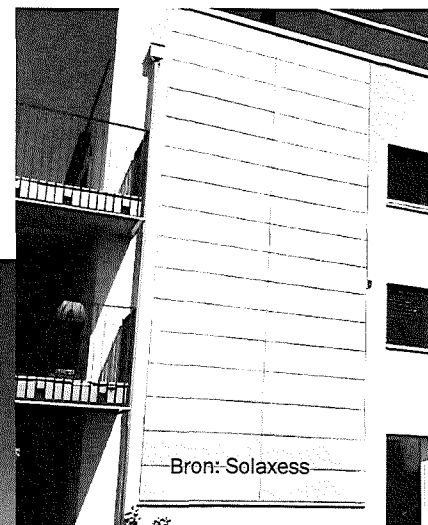
Bron: Kieszon ; aardgasloos distributiecentrum in Tilburg

VOORBEELDEN VAN ANDERE GROTE DAKEN

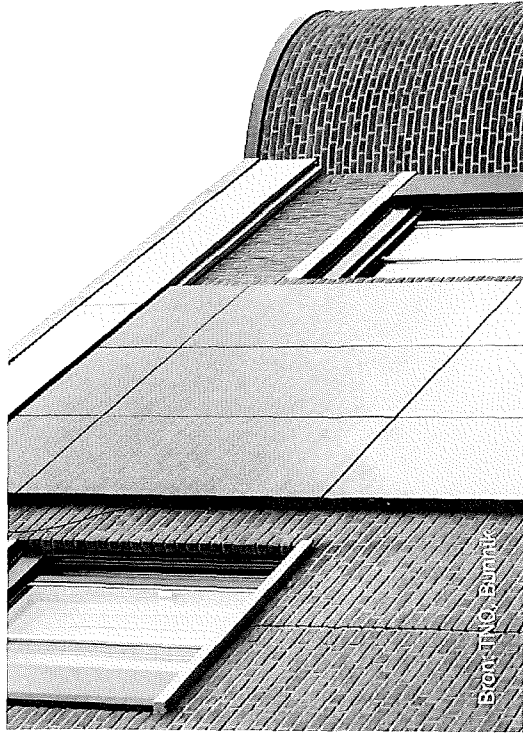
Bron: Hyet Solar

ENERGIE-OPWEKKENDE GEVELS VOORBEELDEN UIT BUITENLAND

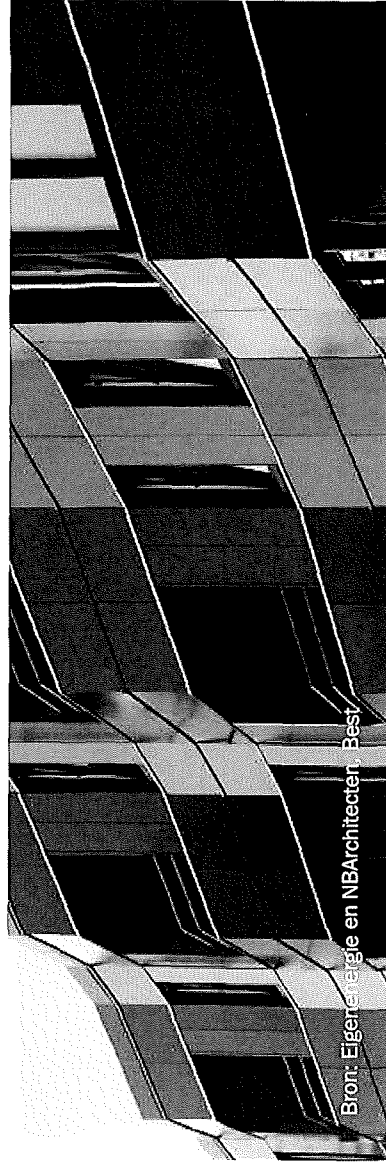

Van simpel met standaard panelen tot design met gekleurde panelen

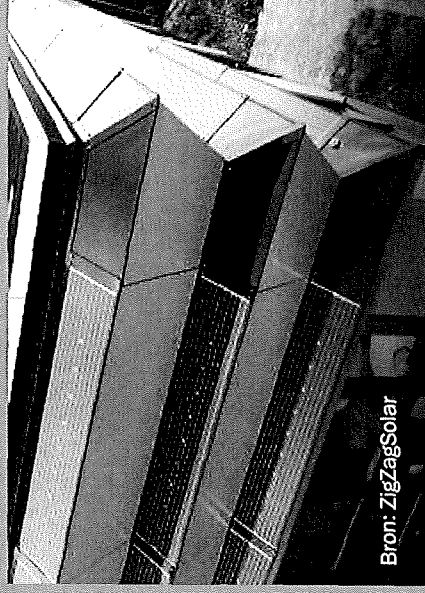
ENERGIE-OPWEKKENDE GEVELS VOORBEELDEN UIT NL

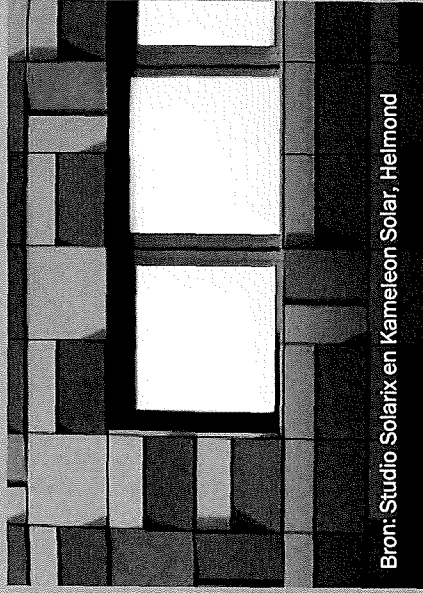
Bron: TNO, Bunnik

Bron: Eigen energie en NBARchitecten, Best

Bron: ZigZagSolar

Bron: Studio Solarix en Kameleon Solar, Helmond

DATACENTER ZEEWOLDE

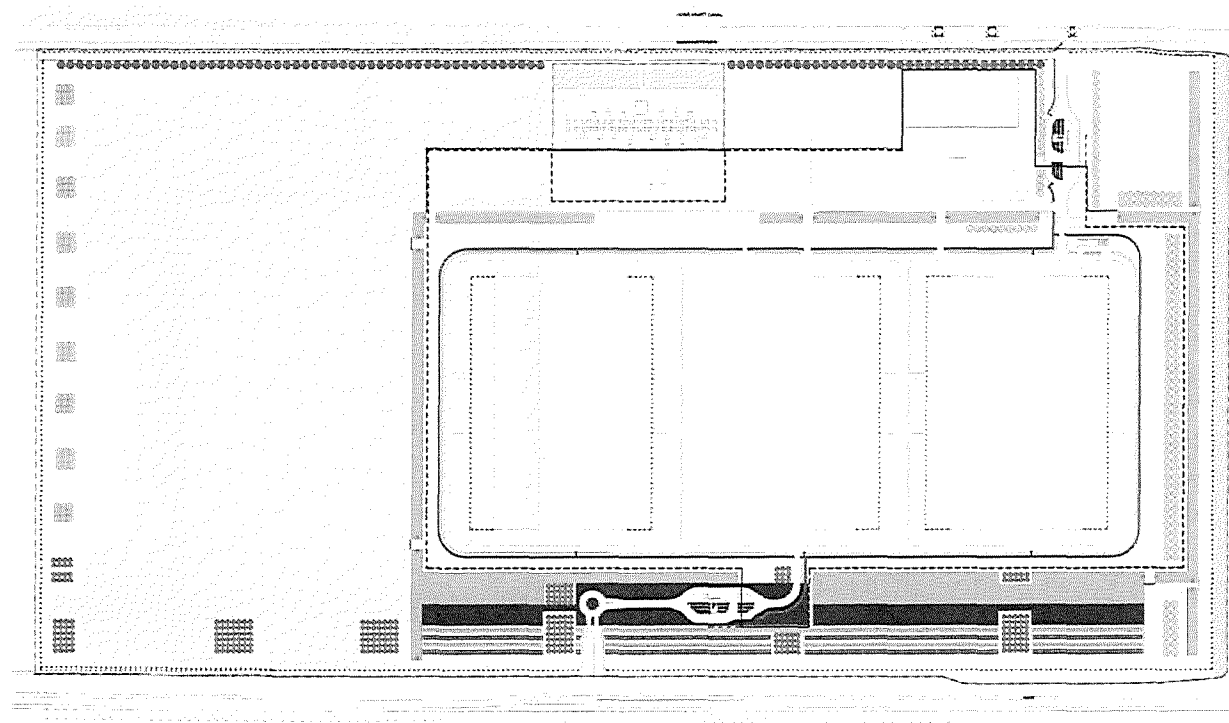
Energieverbruik per jaar 1380 GWh

GEPLANDE INDELING VAN HET TERREIN

Vanuit cultuurhistorische en landschappelijke overwegingen is er door de gemeente gekozen om de bebouwing aan te laten sluiten bij de rechthoekige lijnen van het polderlandschap.

Voor opwekking van zonne-energie zou het beter zijn om de lijnen N-Z te laten lopen. Dan kunnen de rijen met zonnepanelen N-Z of O-W lopen zonder dat er hoeken vrij moeten blijven

In dit verslag gaan we echter uit van de gekozen oriëntatie.

Bron: mer_trekkersveld_deel_A_inclusief_bijlagen

LOCATIES VOOR ZONNE-ENERGIE

De gele vlakken zijn in principe geschikt voor de opwekking van zonne-energie.

Met name het grote vlak links.
Hier kan een grondgebonden zonnepark worden gerealiseerd.

Oppervlak: 30.8 ha volgens Arcadis

Gedurende de bouw bestemd als opslag voor de bouw en afgegraven grond.

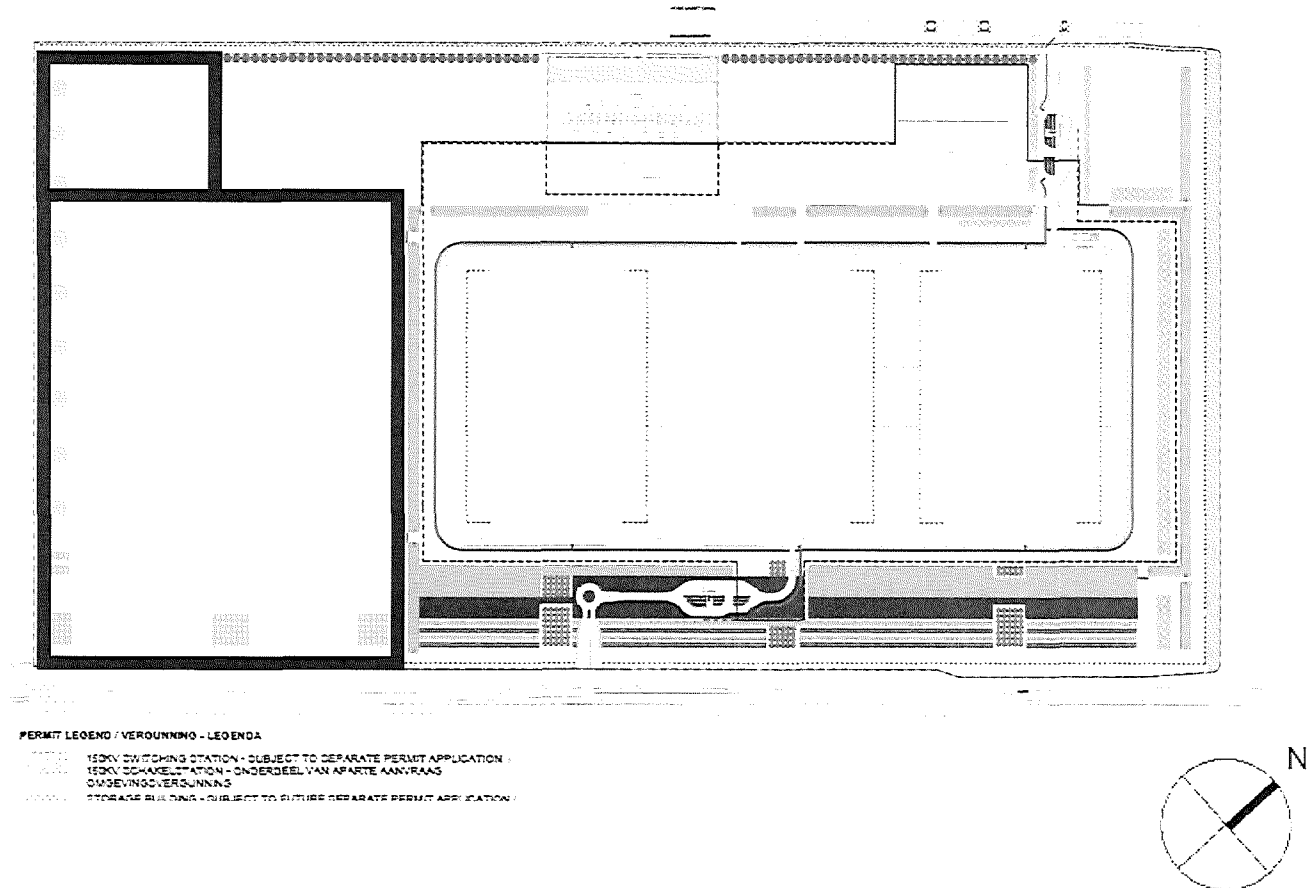
Daarna zeer geschikt.

Mogelijk kan het tijdens de bouw in fasen beschikbaar worden gemaakt.

Beperkte schaduw.

Daarbij kan er gekozen worden tussen:

- Park met focus op hoge energieopbrengst:
- Park met aanzienlijke energieopbrengst en tevens ruimte voor ecologie

Bron: mer_trekkersveld_deel_A_inclusief_bijlagen

OPPERVLAKKEN

Arcadis heeft de oppervlakken aangedragen en de afmeting van de databars. Op basis hiervan hebben we de andere benodigde afmetingen bepaald. Op wat details na komen die aardig overeen. Zie hieronder:

oppervlak (ha)	grote veld	kleine veld	daken administratie
Arcadis	30.8	5	0.1510
TNO	29.0	4.9	0.1542

Van de dakoppervlakken heeft Arcadis aangegeven dat de daken van de databars ca 11000 m2 oppervlak voor zonne-energie hebben. De andere daken zouden niet geschikt zijn en zijn dus niet meegenomen in onze berekeningen

dakoppervlak	kantoren	opslaggebouw	waterzuiveringsinstallatie	transportpaviljoen	databars
Arcadis	4000	4760	1308.0	910	11000
TNO	0	0	0	0	11002

OPPERVLAKKEN

Voor de gevels zijn we uitgegaan van de databars en administratie gebouwen. Voor de overige gebouwen hebben we geen informatie en die lijken allemaal ten noorden van de databars te staan en daardoor ook minder geschikt voor zonnepanelen op de gevels.

				datagebouw 1 en 2 incl admin gebouw	datagebouw 5 en 6 incl 3 incl admin gebouw	datagebouw admin gebouw	
geveloppervlak	kantoorgebouw 1	kantoorgebouw 2 waterzuivering	transpportpaviljoen				
Arcadis	141	141	1007.0	206	12240	9960	12240
TNO	0	0	0	0	6551	5576	6551

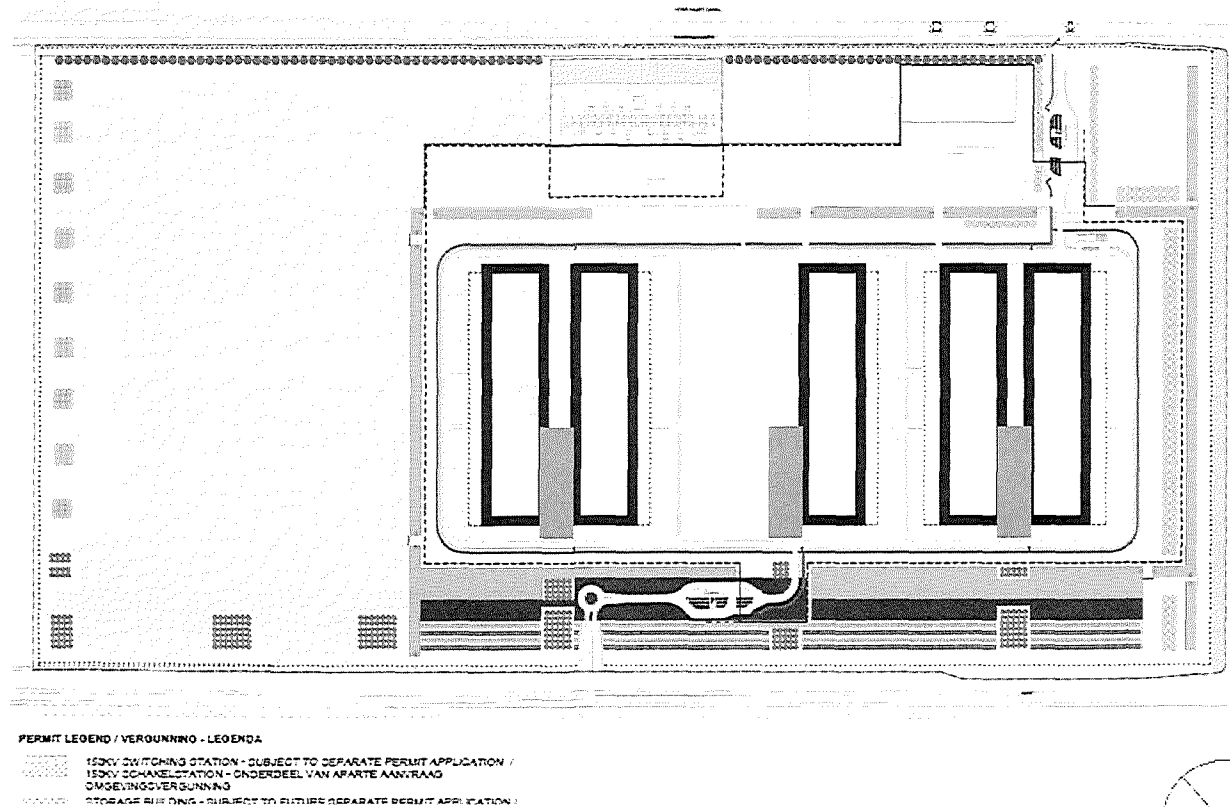
TNO is van een veel lager geveloppervlak uitgegaan. Reden is dat wij alleen de zuidelijke kant van de binnenzijde van de databars hebben gebruikt (de hoge gevel) omdat de andere gevels schaduw ondervinden van gebouwen in het midden tussen de databars of van technische installaties op het lage dak en de grond.

LOCATIES VOOR ZONNE-ENERGIE

De daken van de databars zijn mooi schaduwvrij van andere bebouwing en zijn in principe geschikt voor zonnepanelen.

Tips:

- Onderzoeken of een sedum dak met zonnepanelen een optie is. Dit zou een verkoelende werking kunnen hebben en bij de juiste keuze ook de ecologie kunnen bevorderen. Zie ook bijlage A

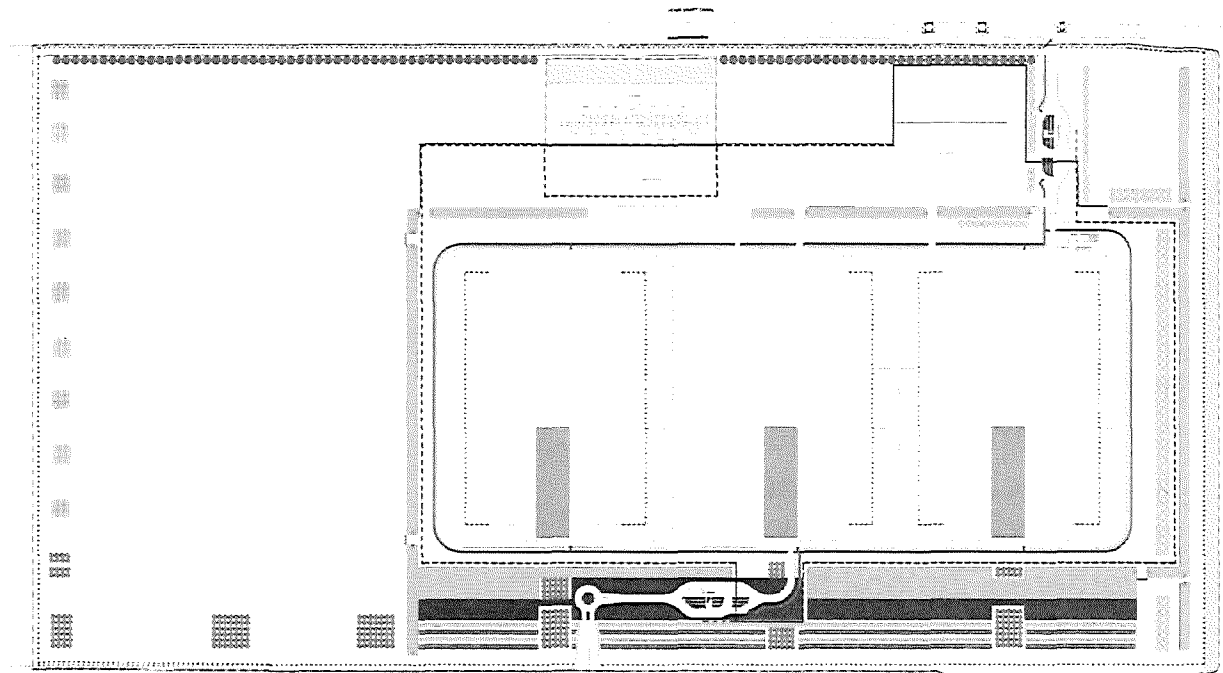

Bron: mer_trekkersveld_deel_A_inclusief_bijlagen

LOCATIES VOOR ZONNE-ENERGIE

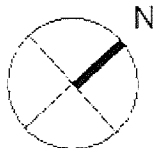
Groot veld tussen de databars is ook geschikt. Een deel wordt in beslag genomen door een parkeerplaats (blauwe vlakken). Het gele vlak is geschikt voor zonnepanelen.

De parkeerplaatsen zelf hebben we niet meegenomen. We schatten op basis van de tekeningen in dat een NE-ZW oriëntatie op deze plek onvoldoende energie opwekt. Mogelijk kan ZO wel interessant zijn, maar dat is sterk afhankelijk van de inrichting van de parkeervlakken. Als de rijstroken haaks op de databars staan zou een overkapping misschien nog voldoende opleveren. Berekeningen met schaduwwerking zouden dan noodzakelijk zijn.

PERMIT LEGEND / VERGUNNING - LEGENDA

- 15KV SWITCHING STATION - SUBJECT TO SEPARATE PERMIT APPLICATION / 15KV OMKABELSTATION - ONDERDEEL VAN APARTE AANVRAAG OMGEVINGSVERGUNNING
- STORAGE BUILDING - SUBJECT TO FUTURE SEPARATE PERMIT APPLICATION

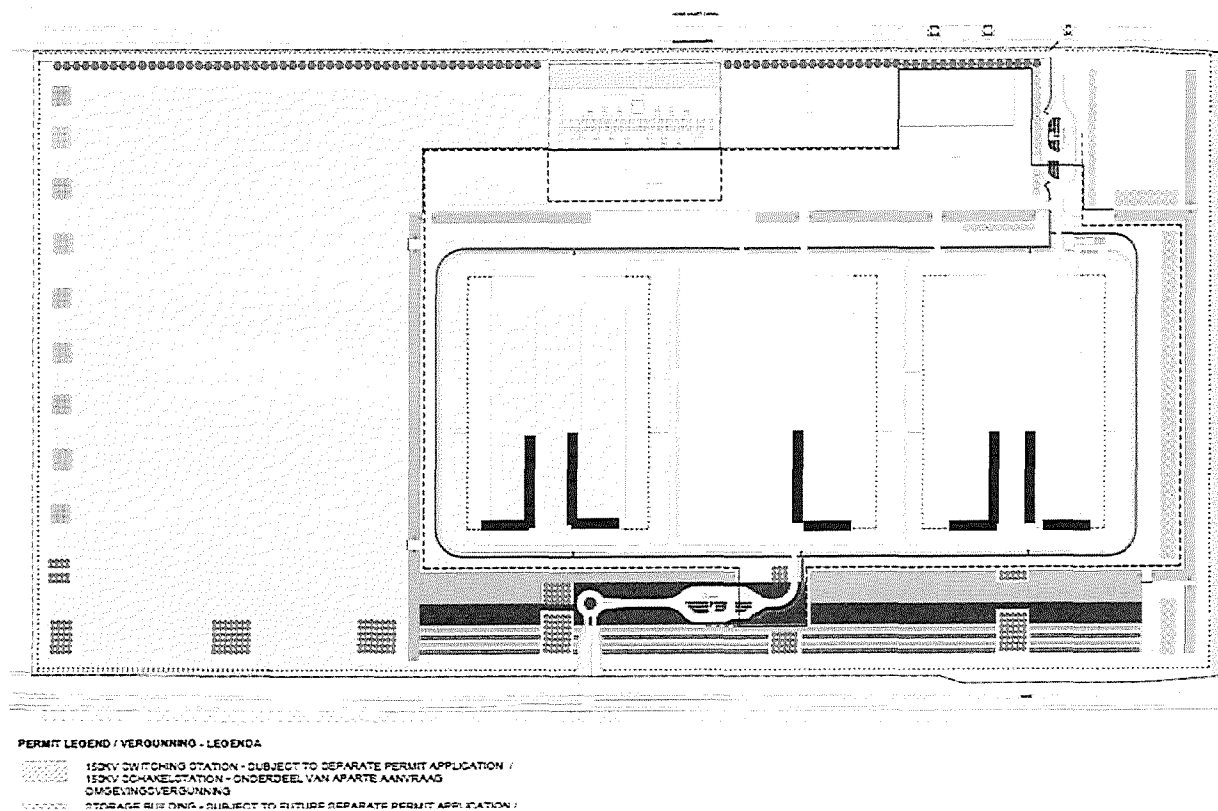
Bron: mer_trekkersveld_deel_A_inclusief_bijlagen

LOCATIES VOOR ZONNE-ENERGIE

Gevels

Door bebouwing in het midden van de databars is het alleen zinvol om het zuidelijke deel van de gevels te gebruiken voor zonnepanelen (rode strepen in figuur).

Het zou mooi geweest zijn als er vanuit het ontwerp al rekening gehouden was met zonnepanelen en de bebouwing zo ver mogelijk naar of zelfs aan de noordzijde was gepland

GEBOUWEN

Artist impression van de databars

- Databars hebben een korte vlakke gevel op Z-W die vrijwel schaduwloos is en daardoor geschikt voor zonnepanelen
- De lange gevels hebben aan een kant een laag deel waar generatoren voor staan en die kant is daarom niet geschikt

Bron: mer_trekkersveld_deel_A_inclusief_bijlagen

› GEBOUWEN

Artist impression van de databars

- De lange hoge gevels bieden een groot oppervlak voor zonnepanelen. Echter moet hier rekening gehouden worden met:
 - Beschaduwing van naastgelegen databar
 - Eventuele ramen/roosters etc.Deze detail informatie was niet beschikbaar

Bron: mer_trekkersveld_deel_A_inclusief_bijlagen

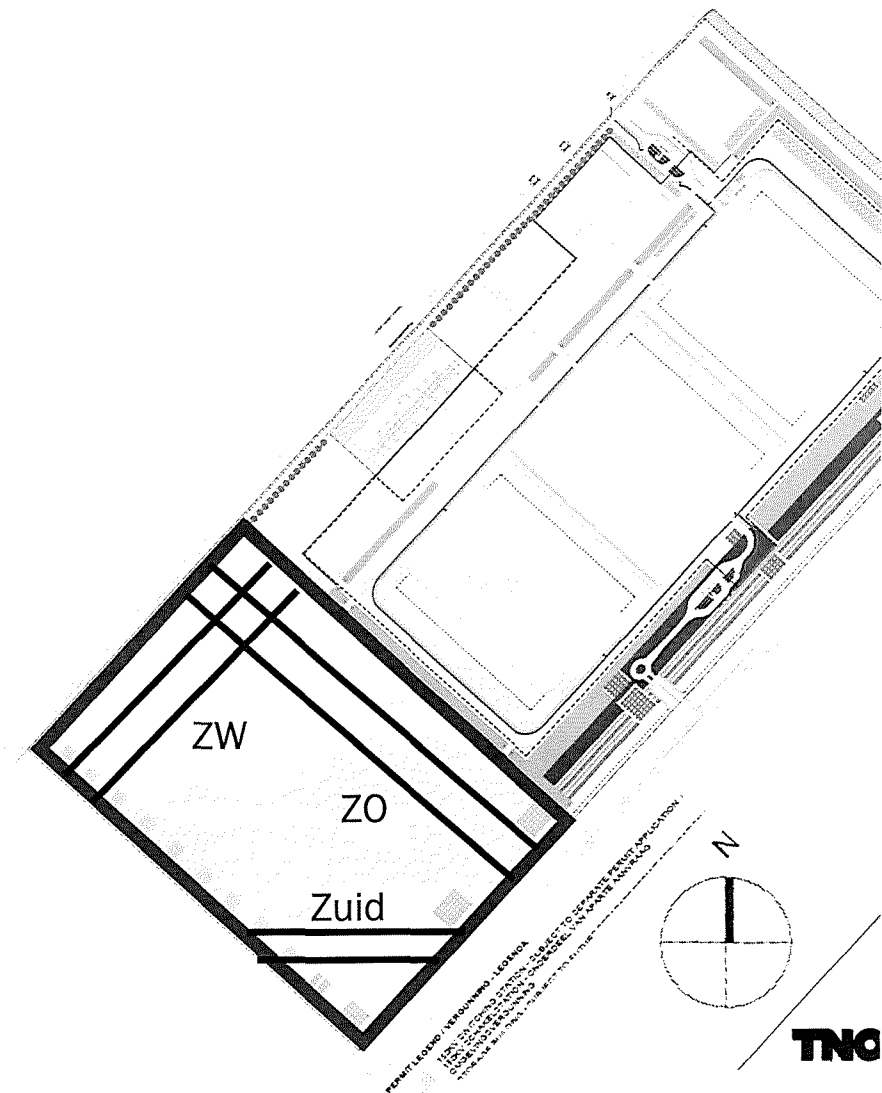
OVERZICHT

OPBRENGST BEREKENINGEN PV

Hiervoor is ons gedetailleerde rekenmodel BigEye gebruikt

- Beschaduwung van omliggende gebouwen wordt meegenomen, m.u.v. het grote veld en kleine veld. We hebben voor het kleine veld een snelle check gedaan om te zien of schaduw een effect zou hebben, maar de gebouwen zijn niet erg hoog en staan op 60-80m afstand en hebben daardoor nauwelijks effect.
- PV modules:
 - 410.7 Wp vermogen
 - 1mx2m
- Oriëntaties:
 - Voor het grote veld: 3 oriëntaties doorgerekend
 - Zuid, ZO en ZW, voorbeeldlijnen voor elk staat in figuur hiernaast (let wel berekening gaat uit van 1 oriëntatie ver het gehele veld)
 - Voor de daken een constructie met afwisselend een rij ZO-NW-ZO-NW enz. of juist ZW-NO-ZW-NO enz. Deze volgen de dak oriëntatie.
 - Tilt: $11,5^{\circ}$
 - 3 panelen in portret (korte kant onder)
 - Pitch 8,6m (afstand tussen de voorkant van opeenvolgende rijen)
- De genoemde opbrengsten zijn DC opbrengsten. Dit wil zeggen dat kabelverliezen en verliezen in de omvormer niet zijn meegenomen. Die worden geschat op ca 5%.

OPBRENGST BEREKENINGEN

OPEN VELD

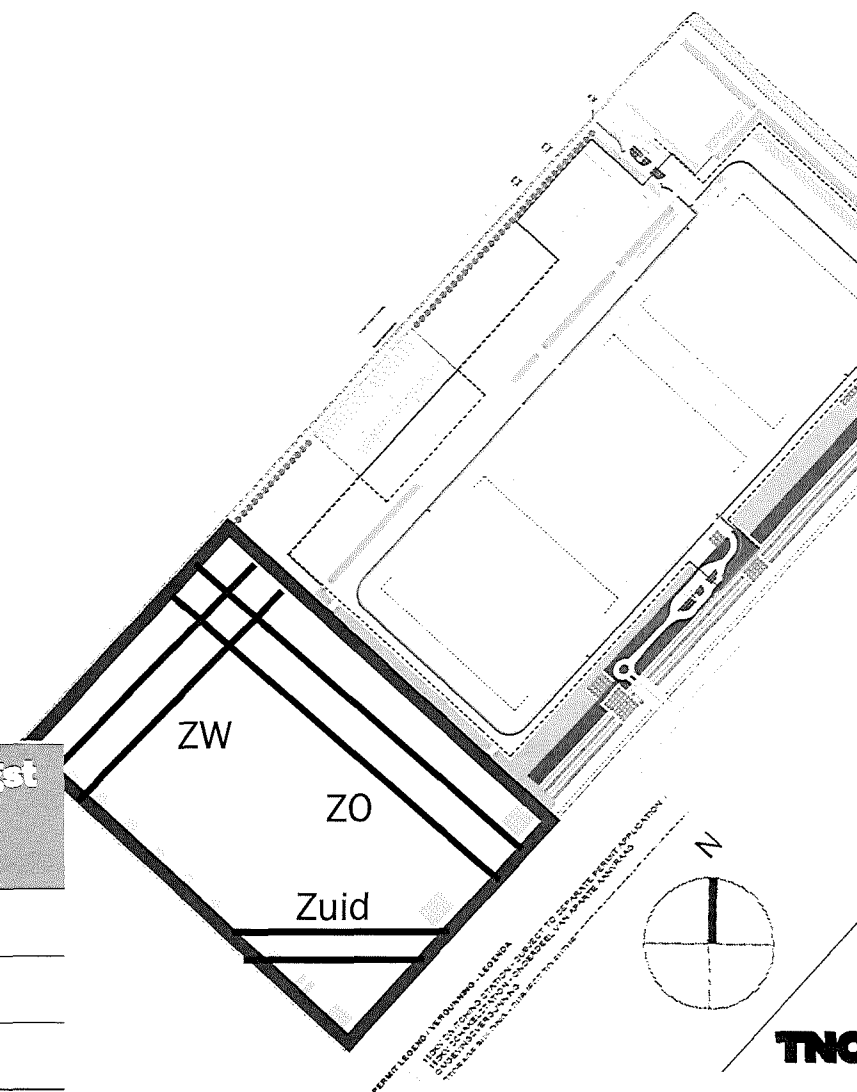
Aannames:

- Randen van het veld 15 m strook vrijgelaten
- Monofacial modules. Enkelzijdig licht omzettend. Kan ook van twee kanten (bifacial). Levert iets meer op, maar is ook duurder
- Bij Zuid oriëntatie vallen de panelen op sommige plekken net over deze stroken zodat het aantal panelen voor die oriëntatie iets hoger is

Tip: leg biodiversiteit wal aan om veld. Dan liggen de panelen niet in het zicht.

* Dubbelzijdig (bifacial licht omzettend)

Oriëntatie	Aantal panelen in veld	Geïnstalleerd vermogen (MWp)	Opbrengst kWh/kWp	Jaaropbrengst (GWh/Jaar)
Zuid	95933	39.4	923 (956)*	36,37 (37)
Zuid-West	93030	38.2	897	34,27
Zuid-Oost	93450	38.4	895	34,35

GROTE VELD EN ECOLOGIE

- De hier gebruikte opstelling is niet optimaal als het gaat om ecologie
- 3 portrait panelen boven elkaar is altijd minder goed dan 6 liggende panelen. Dit komt door de lokale bewatering tussen de panelen die beter verdeeld is bij de liggende panelen
- Een kortere tafel (4m ipv 6m) met een naar verhouding ook korter afstand tussen de rijen geeft wat meer licht onder de panelen, maar minder in de opening. Dus een wat betere verdeling van het licht. Dit is in eerste orde opbrengst neutraal.
- BIFACIAL zorgt voor meer licht onder de panelen omdat het ook tussen de zonnecellen in door het paneel komt. Dit kost ca 1-2 eurocent meer per Wp, maar levert
 - a) meer kWh op dan monofacial en
 - b) geeft 2x tot 4x zoveel licht op de ondergrond
- Combinaties van minder dekking, kleinere tafels, bifacial en landscape geven de beste bewatering en het meeste licht onder de panelen.

GROTE VELD EN ECOLOGIE

- Effect van een variant die beter is voor de ecologie

varlant	Aantal panelen In veld	Geïnstalleerd vermogen (MWp)	Opbrengst kWh/kWp	Jaaropbrengst (GWh/Jaar)
Zuid	95933	39.4	923	36.37
Eco versie Zuid	72386	29.7	955	28.40

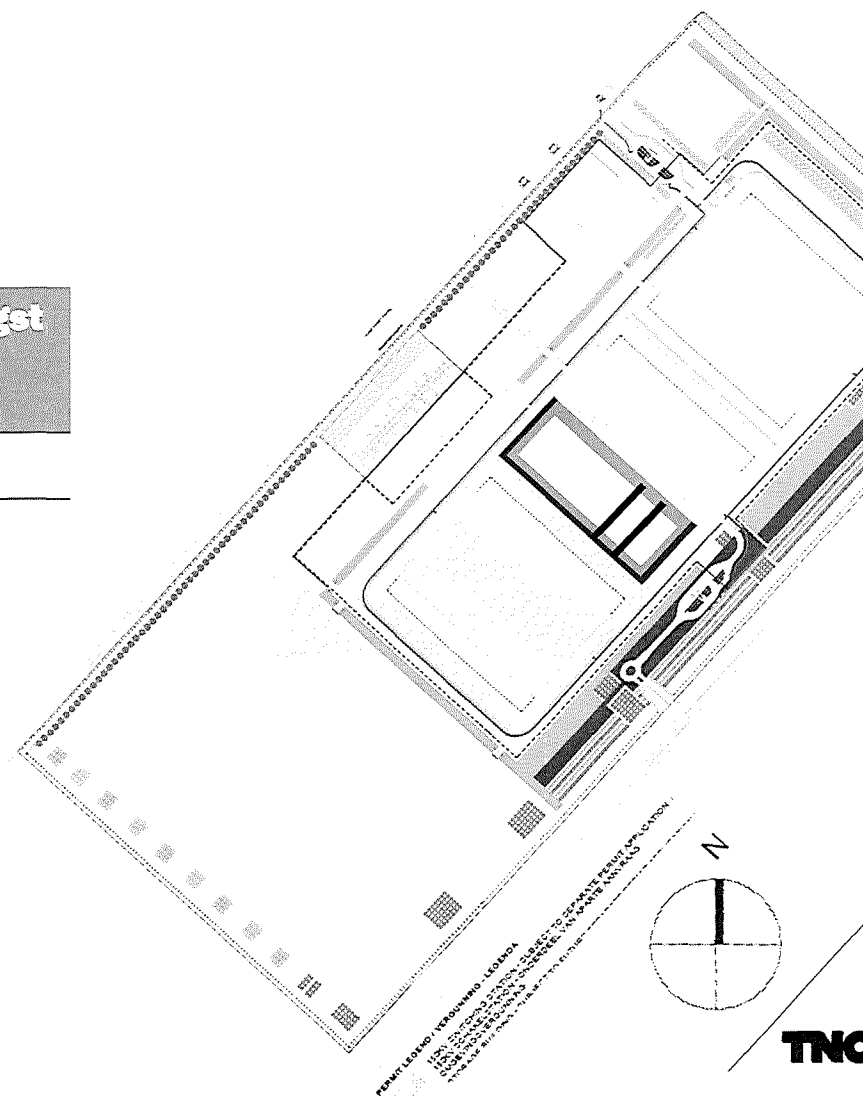
OPBRENGST BEREKENINGEN

KLEINE VELD

Aannames:

- Oriëntatie is ZO gekozen (zie zwarte lijnen)

Oriëntatie	Aantal panelen in veld	Geïnstalleerd vermogen (MWp)	Opbrengst kWh/kWp	Jaaropbrengst (GWh/jaar)
Zuid-Oost	16215	6,7	895	5,96

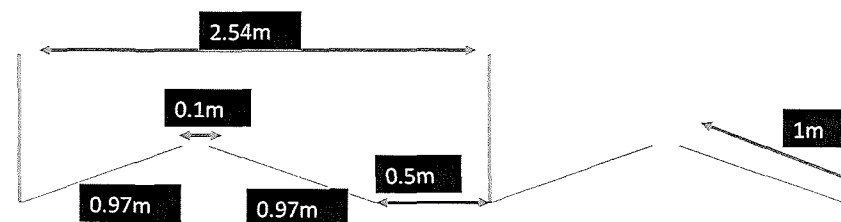
TNO

OPBRENGST BEREKENINGEN

DAKEN DATABARS EN TUSSENLIIGGENDE GEBOUWEN

Aannames:

- Hier wordt een ZO/NW of ZW/NO systeem gebruikt
- Zie opstelling hiernaast (blauwe strepen zijn de panelen vanaf de zijkant gezien)
- Ook alleen ZO of ZW berekend, maar dit levert minder op.

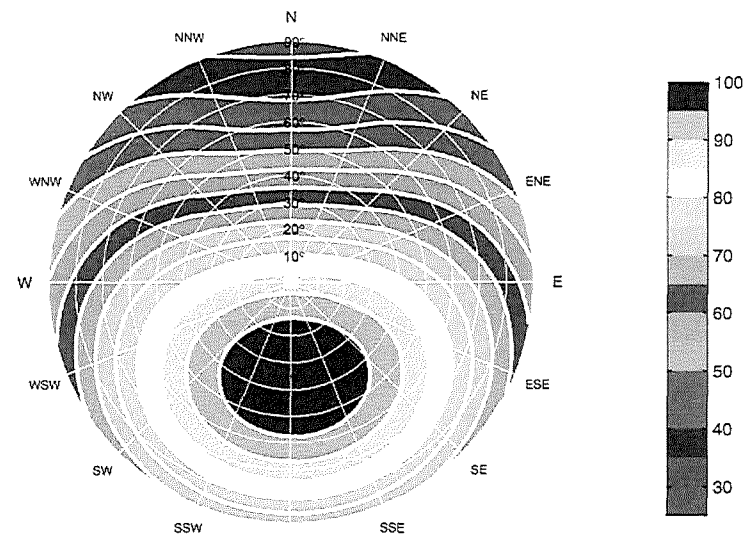
Oriëntatie	Aantal panelen op dak	Geïnstalleerd vermogen (MWp)	Opbrengst kWh/kWp	Jaaropbrengst (GWh/Jaar)
ZO-NW	19833	8,1	844	6,9
ZW-NO	18239	7,5	844	6,3

OPBRENGST BEREKENINGEN

KORTE GEVELS

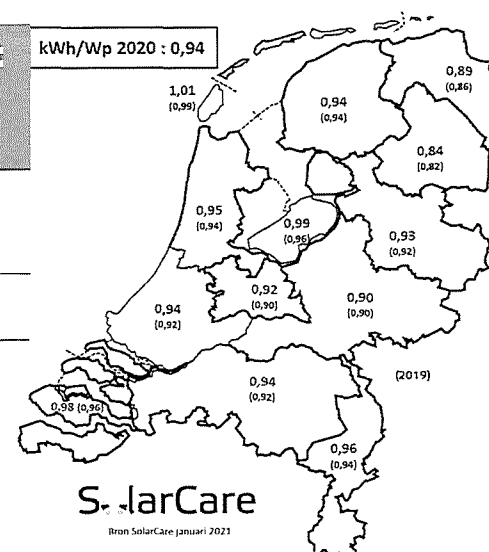
Gebruikte parameters:

- Door oriëntatie 70% opbrengst tov optimaal zuid.
- Optimaal Zuid in Flevoland ca 975 kWh/kWp (gemiddelde afgelopen 2 jaar).
- Hier dus 680 kWh/kWp.
- Standaard paneel ca. 205 W/m²

Bron: <http://www.zonnecellen.be/faq/v4.htm>

Oriëntatie	Aantal panelen op gevel	Geïnstalleerd vermogen (kWp)	Opbrengst kWh/kWp	Jaaropbrengst (GWh/Jaar)
ZW gevel verticaal	2430	1000	680	0.68

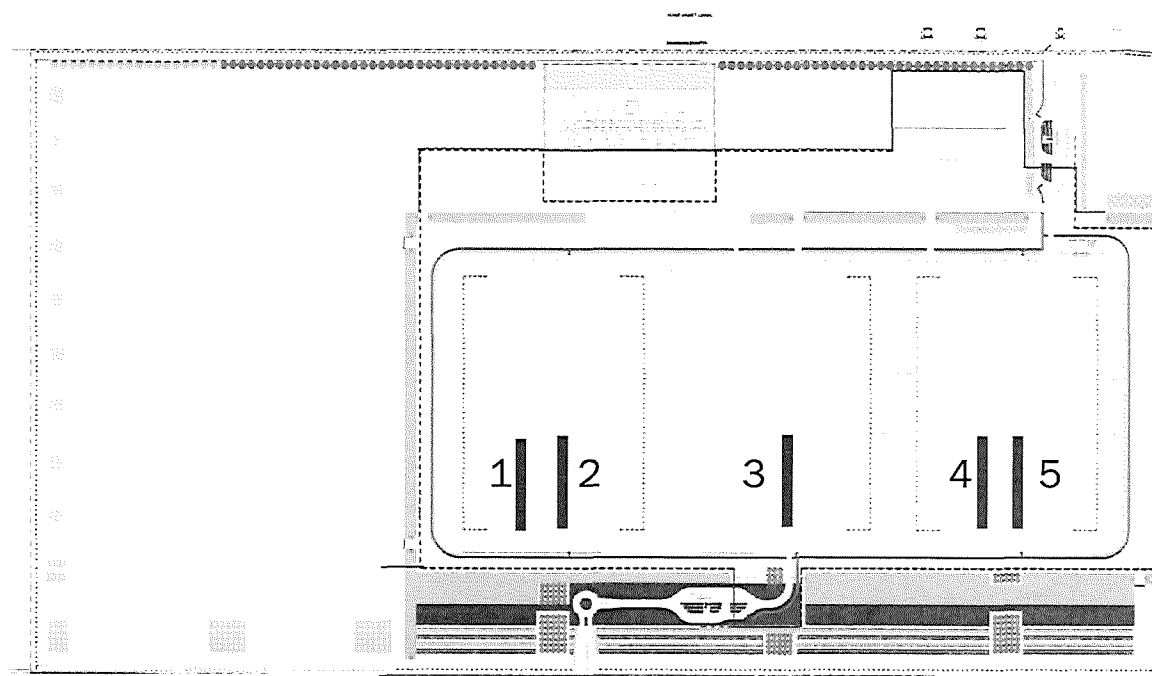

SolarCare
Bron SolarCare januari 2021

TNO innovation for life

OVERIGE GEVELS MET PV LANGE GEVELS

909 MWh/jaar totale opbrengst

Oriëntatie	Aantal panelen op gevel	Geïnstalleerd vermogen (MWp)	Opbrengst kWh/kWp	Jaaropbrengst (GWh/Jaar)
Gevel 1 & 4	690	394	243	0,096
Gevel 2 & 5	690	394	593	0,234
Gevel 3	690	394	635	0,250

OPBRENGST BEREKENINGEN

Energieverbruik per jaar 1380 GWh

	GWh/Jaar
Daken	6,92
Gevels	1,59
Grote veld	36,37
Kleine veld	5,96
Totaal	50,84

BIJLAGE A: PV EN SEDUM DAK

Argumenten voor groene daken (al dan niet in combinatie met zonnepanelen)

- Verkoeling binnenruimte (alleen indien de bestaande dakisolatie onvoldoende is)
- Waterberging
- Vergroening stedelijk milieu/verbeterde biodiversiteit
- Langere levensduur van het dak

Aandachtspunten:

- Draagvermogen dak
- De combinatie van groene daken en zonnepanelen vereist inzicht in de wederzijdse beïnvloeding van planten en PV

Zie ook:

[Biosolar green roofs - combining solar panels and green roofs \(livingroofs.org\)](http://livingroofs.org)

[Photovoltaic-green roofs: A review of benefits, limitations, and trends - ScienceDirect](#)

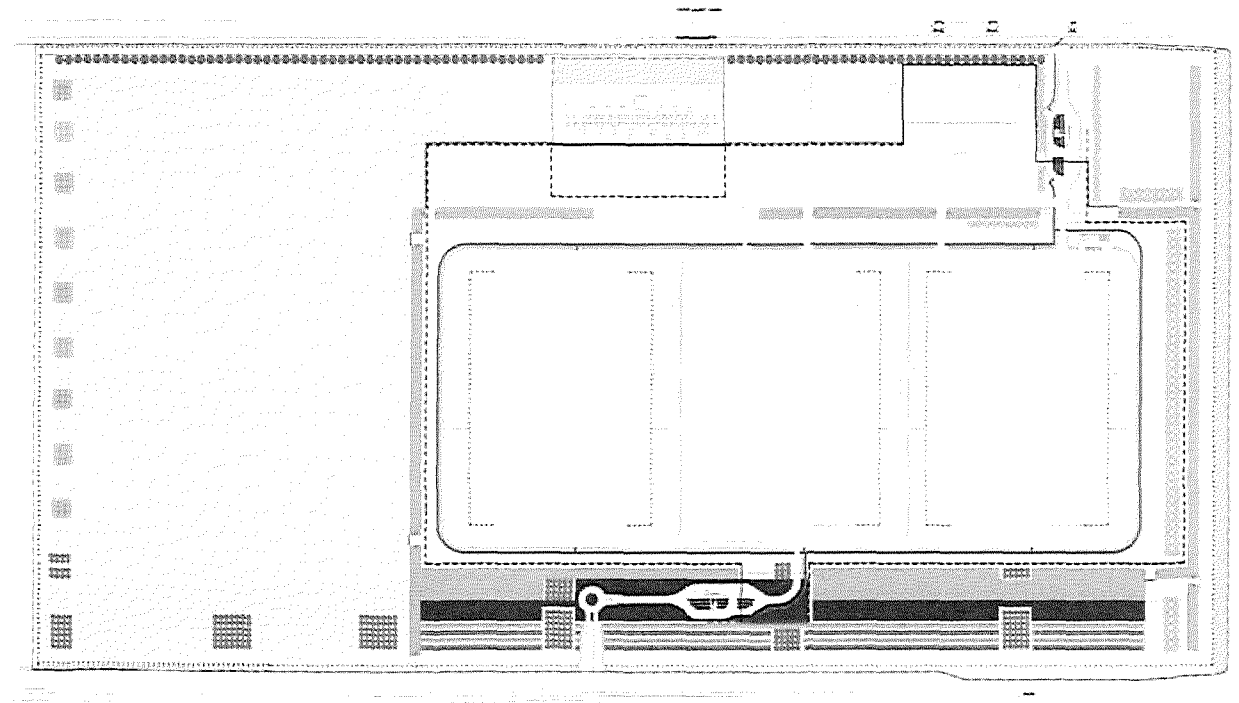

[Biosolar roof gallery - green roofs and solar power \(livingroofs.org\)](http://livingroofs.org)

VRAAGSTELLING

BRANDVEILIGHEID ZONNEPANELEN OP DATACENTRUM

- Is het brandveilig om zonnepanelen te plaatsen op of bij een nieuw te bouwen datacentrum in Zeewolde?
 - Daken
 - Parkeerplaatsen
 - Gevels
 - Onbebouwde ruimte
- Hoe zit het met de verzekeraar?

PERMIT LEGEND / VERGUNNING - LEGENDA

150KV SWITCHING STATION - SUBJECT TO SEPARATE PERMIT APPLICATION /
150KV SCHAKELSTATION - ONDERDEEL VAN AFAPTE AANVRAAG
OMGEVINGSVERGUNNING

STORAGE AREA ONLY - SUBJECT TO FUTURE SEPARATE PERMIT APPLICATION

BESCHIKBARE KENNIS

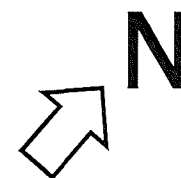
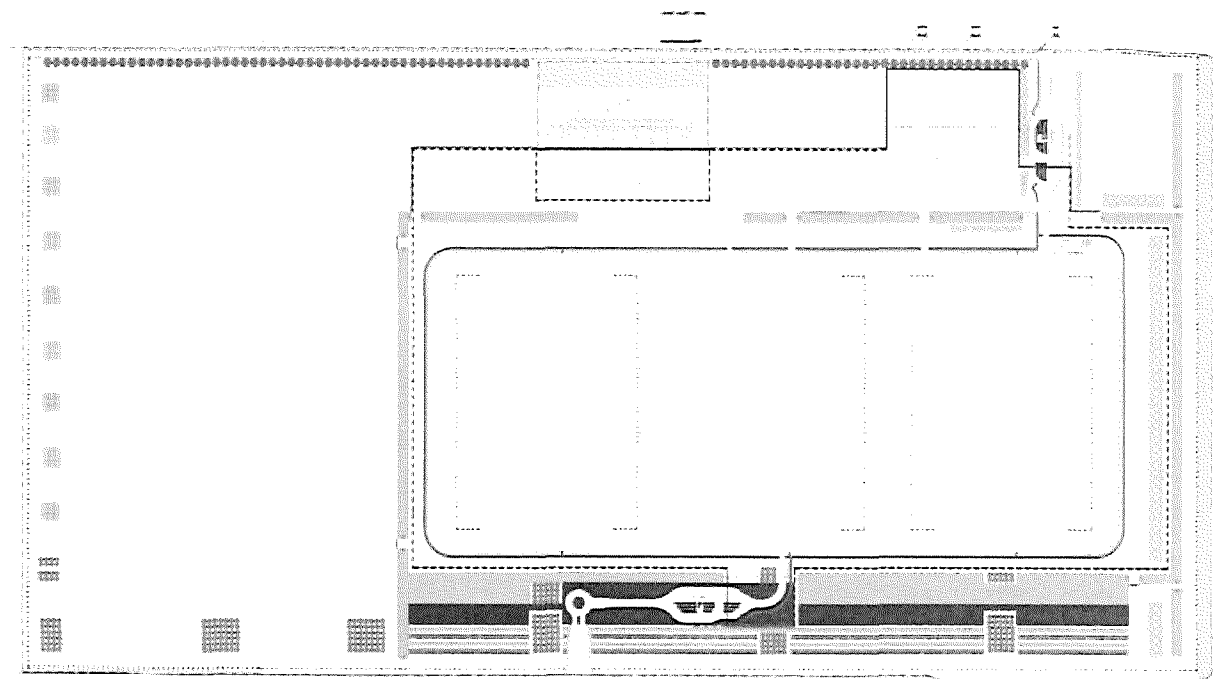
BRANDVEILIGHEID ZONNEPANELEN OP DATACENTRUM

Statistiek m.b.t. brandveiligheid van zonnepanelen op datacenters is beperkt/ontbreekt.

Statistiek m.b.t. brandveiligheid van zonnepanelen op grootschalige daken is beperkt/ontbreekt. Eerste inventarisatie branden en PV installaties door IFV [20201208-IFV-Vooronderzoek-depositie-branden-zonnepanelen.pdf](#)

TKI is bezig met een vooronderzoek en inventarisatie welk onderzoek er op dit gebied nodig is. Daaruit zou een advies moeten volgen voor noodzakelijk onderzoek.

NEN commissie is bezig met NEN7150 Zonne-energiesystemen - Integratie in daken en gevels - Bouwkundige aspecten ; verwacht eind juli.

AANDACHTSPUNTEN ALGEMEEN

BRANDVEILIGHEID ZONNEPANELEN OP DATACENTRUM

“Het zijn niet zozeer de zonnepanelen zélf die gevaren met zich meebrengen, als wel het installeren van het PV-systeem”
(Kennisbundel zonnepanelen, IFV 2021)

Algemene regelgeving:

- Ontwerpen, installeren en onderhouden zonnestroominstallatie volgens normen en richtlijnen
- NEN1010, CE, ISSO Handboek Zonne-energie
- Extra aandacht voor kwaliteit gelijkstroominstallatie
- Vlamboogdetectie
- Voldoende afstand en brandwering tussen zonnepanelen en brandbare (isolatie)materialen
- Kwaliteit inspecteren volgens SCIOS Scope12 (bij oplevering + periodiek)

AANDACHTSPUNTEN OP DAKEN

BRANDVEILIGHEID ZONNEPANELEN OP DATACENTRUM

	Scheiding brand compartimenten in stand houden	Extra aandacht voor gelijkstroom installatie	Vlamboog detectie	Voldoende afstand en brandwering tussen zonnepanelen en brandbare materialen	Kwaliteit inspecteren volgens SCIOS Scope12	Voorkom schaduw en/of gebruik microinverters /power optimizers	Aandachts punten
Daken	x			x	x	x	
Parkeer plaatsen		x	x		x		glas-glas-panelen (geen brandende kunststoffen)
Gevels	x	x	x	x	x	x	
Onbebouwde ruimte			x	x	x	x	Beperk brandbaarheid ondergrond ivm brandpropagatie

CONCLUSIE

BRANDVEILIGHEID ZONNEPANELEN OP DATACENTRUM

- Het aanbrengen van zonnepanelen op of bij een datacentrum is veilig, mits deze volgens de regels zijn geïnstalleerd
- Indien aan deze regels gehouden wordt, is het risico op brand klein.
- Verzekerbaarheid is door recente branden bij grootschalige daken moeilijk. Echter is er geen wetenschappelijke onderbouwing of en hoeveel zonnepanelen het risico op brand vergroten. Holland Solar is in overleg met de verzekeraars.

**BEDANKT VOOR
UW AANDACHT**

TNO innovation
for life

Bijlage 11

2 juli 2021

Nummer

2815426

Reactie provincie Flevoland op CRa rapporten cases NOP en Zeewolde

Voor u liggen de reflectierapporten van de provincie Flevoland en de gemeenten Zeewolde en Noordoostpolder (hierna NOP) op de adviesrapporten van het College van Rijksadviseurs (hierna: CRa) betreffende multifunctionele toepassingen van de gronden van een tweetal ontwikkelingen in de provincie Flevoland:

- 1) Ontwikkeling van een zonnepark aan de Wester- en Noordermeerdijk in de gemeente NOP (hierna: casus NOP)
- 2) Ontwikkeling van een hyperscale datacenter in de gemeente Zeewolde (hierna: casus Zeewolde)

In deze oplegger vatten we de belangrijkste bevindingen en conclusies van de regio op beide rapporten samen. Onze reflectierapporten treft u als bijlagen aan bij dit schrijven.

De aanleiding en de opdracht

Op 11 maart jl. heeft een bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen het Rijk en de regio Flevoland waarin het Rijk de wens heeft uitgesproken om slim en efficiënt om te gaan met de schaarse ruimte in Nederland voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en heeft gevraagd daar in de cases NOP en Zeewolde aandacht voor te hebben. Dit heeft geleid tot een opdracht aan het CRa om te onderzoeken welke (innovatieve) multifunctionele toepassingen realistisch mogelijk zijn op het terrein van beide ontwikkelingen, waar alle beleidsdepartementen, de provincie en de gemeente akkoord mee kunnen gaan.

Belangrijkste bevindingen en conclusies

Casus NOP

- In de opdrachtschrijving van RvB is gesteld dat inzet van het onderzoek is om te komen tot mogelijke (innovatieve) multifunctionele inpassingen, waar alle beleidsdepartementen, provincie en gemeenten mee akkoord kunnen gaan. Tevens is aangegeven dat de voorstellen substantieel toegevoegde waarde moeten hebben ten opzichte van de huidige plannen. Bij het resultaat is opgenomen dat rekening gehouden wordt met reeds genomen besluiten en gevoerde processen door provincie en gemeente.
- De gegeven adviezen concentreren zich met name rondom bodemkwaliteit en in mindere mate tot multifunctioneel ruimtegebruik. De adviezen zijn zeer waardevol voor de toekomst en zullen worden meegenomen in de uitvoering van het zonbeleid. Er zal worden onderzocht om de adviezen zo veel als mogelijk toe te passen op het bestaande plan, waarmee een substantiële verbetering tot stand wordt gebracht. In lijn met de opdrachtschrijving zijn er wat ons betreft vervolgens dan geen belemmeringen meer om RvB de ruimte te geven mee te werken aan deze ruimtelijke ontwikkeling.
- Ten aanzien van bodemkwaliteit onderschrijven we de ambitie en zijn we bereid om, samen met de ontwikkelaars, binnen het kader van de bestaande omgevingsvergunningen, te onderzoeken of de plannen kunnen worden geoptimaliseerd. Daarvoor is op korte termijn nader onderzoek van TNO nodig naar optimalisatie van de bestaande plannen, door toepassing van bi-facial-panelen en aanvullend door aanpassingen van de opstellingen, waarbij ook gekeken moet worden naar de totale energieopbrengst, de kosten en dus het effect op de business case. TNO heeft dit onderzoek reeds aangeboden, op voorwaarde dat er een opdracht door RvB wordt verleend. Hierbij dient zoals gezegd binnen de grenzen van de verstrekte

omgevingsvergunningen te worden geopereerd. Het is wel mogelijk de plannen beperkt aan te passen via een reguliere procedure voor 'een wijziging van ondergeschikte aard'. Deze ondergeschikte aard brengt met zich mee dat de oost-westopstelling en het totale zonnepanelenvlak (raster) binnen de huidige rooilijnen gehandhaafd blijven.

Casus Zeewolde

- De ontwikkeling van het datacenter in Zeewolde nauwkeurig is/wordt getoetst aan alle daarvoor geldende nationale, regionale en lokale wettelijke kaders. Bovendien zijn Rijk en regio gehouden aan de Dienstenrichtlijn betreffende deze ontwikkeling.
- We willen er op wijzen dat de initiatiefnemer via de NFIA, onderdeel van ministerie EZK, naar Nederland is begeleid.
- Het CRa rapport is breder van opzet dan verwacht mocht worden vanuit de opdracht en heeft een sterke focus op toekomstige datacenterontwikkelingen in Nederland en hoe daarmee om te gaan in te ontwikkelen nieuw beleid. Desalniettemin vinden we dit wel een waardevolle discussie, maar hoort die naar onze mening thuis op de tafel van de "Strategische agenda Flevoland" i.k.v. bieden van mogelijkheden voor 100.000 woningen voor landelijke woningnood.
- Het rapport van het CRa adviseert op een aantal inhoudelijke aspecten, zijnde locatiekeuze, energiebesparing, benutten restwarmte, duurzame energieopwekking, gebruik water en circulair bouwen. Tevens stellen wij voor om natuur-inclusiviteit (biodiversiteit) van het terrein nog aan de aspecten toe te voegen. Wij concluderen dat de casus Zeewolde grotendeels reeds invulling geeft aan de in het CRa rapport genoemde aandachtsgebieden:
 - Locatiekeuze: de locatiekeuze sluit goed aan bij het CRa advies "(X)XL-verdozing" en bij het advies van de studiegroep ruimtelijk inrichting landelijk gebied.
 - Benutten restwarmte: de regio zet samen met de initiatiefnemer stevig in op het realiseren van een warmtenet in de regio om de restwarmte van het datacenter efficiënt te kunnen ontkoppelen. De initiatiefnemer levert de restwarmte gratis en investeert tevens in de benodigde technologie.
 - Duurzame energie-opwek: TNO heeft in het kader van de CRa opdracht een rapport opgeleverd over mogelijke toepassing van zonne-energie-opwek op het terrein van het datacenter. De initiatiefnemer heeft inmiddels aangegeven met de regio te willen onderzoeken welke mogelijkheden gerealiseerd kunnen worden.
 - Gebruik water: Koeling van het datacenter zal NIET plaatsvinden met drinkwater.
 - Energiebesparing & Circulair bouwen: datacenter wordt gebouwd volgens LEED-gold normering.
 - Natuur-inclusiviteit: De initiatiefnemer is bereid te investeren in een ecologisch vriendelijk terrein (insteek 16 – 20 ha).
- Bovenstaande maatregelen zijn grotendeels bovenwettelijk en moeten worden gezien als de inzet van de regio in de onderhandelingen met de initiatiefnemer. Het bereiken van een akkoord over deze maatregelen met initiatiefnemer zien wij als een inspanningsverplichting en niet als een resultaatverplichting. Definitieve afspraken worden vastgelegd in een Anterieure Overeenkomst tussen de regio en de initiatiefnemer. Bovendien, het besluitvormingstraject bevindt zich reeds in zo'n vergevorderd stadium dat de initiatiefnemer m.b.t. nog te maken bovenwettelijke afspraken mag rekenen op redelijkheid en billijkheid van het Rijk en de regio binnen o.a. de huidige ontwerpen, vergunningaanvragen en tijdslijnen.

Algemene conclusie

De reflectierapporten van beide cases laten, naar de stellige overtuiging van de provincie Flevoland en de gemeenten NOP en Zeewolde, zien dat beide cases op een adequate manier invulling gaan geven aan de wens van het Rijk betreffende multifunctioneel gebruik van de grond. Onze regio is ervan overtuigd dat het Rijk o.b.v. de informatie in beide reflectierapporten tot het besluit kan komen om aan het Rijksvastgoedbedrijf (hierna: RVB) opdracht te verstrekken om tot de verkoop van de beoogde rijksgronden over te gaan.

Bijlagen

- 1) Reflectierapport Flevoland-NOP op CRa rapport casus NOP
- 2) Reflectierapport Flevoland-Zeewolde op CRa rapport casus Zeewolde

Reflectierapport Provincie Flevoland en gemeente Zeewolde op:

- 1. Adviesrapport College van Rijksadviseurs: Een hyperscale datacenter in Zeewolde op gronden van het RVB**
- 2. Rapportage zonne-energie rondom datacenter Zeewolde van TNO**

0. Management Samenvatting

Dit rapport geeft een reflectie op het adviesrapport van het College van Rijksadviseurs (hierna: CRa) betreffende mogelijkheden tot multifunctioneel gebruik van de grond bij de ontwikkeling van een hyperscale datacenter in gemeente Zeewolde. Hierin is tevens de reflectie op het daaraan gekoppelde TNO rapport betreffende mogelijkheden voor duurzame energie-opwek middels zonnepanelen op het terrein van het datacenter meegenomen.

Het rapport van het CRa adviseert op een aantal inhoudelijke aspecten, zijnde locatiekeuze, energiebesparing, benutten restwarmte, duurzame energieopwekking, gebruik water en circulair bouwen. Na bestudering van het advies, komt de regio tot de conclusie dat de casus Zeewolde reeds grotendeels invulling geeft aan de aandachtspunten zoals die in het rapport benoemd zijn. Dit reflectierapport maakt dat op de genoemde onderdelen inzichtelijk.

We willen benadrukken dat de ontwikkeling van het datacenter in Zeewolde nauwkeurig is/wordt getoetst aan alle daarvoor geldende nationale, regionale en lokale wettelijke kaders. Hiervoor is o.a. een coördinatiebesluit genomen zodat dit op een integrale wijze kan worden gedaan, waardoor allerlei zaken tevens in relatie tot elkaar kunnen worden getoetst en afgewogen. Hierbij is er vanaf het moment dat de initiatiefnemer zich gemeld heeft bij de gemeente Zeewolde nauw samengewerkt tussen de gemeente Zeewolde, de provincie Flevoland en belanghebbende organisatie als de Omgevingsdienst (OFGV), het waterschap Zuiderzeeland en de Veiligheidsregio/brandweer. Als bekend is deze buitenlandse investering ter omvang van meer dan €1 miljard verworven door de NFIA, onderdeel van EZK, en initieel in Nederland welkom geheten door de Minister-President. Er is uiteraard intensief samengewerkt met Ontwikkelmaatschappij Flevoland (Horizon) en er zijn tal van afstemmingsgesprekken gevoerd met de NFIA.

M.b.t. de bovenwettelijke (lees: niet afdwingbaar binnen de huidige wettelijke kaders) inhoudelijke aspecten zoals benoemd in het CRa rapport en het toepassen van zonnepanelen zoals benoemd in het TNO rapport wil de regio benadrukken dat hierover al sinds enige tijd gesprekken worden gevoerd met de initiatiefnemer. Naast genoemde aspecten wil de regio ook nog inzetten op een natuurinclusief terrein/biodiversiteit, een aspect dat marginaal wordt aangestipt in het CRa rapport, en op community building programma's. Op deze aspecten heeft de regio haar gezamenlijke inzet bepaald (deze worden specifiek benoemd in dit rapport), welke momenteel onderdeel zijn van het onderhandelingstraject dat wordt gevoerd met de initiatiefnemer. De definitieve afspraken over de bovenwettelijke aspecten worden opgenomen in een Anterieure Overeenkomst.

Dit reflectierapport laat, naar de stellige overtuiging van de provincie Flevoland en de gemeente Zeewolde, zien dat in de casus Zeewolde op een adequate manier invulling wordt gegeven aan de wens van het Rijk betreffende multifunctioneel gebruik van de grond. Onze regio is ervan overtuigd dat het Rijk o.b.v. de informatie in dit reflectierapport tot het besluit kan komen om aan het Rijksvastgoedbedrijf (hierna: RVB) opdracht te verstrekken om tot de verkoop van de beoogde rijksgronden over te gaan.

1. Inleiding

In het kader van de ontwikkeling van het hyperscale-datacenter in Zeewolde (project Tulip) heeft op 19 maart jl. een overleg plaatsgevonden tussen de provincie Flevoland, de gemeente Zeewolde en het Rijk. Het Rijk heeft een wens om slim en efficiënt om te gaan met de schaarse ruimte in Nederland voor allerlei ruimtelijke ontwikkelingen en vraagt daar in de casus Zeewolde specifiek aandacht voor bij het verkoopverzoek van rijksgronden door de gemeente. Tijdens het overleg is afgesproken te onderzoeken welke (innovatieve) multifunctionele toepassingen realistisch mogelijk

zijn van het terrein waarop de ontwikkeling Tulip plaatsvindt, waarmee alle beleidsdepartementen, de provincie en de gemeente akkoord kunnen gaan. Dit heeft geleid tot een opdracht aan het College van Rijksadviseurs (hierna: CRa) en uiteindelijk TNO om de mogelijkheden voor multifunctionele toepassingen voor de casus Zeewolde te onderzoeken en daarover een advies op te leveren. Dit heeft twee rapporten opgeleverd:

- Adviesrapport van het CRa getiteld "Een hyperscale datacentrum in Zeewolde op gronden van het RVB"
- Adviesrapport van TNO getiteld "Rapportage zonne-energie rondom datacenter Zeewolde"

Het advies van het CRa richt zich op de volgende inhoudelijke aspecten:

1. Locatiekeuze
2. Energiebesparing
3. Benutten restwarmte
4. Duurzame energieopwekking
5. Gebruik water als koelmedium
6. Circulair bouwen

De rapportage van TNO ziet specifiek op onderdeel 4. Duurzame energieopwekking, waarbij vooral gekeken is naar de mogelijkheden voor toepassing van zonne-energie-opwek op gebouwen en terrein van het datacenter. Naast de bovengenoemde aspecten gaan we graag in op het onderdeel natuur-inclusiviteit, een aspect dat slechts beperkt wordt aangestipt in het CRa rapport maar ons inziens wel steeds belangrijker wordt bij het ontwikkelen van bedrijventerreinen. Tenslotte reflecteren we op de tijdlijn van de casus Zeewolde, waar we nu staan in het proces en wat dat in de ogen van de regio betekent voor mogelijke voorwaarden die redelijkerwijs nog aan de initiatiefnemer gevraagd kunnen worden. We zullen eindigen met een aantal conclusies.

Voordat we inhoudelijk ingaan op een aantal specifiek in de rapporten benoemde punten, willen we eerst graag een paar algemene reflecties geven:

- T.a.v. het rapport van de CRa: dit rapport blijkt breder van opzet te zijn dan logischerwijs verwacht mocht worden vanuit de opdracht. Hoewel op onderdelen wel wordt gesproken over de casus Zeewolde, is het advies breder dan alleen de casus Zeewolde en lijken de voorgestelde "mogelijke voorwaarden" vooral betrekking te hebben op toekomstige datacenterontwikkelingen in Nederland en hoe daarmee om te gaan in te ontwikkelen nieuw beleid. Het wordt niet duidelijk welke van deze conclusies ook daadwerkelijk van toepassing (kunnen) zijn op de casus Zeewolde. Hoewel wij de adviezen begrijpen en die deels ook zeker waardevol vinden, kunnen deze adviezen niet één op één vertaald worden naar de casus Zeewolde. Ons inziens horen deze adviezen én de afspraken die daarover gemaakt dienen te worden tussen het Rijk en de regio dan ook thuis op de tafel van de "Rijk-Regio afspraken" (Flevodeal). Daarbij willen we ook opmerken dat de provincie Flevoland momenteel datacenterbeleid ontwikkelt, waarin deze belangrijke aandachtspunten ook een plek krijgen.
- T.a.v. het rapport van TNO: we missen de vergelijking met datacenters van dezelfde schaal (hyperscales) als de ontwikkeling in de casus Zeewolde. Bovendien worden er in het rapport geen duidelijke conclusies getrokken over de haalbaarheid van de genoemde mogelijkheden. Hiermee wordt het niet duidelijk of de voorgestelde adviezen ook daadwerkelijk haalbaar zijn in de casus Zeewolde.
- Daar de ontwikkeling in Zeewolde zorgvuldig getoetst wordt aan alle wet- en regelgeving en aan bestaand lokaal, regionaal en (inter)nationaal beleid, stellen wij vast dat het gros van de adviezen uit beide rapporten bovenwettelijke maatregelen betreffen. We willen hierbij nadrukkelijk aangeven dat hier een mate van vrijwilligheid van de kant van de initiatiefnemer aan vast zit en dat er nog een intensief onderhandelingstraject met de initiatiefnemer nodig is (welke reeds loopt) om over deze zaken tot definitieve afspraken te komen in een anterieure overeenkomst. We willen dan ook benadrukken dat de bovenwettelijke mogelijkheden die in dit reflectierapport worden benoemd niet als een resultaatverplichting mogen worden gezien/geëist, maar dat van de regio wel een inspanningsverplichting mag worden verwacht om tot de genoemde afspraken te komen.

- Tenslotte, als regio zijn wij we content met de verkregen adviezen en ook zeker bereid om deze adviezen een plek te geven in de gesprekken en onderhandelingen met de initiatiefnemer. Hierbij willen we nog benadrukken dat de regio stevig inzet op een duurzame, natuur-inclusieve inrichting van het terrein, waarbij we reeds constateren dat de wensen en inzet van de regio grotendeels in lijn zijn met aandachtspunten die ook benoemd worden in beide rapporten.

2. Casus Zeewolde specifiek

Bij de komst van het datacenter is zoveel mogelijk gewerkt in de geest van de Omgevingswet. Hierbij wordt vooral gekeken hoe een initiatief wel doorgang kan vinden (de "ja, mits" benadering) en wordt zoveel mogelijk een integrale afweging gemaakt. Tevens zijn verschillende nationale, regionale en lokale belangen en doelstellingen meegewogen.

Ook willen we vermelden wat de Nederlandse Digitaliseringstrategie 2021 (op 26 april jongstleden aan de Tweede Kamer aangeboden door de staatssecretaris van EZK¹) stelt: "Dat er nu geen knelling van capaciteit verwacht wordt voor de Nederlandse digitaliseringsambities neemt niet weg dat gezien de internationale aard van de markt de datacentercapaciteit moet kunnen blijven groeien. Als de Europese datacentermarkt niet kan groeien, dan is er op termijn ook te weinig capaciteit voor de ambities van Nederland."

Van het begin is gekeken op welke gebieden (o.a. energie, water, ruimte, warmte) er meekoppelkansen zijn. Dit heeft ertoe geleid dat er breed naar de ontwikkeling is gekeken en er met initiatiefnemer gesprekken zijn gestart om een (bovenwettelijke) bijdrage aan de regionale koppelkansen/ontwikkeling te vragen.

Vanuit het Rijk is de wens geuit om zo mogelijk nog voorwaarden inzake (innovatieve) multifunctionele toepassingen voor de vestiging van het datacenter in te brengen om de ontwikkeling (nog) meer passend binnen de wensen van het Rijk te krijgen. Een te begrijpen houding waarbij wel redelijkheid en billijkheid jegens initiatiefnemer in ogenschouw genomen moet worden, temeer nu die wens pas laat in het traject naar voren is gebracht, meer nog: na sluiting van de termijn om een zienswijze in te dienen op het ontwerpbestemmingsplan.

De onderzoeken stippen wel verschillende elementen aan waarbij de vraag wordt gesteld of daar vanuit de overheden niet meer sturing op gewenst is. Hierbij willen we wel opmerken dat die elementen waarvoor eerst aanpassing van regelgeving/nieuw beleid nodig is, niet kunnen worden toegepast op lopende trajecten. Daarnaast willen we opmerken dat bij ontwikkeling van nieuw beleid en toepassen van huidig beleid, het ook van belang is dat nauwkeurig getoetst wordt aan de Dienstenrichtlijn. Omdat de Dienstenrichtlijn toeziet op een level playing field voor wat betreft vestigingsvoorwaarden voor bedrijven in Europese lidstaten, kan pas na deze toetsing mogelijke aanvullende voorwaarden (dwingend) middels nieuw beleid worden opgelegd aan nieuwe datacenterontwikkelingen.

In dit hoofdstuk wordt aangegeven op welke aspecten de onderzoeken van CRA en TNO betrekking hebben en hoe zich dat verhoudt tot hetgeen al is onderzocht binnen de casus Zeewolde en welke afspraken hierover met de initiatiefnemer worden gemaakt. Voorlopige conclusies die wij daaruit reeds trekken zijn dat de casus Zeewolde geenszins strijdig is met rijksbeleid én dat grotendeels reeds invulling is/wordt gegeven aan wensen uit het CRA rapport die nog niet dwingend middels beleid en regels kunnen worden opgelegd.

2.1 Locatiekeuze

Samenvattend

De locatie aansluitend aan Trekkersveld past binnen het verstedelijkingsbeleid van de provincie Flevoland waarbij verstedelijking in of aansluitend aan bestaand stedelijk gebied plaatsvindt.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/04/26/nederlandse-digitaliseringsstrategie-2021>

Tevens wordt aangesloten bij het karakter van het bedrijventerrein Trekkersveld in Zeewolde dat veel logistieke bedrijvigheid kent, waarmee dit ontwerp ook aansluit bij het CRa advies "(X)XL-verdozing". Elders in de regio is geen andere locatie direct beschikbaar en van de locatiekeuze gaat ook geen beperking uit voor vestiging van andere bedrijven en/of een 4e connectiviteitshub in de regio. De landschappelijke inpassing is onderzocht wat onder meer heeft geleid tot een ontwikkeling die binnen de contouren van de Hogeveert, Gooiseweg en de Knardijk blijft met een inrichting die aansluit bij die contouren en een beeldkwaliteitsplan dat verankerd is in het bestemmingsplan.

In het CRa rapport wordt gesuggereerd dat adequaat, anticiperend beleid op de vestiging van datacenters ontbreekt en wordt betwijfeld of de locatie wel een optimale keuze is die rekening houdt met ruimte als schaars goed én de specifieke kwaliteiten en vestigingsvoorwaarden van het landschap ter plaatse. Het wordt ons niet helemaal duidelijk hoe het CRa tot deze conclusie komt, daar de regio van mening is dat met het huidige beleid deze specifieke ontwikkeling in Zeewolde prima kan worden geacommodeerd (zoals ook blijkt uit dit rapport). Zo is er bij het datacenter in Zeewolde rekening gehouden met en getoetst aan de provinciale beleidskaders, zoals de omgevingsvisie FlevolandStraks en het omgevingsprogramma Flevoland. Voorts is invulling gegeven aan de ladder van duurzame verstedelijking zoals deze in het Besluit ruimtelijke ordening is opgenomen. In de beoordeling van dit initiatief is meegenomen dat de provincie naar een evenwichtige combinatie streeft tussen waardevolle landbouwgronden en de structuurversterking van het economisch ecosysteem.

De resultaten en ruimtelijke onderbouwing van de gemaakte afwegingen zijn gepresenteerd in allerlei documenten: NRD, MER, (voor)ontwerp bestemmingsplan, beeldkwaliteitsplan of de laddertoets. Door de aansluiting op het reeds bestaande bedrijventerrein Trekkersveld blijft de bedrijvigheid zoveel mogelijk geclusterd. Tevens wordt aangesloten bij de karakteristiek van Trekkersveld dat met name geschikt is voor middelgrote en grote bedrijven, in de sectoren transport, logistiek, productie, groothandel en industrie. De gekozen locatie is, door de directe aansluiting op het bedrijventerrein, niet geschikt als woningbouwlocatie. Hiermee sluit deze locatiekeuze enerzijds goed aan bij het CRa advies "(X)XL-verdozing", waarin wordt gepleit voor ruimtelijke clustering van economische ontwikkelingen, en anderzijds bij het advies van de studiegroep ruimtelijk inrichting landelijk gebied die stelt dat verspreide locaties voorkomen moeten worden om grote aaneengesloten landbouwgebieden te behouden. Overigens wordt in genoemd advies ook aangestipt dat datacenters gerekend naar bebouwd oppervlakte slechts 1 tot 2% uitmaken van de (X)XL-verdozing. Voor het overgrote deel betreft de verdozing opslag- en distributiecentra, de toelozende groei daarvan is een door het Rijk beoogd resultaat van lopende fiscale stimulering (zoals de 'Art. 23 vergunning') en ander stimuleringsbeleid.

De ontwikkelingen in Zeewolde zijn ook niet in strijd met de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Hoewel de NOVI pas verscheen nadat de locatie-afwegingen voor de casus Zeewolde reeds waren gemaakt, sluit de Flevolandse aanpak en wegingscriteria aan bij de Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Onze regio biedt nl. "locaties waar veel aanbod is van (hernieuwbare) elektriciteit, waar aansluiting op het elektriciteitsnetwerk kan worden geboden en waar ruimte minder schaars is.", precies de vestigingsaspecten welke de NOVI voor datacenters benadrukt. Daarbij beweegt de markt van datacenters zich op internationaal niveau en staat het initiatiefnemers vrij (conform de Dienstenrichtlijn) om te zoeken naar de locatie die het beste bij hen past, uiteraard binnen de wettelijke kaders. Tenslotte willen we nog benoemen dat het Rijk het standpunt heeft ingenomen dat nieuwe bedrijfsvestigingen een regionale aangelegenheid zijn.

In het datacenter beleid dat de provincie Flevoland ontwikkelt, zal worden onderzocht wat de koppelmogelijkheden zijn tussen de mogelijke komst van de 4e hyperconnectiviteitshub in Flevoland en andere cases zoals bijvoorbeeld de hyperscale ontwikkeling in Zeewolde. Op deze wijze wordt naar een optimum gezocht om de doelstellingen van het REOS te realiseren. Het datacenter van Zeewolde staat de eventuele komst van een 4e connectiviteitshub niet in de weg, waarbij we tevens willen opmerken dat de realisatie van een dergelijke hub nog geenszins zeker.

Tenslotte willen we opmerken dat Flevoland ooit is ontworpen om de kwaliteit van het landschap elders te behouden en ruimte te bieden voor ontwikkelingen die in stedelijke gebieden niet op

goede manier plaats kunnen vinden. Onze provincie maakt deel uit van de oplossing voor ruimtelijke kwaliteit elders, zonder afbreuk te doen aan de ruimtelijke kwaliteit van onze eigen regio. Hier past naast woningbouw dus ook grootschalige economische ontwikkelingen bij, mede omdat het creëren van (hoogwaardige) werkgelegenheid een cruciaal onderdeel is bij de woningbouwopgave en het bouwen van een uitgebalanceerde, hoogwaardige leefomgeving.

2.2 Duurzaam datacenter

Samenvattend

Het datacenter bij Zeewolde voldoet aan de eisen die nu gelden rondom duurzaamheid. Daarboven wordt met de initiatiefnemer onderhandeld om bovenwettelijke afspraken te maken waarmee een grotere bijdrage aan duurzaamheid wordt verkregen en invulling wordt gegeven aan wensen die nog niet vertaald zijn in geldend beleid en/of regels. Dit betreft: 1) gebruik van (alleen) duurzame energie; 2) levering van restwarmte en investeren in een warmtenet; 3) een watersysteem waarbij geen gebruik wordt gemaakt van drinkwater voor koeling van het datacenter en dat zuinig en efficiënt omgaat met oppervlaktewater; 4) significante bijdrage aan opwekking van zonne-energie; 5) bekostiging van een onderstation waarmee de energienet-infrastructuur wordt versterkt en ook teruglevering van duurzaam opgewekte energie in de regio mogelijk wordt; 6) natuur-inclusieve inrichting van het terrein die biodiversiteit stimuleert en waarmee de natuur in de omgeving robuuster wordt; 7) invulling geven aan een circulaire economie door te bouwen volgens de LEED-Gold normering. Bij de invulling van de meekoppelkansen wordt rekening gehouden met de eisen vanuit veiligheid (brandweer en verzekering). De mate waarin invulling gegeven kan worden aan kansen, is hierdoor begrensd.

De aspecten energiebesparing, benutten restwarmte, duurzame energieopwekking, gebruik water als koelmedium en circulair bouwen zien allemaal toe op het aspect duurzaamheid. Daarom behandelen we die samen. Bovendien voegen we daar nog het onderwerp natuur-inclusiviteit aan toe, een onderdeel dat alleen kort wordt aangestipt in het CRa-rapport.

Een duurzaam datacenter bestaat uit meerdere elementen en gaat verder dan enkel het energievraagstuk. Een duurzaam ontwerp van elke ontwikkeling hangt samen met een drietal aspecten te weten, landschappelijke inpassing, gebruik van bronnen en het gebouw. Echter deze drie aspecten zijn (vaak) communicerende vaten en dienen integraal te worden bekeken. In het CRa advies staan de elementen wel genoemd als onderdeel van de drie aspecten maar wij missen de integrale samenhang tussen de elementen.

In het CRa rapport wordt verwezen naar de "duurzaamheidsmaatregelen datacenterbeleid" van de gemeente Haarlemmermeer. Haarlemmermeer heeft in haar Paraplu bestemmingsplan een aantal voorwaarden geformuleerd waaraan ze mogen toetsen. Deels zijn deze 'concreet' geformuleerd zoals de PUE-eis. Maar veelal zijn ook ambities geformuleerd die vervolgens in de uitwerking getoetst dienen te worden. Echter, ook hun beleid mist een afwegingskader tussen de elementen. Voor project Tulip is vanaf het begin gekozen om wel de samenhang tussen de elementen te beschouwen, omdat daarmee ook de afhankelijkheden tussen de elementen worden meegenomen in de toetsing. In de gesprekken tussen de initiatiefnemer en de provincie Flevoland, de gemeente Zeewolde en bijvoorbeeld ook de Omgevingsdienst is daarom deze integrale benadering gekozen in de toetsing van het duurzaamheidsaspect van de casus Zeewolde. Onderstaand lichten we dit toe en geven we voorbeelden van hoe verschillende vaten met elkaar communiceren.

2.2.1. Energiebesparing en benutting restwarmte

Een zo'n energiezuinig mogelijk datacenter realiseren waarbij de restwarmte op een goede manier wordt benut is vanaf het begin van het project de ambitie geweest van zowel de gemeente, de provincie als de initiatiefnemer. In het CRa rapport wordt gerefereerd aan de PUE (Power Use Efficiency) waarde, wat een gangbare maat is om de energie-efficiëntie van een datacenter aan te geven. In het rapport wordt gesuggereerd dat een PUE waarde van 1.2 weliswaar goed is, maar dat er ook datacenters zijn met een PUE van 1.1. Daarnaast wordt bepleit dat benutting van de restwarmte een belangrijk uitgangspunt zou moeten zijn bij een duurzaam datacenter. Met beide

constateringen zijn wij het eens, echter willen we ook benadrukken dat benutting van de restwarmte buiten de locatie, zoals het geval is voor project Tulip, geen positief effect heeft op de PUE uitkomst. In de beoordeling van de energie-efficiëntie van een datacenter dient deze integrale benadering ons inziens dan ook te worden toegepast.

Met betrekking tot het benutten van de restwarmte, ziet de regio mooie kansen om de grote hoeveelheid warmte die vrijkomt her te gebruiken voor de verwarming van woningen en industrie in Zeewolde en in de regio. Deze ontwikkeling kan daarmee de warmtetransitie waar de gemeente Zeewolde en de regio ook voor staat een grote impuls geven. De initiatiefnemer van het datacenter heeft elders in de EU ervaring met het uitkoppelen van warmte t.b.v. warmtenetten en is actief betrokken bij het ontwerpen van de techniek, om de warmte ook bij dit project opnieuw te kunnen gebruiken. De technische installaties voor de uitkoppeling zijn meegenomen in het ontwerp van de gebouwen. Bovendien zet de regio in om afspraken te maken met de initiatiefnemer om mee te investeren in de realisatie van een warmtenet. Om dit te faciliteren en mogelijk te maken, heeft de regio een aparte stuurgroep en werkgroep "restwarmte" opgericht en is er ook een bestuursopdracht geformuleerd om de mogelijkheden in kaart te brengen en een plan van aanpak te ontwikkelen. Hierin nemen naast de gemeente Zeewolde en de Provincie Flevoland ook de gemeente Harderwijk en de Provincie Gelderland deel.

In het CRA advies wordt tevens gesteld dat aanvullende bronnen gezocht moeten worden, waarbij ook geothermie als optie wordt genoemd. Voor deze optie willen we opmerken dat het opnemen van een WKO (Warmte Koude Opslag) in Zeewolde niet mogelijk is, omdat diepe grondboringen in het grootste deel van het grondgebied van Zeewolde niet zijn toegestaan vanwege waterwinning. Geothermie valt daarom af als mogelijke toepassing in dit project. Desalniettemin onderschrijft de regio het belang van aanvullende warmtebronnen en in het lopende onderzoek naar het gebruik van restwarmte worden dan ook alternatieve bronnen onderzocht om als secundaire bron te kunnen dienen. Hierbij wordt in eerste instantie gedacht aan het gebruik van biogas, waar het huidige warmtenet in Zeewolde op draait. Daarmee wordt op korte termijn een secundaire bron en back-up voorziening geborgd. Bij de ontwikkeling van andere aanvullende bronnen wordt ook de ontwikkelsnelheid van het warmtenet meegenomen, zodat investeringen en risico's zich passend tot elkaar verhouden.

De regio wil met de initiatiefnemer de volgende afspraken maken en vastleggen in een anterieure overeenkomst:

- Initiatiefnemer realiseert alle technische installaties die nodig zijn voor de uitkoppeling van restwarmte en de transport van de restwarmte naar het warmte werkstation
- Initiatiefnemer stelt restwarmte gratis ter beschikking
- Initiatiefnemer investeert fors in een warmte opwaardeer station

2.2.2. Duurzame elektriciteit

Het TNO rapport focust op de mogelijkheden voor het toepassen van zonne-energie-opwek op het terrein van het datacenter, waarbij gekeken is naar het toepassen van zonnepanelen op het dak en in de gevel van de gebouwen en op naastgelegen open ruimtes (binnen het terrein). Als regio onderschrijven wij het belang van duurzame energieopwek op het eigen terrein omdat het bijdraagt aan duurzame bedrijfsterreinen en bijdraagt aan de energietransitie. Daarbij geeft het tevens invulling aan een efficiënt en multifunctioneel gebruik van schaarse ruimte en draagt het ook bij aan maatschappelijk draagvlak voor de komst van een datacenter naar de gemeente Zeewolde.

Hoewel niet wettelijk afdwingbaar, leeft zowel in de College van B&W van Zeewolde en Gedeputeerde Staten van Flevoland de nadrukkelijk wens dat de initiatiefnemer investeert in zonne-energie-opwek op het eigen terrein, maar wellicht ook de nabije omgeving. De provincie en de gemeente zetten daarom in de onderhandelingen met de initiatiefnemer ook in op het realiseren van een zonne-energie-opwek van 25 MWp - 100 TJ door de initiatiefnemer, waarbij investeren in toepassingen buiten het terrein een optie is. Dit komt overeen met 28 GWh. TNO stelt in haar rapport dat theoretisch 50 GWh opwek op het terrein zelf mogelijk is indien alle mogelijkheden die worden benoemd ook haalbaar zijn. De inzet die de regio vraagt van de initiatiefnemer en de

uitkomsten van het onderzoek van TNO liggen dus in dezelfde orde van grootte. De regio zal de uitkomsten van het rapport van TNO verder bestuderen en zal verder met TNO in contact treden betreffende de realistische haalbaarheid van de plannen. We nemen de uitkomsten mee in de onderhandelingen met de initiatiefnemer.

N.a.v. de bevindingen van de Commissie MER heeft ook de initiatiefnemer gekeken naar de maximale theoretische potentie om zonnepanelen op de datacentercampus te plaatsen. Hieruit blijkt dat toepassing van zonnepanelen op verschillende locaties op de campus implicaties met zich mee zouden kunnen brengen op bijvoorbeeld het landschap, habitats en veiligheidsoverwegingen. Daarnaast is er schaduwvorming aanwezig op bepaalde locaties, wat de output zou beperken. In het licht van deze overwegingen stelt de initiatiefnemer dat de installatie van maximaal 10 MWp zonne-energie op de datacentercampus haalbaar is. Initiatiefnemer wil graag in partnerschap met de regio de ambitie realiseren om maximaal 10 MWp aan zonne-energie op de datacentercampus te installeren. De regio zal dit in de onderhandelingen met de initiatiefnemer meenemen.

2.2.3. Gebruik water als koelmedium

Voor zover het CRa rapport zich qua watergebruik door datacenters zou baseren op een voor de provincie Noord-Holland uitgevoerd onderzoek zij opgemerkt dat dit rapport inmiddels is teruggetrokken. Naast inhoudelijke onvolkomenheden was een bijzonderheid dat het veronderstelde watergebruik anders dan gebruikelijk niet in kubieke meters maar in liters werd gerapporteerd. Dit heeft in heel veel media geleid tot een overschatting van het watergebruik met een factor duizend.

In de provincie Flevoland is het gebruik van drinkwater als koeling voor datacenters niet toegestaan. Het geplande datacentrum in Zeewolde zal alleen in specifieke situaties (buitentemperatuur > 26 C en lage luchtvochtigheid) worden gekoeld met een proceswatersysteem. De meeste koeling zal plaatsvinden d.m.v. luchtkoeling, waarmee watergebruik wordt geminimaliseerd. Het CRa rapport geeft aan dit een goede oplossing te vinden maar vraagt zich af of het opvangen en opslaan van regenwater van de daken en verharde oppervlakten nog tot verdere vermindering van onttrekking van water uit de Hoge Vaart kan leiden. Hier kunnen wij aangeven dat deze oplossing reeds wordt bekeken en we hier goed naar zullen kijken.

2.2.4. Circulair bouwen

Het project in Zeewolde is ontworpen en wordt gebouwd passend binnen de LEED-Gold normering. LEED is het internationale duurzaamheidskeurmerk dat bouwwerken wereldwijd beoordeelt op vijf milieuthema's: duurzame locatie; efficiënt gebruik van water; energie en sfeer; materialen en middelen en kwaliteit van het binnenmilieu. Gold is de een na hoogst haalbare categorie.

Onderdelen van het LEED evaluatie- en certificatiesysteem is onder andere een levenscyclusanalyse van het hele gebouw (WBLCA). Deze analyse geeft inzicht in de milieuprestaties van specifieke producten, materialen en systemen en de algemene milieuprestaties van het project als geheel. De specifieke afspraken met de initiatiefnemer over circulair bouwen zijn onderdeel van de Anterieure Overeenkomst.

2.2.5. Natuur-inclusiviteit

Een onderdeel dat ons inziens ook toeziet op multifunctioneel gebruik van grond en dat ook steeds belangrijker wordt bij de inrichting van bedrijventerreinen is het natuur-inclusief inrichten van een bedrijventerrein. Dit onderdeel is in het rapport van CRa helaas onderbelicht gebleven maar willen we toch graag benoemen, omdat het bijdraagt aan het stimuleren van biodiversiteit en daarmee ook het maatschappelijk draagvlak bij dergelijke ontwikkelingen vergroot.

De Provincie, de gemeente en de initiatiefnemer willen afspraken met elkaar maken over een aantal te treffen maatregelen die leiden tot een toename van biodiversiteit op het terrein van Tulip. Deze maatregelen bestaan uit:

1. minimaal het ecologisch vriendelijk inrichten van 16 – 20 ha van het Project.
2. het realiseren van kruidenrijk grasland op en langs de Knardijk. De Knardijk is nu een relatief kale grasdijk.
3. de aanleg van een natuurvriendelijke oever.

De definitieve afspraken maken onderdeel uit van de Anterieure Overeenkomst.

2.3 Tijdslijn

Onderstaande tijdslijn geeft een beeld van wanneer de ontwikkeling is gestart, welke mijlpaalstappen reeds zijn gezet en waar we nu staan in het proces om tot definitieve besluitvorming te komen:

- voor 17 oktober 2019: Amerikaanse partij heeft gesprekken met NFIA en minister president
- 17 oktober 2019 eerste kennismaking in Flevoland met Amerikaanse partij
- februari - mei 2020: intensief contact (email + telefonisch) tussen de gemeente Zeewolde, de provincie Flevoland en het Rijk over verwerving RVB gronden.
- 9/10 juni 2020 publicatie en ter inzage legging van Voorontwerp bestemmingsplan en NRD, toezending aan overlegpartners (waaronder rijk middels de algemene plannen postbus van Rijkswaterstaat en defensie) en eigenaren binnen het plangebied zoals het RVB, publicatie in Staatscourant, Gemeentebld en huis aan huisblad
- 15 juli 2020 advies commissie mer op NRD
- 11 september 2020: de NOVI officieel vastgesteld
- 1 oktober 2020: overleg gemeente Zeewolde met RVB (Anneloes van Bortel) over verkoop beoogde rijksgronden
- 11 dec 2020: brief van de regio aan Minister Wiebes inzake de ontwikkeling van de casus Zeewolde, waarin het Rijk wordt geïnformeerd over de voortgang en tevens wordt opgeroepen om met de regio mee te denken aan het verder vormgeven van een aantal aspecten van het project, waaronder het realiseren van restwarmtebenutting en energie-infrastructuur, koppelkansen met andere regionale initiatieven (o.a. MRA datacenterstrategie) en verwerving RVB gronden. Hierbij werd tevens ingegaan op hoe dit project past binnen bestaand beleid zoals de NOVI/REOS
- 24 februari 2021: publicatie Ontwerpbestemmingsplan, informeren overlegpartners ((waaronder rijk middels de algemene plannen postbus van Rijkswaterstaat en defensie) en eigenaren binnen het plangebied zoals het RVB, publicatie in Staatscourant, Gemeentebld en huis aan huisblad
- 11 maart 2021: overleg DG's Rijk met provinciale en gemeentelijke bestuurders betreffende multifunctioneel gebruik van de grond
- 29 april 2021 Voorlopig advies MER commissie op MER

Resterende planning:

- 21 september 2021: behandeling bestemmingsplan in de college van B&W van Zeewolde
- 4 oktober 2021: publicatie ontwerpvergunningen door Omgevingsdienst
- 4 november 2021 Behandeling tot vaststelling bestemmingsplan gemeenteraad
- 9/16 november publicatie bestemmingsplan en vergunningen

Zoals uit bovenstaande tijdslijn blijkt, is de casus Zeewolde reeds in een vergevorderd stadium aanbeland. De tijdslijn geeft o.a. inzicht in wanneer de regio (vanaf februari 2020) contact heeft gezocht met het Rijk op verschillende niveaus om met de regio het gesprek aan te gaan over deze ontwikkeling. Middels een brief aan minister Wiebes heeft de regio het Rijk in december 2021 opgeroepen om met de regio mee te denken over de invulling van een aantal zaken die ook worden benoemd in het adviesrapport van het CRa. Daarmee heeft de regio het Rijk meermaals in de gelegenheid gesteld om actief te participeren in dit project. Het verzoek van het Rijk om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn t.a.v. multifunctioneel gebruik van de gronden heeft erg laat plaatsgevonden, pas nadat de termijn voor het indienen van een zienswijze op het ontwerpbestemmingsplan reeds was verlopen, wat ons inziens de mogelijkheden van het Rijksverzoek binnen de gepresenteerde planning erg beperkt.

1.5 Conclusies van de regio

De provincie Flevoland en de gemeente Zeewolde concluderen dat de casus Zeewolde aan alle eisen voldoet of gaat voldoen die door geldende nationale, regionale en lokale wettelijke kaders aan de komst van een datacenter in Flevoland worden gesteld. De komst van het datacenter is dan ook niet in strijd met Rijksbeleid. Het proces rondom de bestemmingsplanwijziging alsmede het vergunningentraject is reeds zover gevorderd dat de regio er alle vertrouwen in heeft dat de initiatiefnemer aan deze wettelijke kaders kan voldoen.

Wij constateren dat het besluitvormingstraject betreffende de bestemmingsplanwijziging en de vergunningverlening zich in een vergevorderd stadium bevindt. Het zou van onfatsoenlijk bestuur getuigen als we in dit stadium de initiatiefnemer van de casus Zeewolde nog verstrekkende voorwaarden zouden gaan opleggen die niet door huidige wet- en regelgeving en beleid worden ondersteund.

Daarbij concluderen wij tevens dat de regio en de initiatiefnemer van de casus Zeewolde over alle inhoudelijke aspecten die benoemd zijn in het Adviesrapport van het CRA en het rapport van TNO reeds intensief met elkaar in gesprek zijn. Zoals op meerdere plaatsen in dit document aangestipt, onderhandelt de regio momenteel met de initiatiefnemer over maatregelen betreffende o.a. energiebesparing en duurzame energie-opwek, hergebruik van de restwarmte en het realiseren van een natuurinclusief bedrijventerrein. De afspraken zullen worden vastgelegd in een Anterieure Overeenkomst.

Op basis van dit alles komen wij tot de conclusie dat er in de casus Zeewolde reeds op een adequate manier invulling wordt gegeven aan het verzoek van het Rijk t.a.v. multifunctioneel gebruik van de grond. Daarmee zijn wij van mening dat het Rijk de opdracht kan geven aan het RVB om tot de verkoop van de beoogde rijksgronden aan de gemeente Zeewolde over te gaan ten behoeve van de ontwikkeling van het datacenter.

Bijlage 12

Samenvatting Anterieure Overeenkomst Gemeente Zeewolde, Provincie Flevoland en Polder Networks.

Considerans

De Gemeente Zeewolde en Polder Networks hebben op 1 september 2020 een Letter of Interest (Verklaring van belangstelling, hierna: LOI) getekend, waarin de Gemeente en Polder Networks zijn overeengekomen gezamenlijk te onderzoeken of het Datacenter Project haalbaar is.

Polder Networks B.V. (een dochter van META), overweegt een hyperscale datacenter te bouwen en te exploiteren op gronden aan de Baardmeesweg te Zeewolde. Het Datacenter Project maakt deel uit van de ontwikkeling van het bedrijventerrein Trekkersveld IV. Deze gronden hebben nu nog een agrarische bestemming. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken is wijziging van het bestemmingsplan een voorwaarde.

Volgens de Wet ruimtelijke ordening wordt een bestemmingsplan begeleid door een exploitatieplan of een anterieure overeenkomst. Gemeente Zeewolde heeft ervoor gekozen om met Polder Networks een Anterieure Overeenkomst (AO) af te sluiten. Omdat het Datacenter Project ook impact heeft op provinciale belangen, is de provincie als derde partij bij deze AO betrokken.

Zodoende is de AO als drie-partijen-overeenkomst een juridisch document waarin de gemeente, provincie en Polder Networks wettelijke en bovenwettelijke afspraken met elkaar maken. In de AO stellen de partijen vast dat, met inachtneming van hetgeen in de AO is overeengekomen (waaronder het scheppen van de noodzakelijke voorwaarden voor de uitvoering van het project)), het Project in beginsel haalbaar is.

De AO ziet toe op de manier waarop diverse percelen in het gebied door de Gemeente doorverkocht en overgedragen zullen worden aan Polder Networks. Ook de wettelijke kosten die in het grondexploitatieplan thuis horen, zijn in de AO opgenomen.

Naast de wettelijke verplichtingen biedt de AO een mogelijkheid om de bovenwettelijke aspecten van het Datacenter Project met elkaar af te spreken. Deze bovenwettelijke afspraken hebben betrekking op restwarmte, toepassing van zonnepanelen, natuur-inclusieve inrichting van het terrein en omliggende gebieden, economische spin-off via hun community programma's en infrastructurele afspraken.

Gemeente Zeewolde, Provincie Flevoland en Polder Networks hebben zich ten doel gesteld en hebben afspraken gemaakt over het beperken van de impact van het Datacenter Project op natuur en omwonenden. Om die reden is een campusontwerp uitgewerkt voor het Datacenter Project dat binnen de landschappelijke kaders van Provincie Flevoland past. In aanvulling daarop zijn in de AO regelingen bevestigd rondom een ecologische, bio-diverse, natuur-inclusieve inrichting van de Datacenter Locatie met inbegrip van habitat bescherming.

Ook maken partijen in de AO afspraken over het beschikbaar stellen van beschikbare restwarmte als de Gemeente en Provincie een warmtenetwerk ontwikkelen. Polder Networks stelt zich ten doel om 100% hernieuwbare energie voor het Datacenter Project in te kopen en de toepassing van een overeengekomen hoeveelheid zonnepanelen te realiseren als delen van de site beschikbaar zijn na de bouw.

Daarnaast zien de drie partijen het Datacenter Project als een belangrijke kans voor stimulering van de lokale en regionale economie. De partijen voorzien dat de significante economische activiteit van het datacenter bijdragen zal leveren aan de lokale economie. Ook maken partijen afspraken om gemeenschapsgerichte initiatieven te ontwikkelen (community programs) in de gemeente Zeewolde en provincie Flevoland.

Op de hoofdlijnen kunnen de artikelen in de AO als volgt samengevat worden:

Artikel 1

Dit artikel beschrijft de definities die in de Anterieure Overeenkomst worden gebruikt.

Artikel 2

De overeenkomst moet worden aangemerkt als een anterieure overeenkomst van grondexploitatie zoals bedoeld in artikel 6.24, eerste lid Wet ruimtelijke ordening (Wro). In deze overeenkomst wordt het verhaal van de kosten van grondexploitatie 'anderszins' verzekerd. Daarmee bestaat er voor de Gemeente geen verplichting om op grond van artikel 6.12, eerste lid Wro een exploitatieplan vast te stellen.

Artikel 3

In het kader van de realisatie van het Datacenter Project zijn afspraken gemaakt met betrekking tot de overlegstructuur.

Artikel 4 en 5

In artikel 4 hebben de Gemeente en Polder Networks de afspraken over de publieke medewerking uitgewerkt mede over de te volgen procedures met betrekking tot de vaststelling van het bestemmingsplan. In artikel 5 zijn de afspraken over publieke samenwerking tussen de provincie en Polder Networks opgenomen.

Artikel 6

In dit artikel zijn de afspraken opgenomen over de grondverwerving. De gemeente heeft een groot deel van de benodigde gronden verworven en doorgeleverd aan Polder Networks. Er zijn afspraken gemaakt over de verwerving en de levering van gronden, onder meer welke nog bij andere partijen in eigendom zijn zoals bijvoorbeeld het Rijks Vastgoed Bedrijf.

Artikel 7

Het ontwerp, voorbereiding en uitvoering (waaronder begrepen (aanvraag van) alle noodzakelijke vergunningen, ontheffingen en goedkeuringen) van het Datacenter Project geschiedt geheel voor rekening en risico van Polder Networks. Polder Networks draagt, voor eigen rekening en risico, zorg voor de aansluiting ten behoeve van het Datacenter Project op de nuts-, telecommunicatie- c.q. datavoorzieningen, riolering en wegen op eigen terrein, alsmede voor de aanleg van een hoogspanningsverbinding/netstation met TenneT.

Artikel 8

In artikel 8 zijn de afspraken vastgelegd over de wens van Polder Networks om een eigen aansluiting op de Gooiseweg te realiseren. De afspraken hebben betrekking op de vergunningsprocedure, financiële afspraken en de afkoop van het groot onderhoud. Polder Networks betaalt de kosten voor aanleg en onderhoud.

Artikel 9.

Voor een goede afwikkeling van het verkeer van en naar zowel het Datacenter Project als naar Trekkersveld IV is het noodzakelijk de doorstroming van het verkeer op de Gooiseweg N305 ter hoogte van het kruispunt met de Ganzenweg N302 te verbeteren. In dit artikel zijn hiervoor nadere afspraken gemaakt. Polder Networks betaalt de kosten voor aanleg en onderhoud.

Artikel 11.

Ten behoeve van de ontsluiting van het bedrijventerrein Trekkersveld IV en de Datacenter Locatie worden verkeerstechnische aanpassingen op bedrijventerrein Trekkersveld III uitgevoerd en legt de Gemeente vanaf de Assemblageweg een brug aan over de Baardmeesvaart, wegen met naastliggend fietspad op het bedrijventerrein Trekkersveld IV alsmede een aansluiting op de nieuwe weg parallel aan de Baardmeesweg. Met Polder Networks zijn over deze verkeerstechnische aanpassingen afspraken gemaakt over de procedure van de infrastructurele werken en de financiële bijdrage van Polder Networks.

Artikel 12.

Mocht de Ontsluiting Trekkersveld IV niet tijdig gereed zijn in verband met de bouw van het Datacenter Project, dan mag Polder Networks, voor eigen rekening en risico een tijdelijke dam en bouwweg (doen) bouwen over Trekkersveld IV naar de Datacenter Locatie.

Artikel 13

Gemeente Zeewolde dient in verband met de ontwikkeling van de 35 ha bedrijfsterrein watercompensatie te doen. Met het Waterschap is afgesproken dat deze watercompensatie zal plaatsvinden met de verbreding van de Baardmeestocht. Hierdoor kan het laatste gedeelte van de vaarroute Blauwe Diamant worden aangelegd. Met Polder Networks zijn afspraken gemaakt over een financiële bijdrage.

Artikel 15

Uitvoering van de afspraken die zijn gemaakt over de levering van overeengekomen hoeveelheden beschikbare restwarmte door Polder Networks aan de Gemeente/Provincie (als de Gemeente en Provincie besluiten tot aanleg van een warmtenet en warmte opwaardeer station). Belangrijkste afspraken zijn:

1. Polder Networks levert voor een periode van 20 jaar gratis beschikbare restwarmte.
2. Polder Networks investeert op eigen terrein de benodigde infrastructuur om beschikbare restwarmte te leveren bij het Warmte Opwaardeer Station (WOS)
3. Er zijn met Polder Networks afspraken gemaakt over een bijdrage om de aansluitkosten van woningeigenaren te verlagen.

Artikel 18.

Polder Networks verbindt zich om de bouwwerkzaamheden volgens LEED certificering niveau Goud uit te voeren.

Artikel 20.

De Gemeente, Provincie en Polder Networks zijn voornemens om 20 MWp aan energie opwek met zonnepanelen te realiseren. 13 MWp zal in beginsel op het terrein van Polder Networks en 7 MWp op het bedrijfsterrein van de gemeente Zeewolde worden gerealiseerd.

Artikel 21

Provincie Flevoland en Polder Networks hebben de door Polder Networks te treffen maatregelen herbevestigd die biodiversiteit, natuur inclusiviteit en habitat bescherming op en rond het terrein van het Datacenter bevorderen, waarvan 16.9 ha op terrein van Polder Networks.

Artikel 22.

Het moederbedrijf van Polder Networks ondersteunt en investeert in de lange termijn vitaliteit en ontwikkeling van de regio's waar haar datacenters zijn gevestigd. Het bedrijf heeft gemeenschaps- en regio gerichte initiatieven ontwikkeld en geïmplementeerd voor al zijn operationele datacenters, inclusief die in Europa. Het bedrijf gaat investeringen en programma's van een vergelijkbare omvang en reikwijdte in de regio Zeewolde en in provincie Flevoland ondersteunen zodra het eerste datacenter gebouw in gebruik genomen wordt.

Artikel 24.

Polder Networks vergoedt aan de Gemeente een bedrag ter dekking van de kosten van grondexploitatie, waaronder begrepen de kosten voor het opstellen van het bestemmingsplan, het Exploitatieplan, het Beeldkwaliteitplan, begeleiding van de grondverwerving en projectleiding en coördinatie namens de gemeente Zeewolde, de kosten van de Commissie m.e.r., de kosten van de door de Gemeente ingeschakelde adviseurs en overige gemeentelijke en provinciale kosten in verband met de ontwikkeling van het Datacenter Project.

Artikel 31

Partijen gaan samenwerken om de ontwikkeling en realisatie van de ontwikkeling (waaronder het Datacenter Project) op korte termijn mogelijk te maken. De verplichtingen van Polder Networks in verband met deze overeenkomst zijn echter onder voorbehoud van het nemen van positieve definitieve investeringsbeslissingen door Polder Networks. In dit artikel zijn afspraken gemaakt over de termijnen waarbinnen deze investeringsbeslissingen moeten zijn genomen, en de te doorlopen stappen wanneer investeringsbeslissingen niet, of niet tijdig worden genomen.

Bij de Anterieure Overeenkomst zijn diverse bijlagen opgenomen zoals een tekening van het plangebied en de locatie van de verschillende toegangswegen. Een belangrijke bijlage is de financiële uitwerking van de diverse gemaakte afspraken. Mede in verband met nog te volgen aanbestedingen voor bijvoorbeeld infrastructurele werken blijft de financiële paragraaf geheim.

Bijlage 13

Metropoolregio Amsterdam
Postbus 202
1000 AE AMSTERDAM

Postbus 55
8200 AB Lelystad

Telefoon
(0320)-265265
Fax
(0320)-265260
E-mail
provincie@Flevoland.nl
Website
www.flevoland.nl

Verzenddatum

Bijlagen

Uw kenmerk

Ons kenmerk
2552343

Onderwerp

ambtelijke reactie op voorstel Regionale Datacenterstrategie MRA

Geachte heer ,

U vraagt een ambtelijke reactie op het onderzoek BCI/CE Delft naar de regionale datacenterstrategie welke onder de vlag van de MRA is opgesteld. Onze reactie valt uiteen in drie delen: proces, procedure en inhoud.

Proces

Provincie Flevoland is sinds oktober 2019 betrokken bij dit onderzoek en maakte later in het proces onderdeel uit van de begeleidingsgroep bestaande uit: de gemeenten Haarlemmermeer, Amsterdam, Almere, Alliander, Tennet, de provincie Noord-Holland. De provincie Flevoland kon 3 van de 5 bijeenkomsten bijwonen. Het ministerie van BZK en – op verzoek van de provincie Flevoland - gemeente Zeewolde hebben ook één keer deelgenomen. Provincie Flevoland heeft verzocht om de gemeente Zeewolde toe te voegen omdat één van de 3 onderzochte opties (Almere) nauw verbonden is met de economische en ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente Zeewolde en de locatie de gemeentegrenzen overschrijdt. Ook Tennet verwijst naar de huidige dynamiek in dit zoekgebied.

Procedure

Nu de uitkomsten van het onderzoek gereed zijn, valt het ons op dat deze via diverse lijnen van de MRA worden geagendeerd en dat de onderliggende stukken verschillen. Zo wordt het zowel via de lijn van DO en BO van het MRA platform Ruimte geagendeerd op respectievelijk 13 februari en 5 maart als via de lijn van DO en BO van het platform Economie op respectievelijk 13 februari en 6 maart. Ambtelijk zijn de uitkomsten gepresenteerd in het programmteam PlaBeKa op 23 februari. Hierin is afgesproken dat deze uitkomsten niet als advies vanuit het programmteam via de lijn van het platform Economie kan worden geagendeerd, maar dat elke deelregio zijn (eerste) eigen reactie geeft. De agendering via de lijn van het platform Ruimte is nog niet bekend. We zien in ieder geval dat de uitkomsten van het onderzoek via 2 MRA platforms worden geagendeerd.

Inhoud

Ten aanzien van de inhoud (voorliggende beslispunten uit de Regionale Datacenterstrategie MRA d.d. 29 januari) hebben wij ons bestuur nog niet kunnen consulteren. Onze ambtelijke reactie per beslispunt is als volgt:

1. Zijn de bestuurders van mening dat de MRA, conform de nationale datacenterstrategie, als uitgangspunt zou moeten kiezen dat de regio, rijksoverheid en netbeheerders in beginsel ieder

Inlichtingen bij

Doorkiesnummer

Bezoekadres

Visarenddreef 1
Lelystad

vanuit de eigen rol de toenemende marktvraag van datacenters zouden moeten accommoderen, maar dat daaraan tevens strenge vestigingsvoorwaarden moeten worden gekoppeld voor nieuwe datacentra (zie hierboven)?

Als provincie Flevoland zullen wij naast het accommoderen van de toenemende marktvraag van datacenters ook andere voor ons zwaarwegende criteria zoals bijvoorbeeld de effecten op het watersysteem meewegen. Deze resulteren uiteindelijk in vestigingsvoorwaarden.

2. Zo ja, zijn de bestuurders het ermee eens dat dit impliceert dat:
 - a. op korte termijn (de komende jaren) de vraag naar hyperconnectiviteit zoveel mogelijk geacommodeerd moet worden in Amsterdam en Haarlemmermeer?
 - b. een 4^e hyperconnectiviteitshub ontwikkeld moet worden in de MRA?

Uit het onderzoek komt in ieder geval duidelijk naar voren dat de vraag naar hyperconnectiviteit (een 4^e hyperconnectiviteitshub) alleen in de MRA geacommodeerd kan worden. Het ligt in de rede dat hiervoor op de korte termijn naar de huidige locaties in Amsterdam en de Haarlemmermeer wordt gekeken. Daarbij ligt er echter wel een relatie met het vigerend voorbereidingsbesluit van beide gemeenten dat binnenkort verloopt.

3. Stemmen de bestuurders er mee in dat nader verkend moet worden wat daarvoor de meest logische locatie is? Daarbij zou behalve naar de regio Almere ook moeten worden gekeken naar de optie Beverwijk.

Uit het onderzoek van BCI/CE Delft komt naar voren dat er een nadere verkenning dient plaats te vinden naar de meest logische locatie. Het gaat wat ons betreft dan om een bredere verkenning dan alleen Almere en Beverwijk. Daarin moeten ook de relevante partijen/stakeholders goed worden meegenomen.

4. Zijn de bestuurders van mening dat bovenstaand uitgangspunt betekent dat de MRA zijn verantwoordelijkheid neemt door als regio een nationaal belang te dienen (zonder dat daar veel directe economische baten voor de regio tegenover staan)?

Het is aan het Rijk om een 4de hyperconnectiviteitshub te bestempelen als zijnde van nationaal belang. We zien dit in ieder geval niet terug in de ontwerp Nationale Omgevingsvisie (NOVI) waar het dan onder de prioriteit 'duurzaam economisch groeipotentieel' zou moeten worden toegevoegd. Het rijk dient haar verantwoordelijkheid wel te nemen bij het komen van een goede invulling van het nationaal belang.

5. En zo ja: Zijn de bestuurders van mening dat dit impliceert dat van het rijk gevraagd moet worden om:
 - a. expliciet in woorden en daden tot uitdrukking te brengen dat de ontwikkeling van een 4^e hyperconnectiviteitshub in de MRA niet alleen een MRA-belang is (die inzet en offers zal vragen van MRA-partijen), maar een nationaal belang en dus:
 - b. het initiatief te nemen voor het ontwikkelen van een nieuwe locatie met een load pocket in samenwerking met de MRA-regio en daarnaast,
 - c. de randvoorwaarden voor de vorming van een 4^e hyperconnectiviteitshub in de MRA te faciliteren (door netbeheerders de ruimte te geven om te investeren in de realisatie van een load pocket) en door mogelijk te maken dat datacentra hogere energietarieven in rekening worden gebracht.

Tot nu toe heeft het rijk zelf nog geen antwoord gegeven op deze vragen. Het lijkt in de rede dat het rijk in deze haar verantwoordelijkheid neemt.

6. Hoe kijken de bestuurders aan tegen de suggestie om de nieuwe Datacenter locatie samen met het rijk te ontwikkelen via een DCF (dataCenterFacilitator) zodat de kosten voor de grond en de netkosten kunnen worden doorbelast via een huur van de grond (waarbij voorkomen moet worden dat nieuwe datacenters zich ook elders binnen de regio vestigen). De DCF investeert daarbij zowel in de grond als in de netaansluiting, waarbij zowel de investering als de maandelijkse netkosten in de grondhuur komen en dus de 90% korting voor grootverbruikers van elektriciteit kan worden voorkomen. De DCF is dan een privaatrechtelijke organisatie die het collectief van datacenters faciliteert.

De wijze van uitvoering is op dit moment nog niet aan de orde. Eerst volgt nog een nadere verkenning naar de meest geschikte locatie. We kunnen hier nog niet op vooruit lopen.

Verder zien wij dat in de onderliggende toelichting wordt gerefereerd aan het uitsluiten van hyperscale datacenters. Het is onduidelijk om welk gebied dit concreet gaat.

De zin "In provincie Flevoland lijkt daarvoor nog ruimte" (p. 7) stellen wij voor om weg te halen. Almere en Lelystad maken zowel deel uit van de MRA als van de provincie Flevoland. De provincie Flevoland neemt de taak op zich om de eventuele mogelijkheden voor Flevoland te laten onderzoeken en naar het meest optimale scenario opzoek te gaan. Door een Flevolandse datacenterstrategie te laten ontwikkelen hopen we meer inzicht te krijgen in de eventuele (nieuwe) knelpunten in het net en de ruimtelijke mogelijkheden binnen onze provincie. De uitkomsten hiervan kunnen ook bouwstenen opleveren voor de nog aan te wijzen meest geschikte locatie voor een 4de hyperconnectiviteitshub.

Hoogachtend,

